

มีจริยธรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม
ของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล

โดย

จิราภรณ์ เกษมวงศ์ศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าเพื่อ
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษานา)
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2540

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วิทยานิพนธ์

ของ

นางจิราภรณ์ เดชณรงค์ศักดิ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ
ในโรงเรียนตำรวจนครบาล

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต

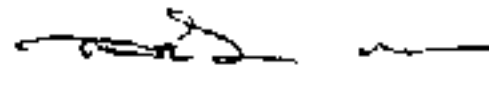
เมื่อวันที่ ๒..... เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2540

ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์

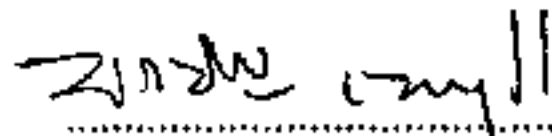
(ศ.ดร.ปूरชัย เปี่ยมสมบูรณ์)

กรรมการวิทยานิพนธ์

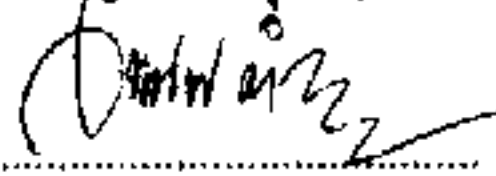
(รศ.ดร. พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ)

กรรมการวิทยานิพนธ์

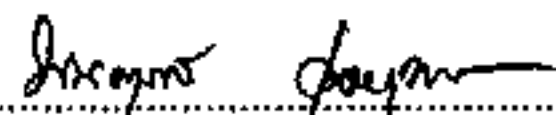
(รศ.ดร.พรเพ็ญ เพชรสุทธิ)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร. สมศักดิ์ ดำริชอบ)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร. นิตสารก์ เวชยานนท์)

ตัวชื่อยุทธยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนิสิตเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล
ชื่อผู้วิจัย	จิราภรณ์ เดชณรงค์ศักดิ์
สาขาวิชาเอก	การบริหารการกีฬา
ปีการศึกษา	2540

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนิสิตเรียนพลตำรวจ ที่จะสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาล และพิจารณาหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนิสิตเรียนพลตำรวจ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบไม่ทดลองในรูปแบบการการวิจัยเชิงสำรวจตัดขวาง ประชากรเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยนิสิตเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอบรม ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 570 คน ที่กำหนดการสำเร็จการศึกษาและออกปฏิบัติงานในช่วงเวลาปลายปี จากกระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและกลุ่มหลายชั้น ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างขนาด 380 คน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 369 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้กระบวนการทางสถิติ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การทดสอบความเชื่อได้และการวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับพหุนิเวศ และ การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมิติตัวแปร

พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบตนเอง ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบต่อการตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม ด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ผลการวิจัยค้นพบว่าพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อได้พิจารณาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจแต่ละด้านพบว่า มีเพียงด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ เท่านั้น ที่อยู่ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ที่ถกถอยทูลเบื้องต้น พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
จริยธรรมตำรวจโดยรวมของนักเขียนพลตำรวจ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประพฤติประชนสังคม แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ
การปกครองดูแลนักเขียนพลตำรวจ และความห่างเหินทางสังคม ส่วนผลการวิเคราะห์
ถกถอยทูลระดับนักตำรวจเอก พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรม
จริยธรรมตำรวจแต่ละด้าน คือ ในด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม คือ การอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประพฤติประชนสังคม และความห่างเหินทางสังคม ในด้าน
ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ในด้าน
ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ และ
การปกครองดูแลนักเขียนพลตำรวจ ในด้านปฏิกริยาจริยธรรม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย การปกครองดูแลนักเขียนพลตำรวจ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ในด้าน
ทัศนคติพฤติกรรมจริยธรรมความรู้ คือ ความประพฤติประชนสังคม การอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตย และความเกื้อหนุนของผู้สอน และประการสุดท้ายในด้านศักยภาพพฤติกรรม
จริยธรรม คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และการอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตย ในท้ายที่สุดเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ
นำไปใช้ในการปฏิบัติสำหรับงานตำรวจและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตต่อไป

Title: Factors Relating to Police Moral Behavior of the Trainees
of Metropolitan Police Training School

Researcher: Mrs. Jiraporn Dechnarongsak

Major Field: Development Administration

Academic Year: 1997

Abstract

The purposes of this research were to examine police moral behavior of the trainees graduating from the Metropolitan Police Training School and to study factors associated with their police moral behavior. The researcher utilized a non-experimental research design, namely, cross-sectional survey. The population under investigation consisted of 570 trainees in the academic year of 1996. Through the multi-stage stratified and cluster random sampling, a sample size of 380 trainees was drawn and resulted in 369 usable questionnaires. The data were analyzed by a three-step statistical procedure: (a) reliability assessment and factor analysis; (b) univariate multiple regression analysis; and (c) multivariate multiple regression analysis.

Six dimensions of the police moral behavior under this investigation were evaluation of moral behavior, belief about consequences to oneself, belief about consequences to the police, moral reactions, perceived normative moral behavior, and potential of moral behavior. The findings indicated that overall police moral behavior of the trainees was considerably high. However, when focused on each individual dimension, the perceived normative moral behavior was the only dimension considered to be moderate.

The univariate multiple regression analysis revealed that the factors associated with the overall police moral behavior, from the most to the least important, were democratic rearing, cynicism, motive to become a policeman, supervision of trainees, and alienation. In addition, the multivariate multiple regression analysis indicated some factors having significant effects on each specific dimension of police moral behavior as follows: (a) democratic rearing, cynicism, and alienation on the dimension of evaluation of moral behavior; (b) motive to become a policeman on the dimension of belief about consequences to oneself; (c) motive to become a policeman and supervision of trainees on the dimension of belief about consequences to the police; (d) democratic rearing, supervision of trainees, and peer pressure on the dimension of moral reactions; (e) cynicism, democratic rearing, and self-actualization for teachers on the dimension of perceived normative moral behavior; and (f) motive to become a policeman, alienation, and democratic rearing on the dimension of potential of moral behavior. Finally, deriving from the research findings were practical and methodological recommendations for the police work and for the future research.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากอุปการะของคณาจารย์ในคณะ รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำแนะนำ ของคณะกรรมการวิทยานิพนธ์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผลงานชิ้นนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คณาจารย์ ที่ประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ได้แก่

ศาสตราจารย์ ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยใน หลายประการ นับตั้งแต่การให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยในเรื่องประเด็นปัญหาที่น่าสนใจควรแก่การ ศึกษา และประโยชน์ที่งานวิจัยฉบับนี้จะเกิดแก่สังคมส่วนรวม ตลอดจนคำแนะนำในกรอบ แนวความคิด กระบวนการวิจัย และเนื้อหาสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ควรนำเสนอในครั้ง นี้ ซึ่งนอกจากท่านจะได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ศึกษาในด้านการวิจัยครั้งนี้แล้ว ท่านยังสนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ในหลายด้าน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระของการนำเสนอวิทยานิพนธ์ และในด้านเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และชัดเจนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

รองศาสตราจารย์ ดร.นิสการก์ เวชยานนท์ ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ในหลายด้าน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระโดยรวมของการศึกษา กรอบแนวความคิดในการวิจัย และได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการร่างแบบสอบถาม เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ มีความชัดเจนเหมาะสมแก่การนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยซาบซึ้งในความ กรุณาของท่าน และกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

รองศาสตราจารย์ ดร.พรเทัญ เพชรสุขศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำธิชอบ ท่านทั้งสองได้กรุณาอ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่าน ทั้งสองเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคลากรที่สำคัญของกรมตำรวจ ที่ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ในด้านสาระสำคัญที่เกี่ยวกับงานจริยธรรมตำรวจ ได้แก่ พ.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว รองผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 และ พ.ต.ท.ธนปกรณ์ นามหาชัย รองผู้กำกับการกองวินัย สำนักงานกำลังพล กรมตำรวจ ซึ่งได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยในการปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถาม โดยเฉพาะในส่วนพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

และสุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่รักและอบอุ่นยิ่งของข้าพเจ้า โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัวที่สำคัญยิ่ง คือ พ.ต.อ.ดร.สมชาติ สว่างเนตร ผู้เป็นทั้งผู้นำครอบครัว และของชีวิตข้าพเจ้า และยังเป็นอาจารย์อีกท่านหนึ่งของข้าพเจ้าที่ให้คำแนะนำในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสเปรด ในการศึกษาค้นคว้า และยังได้ให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มาโดยตลอด รวมทั้งให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ พร้อมกับลูกพี่ลูกน้อง ที่ให้รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะให้แม่มีกำลังใจ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดียิ่ง

จิราภรณ์ เชนวงศ์ศักดิ์

สารบัญ

	หน้า
<u>บทคัดย่อภาษาไทย</u>	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	๖
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญรูป	ค
<u>บทที่ 1</u> บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาในการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามปฏิบัติการ	8
ประโยชน์ของการวิจัย	10
การจัดเรียงบท	10
สรุปความ	12
<u>บทที่ 2</u> แนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม . c2-1	13
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม	13
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม	23
<u>งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยธรรม</u> c2-2	70
สรุปความ	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
กรอบแนวความคิดในการวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	99
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ	99
งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ	132
การสังเคราะห์แนวความคิดและผลการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	143
สมมติฐานการวิจัย	147
สรุปความ	154
บทที่ 4	
ระเบียบวิธีการวิจัย	155
การออกแบบการวิจัย	155
ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง	156
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	158
การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	172
การเก็บรวบรวมข้อมูล	175
การเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล	175
เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล	180
สรุปความ	180
บทที่ 5	
ความ เชื่อถือได้และความแม่นยำ	182
การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัด	182
การทดสอบความแม่นยำของมาตรวัด	201
สรุปความ	235

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 6	ผลการวิจัย	
	การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	237
	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น	267
	การทดสอบสมมติฐาน	269
	สรุปความ	288
บทที่ 7	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	290
	สรุป และอภิปรายผลการศึกษา	290
	ข้อเสนอแนะ	303
บรรณานุกรม		310
ภาคผนวก		
	ก : แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ	321
	ข : รูปที่ใช้ประกอบการทดสอบฐานคติ	337
ประวัติผู้วิจัย		359

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	พัฒนาการของระดับจริยธรรม 35
2.2	เนื้อหาในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ส่วนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 60
2.3	เนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 63
4.1	แนวทางการจัดสร้างข้อความการประพฤติปฏิบัติในหน้าที่ตำรวจ 170
5.1	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย 184
5.2	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน 185
5.3	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ... 186
5.4	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการความเป็นครูของผู้สอน 187
5.5	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการปกครองดูแล นักเรียนพลตำรวจ 188
5.6	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการความห่างเหินทางสังคม 189
5.7	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรการความประชิดประชิดสังคม 190

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.8 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม	191
5.9 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง	193
5.10 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ	194
5.11 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	196
5.12 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้	197
5.13 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม	199
5.14 สรุปผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในการศึกษาคั้งนี้ทั้งหมด ..	200
5.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	204
5.16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	206
5.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	208
5.18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน	210

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.19 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	212
5.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความห่างเหินทางสังคม	214
5.21 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความประชิดประชิดสังคม	216
5.22 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านการประเมิน ความถูกต้องของพฤติกรรม	219
5.23 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับ ผลของพฤติกรรมต่อตนเอง	222
5.24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับ ผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ	225
5.25 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม ...	228
5.26 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านปทัสถาน พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้	230
5.27 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านศักยภาพ พฤติกรรมจริยธรรม	233
6.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามอายุ ...	238
6.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามภูมิภาค	240

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามภูมิภาคและเขตเมืองและชนบท	240
6.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามอาชีพบิดา	242
6.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามอาชีพมารดา	243
6.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	244
6.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ	245
6.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ ที่กำลังศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ	246
6.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ ที่กำลังศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ	246
6.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามผลการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	247
6.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามการอุปสมบท	248

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามการคาดหวังในการอุปสมบทในอนาคต	249
6.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	250
6.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	251
6.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	252
6.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามความเป็นครูของผู้สอน	253
6.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	255
6.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามความห่างเหินทางสังคม	256
6.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามความประชิดประชิดกันสังคม	257
6.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามพฤติกรรม ด้านการประเมินความถูกต้อง ของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	258

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตาม พฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ...	260
6.22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตาม พฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อราชการตำรวจ	261
6.23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรม ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	262
6.24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามทัศนสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้	264
6.25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม	265
6.26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจ จำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม	266
6.27 ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	268
6.28 ผลการวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลระดับยูนีวารีเอท สำหรับตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ	270
6.29 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมจริยธรรม	273

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.30 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนของปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมจริยธรรม	274
6.31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับ คุณวิภาของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม	275
6.32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับคุณวิภาของปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม	276
6.33 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม	279
6.34 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง	281
6.35 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ	283
6.36 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	284
6.37 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้	286
6.38 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวารีเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม	287

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม	66
2.2	แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของไทย	70
2.3	งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม	97
3.1	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	140
3.2	กรอบแนวความคิดในการวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ ..	147
4.1	การจัดแบ่งการปกครองบังคับบัญชานักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539	156
6.1	การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวาริเอต ตามแบบจำลองโครงสร้างของลิสเรล	278
ข.1	การกระจายของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ตามกรอบไค้่งการกระจายปกติ	338
ข.2	การกระจายของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ตามแนวเส้นความน่าจะเป็นปกติ	339
ข.3	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่าพยากรณ์มาตรฐานของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม	340
ข.4	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "อายุ"	341

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
ข.5	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "รายได้ของครอบครัว" 342
ข.6	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ... 343
ข.7	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน" 344
ข.8	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ" 345
ข.9	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "ความเป็นครูของผู้สอน" 346
ข.10	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ" .. 347
ข.11	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "ความห่างเหินทางสังคม" 348
ข.12	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐานของตัวแปรอิสระ "ความประชิดประชิดสังคม" 349
ข.13	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "อายุ" 350

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
ข.14	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "รายได้ของครอบครัว" 351
ข.15	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย" 352
ข.16	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน" 353
ข.17	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ" 354
ข.18	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "ความเป็นครูของผู้สอน" 355
ข.19	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ" 356
ข.20	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "ความห่างเหินทางสังคม" 357

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่

หน้า

ข.21	การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยรวมและตัวแปรอิสระ "ความประชิดประชิดสังคม"	358

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ข้าราชการเป็นบุคลากรสำคัญยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม เพราะข้าราชการเป็นผู้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐให้บรรลุผลตามเป้าหมาย เพื่อบริการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และยังเป็นผู้นำของประชาชนในการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย เพราะความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับข้าราชการซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน ถ้าข้าราชการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม ที่มุ่งมั่นเพื่อการทำงานและรับใช้สาธารณชนแล้ว ความสำเร็จในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก็ย่อมเกิดขึ้นได้ (อรุณรัชชกรม, 2532: 24) นักวิชาการต่าง ๆ ก็มีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันว่า ข้าราชการนั้นเป็นตัวจักรอันสำคัญของรัฐ ที่จะคลอบคลอให้การบริหารประเทศประสบความสำเร็จ รุ่งเรือง หรือแม้แต่ว่าจะทำให้ประเทศชาติย่อยยับได้เช่นกัน (อุทัย หิรัญโต, 2519: 6)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นกลุ่มข้าราชการที่จะต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชน และมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็นกลุ่มบุคลากรของรัฐที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อกระบวนการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างสูง เพราะในกระบวนการยุติธรรมนั้น ตำรวจเป็นหน่วยงานแรกที่มีหน้าที่หลักอันสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่าในกระบวนการปฏิบัติงานของข้าราชการในแต่ละสาขานั้น ตำรวจคือผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง เป็นเจ้าพนักงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมพันธ์กับประชาชนในทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และ 7 วันต่อสัปดาห์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525: 2) งานตำรวจเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเหน็ดเหนื่อย ตรากตรำ ตลอดเวลา และไม่อาจสะกดหยุดลงได้ แม้แต่เสี้ยววินาที (ประเสริฐ เมมมณี, 2519: 77)

นอกจากความสำคัญของงานตำรวจ ซึ่งต้องปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องในการบริการสังคมโดยรวมแล้ว ลักษณะในงานของตำรวจ ยังมีลักษณะพิเศษที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และวิจรรณญาณ ไหวพริบส่วนบุคคลหลายประการ ดังที่ ประเสริฐ เมมมณี (2523) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความสำคัญของตำรวจไว้ว่า ตำรวจมีหน้าที่และความสำคัญหลายประการ กล่าวคือ

ตำรวจ เป็นผู้รับใช้ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน และดูแลรักษา

ผลประโยชน์ของสาธารณะโดยทั่วไป

ตำรวจ เป็นผู้พิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ตำราวจ เป็นผู้รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ตำราวจ เป็นนักกฎหมาย นักปกครอง นักสังคมสงเคราะห์ นักการทูต นักจิตวิทยา และผู้นำชุมชนที่มีส่วนควบคุมพัฒนาพฤติกรรม อุปนิสัยของประชาชน ให้อยู่ในกรอบระเบียบวินัย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีของชาติ

ตำราวจ เป็นทหารของชาติที่จะต้องรักษาความสงบภายใน และปกป้องอธิปไตยของประเทศชาติ

ตำราวจ มีฐานะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ และมิตร ของประชาชนทั่วไป สังคมได้คาดหวังให้ตำราวจมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบหลายอย่างในบุคคลเดียวกัน และยังถูกคาดหวังให้มีความบทบาทหน้าที่อีกมากมายตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการผืนนิสัยของตำราวจในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่จะปฏิบัติได้ไม่บกพร่อง ความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจนั้น เป็นที่ทราบกันดีในสังคมทั่วไปว่ามีความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง สมาชิกในสังคมมักเรียกร้องให้ตำราวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ความสามารถในทุกทางมากมาย กล่าวคือ (Vollmer, 1936: 22 อ้างใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2528: 24)

ต้องมีความเฉลียวฉลาด	ดุจโซโลมอน
ต้องมีความกล้าหาญ	ดุจเดวิด
ต้องมีความแข็งแรง	ดุจแซมสัน
ต้องมีความอดทน	ดุจเจคอบ
ต้องมีความเป็นผู้นำ	ดุจโมเสส
ต้องมีความกรุณา	ดุจอุซามาริแทน
ต้องมีความเก่งกล้าบุรุษวีร	ดุจอเล็กซานเดอร์
ต้องมีความซื่อสัตย์	ดุจดาเนียล
ต้องมีความเป็นนักการทูต	ดุจลินคอล์น

และต้องมีความรู้ในทุกสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และสังคม

ในภาวะที่สังคมเป็นอยู่ขณะนี้ งานของตำราวจที่จะบริการให้แก่ประชาชนในฐานะผู้คุ้มครองดูแลให้ความอบอุ่นแก่ประชาชนส่วนรวม ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันอาชญากรรม การจัดสายตรวจประเภทต่าง ๆ เพื่อกวาดล้างอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ แห่ส่งอบายมุข การกวาดล้างคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญประชาชน มือปืนรับจ้าง และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่าง ๆ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจดังกล่าว จะมีทางที่จะสร้างความนิยมและไว้วางใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนได้เป็นอย่างมาก (ชนะ วงศ์ชะอุ่ม, 2507: 162)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานตำราวจจะเป็นงานที่มีความยากลำบากและเสี่ยงอันตรายมาก แต่ก็มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกโจมตี วิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุของการประหลาดปฏิบัติที่ผิดพลาด บทพร่องของข้าราชการตำราวจเอง และทั้งจากปัญหาความขัดแย้งกับบุคคลที่สูญเสียผลประโยชน์จากการทำงานที่ถูกต้อง และเข้มงวดตามกฎหมายของข้าราชการตำราวจดังกล่าว

ดังนั้นจึงมีความพยายามในการแก้ไขเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของข้าราชการตำราวจในหลายประการ โดยเฉพาะแนวทางที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความพยายามสร้างความรู้สึกดีชอบชั่วดี และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพตำราวจ จัดสำนึกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องไม่หวั่นเกรงและยึดมั่นในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องดีงาม

ในกิจการตำราวจไทย ได้มีการจัดทำแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำราวจไว้ และได้พัฒนาแนวความคิดดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2403 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางรากฐานอุดมการณ์ตำราวจของประชาชนชั้น หรือมกับการจัดตั้งกองโปลิศขึ้นมา จวบจนปัจจุบันนี้ ก็ได้มีการพัฒนาการของแนวความคิดอุดมการณ์ตำราวจของประชาชนมาโดยตลอด จนกระทั่งปี พ.ศ.2525 การพัฒนาแนวความคิดจริยธรรมตำราวจได้สำเร็จสมบูรณ์อย่างจริงจังขึ้น เมื่อกรมตำราวจได้มีคำสั่งกรมตำราวจที่ 1388/2525 กำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำราวจ และวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำราวจ เพื่อให้ตำราวจไทยมีคุณสมบัติเฉพาะพิเศษนอกเหนือจากการมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และปฏิภาณไหวพริบ โดยมี "จริยธรรมตำราวจ" ให้ตำราวจมีความประพฤติดี ประพฤติชอบ มีกิริยาถูกต้องตามแบบฉบับที่ดีของผู้มีอาชีพเป็นข้าราชการตำราวจ และปฏิบัติได้ดีมีประสิทธิภาพ (ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์, 2533: 33) และในปี พ.ศ.2537 กรมตำราวจได้มีคำสั่งเพิ่มเติมที่ 1212/2537 โดยมุ่งเน้นให้ผู้บังคับบัญชาเพิ่มความรับผิดชอบในการส่งเสริมให้ข้าราชการตำราวจได้บังคับบัญชา เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเหมาะสมต่อหน้าที่ ในฐานะที่เป็นผู้รักษากฎหมาย รักษาวินัย ตามแบบแผนของกรมตำราวจ ให้มีการปฏิบัติตามคุณธรรมตำราวจ ค่านิยมตำราวจ อุดมคติตำราวจ หลักการสำคัญของอาชีพตำราวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำราวจ ตามหลักของคำสั่งเดิมของกรมตำราวจ เรื่องจริยธรรมตำราวจในปี พ.ศ.2525 ให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้มีการประกาศหลักการในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องของอุดมคติและจริยธรรมตำราวจไว้แล้ว แต่ทว่าในความเป็นจริงนั้น มักจะพบว่าบางสังคมมีช่องว่างระหว่างอุดมคติและจริยธรรมตำราวจ กับสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจยังอยู่ห่างจากกันมาก (ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์, 2528: 334) เพราะในความเป็นจริงนั้น สังคมกับตำราวจเปรียบได้กับสิ่งที่สะท้อนซึ่งกันและกัน เพราะตำราวจและสังคมเป็นสิ่งที่ควบคู่และไปด้วยกัน ตำราวจเป็นกลุ่มวิชาชีพที่บริการสังคม รวมทั้งกลุ่ม

ผลประโยชน์ต่าง ๆ ตำรวจจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อยู่ร่วมกันและใกล้ชิดกับสมาชิกในสังคมยิ่งกว่าองค์กรใด ๆ ของรัฐ ดังนั้น หากสังคมมีระเบียบวินัย ปราศจากอบายมุข ตำรวจที่มีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับค่านิยมของสังคมจะอยู่ไม่ได้ แต่ในทางกลับกัน หากสังคมมีอบายมุขมากมาย มีแหล่งเสื่อมโทรม มีการทุจริตและคอร์รัปชันแล้ว ตำรวจที่มีอุดมคติจริยธรรมสูง ก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน

โดยเฉพาะในสังคมที่กำลังพัฒนา ซึ่งเน้นความเจริญทางวัตถุ เช่น สังคมไทยนี้ มีการยอมรับในอบายมุขและสิ่งมอมเมาสมาชิกในสังคมหลายลักษณะมากยิ่งขึ้น และมักพบว่า ตำรวจทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ มักหันหลังให้กับอุดมคติและจริยธรรมตำรวจโดยสิ้นเชิง (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2528: 335) โดยเฉพาะปัญหาในด้านการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง หรือสมัครพรรคพวก โดยใช้อำนาจหน้าที่ในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จัดเป็นปัญหาการละทิ้งอุดมคติและจริยธรรมที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ภาพพจน์ของตำรวจไทยที่ผ่านมา จึงเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายให้ความสนใจ ดังจะพบว่า มีงานวิจัย งานศึกษา และการนำเสนอบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภาพพจน์ของตำรวจไทยในหลายลักษณะมากมาย โดยเฉพาะเมื่อมีวิกฤติศรัทธาในตำรวจจากการกระทำความผิดร้ายแรงของข้าราชการตำรวจ หรือพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของกลุ่มข้าราชการตำรวจในคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ ก็มักจะมีการนำเสนอบทความ บทวิพากษ์วิจารณ์ การสำรวจความคิดเห็น และการศึกษาวิจัยในเรื่องภาพพจน์ของตำรวจในลักษณะต่าง ๆ ผู้สังคม และมักพบข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ในสายตาของประชาชนทั่วไปนั้น ภาพพจน์ของตำรวจไทยมักจะอยู่ในระดับต่ำ ตำรวจมักใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ไม่มีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ วางตัวไม่เป็นมิตร ไม่เป็นกันเองกับประชาชน และแม้แต่ในสายตาตำรวจด้วยกันเองก็ยังเห็นว่า การวางตัวและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเองก็ยังไม่ดีด้วยเช่นกัน (วรพล พรหมบุตร, 2537: 17) โดยเฉพาะปัญหาภาพพจน์ของตำรวจที่หลายฝ่ายสังเกตเห็นว่าเป็นปัญหามาเป็นเวลานาน และยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร คือ ปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับประชาชน ขาดมนุษยสัมพันธ์ ก้าวร้าว ข่มขู่ ยังไม่ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน (มรกต ไสละบาท, 2529: 122) และโดยเฉพาะในผลการศึกษาของ สังคีต ทิริยะรังสรรค์ (2539) และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2539) เกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะ ก็ได้ข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตำรวจ และมีผลกระทบต่อนภาพพจน์ของตำรวจต่อสาธารณชนเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือได้ข้อสรุปว่าพฤติกรรมของตำรวจส่วนใหญ่ในสังคม มักเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ มีพฤติกรรมคอร์รัปชันทั้งเปิดเผยและแอบแฝง โดยเฉพาะแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เกิดขึ้นและคงมีได้เพราะได้รับการสนับสนุนจากตำรวจ ตำรวจมีส่วนได้ส่วนเสียเพราะต้องการเงินไปเป็นงบประมาณในการปฏิบัติงาน ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวมากขึ้น

ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ จากความคิดเห็นของประชาชนนั้นมีมากมาย (อุทุมพร จามรมาน, 2532: 27) ซึ่งโดยสรุปนั้นประกอบไปด้วย ความคาดหวังให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่เพื่อการบริการประชาชนและสังคมในหลายด้าน ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีความเป็นมิตร ไม่เห็นแก่พวกพ้อง และไม่ประพฤติผิดกฎหมาย รักษากฎหมาย ไม่เป็นโจรเสียเอง ปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกของความเป็นตำรวจอาชีพ รับผิดชอบและให้บริการประชาชนด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และเสมอภาค

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพพจน์ของข้าราชการตำรวจในระดับชั้นประทวนและพลตำรวจนั้น เป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีถูกวิพากษ์วิจารณ์ในด้านการประพฤติปฏิบัติตน การขาดคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มข้าราชการกลุ่มอื่น ๆ วรเดช จันทรร (2528) ได้ให้เหตุผลว่า เป็นผลมาจากปัญหาความด้อยคุณภาพของข้าราชการตำรวจ เนื่องจากรับบุคคลภายนอกที่มีคุณวุฒิน้อยเกินไป มีระยะเวลาในการศึกษาอบรมสั้นเกินไป มิได้มีการจัดหลักสูตรอบรมเพิ่มเติมตามขั้นตอนของความเจริญก้าวหน้า ขาดการทดสอบความรู้ประจำปอย่างจริงจัง ทำให้คุณภาพของข้าราชการตำรวจในระดับนี้ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีคุณธรรมจริยธรรมในหน้าที่ตำรวจต่ำกว่าเกณฑ์ที่สังคมได้คาดหวังไว้

ส่วน ชิตชัย วรณสฤตย์ (2532) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับปัญหาภาพพจน์ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ว่าเป็นผลมาจากลักษณะของงานที่พวกเขาต้องปฏิบัติ เนื่องจากเป็นกลุ่มข้าราชการที่ต้องปฏิบัติงานเผชิญกับปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยตรงที่สุด มีโอกาสเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชาชนมากที่สุด ต้องใช้วิจารณญาณและดุลยพินิจกับปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งการตัดสินใจในแต่ละครั้งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพและประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชน มีผลต่อประชาชนทั้งในฐานะที่เป็นผู้เสียหายและผู้ได้รับประโยชน์ ดังนั้นข้าราชการกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีปัญหาภาพพจน์และความขัดแย้งกับประชาชนมากที่สุด

จากสภาพปัญหาภาพพจน์ของข้าราชการตำรวจระดับปฏิบัติการในด้านจริยธรรม ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่า สถาบันการศึกษาอบรมของตำรวจ โดยเฉพาะในสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตข้าราชการตำรวจในระดับพลตำรวจ อันเป็นข้าราชการในระดับปฏิบัติการและเป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาอบรมก่อนการปฏิบัติงาน (pre-serviced training) ได้ดำเนินการให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากรที่จะเป็นข้าราชการตำรวจให้มีคุณธรรม จริยธรรมได้ในระดับใด เพียงพอต่อการรับผิดชอบต่อสังคมตามที่สังคมได้คาดหวังไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาอบรมของนักเรียนพลตำรวจ ให้มีการะหน้าที่

ในการให้บริการ ยี่สิบกัน ปราบปรามอาชญากรรม และบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่
สังคมเมือง เช่น ในกรุงเทพมหานครคือในโรงเรียนตำรวจนครบาล ได้ดำเนินการผลิต
บุคลากรเพื่อรับใช้สังคมเมืองของกรุงเทพมหานคร อันเป็นเมืองหลวงขนาดใหญ่ที่มีความ
หนาแน่นของประชากรสูง มีปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรง และหลากหลายรูปแบบ ข้าราชการ
ตำรวจที่สังคมเมืองต้องการนั้น ต้องมีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรม
ตำรวจ จึงจะสามารถรับใช้และให้บริการแก่สังคมเมืองได้ตามที่ส่วนรวมได้มุ่งหวังไว้

ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาในโรงเรียนตำรวจ
นครบาล รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียน
พลตำรวจ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจขึ้นพลตำรวจ ได้อย่าง
เหมาะสมต่อไป

ปัญหาในการวิจัย

จากความเป็นมาของปัญหาในอดีตดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดเป็น
คำถามสำหรับการวิจัยได้เป็น 3 ประการ ดังนี้คือ

ประเด็นที่หนึ่ง พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจที่จะสำเร็จการ
ศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ มีระดับใด มากน้อยเพียงใด

ประเด็นที่สอง อะไรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของ
นักเรียนพลตำรวจ ที่จะสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาล

ประเด็นที่สาม จะมีแนวทางหรือมาตรการใดที่จะพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ของ
ข้าราชการตำรวจขึ้นพลตำรวจได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการบริหารงานของรัฐและ
การพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ที่จะ
สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาล

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียน
พลตำรวจที่จะสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาล

2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแผน เพื่อการพัฒนา
จริยธรรมตำรวจของข้าราชการตำรวจขึ้นพลตำรวจ

ขอบเขตของการวิจัย

ในขอบเขตของเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาถึงสภาพข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ พร้อมทั้งจะนำเสนอข้อเสนอแนะของแผนและนโยบายเพื่อการพัฒนาจริยธรรมตำรวจของข้าราชการตำรวจชั้นพลตำรวจ ต่อไป ซึ่งลักษณะของขอบเขตเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลมาจากการพิจารณาถึงงานวิจัยและแนวความคิดต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีจะนำเสนอว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจระดับล่าง คือ ตั้งแต่ในระดับชั้นประทวนลงมา เป็นกลุ่มข้าราชการที่มีปัญหาด้านภาพพจน์ของการเป็นข้าราชการที่ดี มีปัญหาด้านจริยธรรม และมักมีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิด และสร้างความเสื่อมเสียในวงการตำรวจมากที่สุดกลุ่มหนึ่งทั้งในสายตาของข้าราชการตำรวจด้วยกันเอง และในสายตาของประชาชนทั่วไป (วรพลพรหมบุตร, 2537: 17) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องการแสวงหาข้อเท็จจริงว่าสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจดังกล่าว เป็นผลมาจากการศึกษาอบรมที่ไม่ชัดเจน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตำรวจ ที่น้อยเกินไป ไม่ถูกต้อง หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ภายหลังจากที่ได้จบการศึกษาและเข้าปฏิบัติราชการตำรวจแล้ว วิธีการศึกษาและเนื้อหาของการศึกษาจึงมุ่งเน้นที่ระดับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังจะจบการศึกษา ผ่านหลักสูตรการศึกษาอบรมในโรงเรียนแล้ว และกำลังจะเตรียมตัวออกไปปฏิบัติงานในสถานตำรวจ รวมทั้งศึกษาถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ในขอบเขตของตัวอย่างในการศึกษา ผู้วิจัยได้พิจารณาว่าปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจภายในเมืองเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ เพราะรูปแบบของปัญหาอาชญากรรมในเมืองจะมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และรุนแรง ข้าราชการตำรวจจะต้องยิ่งเพิ่มความรู้ ความสามารถ ความอดทน อดกลั้น และวิจรรณญาณ ในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตเมืองหลวงที่มีความหนาแน่นของประชากรเมืองในระดับสูง มีปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรงของอาชญากรรมในระดับสูงหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นไปที่ข้าราชการตำรวจในระดับชั้นพลตำรวจซึ่งผลิตโดยโรงเรียนตำรวจนครบาล จะต้องมีภารกิจในการปฏิบัติงานภายในกรุงเทพมหานคร จึงต้องได้รับการฝึกฝนอบรมอย่างเข้มข้น เพื่อให้สามารถออกปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความประพฤติที่ดี กอปรด้วยจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีงาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึง

กำหนดให้ขอบเขตของตัวอย่างการศึกษาค้างนี้อยู่ที่นักเรียนพลตำรวจนครบาล ซึ่งกำลังศึกษา
ในปีการศึกษา 2539 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ
การวิจัย

นิยามปฏิบัติการ

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย
เพื่อให้มีความชัดเจน และมีความเข้าใจที่ตรงกันในการศึกษา โดยใช้คำต่าง ๆ เหล่านี้
ซึ่งได้แก่

นักเรียนพลตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจซึ่งกำลังศึกษาอบรมตามหลักสูตร
นักเรียนพลตำรวจ ของโรงเรียนตำรวจนครบาล

จริยธรรมตำรวจ หมายถึง หลักเกณฑ์การตัดสินความถูกต้องของพฤติกรรม
หลักเกณฑ์การประเมินผลดีผลเสียของพฤติกรรม และปฏิบัติต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะ
เป็นพฤติกรรมทางบวกหรือพฤติกรรมทางลบ สำหรับข้าราชการตำรวจ

พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ หมายถึง การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม
ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ปฏิบัติทางจริยธรรม ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรม
ตามการรับรู้ และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม หมายถึง การตัดสินความถูกต้องของ
พฤติกรรมต่าง ๆ (ชัยพร วิชาวุธ, 2531: 11)

ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม หมายถึง การประเมินตามความเชื่อของ
ตนเองว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะนำไปสู่ผลดีผลเสียต่อตนเองและสังคมส่วนรวม (ชัยพร
วิชาวุธ, 2531: 11) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกความเชื่อเกี่ยวกับผลของ
พฤติกรรม ออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง และด้านที่
เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ

ปฏิบัติทางจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ
ว่าจะสามารถยอมรับได้เพียงใด (ชัยพร วิชาวุธ, 2531: 11)

ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ หมายถึง การรับรู้ของตนเองว่าบุคคล
อื่น ๆ ในสังคมมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใด (ชัยพร วิชาวุธ,
2531: 11)

ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม หมายถึง การประเมินตนเองว่ามีแนวโน้มที่จะทำ
พฤติกรรมหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใด (ชัยพร วิชาวุธ, 2531: 11)

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่ให้ความรักมาก เลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางค่อนข้างน้อย และใช้เหตุผลในการฝึกนิสัยเด็ก มักใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษ เมื่อจำเป็นก็จะเลือกวิธีการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2520: 32)

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน หมายถึง การยอมรับบทบาทของกลุ่มเพื่อน ซึ่งทำหน้าที่เป็นเสมือนแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่สมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งความพยายามใช้ความกดดันทางสังคมเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มประพฤติปฏิบัติตามอย่างปทัสสถานของกลุ่ม ในด้านการเรียน ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพ และด้านการครองตนในสังคม (เจียรนัย ทรงชัยกุล, 2534: 236-240)

แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ หมายถึง สิ่งที่มีผลกระตุ้นภายในให้ผู้ตอบตัดสินใจสมัครเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ (ปฐม บุญผดุง, 2525: 20)

ความเป็นครูของผู้สอน หมายถึง การประเมินคุณสมบัติของ ครู อาจารย์ และครูฝึก ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด ในสิ่งที่สอน หรือฝึกความสามารถในการใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนและการฝึก บุคลิกภาพ และความประพฤติที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนพลตำรวจ (Hessongs and Weeks, 1987 อ้างใน บนต์ ชุมจิต, 2534: 107)

การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ หมายถึง การปฏิบัติของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ของโรงเรียนตำรวจนครบาล ต่อนักเรียนพลตำรวจ ในลักษณะที่ให้ความรัก ความเมตตา การควบคุมดูแลอย่างเหมาะสม การใช้เหตุผลในการฝึกนิสัย และการใช้วิธีการชมเชย ตลอดจนการลงโทษ

ความห่างเหินทางสังคม หมายถึง สภาพทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นการทำให้แปลกแยกไปจากตนเองหรือผู้อื่น อีกนัยหนึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลทางด้านการไม่มีอำนาจ ความไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ และความโดดเดี่ยวทางสังคม (Purachai Piumsombun 1979: 17)

ความประชดประชันสังคม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลทางด้านความเกลียดชัง และการอิจฉาริษยา การเป็นปรปักษ์โดยปราศจากพลังอำนาจ และความรู้สึกแบบองุ่นเปรี้ยว ซึ่งแสดงถึงเป้าหมายอันพึงประสงค์ แต่ไม่อาจได้มา โดยมักจะมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อชีวิต และประชาชนทั่วไป และความเป็นปรปักษ์ต่อระบบตำรวจ (Niederhoffer, 1967 อ้างใน Purachai Piumsombun 1979: 17-18)

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล รวมตลอดทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ของข้าราชการตำรวจชั้นพลตำรวจได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการบริหารงานของรัฐ และการพัฒนาประเทศต่อไป

การจัดเรียงบท

บทที่ 1 เป็นส่วนของบทนำ ซึ่งนำเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาค้างนี้

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรมจากการทบทวนความหมายของจริยธรรม พฤติกรรมจริยธรรม และคำอื่น ๆ ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับจริยธรรม รวมทั้งมีการนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมและแนวทางการพัฒนาจริยธรรม ระบบการสอนจริยธรรมของไทย และในส่วนสุดท้ายเป็นการนำเสนองานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมของไทย

บทที่ 3 เป็นการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ รวมทั้งได้นำเสนอส่วนของการสังเคราะห์แนวความคิดและกรอบแนวความคิดเพื่อการวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในครั้งนี้ รวมทั้งสมมติฐานการวิจัย นิยามปฏิบัติการของการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยของการศึกษาค้างนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยการพิจารณาถึงประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมต่อการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งได้นำเสนอวิธีการสร้างมาตรวัดที่จะนำไปใช้ในการวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ และวิธีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้งในด้านการทดสอบความมั่นคงในสาระ การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัด ตลอดจนพิจารณาถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนพลตำรวจของโรงเรียนตำรวจนครบาล และในส่วนสุดท้ายเป็นการนำเสนอแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในด้านการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล และเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้างนี้

บทที่ 5 เป็นการนำเสนอสาระสำคัญใน 2 ส่วน คือในส่วนแรกเป็นการนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (Reliability Test) เนื่องจากในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดข้อคำถาม เพื่อวัดปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาเป็นรูปแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 13 มาตรวัด ผู้วิจัยจึงใช้หลักในการพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัดจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ประกอบกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

ในส่วนที่สองเป็นการนำเสนอการทดสอบความมั่นคงของมาตรวัด (Validity) โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) มาใช้ในการตรวจสอบความมั่นคงในทัศน (Construct Validity) ของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 6 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยของการศึกษาค้างนี้ทั้งหมด โดยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้ 4 ส่วน คือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละ เพื่อบรรยายถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วัดระดับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจแต่ละด้านและในภาพรวม ตลอดจนตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งได้แก่ อายุ รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม

ส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น โดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ตามกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้

ส่วนที่สาม เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเบื้องต้น (Multiple Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม และผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวารีเอท (Multivariate Multiple Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมทุกด้านในคราวเดียวกัน

บทที่ 7 เป็นการนำเสนอส่วนสรุปและอภิปรายผลการศึกษาที่ได้ค้นพบ จากการศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนของกรมตำรวจ ต่อไป

สรุปความ

ในปัจจุบันสภาพปัญหาภาพพจน์ของข้าราชการตำรวจในระดับปฏิบัติการ คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจนั้น เป็นประเด็นปัญหาที่สังคมทั่วไปให้ความสนใจ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งความสนใจไปที่สถาบันการศึกษาอบรมของตำรวจ โดยเฉพาะในสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตข้าราชการตำรวจในระดับพลตำรวจ ซึ่งเป็นข้าราชการในระดับปฏิบัติการได้แก่เมืองหลวง เช่นในกรุงเทพมหานคร คือในโรงเรียนตำรวจนครบาล ว่าในปัจจุบันนี้ นักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล และกำลังจะจบการศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ในเมืองหลวงนี้ มีความพร้อม โดยเฉพาะมีระดับพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อจะได้จัดทำแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจในข้าราชการตำรวจชั้นพลตำรวจ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิด เกี่ยวกับจริยธรรม และพฤติกรรมจริยธรรม

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียน
พลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรม
และพฤติกรรมจริยธรรม ในด้านต่าง ๆ คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรม
จริยธรรม แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
การสอนจริยธรรม เพื่อนำแนวความคิดที่ได้เหล่านี้มาพิจารณาจัดทำกรอบแนวความคิดรวม
เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งในบทนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 หัวข้อ
ย่อย คือ (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม (2) แนวความคิด
และทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยธรรม และ
(4) สรุปความ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

คำว่า "จริยธรรม" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมาย
โดยแยกศัพท์ออกเป็น "จริยะ" และ "ธรรมะ" คำว่า "จริยะ" หมายถึง ความประพฤติ
หรือกิริยาที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า "ธรรมะ" มีความหมายหลายประการ เช่น คุณความดี
หลักปฏิบัติ ซึ่งเมื่อรวมกันเป็น "จริยธรรม" จึงมีความหมายว่า หลักแห่งความประพฤติหรือ
แนวทางในการประพฤติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525: 214)

อย่างไรก็ตาม ความหมายของจริยธรรมตามที่ใช้ในสังคมทั่วไปนั้น ได้มีการ
อธิบายไว้หลายแนวความคิดดังต่อไปนี้ คือ

สาโรช บัวศรี (2520: 16) จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติตน เพื่อให้
อยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

อำนวย ทะสิงค์แก และ ชัยนธ์ วรรณภูมิ (2521: 18) จริยธรรม คือ สิ่งที่ควร
ยึดประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดี และความถูกต้องในสังคม มีจุดมุ่งหมายปลายทางที่
คุณความดี และความถูกต้องในสังคมส่วนรวม

ล่อ หุตางกูร (2522: 8) ได้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม
เป็นพัฒนาการของมนุษย์ ที่มีธรรมชาติของการรักชีวิต ต้องการสันติภาพ ต้องการความสุข
ในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม จริยธรรมเป็นปรัชญาอันที่สังเกตเห็นโทษของอำนาจฝ่ายต่ำ
ที่ผลักดันให้มนุษย์รังแกกัน เบียดเบียนกัน และก่อทุกข์ให้แก่กัน จึงเกิดเป็นความปรารถนา
ที่จะยกระดับจิตใจให้เป็นอิสระจากอำนาจฝ่ายต่ำนั่นเอง

สาริธ บัศวรี (2522: 18) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ ทางในการประพฤติตน เพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2522: 18) กล่าวว่า จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม เป็นกลไกอันสำคัญ เพื่อควบคุมให้สังคมของมนุษย์เป็นสังคมที่ดี เพื่อให้มนุษย์ทุกคนในสังคมมีคุณค่าเท่าเทียมกัน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2523: 7) จริยธรรม คือ แนวทางความประพฤติ และความนึกคิดที่ดีงาม เหมาะสม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข

วิทย์ วิศทเวทย์ (2524: 113) จริยธรรม คือ การนำความรู้ในความจริงหรือกฎธรรมชาติ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง พฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองประเภทนี้ คือ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบสนับสนุน และพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกในสังคม เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร สังคมจะลงโทษและพยายามจำกัด ดังนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือผู้ที่มีลักษณะที่สังคมนิยมชมชอบและสนับสนุน และมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการน้อย

ประวิณ วนนคร (2526: 5) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ปกิสถานแห่งความประพฤติหรือเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ แบบแผนสำหรับยึดถือ เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติ

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2528: 2) จริยธรรมเป็นคุณสมบัติทางความประพฤติของมนุษย์ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตาม จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์แห่งความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ตามที่สังคมปรารถนา หรือกำหนดขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานทางจิตใจของบุคคลที่ต้องได้รับการอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี

พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2528: 12-13) ได้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรม ว่าเป็นสิ่งซึ่งมีความหมายกว้างมาก หมายถึง การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ใจ ทั้งทางด้านส่วนตัว สังคม อารมณ์ จิตใจ ปัญญา ให้เป็นอยู่ในระดับศีลและ เป็นสิ่งที่ทำได้ในทางวินัยจนเกิดเป็นความเคยชิน

โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2532: 8-9) จริยธรรมหมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นปฏิบัติตาม เป็นการกระทำอย่างเสรีภายในขอบเขตของมโนธรรม อันได้แก่ ความสำนึกในความบังคับควรที่จะกระทำ หรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำของสมาชิกแต่ละคนในสังคมนั้น ๆ

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2534: 64) กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมว่าหมายถึง หลักแห่งการประพฤติ หรือแนวทางของการปฏิบัติ

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2536: 6) จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติ หรือ หลักแห่งความประพฤติดี เป็นคำสอนที่เป็นหลักปฏิบัติของบุคคล

ส่วนความหมายของ "จริยธรรม" ที่ทำให้ไว้โดยนักวิชาการต่างประเทศนั้น มีอยู่มากมาย อาทิเช่น

ปิอาเจต์ (Piaget, 1960: 6) ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นองค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่บุคคลยอมรับว่าดี ว่าถูกต้อง สมควร เพื่อให้ได้การยอมรับจากสังคม

โรคิช (Rokeach, 1968: 314) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง การปรับพฤติกรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องหรือดีงาม

บราวน์ (Brown, 1966: 411) จริยธรรม คือ ระบบของกฎเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์การกระทำดีหรือถูกของบุคคล

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969: 5) เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมและได้ให้ความหมายของจริยธรรมในทำนองเดียวกับที่คณะต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ จริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินผลการกระทำนั้น ๆ ว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่

เรส (Rest, 1976: 7) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรม การมีปะทะสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction) โดยเกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน เช่น ความรู้สึกอยากจะทำดีของตนเองให้ดีที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมายของ "จริยธรรม" โดยนักวิชาการทั้งของไทยและของต่างประเทศ ดังกล่าวข้างต้นนั้น พบว่าเกือบทั้งหมดมีความคล้ายคลึงกันใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. การมุ่งเน้นว่าเป็นแนวทาง กฎเกณฑ์ หรือหลักมาตรฐานในการประพฤตินั้นคือ บุคคลผู้มีจริยธรรมต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทาง กฎเกณฑ์ หรือหลักมาตรฐานที่กำหนดเหล่านั้นอย่างดีเสียก่อน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ต้องมีองค์ประกอบความรู้ความเข้าใจตามหลักเหตุผลของตนเอง

2. การมุ่งเน้นว่าเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา สนับสนุน ยอมรับ หรือต้องการให้ปฏิบัติตาม ดังนั้น บุคคลผู้มีจริยธรรม จะสามารถประเมินพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ๆ ได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่สนับสนุน สอดคล้องตามที่สังคมปรารถนาหรือไม่ และเป็นพฤติกรรมที่ถูกคิดอย่างไรในสายตาของตนเอง และสังคม

ในการศึกษาคำนี้จึงได้สรุปความหมายของ "จริยธรรม" ไว้ใน 3 ประเด็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการพิจารณา คือ

จริยธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรม หลักเกณฑ์การประเมิน ผลเสียของพฤติกรรม และปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางบวก หรือพฤติกรรมทางลบ

ตามความหมายของ "จริยธรรม" ในการศึกษาคำนี้ ผู้ศึกษาได้พิจารณาว่า เรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมของบุคคลนั้น เป็นเรื่องของ "หลักเกณฑ์" ในการพิจารณาว่า

1. พฤติกรรมใดบ้างที่ถูกต้อง พฤติกรรมใดบ้างเป็นพฤติกรรมที่ผิด
2. พฤติกรรมหนึ่ง ๆ นั้น จะเกิดผลดี ผลเสียต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมเพียงใด

3. พฤติกรรมหนึ่ง ๆ นั้น บุคคลจะมีความรู้สึกยอมรับได้ มากน้อยเพียงใด

ซึ่งตามการพิจารณา "หลักเกณฑ์" ความประพฤติดังกล่าว เป็นการพิจารณาที่ละเอียดครอบคลุมกว่าแนวความคิดเดิมที่ผ่านมา ซึ่งมักจะพิจารณาแต่เพียงว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดเท่านั้น แต่ในกรณีนี้จะพิจารณาตั้งแต่หลักเกณฑ์ของความรู้ถูก รู้ผิด ของบุคคล ขยายผลออกมาสู่ความรู้ในผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้น และท้ายสุดจะขยายผลออกมาที่การยอมรับคือ หลักเกณฑ์การพิจารณายอมรับของบุคคลว่าจะยอมรับพฤติกรรมนั้น ๆ ได้มากน้อยเพียงใด อันจะนำไปสู่การยอมรับนำไปปฏิบัติในอนาคตอีกด้วย

นอกจากนี้แล้วยังมีคำอื่น ๆ ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำว่า "จริยธรรม" อีกมากมายหลายคำ และมักจะนำมาใช้สับสนกัน อาทิเช่น ศีลธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ จรรยา วินัย ค่านิยม ทศนคติ รวมทั้งคำในความหมายที่เกี่ยวข้อง คือ จริยศาสตร์ และจริยศึกษา ซึ่งในที่นี้จะได้นำเสนอความหมายและความแตกต่างของคำต่าง ๆ เหล่านี้ดังต่อไปนี้

ความหมายของคำว่า ศีลธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ จรรยา และวินัย กับความสัมพันธ์ของจริยธรรม

ประวีณ ฃ นคร (2526: 5) ได้อธิบายความหมายและความสัมพันธ์ของคำดังกล่าวไว้ ดังนี้คือ

"จริยธรรม" ตามความหมายของ ประวีณ ฃ นคร ได้ให้ไว้ในความหมายที่กว้าง เช่นเดียวกับนักวิชาการท่านอื่น ๆ คือ เป็นกฎเกณฑ์หรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งในทางปฏิบัติจริงนั้น รูปแบบของจริยธรรมจะมีหลายรูปแบบ กล่าวคือ

จรรยาวิชาชีพ มีปณิธานบังคับในระดับ "พึง" คือ พึงทำอย่างนั้น พึงทำอย่างนี้ และมีระบบการควบคุม บังคับ ลงโทษวางโดยวิชาชีพนั้น ๆ ซึ่งอาจมีองค์กรควบคุม เช่น แพทยสภา คุรุสภา เนติบัณฑิตสภา เป็นต้น แต่ระบบการควบคุม บังคับ หรือลงโทษของจรรยาวิชาชีพ ยังไม่กระชับ เคร่งครัด หรือเข้มงวด กวดขันมากนัก จุดมุ่งหมายของจรรยาวิชาชีพจะเน้นที่การสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของวิชาชีพ และศักดิ์ศรีของผู้ประกอบการวิชาชีพนั้นๆ จรรยาวิชาชีพจึงมีจุดมุ่งหมายทั้ง "เพื่อคน และ เพื่องาน"

วินัย มีปณิธานบังคับในระดับ "ต้อง" คือ ต้องทำเช่นนั้น ต้องทำเช่นนี้ ถ้าไม่ทำตามจะถูกลงโทษ ซึ่งมีระบบการควบคุม บังคับ และลงโทษอย่างกระชับ เคร่งครัด และเข้มงวดกวดขัน โดยผู้บังคับบัญชาและองค์กรของหน่วยงาน จุดมุ่งหมายของวินัยจะมุ่งเน้นที่ประสิทธิผลของงาน วินัยจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่องานเป็นหลัก

ความหมายของคำว่า ค่านิยม ทิศนคติ และความสัมพันธ์กับคำว่าจริยธรรม ในความหมายของคำว่า ค่านิยม และทิศนคติ นี้ มีความหมายที่คาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่เราเฝ้าพิจารณาให้กระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสิ่งที่เฝ้าพิจารณาใจนั้น มีทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม บุคคลหนึ่งอาจมีค่านิยมอย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้ และในขณะที่ความเฝ้าพิจารณาของจิตใจต่อสิ่งเหล่านั้น อาจมีมากน้อยแตกต่างกันเป็นระดับ เช่น ถ้ามีความยึดถืออย่างเหนียวแน่นเรียกว่าความเชื่อ รองลงมาเรียกว่า ความสนใจ และระดับปกติเรียกว่า ความชอบ (โสภา ชูทิกุลชัย, 2532: 9)

แต่ ทิศนคติ หมายถึง ความเฝ้าพิจารณาของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออุดมคติใด อุดมคติหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือต่อต้านก็ตาม ทิศนคติเป็นเรื่องของจิตใจที่เกิดขึ้น โดยปราศจากการคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน ดังนั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่เรียกว่าเป็น ค่านิยม (โสภา ชูทิกุลชัย, 2532: 9)

ค่านิยมและทิศนคติ จึงมีความแตกต่างกันที่ระดับของการคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน โดยเฉพาะตัวทิศนคติจะเป็นเพียงความเฝ้าพิจารณาของจิตใจ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เท่านั้น โดยมีได้ผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนเท่ากับกระบวนการเกิดค่านิยม

ความสัมพันธ์ในระหว่างจริยธรรมและค่านิยม นั้น ได้มีนักวิชาการการศึกษาในเรื่องนี้ไว้หลายแนวความคิด อาทิเช่น

อานวย ทะสิงห์แก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527: 10) กล่าวถึงความแตกต่างในระหว่างจริยธรรมและค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมอาจมีผลได้ทั้งทางบวกและทางลบ เพราะค่านิยมอาจเป็นเฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่จริยธรรมควรจะมีผลในทางบวกเท่านั้น เพราะจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานของความประพฤติว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีงาม ที่ควรปฏิบัติ

แต่ตามความหมายในประเด็นนี้ ดวงเดือน พินธุมนาวิน (ดวงเดือน พินธุมนาวิน, 2520: 6) มีทัศนะที่แตกต่างกันออกไป โดยอธิบายว่าคนที่ประพฤติไม่ดีนั้นมิได้หมายความว่าเขาจะเป็นผู้ที่ไม่มีจริยธรรม แต่ได้ใช้เกณฑ์ตัดสินว่าคนที่ประพฤติในลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกของสังคม และเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามจำกัด และตัวผู้ที่กระทำเองก็รู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร เป็นลักษณะของคนที่มีจริยธรรมไม่สูง แต่ก็มิได้หมายความว่าเป็นผู้ที่ไม่มีจริยธรรมเลย

ซึ่งทั้งนี้หากพิจารณาตาม "หลักการของความหมาย" จะเห็นได้ถึงความแตกต่างในระหว่าง "จริยธรรม" และ "ค่านิยม" นั้นมีอยู่จริง เพราะค่านิยมจะมีโอกาสที่จะให้ผลได้ทั้งทางบวกและทางลบ ค่านิยมหนึ่ง ๆ อาจเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ที่แท้จริงแก่สังคม เช่น ค่านิยมประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมมีน้ำใจในการใช้ ค่านิยมงดการสูบบุหรี่ ฯลฯ แต่ค่านิยมบางประเภทอาจเป็นปัญหาสังคม เศรษฐกิจได้ เมื่อนิยมปฏิบัติ เช่น ค่านิยมการส่งบุตรหลานเรียนต่างประเทศภาคฤดูร้อน ค่านิยมการใช้สินค้ามีชื่อเสียง ฯลฯ ฯลฯ แต่ตามหลักการของความหมายของ "จริยธรรม" นั้น มิที่จะให้โอกาสเป็นผลทางบวก เป็นผลดีแก่สังคมมากกว่า เพราะตามความหมายร่วมกันนั้น จริยธรรมเป็นแนวทาง หลักการมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติ อันเป็นไปตามที่สังคมปรารถนา

แต่ในทางปฏิบัตินั้น การที่บุคคลมีค่านิยมในการดำรงชีวิตที่ดี ก็มิได้หมายความว่าเขาเป็นคนที่ไม่มีจริยธรรมเลย เพราะจริยธรรมมีระดับหลายแง่มุม นับตั้งแต่การรับรู้สิ่งที่ถูกต้อง รับผิดชอบของการกระทำรวมทั้งยอมรับการกระทำนั้น ๆ ได้ ดังนั้น บุคคลหนึ่ง ๆ จะมีจริยธรรมในระดับที่มากน้อยแตกต่างกัน จะไม่มีบุคคลใดเลยที่เกิดมาโดยไม่มีจริยธรรม เพราะคนทุกคนรู้ว่าสังคมต้องการสิ่งใด และตนเองก็ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสมาชิกคนหนึ่งซึ่งสังคมยอมรับ ดังนั้น เขาจึงต้องพยายามปรับตัวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ แต่ทั้งนี้การที่เขาจะทำได้มากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับตัวของเขาว่าเขาถูกฝึกฝนเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งคือมีระดับจริยธรรมมากน้อยเพียงใดนั่นเอง แต่จะไม่มีผู้ใดเลยที่ไม่มีจริยธรรม จะมีปัญหาแต่เพียงการมีจริยธรรมสูง ต่ำเพียงใดเท่านั้น

ความหมายของคำว่า จริยศาสตร์ และจริยศึกษา

โกวิท ประวาลพฤษย์ (2535: 48) ได้อธิบายความหมายของคำว่าจริยศาสตร์ และจริยศึกษา ไว้ว่า

จริยศาสตร์ เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานมานี้ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้นมาจากคำว่า Ethics ในภาษาอังกฤษจริยศาสตร์ เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยความประพฤติ และการครองชีวิต ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร ไม่ควร ดังนั้น ในวิชาจริยศาสตร์นี้จะไม่ศึกษามนุษย์มีอุปนิสัย และความประพฤติอย่างไร แต่จะศึกษาว่า มนุษย์ควรประพฤติอย่างไร และอะไรคืออุดมคติของชีวิต

จริยศึกษา เป็นการศึกษาสาขาหนึ่งใน 4 สาขา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และศีลศึกษา โดยจริยศึกษาเป็นการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติที่พึงามถูกต้อง เป็นการศึกษาเหตุผลของคำสอนที่เป็นหลักปฏิบัติของบุคคล เช่น มีหลักจริยธรรมว่า ไม่ควรฆ่าสัตว์ ควรเมตตาสัตว์ ซึ่งวิชาจริยศึกษาจะอบรมสั่งสอนให้บุคคลเมตตาสัตว์ สงวนรักษา อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ ดูแลรักษาสัตว์ที่เจ็บป่วย ฯลฯ ซึ่งตามการเรียนการสอนจริยศึกษานี้ ผู้เรียนจะรับคำสั่งสอน โดยไม่รู้เหตุผล หรือรู้เหตุผลเพียงเล็กน้อย

ความสัมพันธ์ในระหว่างจริยศึกษาและจริยศาสตร์ นั้น บริษัท ช่างขวัญอิน (2536: 4) ได้อธิบายความสัมพันธ์ของคำทั้งสองนี้ไว้ว่า ทั้งสองคำนี้มีส่วนเกื้อกูลกัน โดยจริยศึกษาสอนให้คนมีการประพฤติปฏิบัติที่พึงามถูกต้อง และเมื่อมีความรู้ทางจริยศาสตร์ ผู้เรียนจะเข้าใจในเหตุผลของหลักคำสอนดังกล่าว ได้ละเอียดถี่ถ้วนยิ่งขึ้น หลายนามุมมากขึ้น เช่น จากเดิมผู้เรียนรู้ว่าเขาควรมีความเมตตาสัตว์ โดยไม่รู้เหตุผลว่าเพราะเหตุใดเขาจึงต้องเมตตาสัตว์ ในวิชาจริยศาสตร์จะช่วยตีความว่า คำสอนว่าควรมีความเมตตาสัตว์ มีเหตุผลอะไรทำไมจึงควรละเว้นการฆ่าสัตว์ ทำไมจึงควรเมตตาสัตว์

ดังนั้น ทั้งจริยศึกษาและจริยศาสตร์ จึงมีส่วนเกื้อกูลกัน คือ เราอาจปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในจริยศึกษา โดยรับรู้ว่า เป็นคำสอนซึ่งเป็นสิ่งที่ดี โดยไม่รู้เหตุผลหรือรู้เหตุผลเพียงเล็กน้อย แต่การศึกษาจริยศาสตร์จะช่วยให้มีความเข้าใจเหตุผลของหลักคำสอนทางจริยธรรมละเอียดถี่ถ้วน หลายนามุมมากขึ้น และทำให้เราเข้าใจหลักการทางจริยธรรมได้ดียิ่งขึ้น

ความหมายของพฤติกรรมจริยธรรม

พรหมทิพย์ ศิริพรรณบุษย์ และคณะ (2527: 7) ได้สรุปความหมายของพฤติกรรมจริยธรรม (Moral Behavior) จากงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ได้เห็นว่า พฤติกรรมจริยธรรมหมายถึง การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม การประเมินผลดีผลเสียของพฤติกรรม ปฏิบัติต่อพฤติกรรม ตลอดจนแนวโน้มที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ และพฤติกรรมจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่จะกระทำต่อสิ่งใดก็ตาม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้อง ดีชั่ว ควรไม่ควรทำของพฤติกรรม ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมจริยธรรมประการแรก คือ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมต่าง ๆ

2) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม บุคคลจะประเมินตามความเชื่อของตนเองว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะนำไปสู่ผลอะไรบ้าง ผลแต่ละอย่างมีโอกาสเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมนี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

3) ปฏิบัติทางจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการกระทำของตนเอง และการกระทำของผู้อื่น ปฏิบัตินี้แสดงออกเป็นความรู้สึก เช่น ชื่นชม ละอาย ฯลฯ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก เช่น การยอมรับ และการต่อต้าน ปฏิบัตินี้เรียกว่า ปฏิบัติทางจริยธรรม และเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ทั้งที่เป็นของตนเองและของผู้อื่น

4) ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ การรับว่าบุคคลอื่น ๆ ในสังคมมีพฤติกรรมอะไร มากน้อยเพียงใด และการคาดหมายว่าบุคคลอื่น ๆ ในสังคมมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมอะไร มากน้อยเพียงใด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของพฤติกรรมจริยธรรมปทัสถานตามการรับรู้ มีผลต่อความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม และปฏิบัติทางจริยธรรม และส่งผลถึงศักยภาพพฤติกรรม

5) ศักยภาพพฤติกรรมเป้าหมายขั้นสุดท้ายของการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม ของคนในสังคมหนึ่ง ๆ คือ การประเมินศักยภาพของการเกิดหรือไม่เกิดพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ศักยภาพพฤติกรรมเป็นผลจากการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม ปฏิบัติทางจริยธรรม และการรับรู้ปทัสถานพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างถูกต้อง จะนำไปสู่การพยากรณ์พฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ๆ ได้ และนำไปสู่การส่งเสริม ป้องกัน และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างตรงเป้าหมาย และอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปแนวทางการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม

โดยเน้นแห่งความคิดพื้นฐานที่เสนอข้างต้น การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมจำเป็นต้องศึกษาสิ่งต่อไปนี้

- 1) การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม
- 2) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม
- 3) ปฏิกริยาทางจริยธรรม
- 4) ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้
- 5) ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นการศึกษาพฤติกรรมทั้งที่เป็นพฤติกรรมภายในบุคคลที่เป็นความนึกคิดและความรู้สึก และที่เป็นพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ

ในการศึกษาพฤติกรรมภายในที่เป็นความรู้สึกนึกคิด จำเป็นต้องใช้คำรายงานของแต่ละบุคคลเป็นข้อมูล เราไม่อาจล่วงรู้ความภายในของอีกคนหนึ่งโดยตรง การสังเกตพฤติกรรมภายนอก ซึ่งมีทั้งที่เป็นกายกรรมและวจีกรรม ในบางกรณีก็ช่วยให้สันนิษฐานความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในได้ แต่ในอีกหลายกรณีก็ช่วยไม่ได้ หรือมีฉะนั้นก็อยู่ในขอบเขตที่จำกัดมาก หากต้องการรู้อย่างละเอียดและถูกต้อง ยังต้องอาศัยคำรายงานความรู้สึกนึกคิดแต่ละคนเป็นหลัก ในสภาพที่ผู้รายงานมีความรู้สึกปลอดภัยและให้ความร่วมมือ คำรายงานก็จะเป็นข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ และมีความน่าเชื่อถือสูงมาก

ในการศึกษาพฤติกรรมภายนอก สามารถใช้ข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตโดยตรงของผู้สังเกต และข้อมูลที่เป็นคำรายงานของผู้กระทำ ในการศึกษาพฤติกรรมภายนอกโดยทั่วไป การสังเกตพฤติกรรมภายนอกโดยตรงสามารถกระทำด้วยความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือสูงมาก แต่ในกรณีพฤติกรรมจริยธรรม การสังเกตพฤติกรรมภายนอกก็มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1) พฤติกรรมจริยธรรม แต่ละพฤติกรรมมักจะประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ หลาย ๆ พฤติกรรมเกี่ยวโยงต่อเนื่องกัน และอาจต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะครบวิถุจะ ถ้าหากมีการสังเกตไม่ครบถ้วน เช่น มิได้สังเกตบางพฤติกรรมย่อย ในกระบวนการของพฤติกรรมย่อยทั้งหมด การสรุปผลของการสังเกตก็จะคลาดเคลื่อนได้ง่ายมาก

2) พฤติกรรมจริยธรรมที่แสดงเป็นประจักษ์แก่ผู้อื่น มักจะเป็นพฤติกรรมทางบวก ส่วนพฤติกรรมทางลบนั้น มักจะกระทำอยู่เงียบ ๆ หรือลึกลอบกระทำ การติดตามพฤติกรรมทางลบจึงทำได้ยากมาก

ด้วยเหตุ 2 ประการดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาวิจัย จึงควรใช้ข้อมูลที่เป็น
คำรายงาน และมุ่งพยายามทำให้รายงานมีความน่าเชื่อถือที่สุด

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม

มาตรฐานทางจริยธรรม

ในระดับประเทศกลุ่มสังคมหรือสถาบันอาจจะระบุได้ว่า จริยธรรมใดเป็นที่พึง
ประสงค์ แต่ในระดับบุคคลใครจะเป็นผู้ระบุหรือตั้งมาตรฐานได้ว่าสิ่งใดพึงประสงค์หรือไม่
ดังนั้น การที่จะตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่ควรพึงประสงค์ หรือไม่พึง
ประสงค์ ย่อมต้องอาศัยมาตรฐานต่าง ๆ มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินพร้อม ๆ กัน
ซึ่งการที่จะใช้เพียงมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง เป็นเกณฑ์ตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของ
พฤติกรรมจริยธรรมนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาในภายหลังได้ ซึ่งในการศึกษามาตรฐานต่าง ๆ
ที่จะนำมาใช้พิจารณาสมผสนร่วมกัน ได้แก่ เกณฑ์ทางจริยศาสตร์ เกณฑ์ทางศาสนา
เกณฑ์ทางสังคม และเกณฑ์ทางวิชาชีพ เป็นต้น

ในเกณฑ์ทางจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา ที่ศึกษาเกี่ยวกับความ
ประพฤติ การกระทำของมนุษย์ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรควรหรือไม่ควรทำ นักจริยศาสตร์
ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินการกระทำไว้ 2 แนวความคิด ได้แก่ การถือ
เจตนาของการกระทำเป็นเกณฑ์ คือถือว่า การกระทำที่ถูกต้องนั้น ต้องเป็นการกระทำที่เกิด
จากเจตนาดี เกิดจากความสำนึกในหน้าที่ มิใช่มุ่งหวังผลประโยชน์ ในแนวคิดที่สองคือการ
วัดคุณค่าของการกระทำจากผลของการกระทำและสิ่งอื่นที่ตามมา คือถือว่า ความถูกต้องของ
การกระทำขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่กระทำนั้นก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อ
ให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีทางกับความสุข หากการกระทำใดๆ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมาก
และเกิดความทุกข์น้อย ก็ถือว่ากระทำนั้นถูกต้อง (วิทย์ วิศทเวทย์, 2520: 89)

ในเกณฑ์ทางศาสนา ศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการช่วยกล่อมเกล่า
พฤติกรรมของบุคคล และชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เป็นวิวัฒนาการในทาง
ความคิดของคน ที่จะส่งเสริมให้คนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ศาสนาจะทำหน้าที่ให้การอบรม
สั่งสอนให้ใช้ปัญญา รู้จักเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดี ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ตนเองและบุคคลอื่น
ซึ่งในทางพุทธศาสนา ตามพุทธปฏิภาณของพระพุทธเจ้า ได้กำหนดแนวทางการแสดงออกซึ่ง
จริยธรรมไว้ 3 แนวทาง คือ

อัตตทัตตจริยา หมายถึง ความประพฤติส่วนตัวของแต่ละคน

ญาติทกจริยา หมายถึง ความประพฤติดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทางสายเลือด เช่น พ่อ แม่ ลูก ญาติพี่น้อง

โลกทิทจริยา หมายถึง ความประพฤติดต่อบุคคลส่วนรวม
ซึ่งใน 3 แนวทางนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้มนุษย์ช่วยตนเองให้ก้าวไปสู่
คุณงามความดี และช่วยผู้อื่นต่อไป (วิทย์ วิศทเวทย์, 2524: 104)

ในเกณฑ์ทางสังคม ในฐานะที่มนุษย์อยู่ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีคุณค่าได้
จะต้องมีการพบปะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ได้แก่ คน สถาบัน กฎระเบียบ ประเพณี
วัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางช่วยในการพิจารณาตัดสิน
พฤติกรรมของคนเราได้ ในสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่าง
รวดเร็ว ซึ่งส่วนแต่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคม มาตรฐานการ
ดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมนั้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคม ทำให้
พฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั้นเบี่ยงเบนไปจากเดิม ทำให้มีการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ
จริยธรรมไทยเรื่องแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย ระหว่างวันที่ 22-27 มกราคม 2523
ได้กล่าวถึงโครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรมในสังคมไทยไว้ 11 ประการ คือ

(1) ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
ความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการ
ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่
ให้ดียิ่งขึ้น

(2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความ
เป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและต่อผู้อื่น

(3) ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ
รู้จักไตร่ตรองพิจารณาให้ประจักษ์ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และ
ยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้

(4) ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้สึกในอุปการะคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่ง
อื่นที่มีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออก การตอบแทนบุคคล ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที
จึงหมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนต่อบุคคลอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

(5) การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง
และเหมาะสมกับจรรยาบรรณข้อบังคับ กฎหมาย ศีลธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็นการรักษาระเบียบ
ภายนอก อันได้แก่ การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภคบริโภค การรักษาระเบียบวินัยต่อ
สถานที่และการปกครอง สำหรับการรักษาระเบียบภายใน ได้แก่ การแต่งกาย การควบคุม
ท่วงที กิริยา วาจา ใจ ให้คงความดีด้วยการเว้นชั่ว ประพฤติตนชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง
ได้แก่ ระเบียนท่วงที ระเบียนกิริยา ระเบียนวาจา และระเบียนใจ

(6) การเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้เงินแก่คนที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

(7) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน กระทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ ส่วนรวม

(8) ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรได้ประโยชน์ มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวังยับยั้งความต้องการให้อยู่ใน กรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

(9) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความ เป็นจริงและเหตุผลไม่มีความลำเอียง

(10) ความอุตสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความ สำเร็จในการทำงาน

(11) ความเมตตา กรุณา เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

ในเกณฑ์ทางวิชาชีพ ในบางอาชีพนั้นผู้ประกอบการอาชีพจะไม่มุ่งหวังเพียงเพื่อหาเงิน เลี้ยงตนเองและครอบครัวเท่านั้น หากแต่ยังมีความประสงค์ที่จะพัฒนาอาชีพของตนให้บรรลุ ถึงความจริง ความงาม และความดีสูงสุดด้วย กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว จึงได้พยายาม พัฒนาอุดมคติและจริยธรรมของวิชาชีพขึ้น เพื่อยึดถือเป็นหลักชัยและแนวทางไปสู่หลักชัยใน การประกอบอาชีพ จุดกำเนิดของจริยธรรมเกี่ยวกับวิชาชีพได้รับการพัฒนาโดยเริ่มจากอาชีพ แพทย์ในสมัยปาปิโลเนีย เมื่อ 2,000 ปี มาแล้ว โดยฮิปโปเครติส และได้มีการพัฒนาจน เป็นปัญญาสากลว่าด้วยจรรยาแพทย์ในปัจจุบัน

ในหลายสาขาอาชีพ ต่างก็เล็งเห็นความสำคัญของจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบ อาชีพของตน จึงมีการบัญญัติจริยธรรมในหลายสาขาอาชีพขึ้น เช่น จริยธรรมข้าราชการ ตุลาการ มารยาททนายความ จริยธรรมนักหนังสือพิมพ์ จรรยาบรรณนักข่าว และ จรรยาบรรณของอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ นั้น มักจะใช้คำว่า "จรรยาบรรณ" เป็นตัวแทนสื่อความ อมร รักษาสิทธิ์ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ได้ให้ความหมายของจรรยาบรรณไว้ว่า คณะบุคคลรวมกลุ่ม ร่วมอาชีพ ร่วมกันก่อตั้งเป็น แนวทางดำรงชีวิตของผู้ที่อยู่ในอาชีพนั่น ๆ ซึ่งโดยปกติจะไม่มีอำนาจกฎหมายบ้านเมืองมา บังคับให้สมาชิกผู้ถือจรรยาบรรณนั้น ต้องปฏิบัติตาม แต่จะเป็นการควบคุมตนเอง

จรรยาบรรณมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ กล่าวคือ

- (1) จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพ และปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ ในการผลิตและการค้า
- (2) จรรยาบรรณช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ และผู้ผลิตสินค้า
- (3) จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ
- (4) จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ และผู้ผลิต
- (5) จรรยาบรรณช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง ฉ้อฉล เอาเปรียบ เอาเปรียบ ลดการเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ความมีกตัญญู ใจแคบ ไม่เสียสละ
- (6) จรรยาบรรณช่วยเน้นให้ภาพพจน์ที่ดีของผู้มีจริยธรรม
- (7) จรรยาบรรณช่วยทำหน้าที่พิทักษ์ตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้เป็นอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ดังนั้น จรรยาบรรณจึงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของผู้ที่อยู่ในอาชีพนั้น ๆ เป็นการส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะของสมาชิก ซึ่งตัวอย่างของจรรยาบรรณในอาชีพต่าง ๆ นั้น อาทิเช่น

- (1) จรรยาบรรณของผู้บริหาร ได้แก่ ธรรมเนียมประพฤติของผู้บริหาร มีดังนี้
 - มุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน
 - มีเมตตากรุณา ยึดพรหมวิหาร 4 เป็นหลัก
 - ประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี
 - ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรมและเสมอภาคแก่ผู้อื่น
 - พึงหมั่นศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอเพื่อให้เป็นคนทันสมัย
 - ไม่ใช้อิทธิพลหรือกลวิธี เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน
 - พึงรักษาความลับของผู้ใต้บังคับบัญชา
 - รับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน โดยไม่บิดพลิ้วความรับผิดชอบ
 - อดทนต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตร
 - ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ
 - ระมัดระวังคำพูด ไม่ดูคำคนอื่นต่อหน้าคนทั้งหลาย แต่ควรยกย่องความคิดที่ปรากฏต่อหน้าผู้อื่นเมื่อมีโอกาส
 - พึงงดเว้นอบายมุขทั้งปวง อันจะทำให้สังคมรังเกียจ ตามวัฒนธรรมไทย
 - พึงสุภาพอ่อนโยนกับผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
 - ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต
 - ไม่สร้างความสะดวกหรือให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(2) จรรยาบรรณครู ครูสภาได้วางระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณครูและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 เพื่อให้ครูได้ยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

- เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

- ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดี ด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

- รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

- ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

- ถวายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

- ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

- ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

- สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา

- รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

นอกจากครูจะยึดมั่นในระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูดังกล่าวแล้ว ควรจะประพฤติตามจรรยาบรรณในหัวข้อต่อไปนี้อีกด้วย

- พึงหวงแหนเสรีภาพในการค้นคว้าหาความรู้ และเสรีภาพในการสอนตามทัศนะของตน นอกจากนั้นจะต้องเคารพกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ เหมือนบุคคลอื่น

- พึงทำให้เด็กเรียนเป็นตัวของตัวเอง ช่วยให้นักเรียนพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองขึ้นอย่างเต็มที่ตามเนื้อหาวิชาที่ครูมีหน้าที่สอน ทำให้ผู้เรียนตระหนักได้ว่าเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ เรียนรู้ที่จะรัก เมตตา ให้อภัย และเรียนรู้ที่จะให้มีชีวิตอยู่ในโลกอย่างเป็นประโยชน์ต่อโลก

- พึงร่วมมือกับครูอื่น ๆ เพื่อให้อาชีพครูมีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ และเพื่อให้อาชีพครูได้บริการสังคมตามเป้าหมาย

- พึงถือว่างานสอนเป็นอาชีพ ไม่ใช่ธุรกิจ พึงระลึกเสมอว่าเด็กได้อะไรบ้างในการมาเรียนวันหนึ่ง ๆ คำนวณที่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายหรือไม่
 - พึงงดเว้นการตำหนิความประพฤติของเพื่อนครูด้วยกัน ในการสอน
 - พึงงดเว้นการแย่งตำแหน่งที่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ และยังไม่หมดวาระ
 - พึงงดเว้นการเหยียดหยามอาชีพครู
 - พึงรับผิดชอบให้หมดภาคการศึกษาที่ได้ตกลงไว้กับผู้อำนวยความสะดวก
 - พึงสอนด้วยเมตตาธรรมและให้คะแนนด้วยความยุติธรรม
 - พึงแสดงคุณสมบัติตามจริงเมื่อสมัครงาน
 - พึงแสดงไมตรีจิตต่อเพื่อนครูทุกคน รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวครู
 - พึงสนับสนุนนโยบายของสถาบันที่ตนสังกัดอยู่ ถ้าไม่สนับสนุนก็พึงนิ่งเฉย ไม่พึงกล่าวกับบุคคลภายนอกว่าตนเองไม่เห็นด้วย
 - พึงเคารพผู้บังคับบัญชาด้วยใจจริง
 - พึงงดเว้นอบายมุขทุกอย่าง
 - เมื่อได้รับการปรึกษาหารือ พึงเสนอความคิดเห็นอย่างเสรีและด้วยใจจริง
 - พึงกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ อย่างพูดเข้าข้างตนเองว่า "อย่าเอาอย่างที่ครูทำ แต่จงทำตามที่ครูพูด"
 - จงทำตนให้เป็นคนมีคุณค่า และเป็นน้ำที่สะอาดเพียงหยดเดียว ก็ยังดีกว่าเป็นน้ำที่สกปรกทั้งหมด
- (3) จรรยาบรรณของอาจารย์วิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครูได้กำหนดจรรยาบรรณ เพื่อให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2524 ที่หอประชุมคุรุสภา เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากกรมการฝึกหัดครู โดยมีอธิบดีกรมการฝึกหัดครู (นายพะยอม แก้วกำเนิด) เป็นผู้ประกาศ มีสาระดังนี้
- สำนึกในความเป็นครูของครู ชำรงไว้ซึ่งเกียรติของสถาบันและความสามัคคีในหมู่อาจารย์ด้วยกัน
 - ทำงานเพื่องานด้วยอุดมการณ์ โดยถือว่าเกียรติของคนอยู่ที่ผลงานและความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ พึงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกันกระทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะชนบท
 - มุ่งอนามัยและก้าวหน้าด้วยอุตสาหกรรมและพึ่งตนเอง ดำรงตนอย่างประหยัด ใช้ชีวิตที่เรียบง่าย หลีกเลี้ยงอบายมุขทุกประเภท
 - ใฝ่หาความรู้ สำนวญปรับปรุงตนเองและงานในหน้าที่ โดยเฉพาะงานสอนให้เป็นแบบอย่างที่ดี สมศักดิ์ศรีของอาจารย์วิทยาลัยครู

- รักและภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในศาสนา จงรักภักดีต่อสถาบัน
พระมหากษัตริย์ ศรัทธาในการอยู่ร่วมกัน และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(4) จรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชน

- พึงตระหนักในความรับผิดชอบต่อทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน
- พึงเสนอข่าวตามที่มีหลักฐาน ถ้าหากภายหลังพบว่าผิดพลาด พึงแก้ไข
ด้วยความรับผิดชอบ
- พึงเสนอความรู้รอบตัวที่มีคุณประโยชน์ต่อคนจำนวนมาก ทั้งนี้โดยพิจารณา
จากเหตุผล มิใช่เสนอตามความต้องการของมวลชนแต่เพียงผู้เดียว
- พึงเสนอความบันเทิงไม่เป็นพิษเป็นภัย ถ้าจำเป็นพึงแยกประเภทของผู้ชม
และประกาศให้ทราบ
- พึงเสนอเป้าหมายของสังคมไทย โดยสนับสนุนการสร้างชาติ ศาสนา
สถาบันกษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตย
- พึงสุจริตต่อหน้าที่ โดยไม่ยอมรับอำนาจอิสระใจให้บิดเบือนเจตนารมณ์ของ
ตนเอง
- พึงงดเว้นอบายมุขต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเสียชื่อเสียงในการประกอบ
อาชีพด้านนี้
- พึงงดเว้นการใช้สื่อมวลชนเพื่อการกลั่นแกล้งหรือแก้แค้น
- ไม่พึงให้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือของผู้ใดผู้หนึ่งที่มีเป้าหมายมิชอบ
- พึงส่งเสริมให้อ่านาจอทุกฝ่ายตามรัฐธรรมนูญ มีเสรีภาพในการปฏิบัติ
หน้าที่ของตนตามกฎหมาย

- พึงถือว่าเกียรติและบุคลิกภาพของตนอยู่เหนือสิ่งใดทั้งหมด
- พึงกล้าชี้อันตรายของสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(5) จรรยาบรรณของแพทย์

- พึงถือว่าการรักษาพยาบาลเป็นอาชีพ ไม่ใช่ธุรกิจ
- พึงถือว่าการรักษาพยาบาลอยู่นอกขอบข่ายของชาติ ศาสนา เชื้อชาติ
และฐานะของบุคคล
- พึงถือว่าการต่ออายุและให้สุขภาพเป็นการให้ ที่ทุกคนปรารถนาเหนือ
สิ่งใดทั้งหมดจะตีราคาเป็นตัวเงินไม่ได้
- พึงช่วยต่ออายุให้ แม้จะไม่หวังได้อะไรตอบแทนเลย แต่แพทย์ก็มีสิทธิ
เรียกร้องตามสิทธิอันควร ไม่จากผู้ป่วยก็จากผู้รับผิดชอบในสังคม
- พึงรักษาความลับของผู้ป่วยอย่างเต็มที่ ที่รู้ได้จากการรักษาพยาบาล

- พึงชวนช่วยหาความรู้ในการกิจของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- พึงร่วมมือกับแพทย์และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อหาวิธีรักษาพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อเรียกร้องค่าตอบแทนอันชอบธรรมโดยไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแพทย์

- พึงให้การรักษาที่เชื่อว่าเป็นประโยชน์จริงแก่ผู้ป่วย มิใช่สักแต่เพื่อขายได้
- ไม่พึงถือว่าผู้ป่วยเปิดโอกาสให้ได้ทำการทดลอง
- พึงถือว่าบุคคลมีค่าเหนือวัตถุ
- พึงถือว่าเกียรติอยู่เหนือผลประโยชน์ใดทั้งสิ้น
- พึงงดเว้นอบาามุขทุกอย่าง

(6) จรรยาบรรณของนักกฎหมาย

- พึงถือว่างานด้านกฎหมายเป็นอาชีพ มิใช่ธุรกิจ
- พึงถือว่ากฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือของความยุติธรรม มิใช่มาตรการความยุติธรรม

- ถือว่านักกฎหมายทุกคนเป็นที่พึ่งของประชาชนทุกคน ในด้านความยุติธรรม
- พึงถือว่าความยุติธรรมอยู่เหนืออำิสสินจ้างหรือผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น
- พึงถือว่าความยุติธรรมเป็นกลางสำหรับคนทุกชาติ ทุกศาสนา และทุกฐานะ แต่สิ่งแวดล้อมมีส่วนประกอบการศึกษาความยุติธรรม

- พึงถือว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิในเรื่องความยุติธรรมเท่าเทียมกัน
- พึงชวนช่วยหาความรู้ให้ทันเหตุการณ์เสมอ
- พึงถือว่าเวลามีส่วนช่วยตัดสินความยุติธรรมอย่างมาก จึงไม่ถึงกับรีบร้อนโดยไม่จำเป็น

- พึงงดเว้นอบาามุขทั้งหลายอันเป็นความยุติธรรมอยู่ในตัว
- พึงรักษาเกียรติยิ่งกว่าทรัพย์สินใด ๆ ทั้งหมด
- พึงถือว่าบุคคลมีค่าเหนือวัตถุทุกอย่าง

(7) จรรยาบรรณของนักศึกษา (ปรีชา เศรษฐฐิต, 2527: 80)

- พึงหาโอกาสเรียนรู้ให้เข้าใจวิธีการใช้เหตุผลและขอบเขตของเหตุผลโดยเร็วที่สุด ตามระดับของวัย

- พึงยอมรับทุกอย่างด้วยเหตุผล พึงรับพิจารณาความคิดทุกอย่างที่มีเหตุผลด้วยความเคารพ แม้ตนเองจะยังไม่เห็นด้วยกับเหตุผลนั้น

- พึงเคารพความคิดที่มีเหตุผลของตนเองและของคนอื่นทุกคน ในทางปฏิบัติ พึงหาทางประนีประนอมความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อหาทางสายกลาง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องเสียสละบ้าง

- ฟังถือว่าการเรียนมิใช่เป็นการกอบโกยหาวิธีได้เปรียบคนอื่นในสังคม แต่การเรียนคือการสร้างบุคลิกภาพ จึงไม่พึงแข่งขันและกดดันซึ่งกันและกัน
- ฟังถือว่าชีวิตในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง ไม่ใช่ชีวิตชั่วคราวในรถโดยสาร
- ฟังสร้างสังคมในโรงเรียนให้เป็นสังคมในอุดมการณ์ ที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ
- ฟังมีความสุจริตในการทำการบ้านและการสอบ
- ฟังถือว่าเกียรติอยู่เหนือผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น
- ฟังฝึกให้เป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา เมื่อมีการแข่งขันกีฬาทุกประเภท
- ฟังให้เกียรติครูและเพื่อนทุกเมื่อ
- ฟังถือว่าสิทธิจะต้องแลกเปลี่ยนกับหน้าที่และความรับผิดชอบเสมอ

(8) จรรยาบรรณของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐ ตามคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คำสั่งนายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดข้อควรประพฤติปฏิบัติของข้าราชการ และลูกจ้างของรัฐ ไว้ดังนี้ (ฉลง มาปรีดา, 2527: 60)

- ไม่ควรประพฤติตนเป็นคนฟุ้งเฟ้อ การจัดงานเลี้ยง หรืองานสังคม ควรจัดเท่าที่จำเป็น และควรเชิญเฉพาะญาติกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น และควรดำรงชีวิตอย่างประหยัด เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และใช้ของที่ผลิตในประเทศ เป็นต้น
- ไม่พึงรับเงิน ของขวัญ หรือสิ่งตอบแทนราคาแพง จากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลที่มิใช่เป็นญาติสนิท
- ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร ขึ้นผู้ใหญ่ควรปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไป
- ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรถือหลักปฏิบัติราชการด้วยความเอื้อเฟื้อ เมื่อเห็นว่าเรื่องใดไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนจะต้องปฏิบัติ ก็ไม่ควรบอกปิดให้ผ่านไป ควรแนะนำชี้แจงให้ไปติดต่อกับผู้ที่ตนทราบว่ามิใช่อำนาจหน้าที่ หรือหากทำได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบแบบแผน ก็ควรส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจหน้าที่นั้น ๆ เลียบเอง
- ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรอำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่ประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรมและเสมอหน้า
- ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องอุทิศเวลาให้แก่ราชการอย่างแท้จริง ไม่ควรใช้เวลาราชการไปหาความสุขสำราญหรือหาประโยชน์ส่วนตัว
- ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรให้ความร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความสามัคคีอันดีต่อกัน โดยเห็นประโยชน์ของประเทศชาติ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

- ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรเอาใจใส่และปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ปล่อยให้งานในหน้าที่ค้างคั่งอยู่มาก อันทำให้ราชการดำเนินไปโดยล่าช้า รวมถึงควรให้ความสนใจและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน

ซึ่งในการศึกษานี้ จะเป็นการนำจริยธรรมตำรวจมาศึกษาในฐานะที่เป็นเกณฑ์ทางวิชาชีพสาขาหนึ่ง และเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรมของข้าราชการแห่งรัฐ ซึ่งมีความสอดคล้องกัน แต่ก็มีเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นตามลักษณะของวิชาชีพ ซึ่งจะได้นำเสนอในส่วนต่อไป

ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม

วิธีการปลูกฝังจริยธรรม โดยนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่สำคัญในอดีตนั้น มีแตกต่างกันอยู่ 4 วิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีแนวความคิดพื้นฐานที่แตกต่างกัน ดังนี้คือ (ชัยพร วิชาวุธ, 2534: 124)

(1) การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจำนาคานิยม

การกระจำนาคานิยม คือ การทำคานิยมให้กระจำนาค (Value Clarification เรียกย่อว่า VC) เป็นวิธีการสอนจริยธรรมที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา แนวความคิดพื้นฐานนี้มีผู้ที่ได้เสนอกระบวนการ VC กลุ่มแรกไว้ คือ Rath, Harmin และ Simon ในปี ค.ศ. 1966 โดยถือว่าคานิยม คือ หลักการประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลถือว่าถูกต้องดีงาม ควรแก่การยึดถือ ในกระบวนการ VC นี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองว่า หลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และหลักการที่ดี ที่ถูก ที่ควรตามทฤษฎีของตนเองเป็นอย่างไร

ตามความหมายของคานิยมในกระบวนการ VC ตรงกับความหมายของจริยธรรม ดังนั้น กระบวนการ VC ซึ่งเป็นกระบวนการทำให้เกิดความกระจำนาคในคานิยมของตนเอง จึงเป็นกระบวนการกระจำนาคจริยธรรมของตนเองด้วย และได้พบว่า กระบวนการ VC คือ กระบวนการปลูกฝังจริยธรรม ในทฤษฎีของนักทฤษฎี VC เชื่อว่าคานิยมเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และจะแสดงออกมาในรูปของความเชื่อ ทศคติ พฤติกรรม และความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งความเชื่อ ทศคติ พฤติกรรม และความรู้สึกของบุคคลนั้น มีมากมาย แต่พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่เชื่อได้ว่าเป็นการแสดงออกของคานิยม ซึ่งนักทฤษฎี VC ได้เสนอเกณฑ์ 7 ประการสำหรับการตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นได้สะท้อนคานิยมของบุคคลนั้นหรือไม่ โดยเกณฑ์ทั้ง 7 ประการมีดังนี้

- (1) การเลือกกระทำอย่างอิสระไม่มีการบังคับ
- (2) การเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
- (3) การเลือกที่เกิดจากการพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทาง
- (4) การรู้สึกภูมิใจและมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
- (5) ยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผย
- (6) การกระทำตามที่ตนตัดสินใจเลือก
- (7) การกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

พฤติกรรมที่แสดงออกตามเกณฑ์ 7 ประการนี้ ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของ
ค่านิยม

ส่วนวิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดทฤษฎี VC นี้ ก็คือ การช่วยให้นักเรียน ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในความเชื่อ ในทัศนคติ ในพฤติกรรม และในความรู้สึกของตนเอง ผู้สอนจะมีหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมด้วยการชี้แนะ หรือจัดการให้มีการชี้แนะเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดขึ้นมาว่าความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรม และความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการของกระบวนการค่านิยมหรือไม่ กล่าวคือ

- (1) เกิดจากการเลือกของตนอย่างอิสระหรือไม่
- (2) ได้พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่
- (3) ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่าง ๆ หรือไม่
- (4) มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือไม่
- (5) จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผยหรือไม่
- (6) จะทำตามที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
- (7) จะกระทำซ้ำอีกหรือไม่

วิธีปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีนี้ ก็เช่นการที่ผู้สอนใช้คำถามง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด หรือด้วยการใช้กิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงทรรศนะของตนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ออกมา และเกิดความกระตือรือร้นในค่านิยมของตน แต่อย่างไรก็ตามวิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดทฤษฎี VC นี้ก็ยังคงวิจารณ์ว่า แม้ว่าจะมีความง่ายแก่การเข้าใจและการนำไปใช้ในการเรียนก็จริง แต่ทั้งๆ VC นี้ได้กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝังในกระบวนการของ VC ผู้สอนจะทำหน้าที่แต่เพียงคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการฉกฉวยเกี่ยวกับค่านิยมหรือจริยธรรมของตนเท่านั้น และเมื่อเกิดการฉกฉวยนี้แล้ว นักเรียนจะมีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดไม่อาจทราบได้

(2) การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล

ผู้เสนอทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning เรียกย่อว่า MR) ที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายคือ โคลเบอร์ก (Kohlberg) แนวความคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีส่วนได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของโคลเบอร์กแทบทั้งสิ้น การเสนอแนะวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนไทย ก็อยู่ในกรอบของแนวความคิดและวิธีการของโคลเบอร์กแทบทั้งสิ้น

แนวความคิดพื้นฐานในทฤษฎีของโคลเบอร์กนั้น ได้ให้ความคิดเห็นว่าจริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้องของการกระทำ ความเข้าใจในกฎเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล โคลเบอร์กได้ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของพียาเจต์ เป็นหลักการสร้างทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม โดยแบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ ภายในแต่ละระดับยังแบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น ตามแนวคิดของพียาเจต์ (Piaget) นั้นเชื่อว่า การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการปรับตัว (Adaptation) เพื่อความสมดุลระหว่างโครงสร้างสติปัญญากับสภาวะแวดล้อม ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ กระบวนการปรับตัวดังกล่าว จะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามวุฒิภาวะ (Maturation) ดังนั้น จริยธรรมตามแนวความคิดของบุคคลเกิดจากกระบวนการไตร่ตรองทางปัญญา เมื่อบุคคลพัฒนาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างสติปัญญาก็เพิ่มขึ้นมากขึ้น จริยธรรมก็พัฒนาไปตามวุฒิภาวะ เกิดจริยธรรมใหม่ขึ้นเพิ่มขึ้นจริยธรรมเก่า โดยจริยธรรมใหม่นั้นจะเกิดจากความสามารถที่พัฒนาขึ้นจากการคิดของบุคคล ความแนวความคิดนี้จึงสามารถจัดแบ่งพัฒนาการของระดับจริยธรรมเป็น 6 ขั้น ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการของระดับจริยธรรม

<u>ระดับจริยธรรม</u>	<u>ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม</u>
1. ระดับก่อนกฎหรือก่อนมีจริยธรรม อย่างแน่นอนของตน (อายุประมาณ 2-12 ปี) (Preconventional Level)	ขั้นที่ 1 ใช้การลงโทษเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ หรือใช้ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous Morality) ขั้นที่ 2 ใช้ผลประโยชน์ของตนหรือการตอบสนอง ความต้องการของตนเป็นตัวตัดสินใจ (Individualism And Instrumental Purpose And Exchange)
2. ระดับกฎเกณฑ์ของสังคมหรือมี จริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level)	ขั้นที่ 3 ให้ความสำคัญของกลุ่มเป็นเหตุผลในการ ตัดสินใจ (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) ขั้นที่ 4 ใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคม (Social System And Conscience)
3. ระดับเลขกฎเกณฑ์ของสังคมหรือ มีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post Conventional Level)	ขั้นที่ 5 ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (Social Contract) ขั้นที่ 6 ใช้หลักการจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลใน การตัดสินใจ (Universal Ethical Principle)

โคลเบิร์ก มีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับคนที่คนเราใช้ตัดสินความถูกต้องของการกระทำ จะพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากขั้นต่ำกว่าไปสู่ขั้นสูงกว่าที่ละ 1 ขั้น โดยไม่มีการย้อนขึ้น ไม่มีการข้ามหรือเร่งขึ้น ตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก จริยธรรมแต่ละขั้นเป็นผลของการคิดไตร่ตรองและในการคิดไตร่ตรองจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล ข้อมูลที่นำมาพิจารณาเป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับใหม่ โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการฟังทฤษฎีของผู้อื่น ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับพัฒนาการของตน 1 ขั้น และหากข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้มีความขัดแย้งไม่ลงรอยกัน ความรู้สึกไม่สมดุลก็จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้ที่อยู่ในสภาพไม่สมดุลนี้ ต้องปรับตัวเอง โดยการสำรวจและจัดระเบียบความคิดของตนเองเสียใหม่ มีการจำแนกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนและละเอียดขึ้น มีการบูรณะประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นความเข้าใจใหม่ ที่สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ความเข้าใจใหม่เกิดจากการจัดระเบียบทางความคิด เป็นโครงสร้างทางความคิดใหม่ที่แตกต่างจากเดิม กระบวนการจำแนกและบูรณาการจึงเป็นกลไกของการพัฒนาจริยธรรม ผลของกระบวนการนี้ทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ขึ้นมา แทนที่ความเข้าใจเก่า ทำให้เกิดจริยธรรมใหม่ขึ้นมาแทนที่จริยธรรมเก่า จริยธรรมใหม่นี้จัดอยู่ในขั้นสูงกว่าจริยธรรมเก่า และแตกต่างจากจริยธรรมเก่าในเชิงคุณภาพอย่างสิ้นเชิง

โคลเบิร์ก ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรม อีกมากมาย หลายแง่มุม เช่น ในเรื่องของการสอนจริยธรรมให้ได้ประสิทธิผลในโรงเรียนนั้น พบว่าจริยธรรมนั้นมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ และมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และระดับการศึกษา ดังนั้น นักการศึกษาทั้งหลายจึงสามารถจัดเนื้อหา หลักสูตรจริยธรรมให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนได้ นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ระดับการศึกษาของผู้เรียนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อระดับจริยธรรม ดังนั้นจึงเป็นแนวทางที่ชี้ว่าการสอนจริยธรรมในแบบเรียนนั้น เป็นวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง จริยธรรมนั้นมีพัฒนาการตามระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้น การสอนจริยธรรมในโรงเรียนจึงควรจัดระบบในลักษณะหลักสูตรต่อเนื่อง (Spiral Curriculum) ซึ่งจะทำให้เกิดการปลูกฝังจริยธรรมได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

ส่วนการปลูกฝังจริยธรรมตามทฤษฎีของทฤษฎี MR นี้ คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีกฎเกณฑ์การตัดสินความถูกต้องด้วยเหตุผลในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์ทางสังคม ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมจึงไม่อาจทำได้ด้วยการสอนด้วยการแสดงตัวอย่างให้ดูหรือด้วยวิธีการสอนแบบใด ๆ หากแต่จริยธรรมจะพัฒนาขึ้นมาด้วยการฝึกคิดของแต่ละคนตามลำดับขั้น และตามระดับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุ การพัฒนาจริยธรรมกระทำได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับรู้ทฤษฎีของผู้อื่นที่มีจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่า 1 ขั้น และเปิดโอกาสให้บุคคลทดลองแสดงบทบาทของผู้อื่น เพื่อให้มีโอกาสพบกับทฤษฎีที่

ขัดแย้งกับโครงสร้างความคิดทางจริยธรรมเดิมของตนในจังหวัดที่เกิดความขัดแย้งนั้น หากมีการชี้แนะที่เหมาะสม ก็จะช่วยให้นักพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ ซึ่งกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎี MR นี้ คือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนทรรศนะ เช่น การอภิปรายเรื่องราวที่ยากแก่การตัดสินใจทางศีลธรรม แต่อย่างไรก็ตาม ทฤษฎี MR นี้ก็ถูกวิจารณ์ว่า เหตุผลทางจริยธรรมนั้น อาจไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ เพราะพฤติกรรมหนึ่ง ๆ สามารถอธิบายด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา และในทางกลับกันเหตุผลทางจริยธรรมหนึ่ง ๆ ก็สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมได้ต่าง ๆ นานา เช่นกัน นอกจากนี้แล้ว ยังมีการวิจารณ์ว่า เหตุผลทางจริยธรรมนั้นเป็นเพียง "ข้อแก้ตัว" เมื่ออยู่ในสภาพที่จะได้รับผลกระทบทางลบซึ่งไม่น่าปรารถนา คนเราก็จะเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบเหล่านี้ และจะใช้คำพูดอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมของตน อันเป็นเหตุผลแก้ตัว ดังนั้น จึงกลายเป็นว่าผู้ที่ฉลาดกว่า มีประสบการณ์มากกว่าจะสามารถหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำทั้งของตนเองและของผู้อื่นได้อย่างแนบเนียน สมเหตุสมผล และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นมากกว่า

นอกจากนี้แล้วในโลกของความเป็นจริง บุคคลทั่วไปมักจะอยู่ในขั้นสุดท้ายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และ 4 เท่านั้น คือ ยอมรับกลุ่มเป็นเหตุผลในการตัดสินใจเพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มที่ตนเองดำรงอยู่ หรืออยู่ในขั้นของการใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งบุคคลที่อยู่ในกลุ่มนี้ก็จัดได้เป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมตามเกณฑ์ของสังคมที่มีระดับสูงมากแล้ว

(3) การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification เรียกย่อว่า BM) เป็นการประยุกต์หลักการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล วิธี BM เป็นวิธีที่ใช้ได้ผลดีในการสร้างและรักษาพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และลดพฤติกรรมไม่น่าปรารถนา ดังนั้นวิธีนี้จึงเป็นการปลูกฝังจริยธรรมวิธีหนึ่ง มีแนวความคิดพื้นฐาน คือ เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรงและเงื่อนไขของการลงโทษ กล่าวคือ ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดเกิดขึ้น ก็ต้องให้บุคคลนั้น ๆ ได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงพฤติกรรมดังกล่าวก็จะเกิดด้วยความถี่สูงขึ้น ในทางกลับกันหากพฤติกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการได้รับสิ่งที่ไม่ต้องการ อันเป็นเงื่อนไขการลงโทษ พฤติกรรมดังกล่าวก็จะค่อย ๆ หดหายไป นั่นคือวิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดนี้ หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใด ก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริมหรืออาจได้รับการลงโทษด้วยก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม นักทฤษฎี BM เสนอว่า ควรใช้เงื่อนไขการเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ เพราะการลงโทษอาจทำให้เกิดผลเสีย เช่น การลักลอบ การหลีกเลี่ยง ตลอดจนการต่อต้าน

ขั้นตอนของทฤษฎี BM ในการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และ/หรือลดพฤติกรรมไม่พึงปรารถนา อาจทำได้ดังนี้

- 1) กำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และ/หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
- 2) กำหนดผลกระทบที่ผู้ปลูกฝังจริยธรรม สามารถบันดาลให้เกิดกับผู้กระทำได้ ควรเน้นที่ผลกระทบทางบวกให้มากที่สุด
- 3) นำพฤติกรรมในข้อ 1 และผลกระทบในข้อ 2 มาสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เรียงกว่าเงื่อนไขการเสริมแรงให้พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับแรงเสริม และให้พฤติกรรมไม่พึงปรารถนาไม่ได้รับแรงเสริม
- 4) ใ้และระงับการให้แรงเสริมตามเงื่อนไขในข้อ 3 แล้วติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม
- 5) ประเมินผลและปรับปรุงเงื่อนไข

แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามวิธีการปรับพฤติกรรมนี้ มีความแตกต่างจากวิธีการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีกระจำงค่านิยม และการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลเป็นอย่างมาก เพราะทั้ง 2 วิธีดังกล่าว เน้นที่ความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การตัดสินความถูกต้องของพฤติกรรม แต่วิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม จะเน้นที่การสร้างเงื่อนไขการส่งเสริมและเงื่อนไขการลงโทษ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่อยู่ภายนอก เพื่อให้ผู้ตกอยู่ในเงื่อนไขมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดนี้ คือ ปัญหาของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ต้องการนั้น อาจเป็นไปตามเงื่อนไขที่ครอบงำอยู่ ทั้งที่ในความเป็นจริงนั้น เขาอาจต้องการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขให้เป็นไปตามที่เขาคิดว่าถูกต้องและดีงามมากกว่าก็ได้ นอกจากนี้แล้วก็ยังมีความยากในเรื่องความสามารถในการควบคุมเงื่อนไขผลกรรมนั้นมีจำกัด เพราะในแต่ละขณะที่ผู้เรียนอยู่ภายใต้การครอบงำของเงื่อนไข การเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษของผู้สอน หากแต่ในความเป็นจริง ผู้เรียนอาจมีเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ครอบงำตัวของเขา อยู่นอกเหนือเงื่อนไขของผู้สอน และเป็นข้อจำกัดที่ผู้สอนเข้าไปเกี่ยวข้องได้ยาก เช่น การยอมรับของเพื่อน ความรักและการอุปการะของบิดามารดา ภาระในครอบครัว เป็นต้น

(4) การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning เรียกย่อว่า SL) ถือว่าจริยธรรมเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์สำหรับประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม นักวิชาการในกลุ่มนี้คือ กลุ่มนักจิตวิทยาเบล ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักจิตวิทยาและนักสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อย่างมาก ได้มีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและแก้ไขทฤษฎีมาตลอด นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แยกย้ายไปอยู่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในเวลาต่อมา และในกลุ่มที่ย้ายไปอยู่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ก็ได้สร้างนักทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคมรุ่นใหม่ขึ้นมาหลายคน ที่สำคัญที่สุด คือ แบนดูรา (Bandura)

แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นอันเป็นการเรียนรู้ด้วยการสังเกต และสุดท้ายเกิดจากการฟังคำบอกเล่าและการอ่านสารบันทึกของผู้อื่น การเรียนรู้ในประการสุดท้ายดังกล่าว ช่วยให้ผู้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ทั้งนี้ ผลของการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะอะไรสัมพันธ์กับอะไร อย่างไร โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกระทบความเชื่อนั้น ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ความสามารถในการสังเกต การคิดของมนุษย์ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ประการที่ 2 มักจะพบว่ามี ความซับซ้อนในระหว่างความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงอยู่มาก และในประการสุดท้าย ยังพบว่ามี ความเชื่อเป็นจำนวนมากที่เกิดจากการบอกเล่าของผู้อื่น โดยเฉพาะเป็นคำบอกเล่าในลักษณะชวนเชื่อ หรือโน้มน้าวใจ

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม มีหลักการสำคัญก็คือ การจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งก็ได้แก่ตัวอย่างและคำบอกเล่าให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมอะไรนำไปสู่ผลกระทบอะไร และผลกระทบนั้นน่าปรารถนาเพียงใด การจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริยธรรมนั้น จะต้องจัดให้มีความสอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ตรง ตัวอย่างและคำบอกเล่า เพราะหากผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง และจากตัวอย่างที่ประสบด้วยแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นในลักษณะที่ตรงเป้าและมีประสิทธิผลมากขึ้น

ทั้งนี้วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามทฤษฎี SL แก่ผู้เรียนอาจกระทำได้ ดังนี้คือ

1) จัดเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษแก่นักเรียน เช่นเดียวกับกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม

2) จัดอภิปรายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากความเห็นของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกระทบและความน่าปรารถนาหรือไม่น่าปรารถนาของผลกระทบต่าง ๆ

3) จัดให้นักเรียนเห็นตัวอย่างการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกัน

4) สร้างเงื่อนไขให้มีการนิยมนกย่องผู้กระทำพฤติกรรมที่ดี และในขณะเดียวกันก็ประณามผู้กระทำพฤติกรรมไม่ดี เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และจากตัวอย่างการได้รับแรงเสริมและการถูกลงโทษของบุคคลต่าง ๆ

ในภาพรวมของทฤษฎี SL นี้ จะเห็นได้ว่าเป็นทฤษฎีที่เน้นทั้งเงื่อนไขทางสังคมที่อยู่ภายนอกบุคคล และยังเน้นที่ความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับเงื่อนไขผลกระทบที่อยู่ในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎี SL นี้เป็นทฤษฎีที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดในบรรดาทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ก็ยังคงได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นทฤษฎีที่ยังมีข้อ

ควรพิจารณาอยู่หลายประการ อาทิเช่น การเห็นว่าตามหลักทฤษฎีนั้น คนเราจะกระทำสิ่งใด ต้องมีความเชื่อว่าทำแล้วจะได้รับผลสิ่งใดตามมา และหากคิดว่าทำแล้วจะได้ผลทางบวก จึงจะกระทำ แต่หากได้ผลทางลบก็จะไม่กระทำ จะกระทำเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ในการปลูกฝังจริยธรรมตามทฤษฎี SL ยังมีข้อควรพิจารณาที่สำคัญอีก คือผู้ปลูกฝังจริยธรรมต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีอีกด้วย เพราะหากขาดการบังคับตนเอง ให้ทำตามที่สอนแล้ว จริยธรรมก็จะไม่เกิดขึ้นตามที่ต้องการ ซึ่งทั้งนี้การกระทำด้วยการบังคับตนเองก็เป็นสิ่งกระทำได้ยาก

แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของไทย

ในการพัฒนาจริยธรรมนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงพื้นฐานอันเป็นองค์ประกอบต่อการพัฒนาจริยธรรม อันได้แก่

(1) พื้นฐานทางครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญในการก่อรูปของจริยธรรม เพราะประสบการณ์ทางจริยธรรมที่ได้รับจากครอบครัว จะฝังรากลึกมากกว่าประสบการณ์อื่น ๆ และมักจะพบว่าเยาวชนและพ่อแม่มักจะมีความคิดต่อเรื่องทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะเรื่องจริยธรรมคล้ายคลึงกัน มีผลการวิจัยจำนวนมากที่ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดู อันได้แก่ การให้ความรัก การควบคุม การให้เหตุผล การลงโทษ ล้วนมีความสัมพันธ์กับลักษณะพัฒนาการเกี่ยวกับจริยธรรมของเด็กทั้งสิ้น (พนิดา อุสกุล, 2535: 341-346)

เลขา นิยะธัจฉริยะ (2537: 459) ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน เป็นต้นเหตุที่สำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก มีผลการวิจัยมากมายที่สนับสนุนคำกล่าวอ้างนี้ โดยได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดู อันได้แก่ การให้ความรัก การควบคุม การให้เหตุผล และการลงโทษ มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก (ดวงเดือน และ เพ็ญแข, 2520) โดยในการเลี้ยงดูเด็กนั้น เด็กจะปฏิบัติต่อผู้เลี้ยงตามแนวที่สอดคล้อง และเป็นไปตามลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยง จากงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉานิก (2520) สามารถสรุปวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่กับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ได้ดังนี้

ประการที่ 1 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

วิธีการนี้ คือการที่ผู้เลี้ยงให้ความเป็นกันเองกับเด็ก แสดงให้เห็นว่าตนรักและหวังดีต่อเด็ก ยอมรับและยกย่องในโอกาสอันควร ลักษณะทางจริยธรรมที่มักเกิดขึ้นในเด็กซึ่งได้รับการเลี้ยงดูเช่นนี้คือ เด็กสามารถต้านทานอดกลั้นต่อสิ่งชั่วร้ายใจได้ รู้จักยอมรับและสำราญภาพผิด ควบคุมตนเองได้ดี

ประการที่ 2 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม

การเลี้ยงดูแบบนี้มี 2 ลักษณะ ขึ้นอยู่กับปริมาณมากน้อยของการควบคุม

ในการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากนั้น ผู้เลี้ยงจะบังคับให้เด็กทำตามที่เขาตั้งตรวจตราและดูเชียว เมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษเด็ก

ในการเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยนั้น ผู้เลี้ยงจะให้อิสระแก่เด็กอย่างมาก มีการตามใจ ไม่สนใจ ไม่ลงโทษ

ก. เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก ในขณะที่ตัวเด็กก็ถูกควบคุมมาก จะเป็นเด็กที่ชอบพึ่งพาคนอื่นอยู่เสมอ ขาดความคิดสร้างสรรค์ เพราะชอบยอมตามและรักษากฎ

ข. เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมากถูกควบคุมน้อย จะมีความเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบ มีลักษณะก้าวร้าวบ้าง แต่มีใช้การแสดงอารมณ์ร้าย

ค. เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย ไม่ว่าจะถูกควบคุมมากหรือน้อย จะมีลักษณะก้าวร้าวมาก ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนได้

ประการที่ 3 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ในวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ ผู้เลี้ยงจะ

- หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ในการลงโทษ หรือให้รางวัลการกระทำของเด็ก

- อธิบายให้เด็กฟังถึงเหตุผลในการส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้น ๆ ของเด็ก ว่าพฤติกรรมนั้น ๆ ก่อให้เกิดผลดี ผลเสียอย่างไร

การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลนี้ เป็นการสร้างหลักกฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติให้แก่เด็กต่อไป ในการปฏิบัติตามที่สังคมยกย่องและชมชอบ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลนี้ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจริยธรรมของเด็กโดยตรงในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม

ประการที่ 4 การเลี้ยงดูแบบลงโทษ

การลงโทษเด็กมี 2 วิธี คือ ทางกาย เช่น หก ตี ตะทิ่ม ทำให้เด็กเจ็บตัว และการลงโทษทางใจ เช่น การใช้วาจาว่ากล่าว แสดงความไม่พอใจ ผิดหวังหรือเสียใจที่เด็กทำผิด เด็กเฉย ไม่สนใจใยดีกับเด็ก การลงโทษทางใจเป็นวิธีการปลูกฝังจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการลงโทษทางกาย เพราะขณะที่เด็กถูกลงโทษทางใจ จะได้รับการว่ากล่าวอบรมชี้แจงถึงความเหมาะสมไม่เหมาะสมของพฤติกรรมที่ตนกระทำ ได้ความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรม

ประการที่ 5 การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ในการวิจัยการเลี้ยงดูเด็กได้สรุปผลว่า การเลี้ยงดูแบบผสมผสานหรือการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นวิธีการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมได้อย่างดีที่สุด ซึ่งในวิธีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ คือการเลี้ยงดูแบบให้ความรักและสนับสนุน ควบคุมน้อย ใช้เหตุผล และลงโทษทางใจ

ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนั้น จากงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีส่วนกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงจะสามารถเอื้ออำนวยให้เด็กมีความพร้อม เช่น ที่สิ่งเร้าหรือกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญา และมีสิ่งกระตุ้นเชิงสังคมทำให้เด็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพเร้นแค้นครอบครัวยากจน ห่างไกลความเจริญ มีประสบการณ์แคบในวงจำกัด สติปัญญาความรอบรู้จึงไม่สู้แตกฉาน พัฒนาได้ช้า แต่ทั้งนี้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูง มีผลต่อการพัฒนาสติปัญญาอันนำไปสู่พัฒนาการทางจริยธรรมได้ต้องมีสัมพันธภาพอันดีในระหว่างครอบครัวด้วย (เลขา ปิยะธวัชริยะ, 2537: 454)

(2) พื้นฐานที่เกี่ยวกับสถานศึกษา

การเข้าสู่สถานศึกษา เป็นการขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น ได้เรียนรู้ว่าจริยธรรมค่านิยมนั้น มิได้มีแบบเดียว แต่ยังมีค่านิยมแบบอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับที่พ่อแม่เคยอบรมให้ตน หรือบางประการก็แตกต่างไปจากสิ่งที่เคยรับมาจากครอบครัว ยิ่งเยาวชนมีการศึกษาสูงขึ้นจะยิ่งมีโอกาส มีประสบการณ์ และความรู้กว้างขวางขึ้น ประสบการณ์ทางวิชาการและชีวิตในสถานศึกษา เปิดทางให้เยาวชนรู้จักค่านิยมหลายแบบ เลือกรับจริยธรรมที่ตนสนใจ ซึ่งอาจขัดแย้งหรือสอดคล้องกับจริยธรรมของครอบครัวก็ได้ องค์ประกอบสำคัญในสถานศึกษาที่จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ ครู วิธีการปลูกฝังจริยธรรม สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร (พนัส หินนาคินทร์, 2526: 126-128) โดยมีรายละเอียด ดังนี้คือ

ประการที่ 1 คุณสมบัติประจำตัวครู

1) ต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายที่ดีเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือแก่นักศึกษาและผู้พบเห็น ทำให้ทราบถึงความมีระเบียบวินัยของครู ลักษณะนิสัยใจคอ การแสดงออกต่อหน้านักศึกษา ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่แสดงความประมาทสะเพร่าหรือมีกง่ายในการทำงาน ควรใช้กิริยาจาที่สุภาพ

2) ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ครูจะเป็นผู้ที่นักศึกษายึดถือเป็นแบบอย่าง เนื่องจากในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่จะต้องเผชิญผลต่อการเกิดความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งค่านิยมอื่นจะนำไปสู่การสร้างบุคลิกภาพของตนเอง แน่นอนที่สุดจะต้องมีการลอกเลียนแบบ นักศึกษาจะลอกเลียนแบบพ่อแม่เมื่ออยู่บ้าน และเมื่อเข้าโรงเรียนจึงต้องเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำหน้าที่เป็นแบบอย่างของความประพฤติที่ดี เพราะโรงเรียนจัดว่าเป็นสถาบันของสังคมที่มีหน้าที่จัดวางรากฐานของชีวิตแก่นักเรียนนักศึกษา ไม่ว่าในด้านความประพฤติ ความรู้ความสามารถ และการครองชีพ

3) ครูต้องสามารถใช้หลักจิตวิทยา เพื่อสร้างแนวความคิด ค่านิยมทางจริยธรรมแก่นักศึกษา ครูต้องใช้หลักจิตวิทยาในการพูด เพื่อเกลี้ยกล่อมชักจูง โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมที่ได้ถูกต้อง มารับความคิดใหม่ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยการพูดที่ก่อให้เกิดความสนใจ เข้าใจ มีความไว้วางใจเห็นคล้อยตามแล้ว จึงเสนอแนวทางหรือวิธีที่จะปฏิบัติตามแนวความคิดนั้น

4) การให้เสรีภาพในทางความคิดแก่นักศึกษา ไม่ควรปิดกั้นความคิดนักศึกษาด้วยการไม่ทำตามสิ่งที่นักศึกษาใช้เสรีภาพเรียกร้อง ครูจะต้องพิจารณาข้อเรียกร้องของนักศึกษา ระเบียบของผู้บริหารชั้นสูงซึ่งครูไม่สามารถลดหย่อนได้ แต่ครูสามารถพร้อมที่จะรับฟังและนำมาพิจารณาด้วยสติสัมปชัญญะและวิจารณญาณ เทียบกับเป็นการสอนให้นักศึกษารู้จักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตย ทั้งในรูปแบบการปกครองและการมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทครู ตามโครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน จริยธรรมของกรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2527: 17) ที่ว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู ครูจะต้องทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาไปในทางที่ดีประเสริฐ โดยอาศัยพิจารณาจากทิศทางการเปลี่ยนพฤติกรรมนักศึกษาแล้ว สามารถแบ่งได้ 3 ประการด้วยกัน คือ

- ลดพฤติกรรมที่ไม่ดีประเสริฐ คือ การให้ความดี หรือ ช่วงเวลาในการเกิดพฤติกรรมให้ห่างขึ้น
- เพิ่มความดีของพฤติกรรมที่ดีประเสริฐ คือ เพิ่มความดีของพฤติกรรมที่เหมาะสมให้มากขึ้น
- คงรักษา หมายถึงรักษาพฤติกรรมที่ดีประเสริฐที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่ต่อไป

แสง จันทร์งาม (2525: 222-223) ได้สนับสนุนว่าครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการสอนจริยธรรม โดยครูควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1) มีความรักในจริยธรรม เต็มใจที่จะศึกษาค้นคว้าในเนื้อหาของจริยธรรม จนเกิดความซาบซึ้งในจริยธรรมด้วยตนเอง เห็นความสำคัญและความจำเป็นของจริยธรรม

2) ควรมีความรักให้ผู้เรียน ห่วงดีต่อผู้เรียน เอาใจใส่ สามารถอดทนต่ออารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือความตึงเครียดของผู้เรียน เข้าใจในพัฒนาการทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของผู้เรียน

3) ควรมีมาตรฐานความประพฤติส่วนตัว เพื่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือจากผู้เรียน

4) ควรมีความสามารถเฉพาะตัวบางอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความนิยมยกย่องนับถือ ผู้เรียนจะเกิดการยอมรับง่าย

5) ควรมีความรู้เกี่ยวกับสภาพภาพส่วนตัวของนักศึกษา เพื่อทราบปัญหาและสามารถให้ความเข้าใจเฉพาะรายกับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ และให้ความสนใจในสิ่งที่ครูบอก

6) ควรมีความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง รักที่จะแสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้นำมาประกอบการสอนได้

7) ควรมีความสามารถในการพูดเป็นพิเศษ ในการที่จะโน้มน้าวสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา จะเห็นได้ว่าความสำคัญของการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของผู้สอน ซึ่งบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียนอย่างมาก ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้านการกระทำ ด้านความคิด ความรู้สึก

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (2520: 363-371) ได้ทำวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี โดยได้ศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ครูศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของครูที่ดี มีดังต่อไปนี้

1) ด้านคุณธรรมและความประพฤติ

ครูที่ดีควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม รู้จักเสียสละ รู้จักสิทธิและหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์ มีเหตุผล มีอารมณ์มั่นคง ตรงต่อเวลา แต่งกายเรียบร้อย และละเว้นจากอบายมุขต่าง ๆ

2) ด้านความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ครูที่ดีควรมีความรักและความห่วงใยในองค์ประกอบ
สำคัญของความเป็นไทย อันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3) ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ครูควรจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเรียนสามารถ
บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เอาใจใส่อบรมความประพฤติ และปลูกฝังค่านิยมที่
เหมาะสมให้แก่เด็กเรียน ขยันขันแข็งต่อหน้าที่ มีศรัทธาต่ออาชีพสามารถอุทิศตัวเพื่อการศึกษา
ของเด็กเรียน

4) ด้านความสามารถในการสื่อสาร

ครูควรใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง สามารถถ่ายทอด
เนื้อหาในบทเรียนให้เด็กเรียนเข้าใจได้โดยง่าย

5) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถ

ครูควรหาโอกาสพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ ให้มีความรู้
ความสามารถทันสมัยอยู่เสมอ

งานวิจัยของไรอัน (Ryans, 1960: 82 อ้างใน บนต์
ชุมจิต, 2534: 106) ได้ศึกษาค้นคว้าคุณลักษณะของครู ในโครงการ National
Committee on Education ในปี 1948-1954 จากกลุ่มตัวอย่าง 6,179 คน โดยเริ่ม
หาพฤติกรรมของครูที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ด้วยการสังเกต และได้ศึกษาพฤติกรรมที่สำคัญจากการ
ให้ครูช่วยเขียน และรวบรวมพฤติกรรมเหล่านั้นไว้ โดยพบว่าพฤติกรรมที่ดีของครูนั้น ได้แก่
การตื่นตัวอยู่เสมอ ความสนใจตัวนักเรียนและกิจกรรมของชั้น มีความร่าเริงแจ่มใส
สามารถควบคุมตัวเองได้ มีอารมณ์ขัน สามารถยอมรับเมื่อตนทำผิด มีความยุติธรรม มีความ
อดทน มีความเมตตากรุณา มีความสนิทสนมและสุภาพอ่อนน้อม มีความสนใจปัญหาของ
นักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี

เฮสซงค์ และ วีคส์ (Hessong and Weeks, 1987:
457-463 อ้างใน บนต์ ชุมจิต, 2534: 107) มีความเห็นว่า ครูที่ดีในอุดมคตินั้น ควรมี
คุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ มีความรอบรู้ มีอารมณ์ขัน มีความยืดหยุ่น มีวิญญูญาณความเป็นครู
มีความซื่อสัตย์ มีความสามารถทำให้รวบรัดชัดเจน เป็นคนเปิดเผย มีความอดทน กระทำตน
เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติได้ มีความเชื่อมั่นใน
ตนเอง มีความสามารถพิเศษในศิลปะวิทยาการหลายๆ ด้าน และแต่งกายเรียบร้อย สะอาด
มีสุขอนามัยส่วนตัวที่ดี

บันทึก ชุมจิต (2534: 103-104) ได้สรุปลักษณะของครูที่ดี จากงานวิจัยต่าง ๆ ของไทย (ล้อม ไชยศรี, 2510 ; มันทนา ปิยะมาดา, 2511 ; พรพิมล เทิงศรีทอง, 2515 ; บุญสนอง ไกรเนตร, 2515 ; เฉลียว บุรีภักดิ์, 2520 ; จำเนียร น้อยท่าช้าง, 2521) พบว่าคุณลักษณะที่ดีของครูตามที่สังคมต้องการ ได้แก่ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย การพูดจาอ่อนโยน ชัดเจน เข้าใจง่าย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การมีคุณวุฒิสูง การมีความรักเมตตาครูณาต่อนักเรียน การเป็นผู้มีความสุ่มเยือกเย็น ใจดี การมีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง ความเข้มงวดต่อความประพฤติของนักเรียน ในขณะที่สอน ความขยันและอดทน การมีสุขภาพสมบูรณ์ การมีความยุติธรรม มีความสามารถวางตัวได้เหมาะสม มีความสามารถในการสอน มีสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียน เป็นผู้มีความรู้และขยันหมั่นเพียรหาความรู้ มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสามารถเข้ากับสังคมได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความเสียสละ มีความตรงต่อเวลา มีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักใช้เหตุผล มีความซื่อสัตย์ มีความประพฤติเรียบร้อย

จากการทบทวนแนวความคิดและผลการวิจัยที่ผ่านมาในอดีตนั้น จะสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของครูที่ดีนั้น ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

- 1) การมีบุคลิกภาพดี คือ มีรูปร่างท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะ นุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ
- 2) คุณสมบัติส่วนตัวดี เช่น มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และสุขภาพอนามัยดี เป็นต้น
- 3) มีความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ และสามารถในการสอนได้ และมีความสามารถในการปกครองดี เช่น อธิบายได้รวบรัดชัดเจน สอนสนุก สามารถดูแลปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบได้
- 4) มีความประพฤติดี เช่น เว้นจากอบายมุขทั้งปวง กระทำแต่สิ่งที่ดี ที่สุจริต ทั้งกาย วาจา ใจ
- 5) มีจรรยาและคุณธรรมสูง เช่น มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีเมตตาครูณา บุติธรรม และมานะอดทน เป็นต้น
- 6) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กล่าวคือ มีอัธยาศัยไมตรีกับบุคคลทุกเพศทุกวัย

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2537: 469) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูผู้สอนในสถาบันการศึกษา ว่ามีความสำคัญต่อการปลูกฝังจริยธรรมในเด็กและเยาวชน โดยครูที่ดีพึงใช้เหตุผลอธิบาย ให้เด็กได้เรียนรู้ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก และสนับสนุนให้กำลังใจอยู่เสมอ

คุณสมบัติที่ดีของครูที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
อย่างได้ผลดีนั้น ก็คือ

1) ครูควรมีทัศนคติที่ดีในการพัฒนาจริยธรรม ไม่เข้มงวด
เจ้าระเบียบมากจนเด็กกลัวหรืออ่อนตามใจเด็กมากเกินไป จนเด็กไม่สามารถยึดเป็นที่พึ่งได้
มีทัศนคติที่แน่นอน ไม่อบรมเด็กตามอารมณ์ความพอใจหรือความลำเอียง มีกิริยาท่าทาง
ความประพฤติต่าง ๆ อยู่ในระดับที่เด็กจะศรัทธา เชื่อถือ และเป็นเยี่ยงอย่างแก่เด็กได้

2) ครูควรมีหลักในการสอนจริยธรรมอย่างมีขั้นตอนในทุกด้าน
โดยมีความรู้ ว่า เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของจริยธรรมในด้านสำคัญ 4 ด้าน คือ

- ก. ด้านความรู้
- ข. ด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- ค. ด้านทัศนคติเชิงจริยธรรม
- ง. ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

โดยครูผู้สอนต้องเข้าใจวิธีการฝึกในแต่ละด้านของจริยธรรม
เช่น การให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ โดยให้เด็กได้ใช้ความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมของ
ตนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง จากนั้นครูและนักเรียนจะมีการอภิปรายร่วมกันในเรื่อง
ดังกล่าว โดยครูจะแสดงให้นักเรียนยอมรับว่าเหตุผลในขั้นที่นักเรียนแสดงออกนั้น ยังมี
ไม่เพียงพอ และแนะเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าแก่นักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เกิดพัฒนาการทาง
จริยธรรมในขั้นต่อ ๆ ไปได้

นอกจากนี้แล้ว การพัฒนาสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่
ส่งเสริมจริยธรรม โดยครูผู้สอนก็จะยิ่งส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาจริยธรรมมากยิ่งขึ้น
เช่น การสร้างบรรยากาศ สภาพในโรงเรียน ให้มีความเมตตา กรุณา สามัคคี มีระเบียบ
วินัย โดยมีตัวแบบที่ดี มีการได้รับผลตอบแทนในการทำความดี และไม่มีสภาพช่วยอยู่ใน
สภาพแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย

ประการที่ 2 การสร้างเสริมแรงจูงใจ

การยกย่องบุคคลที่ปฏิบัติตามค่านิยม ก็เป็นวิธีสร้างศรัทธาที่ได้
ผลอีกประการหนึ่ง คือ การใช้แรงจูงใจภายนอก เช่น การให้รางวัล การลงโทษ ในการ
ปลูกฝังจริยธรรม การให้รางวัลจะเป็นแนวทางที่ดีกว่าการลงโทษ รางวัลที่ได้ไม่จำเป็นต้อง
เป็นของมีค่าเป็นเงินทอง ควรเน้นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

ประการที่ 3 สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ เช่น การจัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาด มีความเป็นระเบียบ สวยงามสิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ ซึมซับในความรู้สึกของนักศึกษา เกิดความเคยชินกับสิ่งอันพึงปรารถนา สำหรับสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง ความรู้สึกทางด้านจิตใจที่นักศึกษาจะได้รับจากครูและเพื่อนนักศึกษา ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความมีเมตตาจิตของครูจะเป็นเครื่องก่อให้เกิดความสบายใจ

จินตนา บุญพันธ์ (2527: 59-61) ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการของมนุษย์ในการเรียนการสอนเช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพล ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทางจิตใจ และทางสังคม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพท้องเรียน ขนาด ลักษณะท้องเรียน แสงสว่าง อากาศถ่ายเทความร้อน-เย็น การจัดโต๊ะ-เก้าอี้ ระยะระหว่างครู กระดานดำ นักศึกษา เสียงรบกวนต่าง ๆ ผู้สอนต้องทราบเพื่อปรับปรุงรูปแบบการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือเพื่อพิจารณาเลือกใช้สื่อทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสม นอกจากนั้นคือความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

1) ผู้เรียน ผู้สอน จะกระตุ้นให้อีกฝ่ายหนึ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

2) ผู้เรียน ผู้สอน สลับบทบาท บรรยายการเรียนการสอนเป็นแบบใด ขอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

3) ผู้เรียน ผู้สอน มีความเชื่อมั่น และประจักษ์ในความสามารถของตนเอง ผู้เรียนจะฝึกฝนหาความรู้ที่มีความหมายสำหรับตน รับผิดชอบในการแสวงหาความรู้พัฒนาทัศนคติและทักษะ บรรยายการจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีการเลียนแบบครูผู้สอน และยังมีสิ่งแวดล้อมอื่นที่มีอิทธิพล คือกลุ่มเพื่อน และในสังคมสถาบันการศึกษา มักจะมีการรวมกลุ่มของนักศึกษา จะทำให้ผู้สอนสามารถสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มได้

ประการที่ 4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมหลักสูตรก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างศรัทธาให้เกิดแก่นักศึกษา การจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมภาวะ

การเป็นผู้นำ เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมหมู่คณะ เกิดความรัก ความสามัคคี

เมื่อสร้างศรัทธาให้แก่ผู้เรียนแล้ว จะต้องพยายามทำให้ผู้เรียนได้รู้จักหรือเข้าใจพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ว่ามีลักษณะอย่างไร และมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการจัดลำดับขั้นตอนการสอน โดยเริ่มจากง่ายไปสู่ง่าย เรื่องใกล้ตัวไปหาเรื่องไกลตัว แต่ละเรื่องการสอนต้องพยายามอย่าให้ก้าวต่อกัน ถ้ามีความสัมพันธ์กันต้องพยายามชี้ให้เห็นชัดเจน การอธิบาย การให้คำจำกัดความ การวิเคราะห์จัดเข้าพวก วิธีการเก็บตัวอย่างเปรียบเทียบ อาจใช้สถิติสรุปองค์ประกอบจะทำให้ผู้เรียนเห็นภาพพจน์มากขึ้น ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล นอกจากนั้นอาจใช้ข่าวสารสื่อมวลชนมาประกอบการสอน ป่อมจะเป็นตัวอย่างชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีได้ ซึ่งต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะเชื่อถือการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนนั้นควรมีหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น การปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน

ปัจจัยที่จะสามารถปลูกฝังจริยธรรมได้อีกประการหนึ่งก็คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม โดยหาวิธีจูงใจต่าง ๆ เป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากจะทำ เช่น การให้รางวัล หรือการใช้ระเบียบข้อบังคับและวินัย เช่น ขอบเขตหน้าที่ของสถาบันที่จะให้มีการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย สังค อุทรานันท์ (2529: 123) ได้เสนอแนวทางการสอนที่จะก่อให้เกิดความนิยมชมชอบในสิ่งนั้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดเจตคติหรือมีค่านิยมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม คือ

- 1) พยายามยกตัวอย่างโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนคล้อยตาม
- 2) พยายามให้ความเป็นกันเอง ความอบอุ่นและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเรื่องนั้น ๆ อย่างรื่นรมย์
- 3) พยายามให้ความรู้แก่ผู้เรียนจากแหล่งต่าง ๆ และจากวิทยากรหลาย ๆ คน
- 4) พยายามใช้กระบวนการกลุ่มให้มาก เช่น การแสดงบทบาทสมมติการอภิปราย การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการตัดสินใจโดยกลุ่ม เป็นต้น
- 5) พยายามให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด หรือปฏิบัติจริงตามความเหมาะสม

6) พยายามกระตุ้นและส่งเสริมการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

และสิ่งที่ดี

ซึ่งสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ความพยายามในการที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน เนื้อหาวิชาของหลักสูตร หรือกระบวนการเรียนรู้ มีโอกาสที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ทั้งสิ้น

(3) กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดของเยาวชน ค่านิยม และเกณฑ์ทางจริยธรรมที่เคยคิดยึดมาจากครอบครัว จะคลายตัวและยืดหยุ่นได้มากขึ้น เพราะเยาวชนจะเริ่มยึดกลุ่มเพื่อนเป็นที่ปรึกษาชุดคู่หูถึงปัญหาต่าง ๆ เป็นอันดับแรก มากกว่าติดตามราคา โดยเฉพาะเยาวชนระดับมัธยมศึกษา (พนิดา อุสกูล, 2535: 356)

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2534: 236) ได้แบ่งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพ และการครองตนในสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

ประการที่ 1 ในด้านการเรียน

ในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนวัยรุ่น ในด้านการเรียนนั้น ได้แก่ การที่อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีต่อนักเรียน และเยาวชน ในด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียน กลุ่มเพื่อนชักนำกันให้สนใจติดตามความรู้ที่ครูอบรมสั่งสอน เอาใจใส่ต่อการขวนขวายแสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีความขยันและอดทน พยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียน ดังนั้น สมาชิกในกลุ่มเพื่อนพวกคงแก่เรียนจึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียนสูง

แต่ในทางตรงกันข้าม หากวัยรุ่นคบเพื่อนที่มีลักษณะแก๊งกิจกรรม คือ เห็นแก่ความสำคัญของความสนุกสนานและความบันเทิงใจ มากกว่าความสำคัญของการเรียน กลุ่มเพื่อนจะชักนำให้หลบเลี่ยงการศึกษาเล่าเรียน เพื่อไปแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน สมาชิกในกลุ่มเพื่อนนี้ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการเรียน และมักเลิกเรียนในที่สุด

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น ยังครอบคลุมถึงการตัดสินใจที่สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียน เช่น การเลือกวิชาเรียน และแผนการเรียน การเลือกสาขาวิชา และสถานศึกษาเพื่อการเรียนต่อขั้นสูง

ประการที่ 2 ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพของนักเรียน

ในด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพของนักเรียนนั้น พบว่ามีลักษณะที่แตกต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขยันหมั่นเพียรเอาเบาสู้ และกลุ่มรักความสะดวกสบาย

กลุ่มขยันหมั่นเพียรเอาเบาสู้ คือ กลุ่มที่ไม่เลือกงาน ทำงานได้ทุกแบบ ที่เป็นงานสุจริต กลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะไม่ว่างงาน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำงานหลายแบบ

กลุ่มรักความสะดวกสบาย เป็นพวกที่ไม่มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ รักความสะดวกสบาย ไม่สู้งาน กลุ่มนักเรียนที่คบเพื่อนในลักษณะนี้ย่อมได้รับประสบการณ์ทางอาชีพที่ค่อนข้างจำกัด มีผลต่อความไม่พร้อมในการออกไปประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

ประการที่ 3 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการครองตนในสังคม ของนักเรียนวัยรุ่น

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2534: 237) ได้สรุปว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการมองตนเองของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นจะได้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตัวเองจากการที่บุคคลอื่นปฏิบัติต่อตัวเอง นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลต่อเจตคติและการปฏิบัติตนทางสังคมของวัยรุ่นอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะวัยรุ่นยึดถือปทัสฐานของกลุ่มเพื่อนเป็นแบบอย่างเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน

โดยสรุปแล้วความสำคัญของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อเยาวชน สามารถสรุปได้เป็น 5 ประการ คือ (เจียรนีย์ ทรงชัยกุล, 2534: 229)

1) ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง คือ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถได้อย่างอิสระเสรี

2) ความต้องการความเชื่อมั่น เพราะกลุ่มเพื่อนด้วยกันจะช่วยเสริมความเชื่อมั่นของนักเรียนวัยรุ่นด้วยกันได้ดี โดยช่วยกันแก้ไขปัญหายุ่งยากของกันและกันได้ ดังนั้น นักเรียนวัยรุ่นจึงมีความรู้สึกสบายใจ และเชื่อมั่นมากขึ้นที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลง

3) ความต้องการเป็นที่ยอมรับและยกย่อง วัยรุ่นมักจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ ดังนั้น กลุ่มวัยรุ่นจึงแสวงหากลุ่มเพื่อนร่วมวัยที่ให้การยอมรับและยกย่องเขา เปิดโอกาสให้เขามีฐานะหรือมีตำแหน่งในกลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมความมั่นคงทางจิตใจมากขึ้น

4) ความต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน มักเกิดจากการทำกิจกรรมที่สนุกสนานกับกลุ่มเพื่อนร่วมวัยที่คุ้นเคยกัน เช่น การไปเที่ยว การชดชุยสนทนา การร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน

5) ความต้องการพัฒนากิจกรรมทางสังคม เพื่อให้เตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของสังคม เช่น การสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ การแสดงกิริยามารยาทที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ เป็นต้น

(4) เพศ

ความแตกต่างทางเพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม โดยพบว่าเพศหญิงจะพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่ได้เร็วกว่า ยอมรับเกณฑ์มาตรฐานทางจริยธรรมที่พ่อแม่ฝึกให้ได้ดี โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นตอนต้น แต่เมื่อถึงวัยรุ่นตอนปลายจะเริ่มสงสัยและหาเหตุผลในการกระทำต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับเพศชายที่จะพัฒนาจิตภาวะทางจริยธรรมอย่างไม่เข้าร่องเข้ารอบ ไม่ยอมรับฟังคำสอนโดยดี แต่จะลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เมื่อพบปัญหาทางจริยธรรมจะเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นด้วยความพอใจ ชอบทดลองกับข้อห้ามหรือข้อกำหนดทางจริยธรรม ซึ่งจากการทดลองก็มักพบว่า เพศชายจะได้ข้อสรุปหรือคำตอบทั้งสองเพศ แม้จะมีวิธีการต่างกันแต่ก็ได้รับรู้ในสิ่งเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามเพศชายจะมีจิตภาวะมากกว่า ทั้งนี้เพราะเขาได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางจริยธรรมทั้งโดยการฟังและการเรียนรู้ด้วยการทดลองด้วยตนเอง จึงอาจสรุปได้ว่า แต่ละเพศจะพัฒนาจริยธรรมไปตามรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับบทบาททางเพศของการเป็นพ่อหรือเป็นแม่ในอนาคตนั้นเอง

(5) สื่อมวลชน

ในปัจจุบันสังคมยอมรับว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเยาวชนเป็นอย่างมาก ยิ่ง สาระทางจริยธรรมที่สื่อมวลชนเผยแพร่สู่สาธารณชนนั้น เยาวชนจะค่อย ๆ รับและสะสมไว้ทีละน้อยตลอดเวลาโดยง่าย เยาวชนอาจรับรู้เข้าใจในสิ่งที่ผู้ผลิตนำเสนอรายงานต้องการนำเสนออย่างแตกต่างออกไป และยังอาจเห็นภาพและเกิดความคิดจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและรสนิยมของแต่ละคน

(6) สังคม

เลขา ปิยะธิดาธิระ (2537: 470-472) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมทั่วไป มีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก โดยอ้างถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของสกินเนอร์ (Skinner) ที่เชื่อว่าจริยธรรมมีรากฐานเกิดจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลทางพันธุกรรม พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการขึ้นา และเสริมแรงจากสังคม เครื่องขึ้นาทางสังคมก็คือกฎเกณฑ์ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเจริญงอกงาม โดยการที่เขาต้องการปรับพฤติกรรมและอารมณ์เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคมโดยมีแรงกระตุ้นจากภายใน ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นทางจิตวิทยา เช่น ความต้องการเป็นที่นิยมนับถือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสนองตอบต่อรางวัล หลีกเลี่ยงการถูกสังคมลงโทษ

ระบบการสอนจริยธรรมของไทย

ในการสอนจริยธรรมที่จัดขึ้น เป็นระบบทั้งในอดีตและปัจจุบันของไทยเรานี้ อาจจัดแบ่งได้เป็น 2 ระบบ คือ ระบบการสอนในวัด และระบบการสอนในโรงเรียน

ในการสอนในวัดนั้น สืบเนื่องมาจากการที่เขาวชนของไทยสมัยโบราณนั้น มักจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมอย่างเป็นระบบ จากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนจากพระภิกษุในวัด จนถึงวัยอันควรก็จะบรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ตามลำดับ ซึ่งการอบรมสั่งสอนจริยธรรมดังกล่าว จะเน้นหนักที่ศีลธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งการอบรมดังกล่าว จะได้ผลมากเพราะเป็นผลมาจากความเชื่อและศรัทธา โดยรวมของจากครอบครัวและทั้งสังคม ทำให้เกิดกรอบความประพฤติที่ดีงาม ใ้บุคคลปฏิบัติความดี และละเว้นความชั่ว

เมื่อมีการศึกษาตามระบบโรงเรียนโดยกระทรวงธรรมการ (หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) มีขึ้น ทำให้เขาวชนได้รับการอบรมจริยธรรมน้อยลง เขาวชนจะมีโอกาสได้รับการอบรมจริยธรรมโดยตรงจากพระภิกษุ ขณะไปอุปสมบทเป็นพระภิกษุเท่านั้น นอกจากนี้แล้วในสมัยปัจจุบันรูปแบบของการอุปสมบทยังมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ในสมัยก่อนการอุปสมบทจะเกิดจากความศรัทธาเป็นพื้นฐานสำคัญ หากแต่ในปัจจุบันที่สภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป เขาวชนจำนวนมากต้องใช้เวลาศึกษาในโรงเรียนหลายปี บิดามารดาต้องใช้เวลาประกอบอาชีพมากขึ้น ความก้าวหน้าของวิทยาการสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มจะเชื่อแต่สิ่งที่เห็นจริงได้ การสอนจริยธรรมที่แต่เดิมมานั้น เคยอยู่บนรากฐานของความศรัทธา จึงเกิดความสั่นคลอนขึ้น ประกอบกับพระภิกษุผู้สอนศีลธรรมจำนวนมาก ยังคงใช้วิธีการดั้งเดิมในการสั่งสอน เช่น ด้วยการเทศนาอบรมแบบเดิม ทำให้เขาวชนรุ่นหลังขาดความศรัทธาในพระพุทธศาสนาลงไป การอุปสมบทจึงกลายเป็นความคาดหวังของบิดามารดา ผู้ที่ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับอานิสงส์ของการอุปสมบทอยู่เท่านั้น แต่ทว่าความคาดหวังที่จะได้ผู้ผ่านการอุปสมบท เป็นผู้ที่มีความรู้ดีชอบชั่วดีเริ่มลดน้อยลงไป (ชัยพร วิชาวุธ, 2534 : 64)

ในประเทศไทยได้มีการจัดจริยศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรดั้งเดิม นับตั้งแต่การเรียนในวัดจนถึงหลักสูตรปัจจุบัน ก็ล้วนแล้วแต่ได้รวมเอาจริยศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาแก่เขาวชนมาโดยตลอด เช่น ออกมาในรูปของจรรยาบรรณในวิชาชีพ การอบรมหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม การอบรมธรรมปฏิบัติ เป็นต้น

ในการจัดจริยศึกษาในระยะก่อนมีโรงเรียนแบบตะวันตกของไทยนั้น ได้ใช้วัดและมีพระสงฆ์เป็นแหล่งสำคัญของการศึกษาเล่าเรียนวิชาการทั่วไป คือ การอ่าน เขียนหนังสือ รวมทั้งการศึกษาพระธรรมวินัย ได้แก่ การศึกษาคำสอนต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระธรรม

จนถึงสมัยพุทธรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อประเทศไทยได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับตะวันตกมากยิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญที่จะเผยแพร่ความเป็นอารยประเทศให้เกิดขึ้นทั่วไป จึงโปรดเกล้าให้มีการฝึกฝนอบรมขนบธรรมเนียมประเพณี กิริยามารยาทต่าง ๆ ในบรรดาพระเจ้าลูกเธอ ลูกยาเธอ ฝ่ายหน้าและฝ่ายใน รวมทั้งบุตรหลานข้าราชการทั่วไป พร้อมกันนี้ก็ให้มีการเพิ่มเติมธรรมเนียมจรรยาบทิสอนใจต่าง ๆ

การจัดหลักสูตรการศึกษาของไทย

เมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนแบบตะวันตก ซึ่งเป็นการขยายการศึกษาไปสู่ประชาชน โดยทั่วไป ในปี พ.ศ.2427 นั้น การจัดการศึกษาเป็นรูปของการสอนเขียน สอนอ่าน สอนเลข โดยมีการเรียนทางด้านศาสนาอยู่ด้วย คือ การสวดมนต์ ไหว้พระ และกิจกรรมทางพุทธศาสนาต่าง ๆ ซึ่งทั้งนี้รูปแบบของการจัดหลักสูตรการศึกษาของไทยตลอดที่ผ่านมานั้น พบว่ามีการจัดจรรยาศึกษาเข้าในหลักสูตรการศึกษามาโดยตลอด กล่าวคือ

(1) หลักสูตรการศึกษา พ.ศ.2448

เป็นครั้งแรกที่มีหลักฐานปรากฏในเรื่องการจัดจรรยาศึกษาอย่างชัดเจน ในหลักสูตรการศึกษา พ.ศ.2448 นี้ ได้กำหนดการศึกษาออกเป็นระดับประถม 4 ปี และมีมัธยม 3 ปี มีเนื้อหาจัดเป็นหมวด ๆ รวม 9 หมวด และเนื้อหาจรรยาศึกษาปรากฏอยู่ในหมวดที่ 4 และหมวดที่ 9 มีเนื้อหาสำคัญ คือ

- ศิล สอนเกี่ยวกับเบญจศิลป์ ให้มีความเข้าใจและปฏิบัติตามศิลป 5
- ธรรม สอนเกี่ยวกับธรรม ให้ผู้เรียนเข้าใจชัดเจน ใช้หนังสือธรรมจรรยาช่วย โดยมีเนื้อหาสำคัญคือ เมตตา กรุณา กตัญญู ความซื่อสัตย์ ความสวามิภักดิ์ต่อประเทศ สัมปชัญญะ ความยุติธรรม และความไม่ประมาท

- ความประพฤติ กำหนดให้ควบคุมความประพฤติ มีการลงโทษผู้กระทำความผิด

ต่อมาในปี พ.ศ.2471 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบชั้นเรียนใหม่ และให้มีการสอนหมวดจรรยา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยสอนตามหลักหนังสือแนวสอนวิชาจรรยาของโรงเรียนนายร้อยทหารบก มีการสวดมนต์ ไหว้พระ ฟังเทศน์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

(2) หลักสูตร พ.ศ.2480

ตามหลักสูตรนี้กำหนดการศึกษาประถมศึกษา 4 ปี มีมัธยมศึกษา 6 ปี กำหนดการสอนจรรยาเป็นวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามหลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ซึ่งกำหนดให้เรียนหน้าที่ต่อพลเมือง ต่อหมู่คณะ ต่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ สิทธิหน้าที่การเคารพต่อกฎหมาย การป้องกันประเทศ การช่วยเหลือราชการ และการเลือกตั้ง ส่วนหมวดศีลธรรมกำหนดให้เรียน

มารยาทในที่ต่าง ๆ ความซื่อสัตย์ในงานและอื่น ๆ ความมีน้ำใจ เมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ความกล้าหาญ ความอ่อนน้อม สุภาพ กตัญญูต่อบิดามารดา อาจารย์ หมุ่คณะ และชาติบ้านเมือง ความมีชัยสัจ ความอุตสาหะ ทำตนให้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ หน้าที่ต่อสิ่งสาธารณะประโยชน์ และความปลอดภัยของ สาธารณชน

(3) หลักสูตร พ.ศ.2491

ในหลักสูตรนี้ได้รับการเน้นวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมากขึ้น โดยเพิ่มจากการสอนเนื้อหาวิชาการศึกษา มามุ่งในเชิงปฏิบัติมากขึ้นให้คำนึงถึงการปฏิบัติในกิจตาม ประเพณีนิยม มุ่งปฏิบัติให้มีมารยาทเรียบร้อยและอบรมให้มีคุณงามความดีในอุปนิสัยเพิ่มขึ้น การรู้จักหน้าที่ต่อโรงเรียน ครอบครัว ชาติ พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ โดยการ จัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

(4) หลักสูตร พ.ศ.2498

ตามหลักสูตรนี้ได้กำหนดเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน ทั้งทางกายภาพ จิตปัญญา สังคม ให้บุคคลมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มี ชั่วโมงสอน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จุดมุ่งหมายหลักสูตรนี้มีการบ่งชี้ถึงการพัฒนาจริยธรรมอย่าง ชัดเจน คือ

ฝึกให้มีความซื่อสัตย์
รู้คุณค่าของความสวยงาม
มีความรับผิดชอบในตนเอง
พอใจในชีวิตสังคม ทำงานและเล่นกับผู้อื่นได้
มีมารยาทที่ดี
รู้จักคุณค่าของบ้าน ตึกถักรัศมีคตติของครอบครัว
อดทนในการทำงาน
รู้จักคุณค่าของการประหยัดทรัพย์
เสียสละ
ทำตนให้เหมาะสมในระบอบประชาธิปไตย

(5) หลักสูตร พ.ศ.2503

หลักสูตรปี พ.ศ.2503 นี้ เป็นครั้งแรกที่มีการเปลี่ยนการศึกษาตลอดแนว โดยประกาศหลักสูตรรวม 4 ฉบับ คือ

หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 4 ปี

หลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียน 3 ปี

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 3 ปี

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียน 2 ปี

สายอาชีพ 3 ปี

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติในระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้เรียน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เนื้อหาครอบคลุมวิชาศีลธรรม หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญของชาติ ข่าวดังและเหตุการณ์ มีจุดมุ่งหมายในหมวดวิชาเกี่ยวกับจริยศึกษาอย่างชัดเจนอยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก ให้เด็กยอมรับคุณค่าในทางศีลธรรม และวัฒนธรรมและยินยอมปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ

ประการที่สอง ให้เด็กรู้จักสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบซึ่งพลเมืองแต่ละคนพึงมีต่อสังคมประชาธิปไตย โดยเฉพาะในเรื่องความมั่นคงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศชาติ

ประการที่สาม ให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักประเมิน ยอมรับหลักการ และกระบวนการที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ใช้โครงสร้างและความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน มีความมุ่งหมายอยู่ 4 ข้อ โดยในส่วนที่ระบุถึงจริยศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ

- ให้เข้าใจซาบซึ้งในคุณค่าทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ

- ให้รู้จักเคารพสิทธิหน้าที่และความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งพลเมืองแต่ละคนพึงมีต่อประเทศชาติของตน และสังคมประชาธิปไตย

- ให้รู้จักเหตุผลเข้าใจหลักการและระเบียบวิธีในการแก้ปัญหา และรู้จักประเมิน

ตามหลักสูตรดังกล่าวนี้กำหนดให้เรียนหมวดสังคมศึกษา 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งวิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์

(6) หลักสูตร พ.ศ.2518

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการปรับปรุงในปี พ.ศ.2518 โดยเปลี่ยนแปลงการจัดกรเรียนการสอน ให้เป็นระบบหน่วยการเรียนเป็น 100 หน่วยการเรียน จึงจะจบหลักสูตร ตามหลักสูตรใหม่นี้ได้ปรับจุดมุ่งหมายใหม่ให้มีรายละเอียดมากขึ้น โดยในส่วนที่เป็นจริยศึกษามีอยู่ 3 ข้อ คือ

- เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม รู้สิทธิหน้าที่ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตลอดจนมีทวทรณะในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมประชาธิปไตย
- เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจรักกีฬา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม
- เพื่อให้เห็นคุณค่า และธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย

หมวดวิชาสังคมศาสตร์ในหลักสูตรนี้ กำหนดให้เรียนในวิชาบังคับ 12 หน่วย การเรียน และวิชาเลือกอีก 16 หน่วยการเรียน กำหนดวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้น ม.ศ.4 และวิชาศีลธรรมในชั้น ม.ศ.5

จากที่ได้ลำดับพัฒนาการของหลักสูตรจริยศึกษาในการศึกษาของไทยนี้ พบว่า การศึกษาของไทยมีการเน้นในเรื่องจริยศึกษามาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่การศึกษาพุทธศาสนา โดยตรง โดยวิธีท่องบ่น สวดมนต์ ไหว้พระ แล้วกำหนดให้เป็นวิชาธรรมจริยา จรรยา หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม มาเป็นลำดับ แม้ว่าจะได้มีชื่อเรียกเป็นหลาย ๆ แบบก็ตาม การฝึกอบรมสั่งสอนในด้านจริยศึกษานั้น ก็ยังคงมีเนื้อหาครอบคลุมธรรมจริยาแต่เดิม ซึ่งเป็นหลักการพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาเหล่านี้ได้รับการเพิ่มเติมตามพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ทางการปกครอง เศรษฐกิจ และทางสังคม ซึ่งทำให้การจัดวิชาหน้าที่พลเมืองและ ศีลธรรม เข้าไปรวมอยู่ในหมวดสังคมศึกษา และจริยธรรมก็กลายมาเป็นเนื้อหาในหลักสูตร แทนศีลธรรมและธรรมจริยา

การจัดจริยธรรมของไทยในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาของไทย ครั้งสำคัญของปัจจุบันนี้ ก็คือ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในปี พ.ศ.2503 เสียใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้สึก ค่านิยม และจริยธรรมด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัยขึ้น อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ การเปลี่ยนแบบชั้นเรียนชั้นประถมศึกษา : มัธยมศึกษาตอนต้น : มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก 7 : 3 : 2 มาเป็น 6 : 3 : 3 และเกิดหลักสูตรใหม่ 3 ฉบับ คือ

- หลักสูตรประถมศึกษา 2521
- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521
- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524

ซึ่งหลักสูตรแต่ละฉบับได้มีการปรับปรุงด้านจริยศึกษาดังนี้ คือ

(1) หลักสูตรประณมศึกษา 2521

สาระสำคัญของหลักสูตรฉบับนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับจริยศึกษา คือ ได้มีการบรรจุหมวดจริยศึกษาเข้าไปในหลักสูตรโดยตรง โดยจัดรวมอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะและเนื้อหา ดังนี้

จุดประสงค์เฉพาะของจริยศึกษา

- ให้สามารถควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่พึงงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

- ให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

โดยในเนื้อหาหลักสูตรได้กำหนดรายการสอน 30 รายการ คือ

- การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายมนุษย์และสัตว์

- ความเมตตากรุณา

- ความไม่โลภและไม่ขโมย

- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

- การไม่ละเมิดของรักผู้อื่น

- การรู้จักความพอดี

- การไม่ซุกซน ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง ไม่พูดคำหยาบ

- การมีสติจะ มีความจริงใจ

- การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ

- ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี

- ความเป็นผู้มีเหตุผล

- ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว

- ความขยันหมั่นเพียร

- ความอดทนอดกลั้น

- ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง

- ความกตัญญูกตเวที

- ความซื่อสัตย์สุจริต

- การทำใจให้สงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส

- ความไม่เห็นแก่ตัว

- ความประพฤติละอายดีถ้วน

- ความรับผิดชอบ

- ความมีน้ำใจเป็นธรรม ไม่ลำเอียง

- ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา
- การยอมรับความเปลี่ยนแปลง
- มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกาย และสังคมระหว่างเพศ

- มารยาทในการแสดง การแสดงความเคารพ การขอร้อง การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ การเล่น การพักผ่อนหย่อนใจ

- หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัยความเชื่อ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ

- ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามประเพณีนิยม
- ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- การแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติทางจริยธรรม ได้แก่ ผิดศีลธรรม ระเบียบ กฎหมาย และจารีตประเพณี

ซึ่งนอกจากจะมีการสอนโดยตรงใน 30 รายการนี้แล้ว ยังมีการสอดแทรกรวมไปในวิชาอื่น ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยการสอนเน้นที่การปฏิบัติของนักเรียนมากกว่า การท่องจำ อ่านตำราเพื่อสอบ ซึ่งใช้กระบวนการพัฒนาคนมากกว่าการสอนหนังสือให้แก่ นักเรียน เพื่อสนองเป้าหมาย และหลักการของหลักสูตร

(2) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521

กำหนดให้การเรียนรู้จริยศึกษา บรรจุอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา กำหนดจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาไว้ 6 ข้อ และข้อที่เกี่ยวกับจริยศึกษาอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่

- เพื่อให้มีความรักชาติ สามัคคีในชาติ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความซาบซึ้งในผลงานอันดีเด่นของคนไทย รู้จักรักษาไว้ซึ่งเอกราช และรู้จักรักษาแบบอย่าง วัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติ

- เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมประจำใจ และมีลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย

ในการกำหนดเนื้อหา ได้มีการบรรจุเนื้อหาวิชาจริยศึกษา ไว้ในรายวิชาทั้งในมัธยม 1-3 โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการบรรจุเนื้อหาวิชาจริยศึกษาไว้โดยตรง คือ วิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยได้คัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมแก่การศึกษาเป็นแบบอย่าง มีจริยธรรมที่ดีมาเป็นตัวอย่างการศึกษา

ให้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ในส่วนพระพุทธศาสนาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกำหนดคำอธิบายรายวิชาที่โรงเรียนต้องจัดสรรเพิ่มเติม ดังนี้

ตารางที่ 2.2 เนื้อหาในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ส่วนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ม.1	ม.2	ม.3
1. ความหมายของศาสนา ความจำเป็นที่ต้องนับถือ ศาสนา และองค์ประกอบ ของศาสนา	1. ความเป็นมาและการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา เข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	1. การเผยแผ่พระพุทธ ศาสนา ไปสู่ประเทศ ต่าง ๆ ทั่วโลก และ การนับถือพระพุทธ ศาสนาของประเทศ เหล่านั้น
2. พุทธประวัติ การเผยแผ่ สู่ประเทศไทย และความ สำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ	2. การนับถือพุทธศาสนาของ ประเทศเพื่อนบ้านใน ปัจจุบัน	2. การศึกษาวิเคราะห์ พุทธประวัติ กับการ แสวงหาความรู้ วิชา คิดของพระพุทธเจ้า พระพุทธคุณ การ เปรียบเทียบอริย ปฎิหารย์ พุทธจริยา และหลักธรรมในการ สร้างความสงบสุขแก่ โลก
3. แก่นพุทธธรรม อริยสัจสี่ ปัญชา กรุณา	3. หลักธรรมของพระพุทธ ศาสนาที่จะช่วยส่งเสริม ความเข้าใจอันดีกับ ประเทศเพื่อนบ้าน	3. บทบาทของ พุทธศาสนิกชน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ม.1	ม.2	ม.3
4. หลักธรรมในพุทธศาสนา ศีล 5 ธรรม 5 อิทธิบาท 4 ทศ 6 สังคหวัตถุ 4	4. พุทธจริยา อันเป็นแบบอย่าง ในการดำเนินชีวิต	4. หลักธรรมในพระพุทธ ศาสนา บางประการ
5. ความรู้เกี่ยวกับทาน ความสุข ความทุกข์	5. หลักธรรมในพุทธศาสนา บางประการ	5. ความรู้เกี่ยวกับบุญ บาป กุศล-อกุศล และ สันโดษ ไม่สันโดษ
6. ความหมาย คุณค่า และ วิธีการปฏิบัติ ศีลธรรมทาง พุทธศาสนา	6. ความรู้เกี่ยวกับธรรม	6. ความรู้ การศึกษา ความหมาย คุณค่า วิธีการ ปฏิบัติศีลธรรม ทางพุทธศาสนา
7. การปฏิบัติตนในวันสำคัญ ทางพุทธศาสนา	7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วันสำคัญทางพุทธศาสนา	7. การวิเคราะห์ศีลธรรม และประเพณีทางพุทธ ศาสนาในด้านความ เหมาะสมและสอดคล้อง กับการดำเนินชีวิตใน สังคมปัจจุบัน

(3) หลักสูตรมัธยมปลาย 2524

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 ได้กำหนดวิชาพระพุทธศาสนา ตาม
ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เปลี่ยนแปลงใหม่ในปี 2524 ดังนั้น ในระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลายตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงมีการเรียนการสอนวิชา
"พระพุทธศาสนา" เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสังคมศึกษา โดยมีสาระสำคัญของเนื้อหา ดังนี้คือ

- หลักการ สาระสำคัญ เนื้อหาของพระพุทธศาสนา
- พุทธประวัติ
- พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม
- หน้าที่และบทบาทของพระสงฆ์ และหน้าที่ของชาวพุทธต่อพุทธศาสนา และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
- ศึกษาและฝึกอ่านภาษาบาลี
- ศึกษาพระไตรปิฎก และตัวอย่างข้อความน่ารู้จากพระไตรปิฎก
- ศึกษาคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา
- การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
- ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ศาสนาพิธี และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

จุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา สามารถวิเคราะห์ และตระหนักในคุณค่าของพระรัตนตรัย และหลักพุทธธรรม น้อมนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่ออ่านวยประโยชน์แก่ผู้เรียนให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น และสามารถนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้จริง

โดยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นี้ โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธทุกคนได้เรียนวิชานี้เพิ่มเติม ภาคเรียนละ 1 วิชา ตลอด 3 ปี ตามหลักสูตรมีจุดประสงค์เพื่อเสริมความรู้ทางพุทธศาสนา ด้านพระพุทธประวัติ พุทธกิจ พุทธจริยา และพระพุทธานุภาพ ซึ่งเป็นการเข้าใจหลักธรรม และสาระสำคัญ จนมองเห็นภาพรวมของพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรคาดหวังว่าภายหลังการศึกษารายวิชาเหล่านี้แล้ว นักเรียนจะสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมในพุทธศาสนากับหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้ และสามารถนำหลักธรรมไปประพฤติในชีวิตประจำวัน เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และประเทศชาติได้ ดังนั้น จึงมีการกำหนดรายละเอียดของคำอธิบายรายวิชา ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 เนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ม.4	ม.5	ม.6
1. วิเคราะห์พุทธประวัติ พระพุทธคุณ และพระพุทธ จริยา 2. พละ 4 : ธรรมอันเป็น พลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วย ความมั่นใจและปลอดภัย 3. อริยวัฑฒิ 5 : หลักความ เจริญงอกงามของอารยชน ในฐานะศาสนาประจำชาติ 4. ธรรมอันเป็นอุดมมงคล สำหรับผู้ปฏิบัติ เช่น ไม่คบ คนพาล การมีระเบียบวินัย 5. ภาคปฏิบัติ 5.1 ฝึกสมาธิ ความหมาย จุดประสงค์ ประโยชน์ของสมาธิ 5.2 มารยาทชาวพุทธ ประเพณี ศีลธรรม	1. ศึกษาและวิเคราะห์ พระธรรมวินัย 2. หลักธรรม 3. พระพุทธศาสนากับ วิทยาศาสตร์ 4. ธรรมอันเป็นมงคล สำหรับ บุคคลในสังคม เช่น การ เลี้ยงดูบุตร บิดา มารดา 5. ภาคปฏิบัติ 5.1 สมาธิ การฝึกสมาธิ 5.2 มารยาทชาวพุทธ ประเพณี ศีลธรรม	1. พระสงฆ์ในพุทธศาสนา 2. สาราณธรรม 6 (หลักการสร้างควม สามัคคี) 3. อปปริหารณิยธรรม 7 : ธรรมอันเป็นเหตุให้ ปราศจากความเสื่อม 4. อคติ 4 : ความ ลำเอียง 5. ทศศีลราชธรรม 6. ธรรมอันเป็นอุดมมงคล สำหรับพุทธศาสนิกชน ความไม่ประมาท 7. พระพุทธศาสนาอันเป็น หลักในการดำเนินชีวิต ของบุคคลและสังคม

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ม.4	ม.5	ม.6
		8. ภาคปฏิบัติ 8.1 ปัญหาและการฝึก ปัญหา 8.2 มารยาทชาวพุทธ ประเพณี ศีลธรรม

สรุปแนวความคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับจริยธรรมทั่วไป

จากแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 4 ทฤษฎีข้างต้น คือ ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจำค่านิยม ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการใช้เหตุผล ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม และทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้สังคม สามารถสรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจริยธรรมได้ว่า ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 7 ประการ คือ ปัจจัยด้านอายุ ระดับสติปัญญา ระดับการศึกษา วิธีการเรียนการสอน คุณสมบัตินของครูผู้สอน หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน และปัจจัยในด้านการเสริมแรงหรือการลงโทษ

โดยเฉพาะปัจจัยในด้าน อายุ ระดับสติปัญญา ระดับการศึกษา และหลักสูตร นั้น เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังจริยธรรม ตามแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบใช้เหตุผลของโคลเบอร์ก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับผลงานที่ผ่านมาพบว่าจริยธรรมมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ หรืออายุ ซึ่งจะพัฒนาการเป็นขั้น ๆ ไล่ 1 ขึ้น โดยไม่มีการย้อนขึ้น และยังมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และระดับการศึกษาอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมตามที่ต้องการ นักศึกษาจะต้องพยายามจัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน อย่างเป็นระบบและมีลักษณะ เป็นหลักสูตรต่อเนื่อง เพื่อให้การปลูกฝังจริยธรรมเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

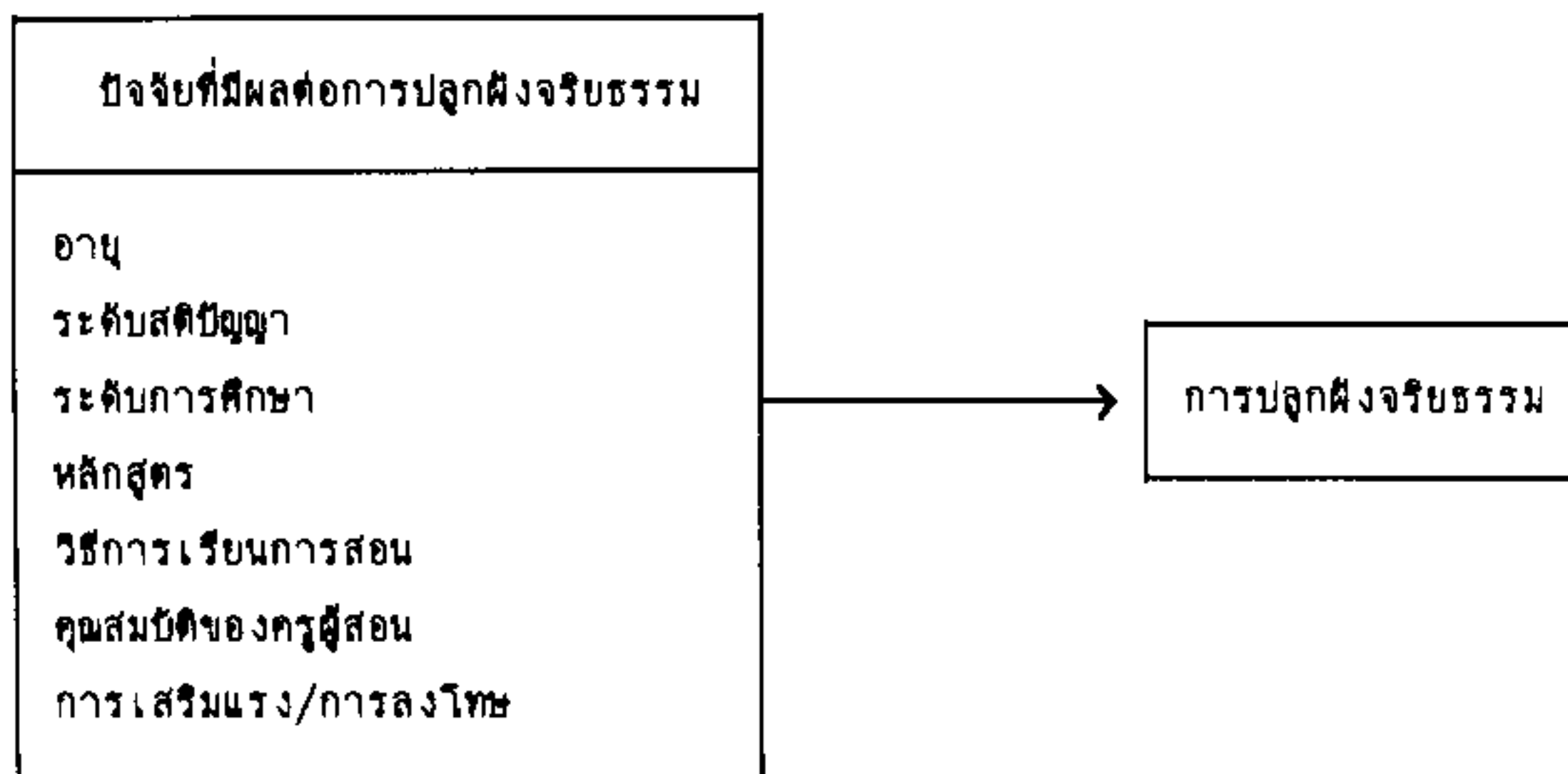
ส่วนปัจจัยในด้านวิธีการเรียนการสอนและคุณสมบัตินของครูผู้สอนนั้น เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังจริยธรรม ตามแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมใน 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบเรียนรู้สังคม และแบบกระจำค่านิยม

ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยวิธีการเรียนการสอนกับการปลูกฝังจริยธรรมนั้น ตามทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบเรียนรู้สังคมของแบนดورا เชื่อว่าการปลูกฝังจริยธรรมตามที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จได้ถ้าจัดรูปแบบวิธีการสอนให้เป็นรูปการอภิปราย ให้เกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีงามน่าปรารถนาสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการปฏิบัติจริงที่มีความสอดคล้องกันให้ผู้เรียนเข้าใจเรียนรู้จากประสบการณ์หรือตัวอย่างดังกล่าว แต่ความสัมพันธ์ของวิธีการเรียนการสอนกับการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดของ ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบกระจำงค่านิยมนั้นจะมีความแตกต่างออกไป กล่าวคือ ตามแนวความคิดทฤษฎีกระจำงค่านิยมจะใช้วิธีการเรียนการสอนแบบบอกเล่า หรือชี้แนะ โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความคิด คล้อยตาม และเกิดความรักในที่สุด ซึ่งบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนนี้ จึงอยู่ที่ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ และดำเนินการกระบวนการเรียนเป็นสำคัญ

เช่นเดียวกับในปัจจุบันเรื่องคุณสมบัติของครูผู้สอน ตามแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้งแบบการเรียนรู้สังคม และแบบกระจำงค่านิยม นั้น แม้ว่าจะมีผลสรุปที่คล้ายคลึงกันคือ เชื่อว่าปัจจัยครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจริยธรรม แต่ในพื้นฐานแนวคิดยังมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ตามทฤษฎีการเรียนรู้สังคม ต้องการคุณสมบัติของครูผู้สอนที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรม จัดรูปแบบการอภิปรายให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความคิดความเข้าใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีงาม ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ บทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ จึงอยู่ที่ตัวผู้เรียนเองที่จะเป็นผู้แสวงหาข้อเท็จจริงจากการอภิปราย ยกประเด็นขึ้นมาพิจารณาพิจารณา ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ กระบวนการอภิปราย ให้เข้ากรอบตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และช่วยให้การสรุปผลการอภิปรายเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งคุณสมบัติของครูผู้สอนดังกล่าว แตกต่างจากแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบกระจำงค่านิยม ที่คุณสมบัติของครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการชี้แนะอธิบายให้นักเรียน จดคิด คล้อยตาม และเชื่อ โดยใช้คำถามง่ายๆ กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จึงอยู่ที่ตัวครูผู้สอนเป็นหลัก ตามแนวความคิดเช่นนี้ คุณสมบัติของครูผู้สอนที่ต้องดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าทั้ง 2 แนวความคิด คือ ทั้งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และกระจำงค่านิยม จะมีพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูผู้สอนในด้านความถนัด หรือความสามารถในวิธีการสอนที่แตกต่างกัน แต่ทว่าทั้ง 2 แนวคิด ก็ยังต้องมีพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนที่เหมือนกัน คือ คุณสมบัติของครูผู้สอนที่เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงาม มีพฤติกรรมจริยธรรมอันดีสมควรแก่การเคารพ เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมที่ดีแก่ผู้เรียนทั่วไป

ส่วนปัจจัยตัวสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม คือ ปัจจัยการเสริมแรงและการลงโทษ โดยเฉพาะในทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบปรับพฤติกรรม ได้กำหนดให้วิธีการปลูกฝังจริยธรรมมีวิธีการสำคัญ คือ เป็นการปรับพฤติกรรมด้วยการสร้างเงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษ เพื่อให้ผู้ตกอยู่ในเงื่อนไขมีพฤติกรรมที่ต้องการ หากจะปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และหากต้องการจะลดพฤติกรรมใด ก็จะต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริมหรือได้รับการลงโทษ ส่วนตามแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้สังคมก็มีความคล้ายคลึงกันคือต้องมีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการจัดเงื่อนไขการเสริมแรง และการลงโทษภายใต้สถานการณ์การอภิปราย วิพากษ์ วิจารณ์ แสวงหาข้อสรุปของผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ โดยจะนิยามยกย่องผู้มีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดี และขณะเดียวกันก็จะประณามผู้กระทำพฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และจากตัวอย่างการได้แรงเสริม และการถูกลงโทษของบุคคลต่าง ๆ

และโดยสรุปแล้วจากการทบทวนแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 4 ทฤษฎีที่ผ่านมา จะสามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการปลูกฝังจริยธรรมได้ ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม

ในด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของไทยนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นความแตกต่างหลากหลายมากกว่าแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 4 ทฤษฎีที่ผ่านมา กล่าวคือ ตามแนวคิดของนักวิชาการทั่วไป จะคำนึงถึงสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ของบุคคล รวมทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน สังคม เศรษฐกิจ และ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนอยู่ในขณะนั้นด้วย กล่าวคือ มีปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ การอบรมเลี้ยงดู สถานภาพทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะจากผลงานของ พนิดา อุสกุล (2535: 341-346) ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยในด้านเพศ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะใน เพศหญิงนั้นจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เร็วกว่าเพศชาย เพศหญิงจะยอมรับเกณฑ์มาตรฐานทางจริยธรรมที่พ่อแม่และครูฝึกให้ ซึ่งแตกต่างจากเพศชายที่ไม่รับฟังคำสอน แต่จะลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ชอบทดลองกับข้อห้าม และในขณะที่เดียวกันเพศชายจะได้ข้อสรุปเรียนรู้ กฎเกณฑ์ทางจริยธรรมได้ด้วยตนเอง นั่นคือ ทั้ง 2 เพศ แม้จะมีวิธีการต่างกัน แต่ก็รับรู้ สิ่งเดียวกัน ส่วนในปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ในครอบครัวแบบต่าง ๆ จะมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กได้เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ในการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจเข้มงวด หรือปล่อยปละละเลยจนเกินไป กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้ง 2 วิธีการ จะมีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กที่แตกต่างกัน โดยการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือปล่อยปละละเลย จะทำให้เยาวชนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ มีความคับข้องใจ ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมจริยธรรมที่ไม่ดี ซึ่งแตกต่างจากการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่เด็กจะได้รับความรักจากพ่อแม่ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สำคัญ คือ สามารถยึดถือหลักการความถูกต้อง รับรู้ในความผิดพลาดของตน ยอมรับผิด และต้านทานต่อสิ่งยั่วยวนใจได้ดีกว่า และในปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมนั้น เชื่อว่า สถานภาพทางสังคมของครอบครัวมีส่วนกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม เพราะสถานภาพที่ดีจะมีสิ่งกระตุ้นเชิงสังคม ที่ทำให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์เรียนรู้มากกว่าผู้ที่มาจากสถานภาพทางสังคมที่ด้อยโอกาสกว่า เช่นเดียวกับปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ที่เชื่อว่าฐานะทางเศรษฐกิจก็มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม เพราะจะทำให้เด็กมีโอกาสและมีความพร้อม เพราะได้รับสิ่งเฝ้านหรือมีสิ่งกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้มากกว่า ผู้ที่มาจากครอบครัววันแค้นยากจน แต่อย่างไรก็ตามทั้งปัจจัยสถานภาพทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ดีจะมีผลต่อการพัฒนาสติปัญญา อันจะนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมได้ ก็ต่อเมื่อมีสัมพันธภาพอันดีในครอบครัวเป็นสำคัญอีกด้วย

นอกจากปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทั่วไป ที่ปรากฏในทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม ทั้ง 2 ประการที่ผ่านมานั้น ยังมีปัจจัยสภาพแวดล้อมส่วนบุคคลที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแนวความคิดนี้ จากงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2525) และจากงานของ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2534: 236) และ พนิดา อุตกุล (2535: 341-346) ได้ให้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดของบุคคล นับตั้งแต่เป็นเยาวชนในสถานศึกษา กลุ่มเพื่อนจะเป็นที่ปรึกษาพูดคุยด้วยเป็นอันดับแรก มากกว่าบิดามารดา และมักพบเพิ่มเติมอีกด้วยว่า เยาวชนจะนำคำปรึกษาที่ได้มาไตร่ตรองหาเหตุผลด้วยตนเองก่อน โดยยังไม่ยอมรับความคิดของกลุ่มเพื่อนเสียทั้งหมด ดังนั้น จึงเป็นการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทำให้การตัดสินใจของเยาวชนถูกต้องเหมาะสมได้

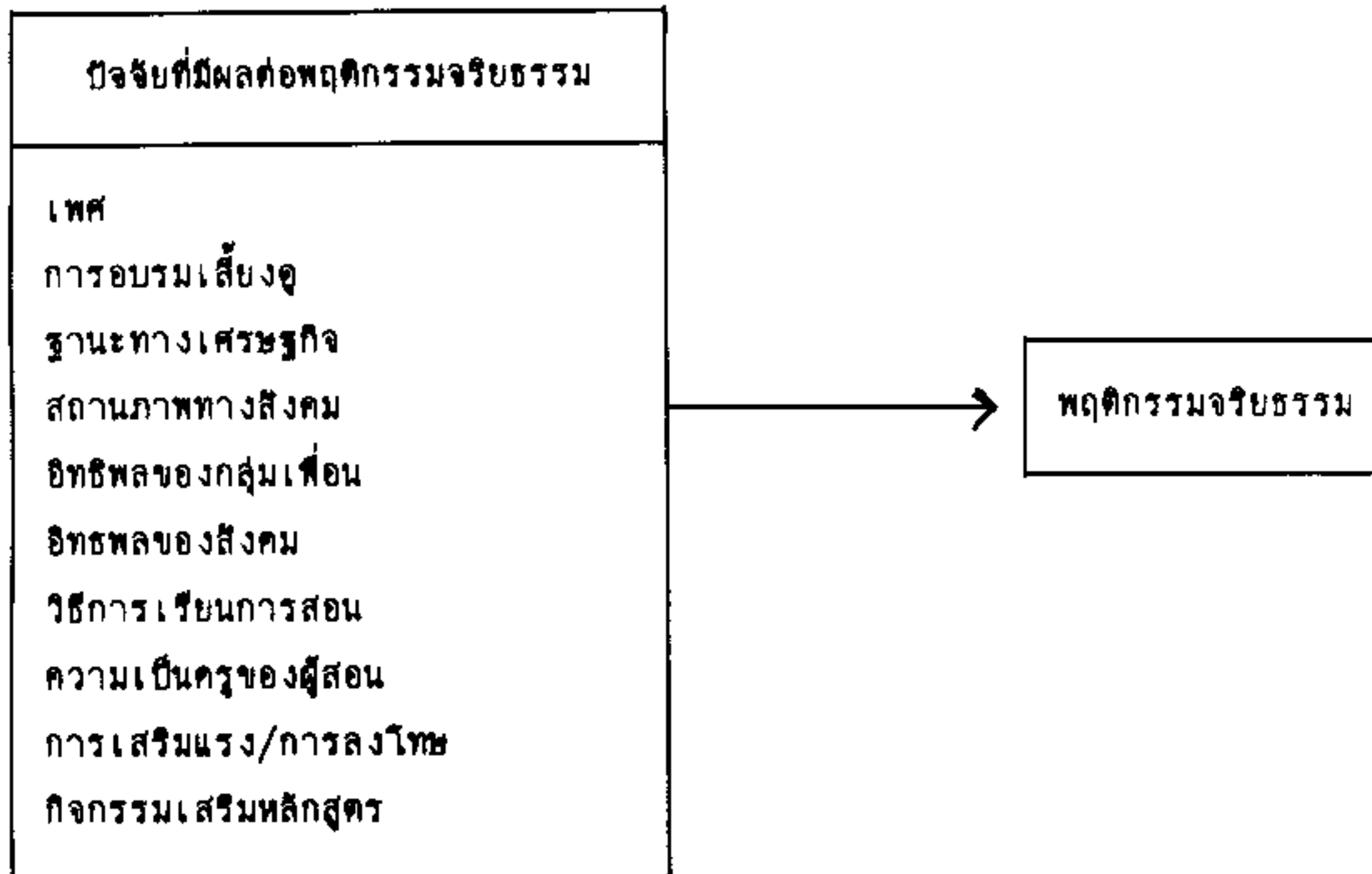
นอกจากนี้แล้วยังพบว่ามีความคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของสกินเนอร์ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาโดย เลขา นิยะธิดา (2537) ซึ่งเสนอแนวความคิดว่าอิทธิพลทางสังคม มีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม หากสังคมโดยส่วนรวมดีแล้ว และมีความสอดคล้องกับการปลูกฝังจริยธรรมของครอบครัวและโรงเรียน การปลูกฝังจริยธรรมก็ย่อมเป็นไปตามที่ปรารถนา

ส่วนปัจจัยที่เหลืออีก 4 ประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปในการศึกษาอบรม คือ ปัจจัยด้านวิธีการสอน คุณสมบัติของครูผู้สอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และปัจจัยการเสริมแรงหรือลงโทษ นั้น เป็นปัจจัยที่มีความคล้ายคลึงกับแนวความคิดทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 4 ทฤษฎีที่ผ่านมา โดยเฉพาะปัจจัยด้านวิธีการสอน คุณสมบัติของครูผู้สอน และปัจจัยการเสริมแรงหรือการลงโทษนั้น มีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือในด้านปัจจัยวิธีการสอน จากแนวความคิดของ พนิส หินนาสินทร์ (2523: 122-126) กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2527: 17) สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2529: 13) และ โกวิท ประวาลพฤทธิ (2535: 45-46) พบว่าวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม เช่น การยกตัวอย่างโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนคล้อยตาม ส่งเสริมการใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ รวมทั้งการฝึกให้ผู้ศึกษาหัดคิด และปฏิบัติจริงตามความเหมาะสมจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมจริยธรรมตามที่ต้องการได้ ในด้านปัจจัยคุณสมบัติของครูผู้สอนนั้น จากแนวความคิดของ พนิส หินนาสินทร์ (2526: 126-126) แสง จันทร์งาม (2525: 222-223) พนิดา อุตกุล (2535: 341-346) โกวิท ประวาลพฤทธิ (2535: 45-46) และ เลขา นิยะธิดา (2537: 103) พบว่า ครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติที่ดี เพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาท

ที่สำคัญที่สุดในการสอนจริยธรรม โดยต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือ มีมาตรฐานความประพฤติส่วนตัวที่ดี เป็นแบบอย่างของความประพฤติที่ดีแก่ผู้เรียนได้ มีความรู้ความสามารถที่ดีเพื่อให้เกิดศรัทธา มีความสามารถในการใช้หลักจิตวิทยา เพื่อสร้างแนวความคิดค่านิยมทางจริยธรรมแก่นักศึกษา มีจิตวิทยาในการพูด ให้ผู้เรียนไว้วางใจ ให้ผู้เรียนปรับตน ยอมรับในจริยธรรมที่ดีใหม่ ๆ ได้ ต้องมีความสามารถในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพิ่มความดีของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และรักษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

ในปัจจุบันกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมหมู่คณะจะทำให้เกิดความรักความสามัคคี เกิดความศรัทธาและสามารถที่จะชักนำให้ผู้เรียนรู้จักหรือเข้าใจในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ (พนิดา อุสกูล, 2536: 341-346) และในปัจจุบันประการสุดท้าย คือ ปัจจัยการเสริมแรง/การลงโทษ ในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมด้านการเสริมแรง/การลงโทษ นี้ พนิดา อุสกูล (2535: 341-346) และ โกวิท ประวาลพุทธิ (2535: 46) มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า การสร้างเสริมแรงจูงใจ เป็นวิธีการที่ได้ผลดีวิธีหนึ่งโดยเฉพาะในการที่บุคคลได้รับการเสริมแรงในทางบวก เช่น การรับรางวัลในวิธีต่าง ๆ จำเป็นแนวทางที่ดีกว่าการลงโทษ ทั้งนี้ รางวัลนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของมีค่า แต่ควรเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภูมิใจเป็นสำคัญ

โดยสรุปแล้วจากการทบทวน แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทยในอดีตที่ผ่านมา จะสามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมได้ ดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพัฒนาการจรรยาบรรณของไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจรรยาบรรณ

งานวิจัยทางจรรยาบรรณในประเทศไทย เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับในสถาบันต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาจรรยาบรรณและส่งเสริมจรรยาบรรณของประชาชนในประเทศโดยตรง งานวิจัยที่มีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยกันมาก คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจรรยาบรรณ และรองลงมา คือ งานวิจัยที่มุ่งนำไปใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมจรรยาบรรณในสถาบันการศึกษา ในงานวิจัยเกี่ยวกับจรรยาบรรณที่ผ่านมามีพบว่ามีปัญหาที่การวิจัยขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางจรรยาบรรณอย่างแท้จริง อีกทั้งยังขาดทุนทรัพย์ที่จะส่งเสริมการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ และผลักดันความก้าวหน้าทางจรรยาบรรณจากชั้นบรรยายมาเป็นชั้นอธิบาย ทำนายและพัฒนาตามที่นักปฏิบัติการทางจรรยาบรรณต้องการได้ ทั้ง ๆ ที่การจัดการศึกษาของไทยในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในระดับที่สูงขึ้นล้วนพยายามพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถที่ดีงาม มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการ ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการพัฒนาจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้านี้ อาจจำแนกได้เป็น 5 กลุ่ม คือ

งานวิจัย เกี่ยวกับวิธีการสอนจริยธรรม

งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนจริยธรรม เป็นงานวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาค้นคว้าหาวิธีการสอนที่ดีและเหมาะสม เพื่อให้ได้นำผลไปใช้ในการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาได้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมของชาติ มีผู้ทำการศึกษารวบรวมไว้มากดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

(1) งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนจริยศึกษา

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521) ได้ทำการวิจัยแบบเปรียบเทียบเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากหลักสูตรประถมศึกษา 2521 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา 2503 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดที่ตั้งของโรงเรียน วุฒิ และประสบการณ์การสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของครูด้วย

สุภาภรณ์ พวงจันทเพชร (2518) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมในหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการสอน 2 วิธี คือ กลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดาคำในชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นจึงทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทั้ง 2 แบบ มีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้น แต่ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมดาคำ

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2522) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยธรรม โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของชุมชนวัดคอนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คู่ ผลการวิจัยพบว่าหลังการสอนแล้ว นักเรียนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาคำ และหลังการสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงเท่าเดิมเท่ากับหลังการสอนใหม่ ๆ และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ยังคงสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาคำ

พรวณีย์ สิมปีวัฒนา (2518) ทำการวิจัยเรื่องการใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรมระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาพัฒนาการทางทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียน หลังจากการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการสอนนักเรียนมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้น และหลังการสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมยังคงเท่าเดิม หลังจากสอนไปใหม่ ๆ ดังนั้นนอกจากจะคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ควรจะพัฒนาทัศนคติทางจริยธรรมของผู้เรียนไปด้วย

(2) งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนจริยศึกษาโดยการทดลองหารูปแบบ

การสอน

สมเดช สีแสง (2525) ทำการวิจัยเรื่องการทดลองสอนการบกระดับ เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การทดลองสอนโดยใช้ นิทานประกอบจะสามารถยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้ดำเนินการวิจัยหาแบบ ที่มีประสิทธิภาพต่อการสอนจริยธรรมโดยได้ทำการทดลองหาแบบการสอน 2 แบบ คือ รูปแบบการสอนวิธีเสริมสร้างเจตคติ และรูปแบบการสอนด้วยวิธีปฏิบัติกรรม ผลการ ทดลองสอนพบว่า การทดลองสอนด้วยวิธีการสอนแบบใหม่จะเกิดผลดี ช่วยให้เด็กเรียนมี จริยธรรมสูงกว่าการเรียนแบบเดิม ในทุก ๆ ด้าน

(3) งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนจริยศึกษา โดยการทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ศวัน ขาวหนู (2516) ได้ทำการวิจัยแบบทดลองเรื่องหน่วยการสอนสังคม ศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ผู้ช่วยสอนชาวเขา จำนวน 57 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือหลักสูตรแบบเรียนสังคมศึกษา (เน้นค่านิยม) แบบประเมินผลการฝึกสอน แบบฝึกหัดสรุปหน่วยการสอน และแบบทดสอบ วัดทัศนคติต่อ ค่านิยมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ช่วยสอนชาวเขา มีความ รู้ทางวิชาการดีขึ้น มีความสามารถในการสอนดีขึ้น เมื่อได้รับการฝึกอบรมการปลูกฝังค่านิยม แก่นักเรียนแล้ว

โกศล มีคุณ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม และฝึกสวมบทบาท ให้ผลการศึกษาในเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลที่ดีกว่าการเรียนใน รูปแบบเดิม

(4) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสอนจริยธรรม กับ การปฏิบัติจริง

ฉาตพนิศ พิณกุล (2524) ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจมิติกระบวนการ สร้างสรรค์จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในแหล่งชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเรียนการสอนจริยศึกษาในปัจจุบัน และศึกษาความ สัมพันธ์ระหว่างการสอนจริยศึกษากับการปฏิบัติจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ

นักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่านักเรียนชอบการสอนแบบบรรยาย และยังถ้าครูสอนโดยให้ปฏิบัติด้วยก็จะเกิดผลดี นอกจากนี้แล้วครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่าการสอดแทรกคุณธรรมขณะที่สอนนั้น ครูทำได้ปานกลาง และนักเรียนเห็นว่าครูมีความสามารถในการสอนมาก

สมบูรณ์ โพธิ์งาม (2524) ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค์ของจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในแหล่งด้วยพัฒนา ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริง และศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2523 ผู้วิจัยพบว่า ผู้สอนสังคมศึกษาได้สอดแทรกคุณธรรมไว้ทุกครั้งที่สอน แต่ยังเน้นการนำไปปฏิบัติจริงน้อย การสอนจริยธรรมเท่าที่เป็นอยู่ ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด เพราะครูยังขาดวิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม นักเรียนและผู้ปกครองยังมองเห็นความสำคัญของจริยธรรมน้อย นักเรียนต้องการให้ผู้สอนจริยธรรมเน้นการนำไปปฏิบัติได้ ครูควรเป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่เด็ก และดูแลการประพฤติของเด็กร่วมกัน

เพ็ญวิทย์ เจริญราษฎร์ (2524) ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค์จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในย่านการค้าของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริง และศึกษาหาความสัมพันธ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมของครูผู้สอนสังคมศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบการสอนแบบบรรยายประกอบ ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าการสอนโดยให้ปฏิบัติจะเกิดผลดี อย่างไรก็ตาม ในการสอนจริงของครูนั้น ครูเน้นการปฏิบัติจริงปานกลาง และตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ครูมีความสามารถในการสอนปานกลาง นอกจากนี้นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าครูยังมีการสอดแทรกคุณธรรมระหว่างการสอนน้อย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการฝึกปฏิบัติจริยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ผลการวิจัยพบว่า ครูฝึกและจัดกิจกรรมการสอนจริยศึกษาให้นักเรียนทั้งสอนประจำและครั้งคราว สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครจัดนั้น มีกิจกรรมที่สอนเป็นประจำมากกว่าจัดสอนเป็นบางครั้ง ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาในภูมิภาค มีการจัดสอนประจำน้อยกว่าจัดสอนเป็นบางครั้ง สำหรับผลการฝึกจริยธรรมพบว่า นักเรียนยังมีพฤติกรรมทางจริยศึกษาที่ไม่น่าพอใจ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ยังทำได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนจริยธรรมที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปเป็นแนวความคิดจากการวิจัย ได้ดังนี้คือ

- (1) การสอนจริยธรรมจะสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของครู เป็นสำคัญ
- (2) การเรียนการสอนจริยธรรมควรใช้เทคนิควิธีการสอนหลาย ๆ ชนิด ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเทคนิคที่ควรใช้ ได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การใช้วิธีการเล่าเรื่องตัวอย่างประกอบ การใช้วิธีเสริมสร้างเจตคติ และการใช้วิธีการปรับพฤติกรรม เป็นต้น
- (3) การเรียนการสอนจริยธรรม ควรจะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและพื้นฐานของผู้เรียน
- (4) ในการเรียนการสอนจริยธรรม นอกจากจะคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังควรพัฒนาทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนด้วย
- (5) ในการเรียนการสอนจริยธรรมนั้น ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสอน และมีการสอดแทรกคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ในการเรียนการสอนทุกครั้ง และนอกจากนี้ครูควรเป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่เด็ก รวมทั้งครูและผู้ปกครองจะต้องดูแลความประพฤติของเด็กร่วมกันด้วย

งานวิจัย เกี่ยวกับปัญหาการสอนจริยธรรม

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนจริยศึกษา เป็นงานวิจัยที่มุ่งสำรวจปัญหาการสอนจริยศึกษา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนจริยศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จินดา อาจีนสมาจาร (2523) ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนจริยธรรมในเขตการศึกษา 2 พบว่าหลักสูตรไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น เอกสารประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ หลักสูตรตามหลักสูตรนั้นยังไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น

อารยา เกษมณี (2518) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและนำวิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้มีปัญหาการ จัดเนื้อหาและอุปกรณ์ให้สัมพันธ์กับการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และแสดงความคิดเห็นยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีถึงประสงค์ การสร้างข้อสอบวัดความคิดเห็นและเหตุผล ข้อสอบวัดความเข้าใจ และการนำข้อสอบไปใช้ ยังไม่ได้คุณภาพและนำไปใช้น้อยมาก

บุญยืน สุภาพ และคณะ (2524) ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนในชายแดนภาคใต้ พบปัญหาว่าพฤติกรรมทางด้านจริยศึกษาของนักเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่พึงประสงค์ ครูผู้สอนควรให้เห็นการฝึกภาคปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าเดิม

(2) ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน

จินดา อาจินสมาจาร (2524) ได้ศึกษาการเรียนการสอนจริยธรรมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ครูผู้สอนนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งครูเหล่านั้นต้องสอนจริยศึกษาด้วยความจำเป็นต้องสอนทุกวิชา และส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมการสอนจริยศึกษามาก่อนเลย นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารยังมีปัญหามากในเรื่องการเห็นความสำคัญของจริยศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งการแนะนำนิเทศติดตามผลครูในการสอนจริยศึกษา

บุญยืน สุภาพ และคณะ (2524) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนจริยศึกษาทุกระดับ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและปัญหาด้านบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางด้านการสอนของครูผู้สอนจริยธรรม พบว่าทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูผู้สอนจริยธรรม ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมทางด้านการสอนจริยธรรมมาก่อนเลย นอกจากนี้แล้วบุคลิกภาพของครูผู้สอนจริยธรรม ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ ครูผู้สอนควรประพฤติตนเป็นแบบฉบับที่ดีงามทางด้านจริยธรรมแก่ผู้เรียน ตลอดจนการบรรจุหรือมอบหมายครูให้สอนจริยธรรมนั้นต้องพิจารณาว่าท่านเป็นพิเศษด้วย

(3) ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

จินดา อาจินสมาจาร (2524) พบปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนจริยธรรมในเขตการศึกษาชายแดนภาคใต้ ว่ามีปัญหาในการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน

วันดี วัฒนาประสิทธิ์ (2518) และ กาญจนา เวชย์ (2526) ได้พบปัญหาการสอนจริยธรรมในกรุงเทพมหานคร พบว่าปริมาณของอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งครูผู้สอนยังไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอน

ดังนั้น จากผลการวิจัยที่ผ่านมาจึงพอสรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมประกอบด้วย ปัญหาของหลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ หลักสูตรในหลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น ส่วนในด้านของสื่อการเรียนการสอนจริยธรรมยังมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนยังไม่ค่อยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนจริยธรรม และครูผู้สอนมี

ความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมค่อนข้างน้อย อีกทั้งบุคลิกภาพของผู้สอนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีถึงประสงค์ ในด้านของชุมชนยังให้การสนับสนุนและส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนจริยธรรมน้อย

(4) งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาทางสังคมและความประพฤติของนักเรียน

บุภาพร จุนเจือจาม (2521) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก 18 โรงเรียน ใน 6 จังหวัดภาคกลาง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจพฤติกรรมจริยธรรม 10 คุณลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและการออมทรัพย์ ความยุติธรรม และความอดทน ผลการวิจัยพบว่ามีเพียง 4 คุณลักษณะจริยธรรมต่อไปนี้ คือ การประหยัดและการออมทรัพย์ ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความมีเหตุผล เท่านั้นที่อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ นอกนั้นยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ

อรณันท์ บุญประสิทธิ์ (2521) ได้สำรวจเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่นักเรียน โดยใช้ตัวอย่างประชากรจากครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 25 แห่ง รวมทั้งผู้ปกครองจากโรงเรียนดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมด้านการเมือง การปกครอง ศาสนา ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมไทย มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนการสามารถเข้าร่วมในการปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเหมาะสม มีความสำคัญน้อยที่สุด ครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่าสถาบันทางสังคมทุกสถาบันควรให้ความร่วมมือในการปรับปรุงพฤติกรรมของเยาวชนอย่างจริงจัง ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือกันกำหนดแนวทาง และวางจุดมุ่งหมายในการปลูกฝังพฤติกรรมแก่เยาวชนให้สอดคล้องกัน เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีสืบไป

วิภาวดีวัน มูลสถาน (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเองของเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู จำนวนพี่น้องในครอบครัว ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ ความมีวินัยในตนเองเพื่อสร้างสมการ การพยากรณ์ความมีวินัยในตนเอง พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการ

พยากรณ์ความมีวินัยของตนเองในทางลบ ระดับการศึกษาของพ่อ จำนวนพี่น้องในครอบครัว อาชีพของพ่อ และลำดับการเกิดส่งผลต่อการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองด้วย

รวีพันธ์ ธีรวาณิช (2523) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเยาวชนไทย เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ และศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเอง และความซื่อสัตย์ของเยาวชนไทยที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นเยาวชนจากกรุงเทพมหานคร และจากภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีวินัยในตนเอง เยาวชนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เยาวชนเพศหญิงมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเยาวชนเพศชาย เยาวชนที่อยู่ในต่างจังหวัดมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

ผลของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคม และความประพฤติกของเยาวชน ทำให้ได้แนวความคิดเพื่อใช้ในการดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเยาวชน คือ ผู้ใหญ่ควรสั่งสอนอบรมและฝึกให้เด็กกล้าแสดงออก มีความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของเยาวชนด้วย สถาบันทางสังคมทุกสถาบันควรร่วมมือในการปรับปรุงพฤติกรรมของเยาวชนอย่างแท้จริง ผู้ปกครองและครูควรจะได้ร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางและจุดมุ่งหมาย ในการปลูกฝังพฤติกรรมแก่เยาวชนให้สอดคล้องกัน เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ในการส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ควรใช้วิธีการแบบประชาธิปไตยในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมนี้ มีผู้ศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมาก มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทาง รวมทั้งวิธีการปฏิบัติที่เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่มักเป็นการวิจัยโดยอาศัยหลักทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นแนวทางส่วนใหญ่ ดังตัวอย่างการวิจัยดังนี้

สกล เทียงแท้ (2525) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กมัธยมศึกษา จำนวน 256 คน จากโรงเรียน 4 แห่ง ในจังหวัดราชบุรี เด็กเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิง

จริยธรรมโดยใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนจริยธรรมตามหลักสูตรปกติ และใช้เครื่องมือวัด คือ แบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน และแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกการใช้เหตุผลจริยธรรม มีความสามารถในการใช้เหตุผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัด ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นทั้ง 2 กลุ่มมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน

กองวิชาการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้ดำเนินการศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรม และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีต่อระดับพัฒนาการทางสังคม โดยสร้างเครื่องมือวัดและประเมินค่าจริยธรรมหลัก 8 ประการ คือ

- 1) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- 2) เมตตากรุณา
- 3) สติสัมปชัญญะ
- 4) ความไม่ประมาท
- 5) ความซื่อสัตย์
- 6) ความสุจริต
- 7) ความขยันหมั่นเพียร
- 8) ทิร โอตตัปปะ

เครื่องมือที่ใช้วัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 ทำดีเพื่อหวังผลตอบแทนให้ตนเอง
- ระดับที่ 2 ทำดีเพื่อผลประโยชน์ของผู้ใกล้ชิด
- ระดับที่ 3 ทำดีเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่
- ระดับที่ 4 ทำดีเพื่อความถูกต้องดีงาม

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายนาม 3 และมีรายนาม 5 จำนวน 14,980 คน และประชาชน 2,632 คน ผลการวิจัยพบว่าทุกกลุ่มมีระดับจริยธรรมอยู่ในขั้นน่าพอใจ กล่าวคือ เป็นระดับที่มีการกระทำสิ่งใดโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่เป็นหลัก ยกเว้นจริยธรรมบางประการ คือ ทิร โอตตัปปะ และการใฝ่สัจธรรม ยังอยู่ในระดับที่มีการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ในสังคมแคบ ๆ คือ กลุ่มเพื่อน ญาติพี่น้อง หรือผู้ใกล้ชิดเท่านั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า สำหรับกลุ่มนักเรียนและการเรียนชั้นสูงขึ้น มีผลทำให้ระดับจริยธรรมสูงขึ้นในบางประการ ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น มีผลทำให้จริยธรรมบางประการสูงขึ้น

ทศพร มณีขำ (2524) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่ใช้การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม มีพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นหรือไม่ และพบว่านักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มมีพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่าก่อนการเรียนจริยธรรม

กานแก้ว พงษ์อุดม (2524) ได้วิจัยเรื่องพัฒนาการด้านการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์เพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน และนอกจากนี้ยังพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการของการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สวัสดิ์ ดวงจันทร์ และคณะ (2524) ได้ทำการศึกษาระดับพัฒนาการเหตุผลจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 จำนวน 1,300 คน จาก 31 โรงเรียน โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้คือ

1) นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อายุ 8-9 ขวบ มีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุดในขั้นที่ 2 (คือการใช้ผลประโยชน์ของตนหรือการตอบสนองของตน เป็นเครื่องตัดสิน)

2) นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุ 10-11 ขวบ มีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุดในขั้นที่ 2

3) นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 12-13 ขวบ มีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุดในขั้นที่ 4 (คือ การใช้เหตุผลและกฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นเครื่องตัดสิน) นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า นักเรียนชายและหญิงมีพัฒนาการหาเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าทุก ๆ ระดับชั้นเรียนและอายุ นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง มีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า

นิทรา วรรณะ (2524) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ทางพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ 6 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดทน และความ

พฤติกรรม การวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 6 คุณลักษณะ อยู่ในระดับจริยธรรมที่ 5 มากที่สุด (คือ การทำตามหน้าที่ ตามกฎเกณฑ์ และปทัสถานทางสังคม) และพบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ในแต่ละสถานการณของแต่ละคุณลักษณะแตกต่างกัน

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคณะ (2526) ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาการให้เหตุผลทางจริยธรรม เพื่อศึกษาแนวคิดและเหตุผลเชิงจริยธรรมของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค และศึกษาถึงแบบแผนการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการคิดเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ในระดับอายุและการศึกษาต่างกัน ทั้งยังศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการคิดเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยอาศัยแนวทฤษฎีของคิอาเจต์และโคลเบอร์กเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาการจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคคลหลายระดับอายุและการศึกษา คือ การศึกษาตั้งแต่เด็กเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3, 5 ชั้นอุดมศึกษาปีที่ 2 ประชาชนทั่วไป และผู้นำในท้องถิ่นของ 4 จังหวัดที่เป็นตัวแทนในภาคเหนือ ได้ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง รวม 1,500 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) พัฒนาการการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความแตกต่างกันตามระดับอายุและการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มเด็กนักเรียนที่ยังอยู่ในอายุและการศึกษาระดับต้น ๆ นั้น จะมีการให้เหตุผลจริยธรรมในขั้นต้น ๆ ไปด้วย เช่น จะเริ่มจากเหตุผลที่คำนึงถึงประโยชน์หรือรางวัลที่จะได้รับ ต้องการให้ผู้อื่นรักและชื่นชม เป็นการทำตามความคิดผู้อื่นยังไม่มีความเป็นตัวของตัวเองมากนักต้องอาศัยการควบคุมจากผู้อื่น ไปจนถึงขั้นในความเคารพต่อกฎระเบียบเคร่งครัด ส่วนกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในขั้นของการให้เหตุผลจริยธรรมที่สูงขึ้นกว่ากลุ่มนักเรียน คือ อยู่ขั้นของความเคารพต่อกฎหมายและเคารพต่อสัญญาสุภาพบุรุษอีกด้วย ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชนให้เหตุผลทางจริยธรรมในระดับตั้งแต่ขั้นที่ 2 ถึงขั้นที่ 5 โดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นที่ 4 (คือ ใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นตัวตัดสิน) ส่วนกลุ่มผู้นำให้เหตุผลทางจริยธรรมในขั้นที่ 5 (คือ ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน) มากกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป ข้อค้นพบนี้จึงสอดคล้องกับการวิจัยอื่น ๆ ในต่างประเทศ และสนับสนุนว่าทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นทฤษฎีสากล

2) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับองค์ประกอบอื่น ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่าวิธีการปกครองให้ลูกได้พิจารณาการกระทำของตนและยอมรับผิดเมื่อทำผิด ยกย่องชมเชยเมื่อทำความดี ว่ากล่าวตักเตือนชี้แจงเมื่อทำผิด มีผลต่อการพัฒนาหาเหตุผลจริยธรรมของเด็กมากกว่าการปกครองด้วยการใช้วัตถุสิ่งของเป็นเงื่อนไขในการทำโทษและให้รางวัล เช่น การลิดรอนสิทธิบางประการ และ

ทำโทษทางวินัย หรือทางกาย นอกจากนี้แล้ว การไว้วางใจให้เป็นอิสระเสรีแก่ลูกในการควบคุมดูแลตนเอง ไม่เร่งรัดและคาดหวังความสำเร็จในตัวลูกมากเกินไป มีแนวโน้มจะช่วยพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมของเด็ก

นอกจากนี้แล้วเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพ พบว่าความตั้งใจหรือการมีสมาธิแน่วแนวยาวนาน มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล และบุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีแนวโน้มที่จะยึดมั่นในคุณธรรมที่เน้นการปฏิบัติต่อตนเองมากกว่าคุณธรรมที่เน้นการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่ปรารถนาจะเห็นความสงบ สันติภาพของโลก และแสวงหาความสงบสุขทางด้านจิตใจ มีการยอมรับนับถือตนเองมากกว่าที่จะยึดถือต่อคำนิยมทางวัตถุทางด้านความสะดวกสบายของชีวิต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์นิติก (2520) ได้วิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความรู้ทางจิตวิทยา เกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี เสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ประชากร เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนาไปได้ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาบุคคลในด้านที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรม อันจะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์ เพราะพลเมืองของประเทศเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว แต่ในการปลูกฝังและปรับปรุงจริยธรรมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อมีข้อมูลที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับธรรมชาติของคนไทย เพื่อให้สามารถแสดงให้เห็นถึงปัญหาและวิธีการเพื่อการแก้ไขปัญหานั้นได้

จุดประสงค์ในการวิจัยนี้ จึงเพื่อศึกษาบ่อเกิดและพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทย และเพื่อศึกษาหาสาเหตุและผลของพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการยกระดับจิตใจของเยาวชนไทยอีกด้วย

ในด้านวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยใน 2 ขั้นตอน ตามกลุ่มวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยในการศึกษาเพื่อหาทราบบ่อเกิดและพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยประเภทการศึกษาภาคสนามโดยสร้างเครื่องมือวัดลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตเพื่อใช้วัดนักเรียนตั้งแต่ชั้น ป.6 ถึงนิสิต นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีจำนวนทั้งหมด 1,400 คน และสอบถามภูมิหลังต่าง ๆ ของผู้ตอบและวิธีการที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แล้วนำคะแนนต่าง ๆ จากแบบสอบถามเหล่านี้มาวิเคราะห์ความแปรปรวน และหาความสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ

ส่วนวัตถุประสงค์ประการที่สอง เพื่อการหาสาเหตุและผลของพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมซื้อสิทธิ์ในสถานการณ์ขั้วยุ้นั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยโดยใช้การทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยจัดให้วัยรุ่นชายอายุระหว่าง 13 ถึง 15 ปี เล่นเกมเสี่ยงโชคเพื่อชิงรางวัลในสถานการณ์ซึ่งผู้เล่นอาจโกงคะแนนได้โดยไม่คาดว่าจะมีผู้รู้เห็น จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เล่นทั้งหมดจะโกง ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าควรวิธีการยับยั้งพฤติกรรมโกงและส่งเสริมพฤติกรรมซื้อสิทธิ์อย่างไร จึงจะทำให้วัยรุ่นชายเหล่านี้โกงน้อยลง โดยไม่ต้องใช้วิธีการตรวจตราหรือลงโทษ และเนื่องด้วยวัยรุ่นเป็นวัยชอบเลียนแบบผู้ที่อายุมากกว่าตนเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงจัดให้วัยรุ่นที่จะเข้าเล่นเกมได้พบกับตัวแบบที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้คือ

- 1) ตัวแบบประเภทฮั้วอายุผู้อื่นและตั้งใจที่ตนไม่ได้โกง
- 2) ตัวแบบประเภทละอายใจตนเองและตั้งใจที่ตนไม่ได้โกง
- 3) ตัวแบบประเภทฮั้วอายุผู้อื่นและเสียใจที่ตนไม่ได้โกง
- 4) ตัวแบบประเภทละอายใจตนเองและเสียใจที่ตนไม่ได้โกง
- 5) ไม่มีตัวแบบ

การวิจัยที่ใช้ตัวแบบทั้ง 4 นี้ มีพื้นฐานจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กที่ว่า การส่งเสริมจริยธรรมของบุคคลนั้นทำได้โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นสัมผัสกับจริยธรรมที่สูงกว่า ซึ่งในการทดลองนี้พบว่าตัวแบบประเภทละอายใจตัวเองได้แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่าตัวแบบฮั้วอายุผู้อื่น ส่วนตัวแบบที่แสดงความตั้งใจที่ตนเองไม่ได้โกงนั้น มีทัศนคติเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมกว่าตัวแบบที่แสดงความเสียใจที่ตนเองไม่ได้โกง

นอกจากนี้แล้วในการวิจัยเชิงทดลองนี้ ได้จัดสถานการณ์ขั้วยุ้นใน 2 ลักษณะคือสถานการณ์ที่ผู้เล่นเกมจะได้รับรางวัลทันทีถ้าได้คะแนนสูงตามเกณฑ์ กับอีกสถานการณ์หนึ่งซึ่งผู้เล่นเกมต้องรอรางวัล 2 อาทิตย์ ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า สภาวะรับรางวัลทันทีที่นั้นขั้วยุ้นใจให้วัยรุ่นที่เข้าเล่นเกมโกงคะแนนเป็นจำนวนมากกว่าปกติมาก แต่การที่ได้พบตัวแบบที่กระทำความดีและการเป็นผู้มีจริยธรรมสูง หรือมุ่งอนาคตสูงด้วยนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยับยั้งพฤติกรรมโกงได้มาก ประชากรในการวิจัยเชิงทดลองนี้ ได้ใช้เด็กเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 จากครอบครัวยุทธฐานะปานกลางและต่ำ จำนวน 300 คน

การวิจัยนี้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตยเป็นบ่อเกิดของจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลและอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูนี้มีผลต่อจริยธรรมของบุคคล ซึ่งจะคงทนไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูนี้มีความสำคัญมากเป็นข้อปฏิบัติขั้นแรกในการวางพื้นฐานทางจริยธรรมบุคคล ถ้าการอบรมเลี้ยงดูนี้ไม่เหมาะสมแล้ว การแก้ไขปรับปรุงจิตใจของบุคคลในภายหลังก็จะทำได้ยาก

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสำคัญมากโดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1) การเลี้ยงดูแบบรักมาก หมายถึง การที่บิดามารดาทำตนสนิทสนมกับบุตร ให้ความรักความสำคัญแก่บุตร เคารพในสิทธิและความคิดเห็นที่ถูกต้องของบุตร บุตรรู้สึกว่าเป็นที่ภาคภูมิใจของบิดามารดา

2) การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาชี้แจงเหตุผล สนับสนุน หรือชี้แจงวางพฤติการณ์ต่าง ๆ ของบุตรเสมอ ไม่ใช้อำนาจเข้าข่มโดยการออกคำสั่งแต่เพียงอย่างเดียว บิดามารดาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการชมเชยให้รางวัล หรือแสดงความพอใจเมื่อบุตรทำความดี และลงโทษว่ากล่าวตักเตือนแสดงว่าเสียใจเมื่อบุตรทำผิด

3) การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน ตักเตือน ทำมโนถึงเลิกเล่นกับบุตรที่กระทำผิด จนกว่าบุตรจะกระทำตนเป็นคนดี ไม่ลงโทษบุตรทางกายโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะในบุตรที่อายุมากกว่า 10 ปี

4) การเลี้ยงดูแบบควบคุม วิธีนี้ควรใช้ในปริมาณปานกลาง คือ สอดส่อง และควบคุมการกระทำของบุตรมากพอประมาณ แต่ไม่มากจนทักทายดูหน้าใจของเด็ก

นอกจากนี้แล้วยังพบอีกด้วยว่าการเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง มุ่งอนาคตสูง และมีทัศนคติเชิงจริยธรรมต่อคุณธรรมต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเหมาะสม จะเป็นเครื่องช่วยให้บุคคลมีการกระทำที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การฝึกอบรมทางจริยธรรมนั้น จึงมิใช่จะเป็นการให้ความรู้เชิงจริยธรรมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้ความรู้ด้วยว่าคุณธรรมต่างๆ จะมีคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติกและสังคมอย่างไรนั้น ก็เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังด้วย

การปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ แต่เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่แน่ว่าจะยกระดับจิตใจของผู้รับได้อย่างเต็มที่ แต่ต้องฝึกด้วยการใช้เหตุผล จริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น และฝึกการบังคับใจตนเองให้อดได้รอได้ไปพร้อมกันด้วย

ส่วนในด้านการพัฒนาบุคคลและสังคมนั้น พบว่าลักษณะต่าง ๆ ทางสังคมของเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของเด็ก เช่น การที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะต่ำ หรือการมีมารดาที่ไม่ทำงานนั้น จะก่อให้เกิดการหยุดชะงักทางจริยธรรมของบุคคล และผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวอีกด้วยว่า แม้ว่าการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวจะมีความเหมาะสม และบุคคลได้รับการฝึกอบรมทางจริยศึกษามาอย่างดี แต่ถ้าสังคมยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีสภาพที่เอื้อต่อการกระทำดีของบุคคล ขาดแบบอย่างที่จะกระตุ้นให้กับบุคคลมีความซื่อสัตย์ ผลักดันให้บุคคลกระหาย การได้รับการบำบัดในทันทีทันใด แล้ว บุคคลก็ไม่สามารถที่จะต้านทานการชั่วร้ายได้ จึงอาจมีพฤติกรรมไปตามการผลักดันตามสภาพแวดล้อมของตน

การอบรมเยาวชนให้เป็นผู้มีจริยธรรมสูงนั้น จะกระทำได้ดีที่สุดถ้าเยาวชนเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่ขัดหลักเหตุผลและความยุติธรรม

โกเศศ คังวอินทร์ (2528) ได้ทำการวิจัยในเรื่องของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียน 251 คน ครู 409 คน และนักเรียนจำนวน 500 คน เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 1,160 คน โดยเน้นเฉพาะการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 63 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ได้จัดสร้างขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ร้อยละ มีขมิ้มเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เห็นว่าโรงเรียนได้ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนมาก โดยใช้กิจกรรมปลูกฝังจริยธรรมนักเรียนด้วยการยกย่องชมเชยผู้กระทำความดี และเสนอตัวอย่างผู้กระทำความดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะครูมีความเห็นว่าการที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนพฤติกรรมทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามปลูกฝังนั้น ได้เน้นในเรื่องการเสียสละสิ่งของ กำลังความคิดหรือผลประโยชน์ส่วนตนแก่ผู้อื่น และความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ (เมตตา-กรุณา) การกล่าววาจาให้เหมาะสม และการบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดศีลธรรม และมาตรฐานความดี (ศิริ-โอติปปะ) นอกจากนี้แล้ว ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน คือ การที่นักเรียนในแต่ละห้องมีจำนวนมากจนเกินไป การที่ครูแต่ละคนปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่เท่าเทียมกัน และประการสุดท้ายของงานวิจัยนี้พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนต่างก็ต้องการให้การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนให้เกิดผลสำเร็จได้ แต่ทั้งนี้ทุกฝ่ายเชื่อว่าจะเกิดขึ้นได้หากครูกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและรับผิดชอบร่วมกัน

โสภณ ชูพิกุลชัย (2522: 141-142) ได้วิจัยเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมว่า จะต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็กโดยสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา เป็นต้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม

สถาบันแรกในการที่จะอบรมปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้ระเบียบ และความรับผิดชอบต่างๆ การสร้างนิสัยและบุคลิกภาพเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ส่วนสถาบันการศึกษาคือ โรงเรียนนั้นก็มีส่วนคล้ายคลึงกับครอบครัว คือเป็นสถาบันที่มีส่วนในการอบรมสั่งสอน ควบคุมเสริมสร้างพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในรูปของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเรียนและนันทนาการ เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรม โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นให้ดำเนินไปสู่ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ครู อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ก็ยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างจริยธรรม โดยเป็นแม่แบบและแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นที่เชื่อกันว่า คนเราสามารถได้รับการช่วยเหลือให้พัฒนาจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นได้ โดยการสัมผัสกับกระบวนการคิดของผู้มีจริยธรรมที่สูงกว่า และแนวความคิดนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ที่ว่า เด็กหรือเยาวชนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากผู้อื่น และเด็กจะทำได้นั้น บ่อยครั้งก็ต้องได้มีโอกาสติดกับผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรมสูง ซึ่งเด็กก็พร้อมจะเลียนแบบ

งานวิจัย เกี่ยวกับระดับจริยธรรม

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และคณะ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่องจริยธรรมชาวกรุงเทพมหานครปัจจุบัน ซึ่งสรุปการวิจัยได้ว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรม 5 ด้าน คือ จริยธรรมเกี่ยวกับตนเอง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เปรียบเทียบค่าพฤติกรรมจริยธรรมตามตัวแปรต้น คือ สถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพของครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ขนาดครอบครัว ภูมิสำเนา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,884 คน คัดเลือกโดยการสุ่มหลายขั้นตอน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นิสิต นักศึกษา 5 สถาบัน ข้าราชการ ลูกจ้าง นักธุรกิจ และผู้ใช้แรงงาน ผลการวิจัยปรากฏว่าพฤติกรรมจริยธรรมที่มีค่าสูงสุดและต่ำสุดเกือบทุกตัวแปรต้น ในแต่ละด้าน ดังนี้คือ

1) พฤติกรรมจริยธรรมประเภทตนเอง

สูงสุด - การรักษาสภาพ

ต่ำสุด - การยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

2) พฤติกรรมจริยธรรมประเภทสังคม

สูงสุด - การให้การช่วยเหลือ

ต่ำสุด - การให้ร้ายป้ายสี

- 3) พฤติกรรมจริยธรรมประเภทเศรษฐกิจ
สูงสุด - การบริจาคทรัพย์
ต่ำสุด - การประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย
- 4) พฤติกรรมจริยธรรมประเภทการเมือง
สูงสุด - กลุ่มความซื่อสัตย์ทางการเมือง
ต่ำสุด - การแจ้งความเท็จ
- 5) พฤติกรรมจริยธรรมประเภทสิ่งแวดล้อม
สูงสุด - การสะสมสิ่งของมีค่า

ในการวิจัยพบว่าตัวแปรทั้ง 7 มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 5 ประเภท คือ

- 1) ในด้านพฤติกรรมจริยธรรมที่เกี่ยวกับตนเอง
: นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น
: ผู้มีอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น
- 2) ในด้านพฤติกรรมจริยธรรมที่เกี่ยวกับสังคม
: ผู้หญิงมีพฤติกรรมจริยธรรมมากกว่าชาย
: ผู้มีการศึกษาต่ำมีพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่าผู้มีการศึกษาสูง
- 3) ในด้านพฤติกรรมจริยธรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ
: ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ภายนอกกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมบริจาคทรัพย์เพื่อเพื่อสาธารณะประโยชน์มากกว่าผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร
: ผู้มีรายได้สูงกว่า มีพฤติกรรมบริจาคทรัพย์มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ
- 4) ในด้านพฤติกรรมจริยธรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
: ผู้ชายมีพฤติกรรมจริยธรรมมากกว่าผู้หญิง
: ผู้ที่อยู่ในครอบครัวใหญ่มีพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในครอบครัวเล็ก

พนมไพร อภารรัตน์ (2526) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ในกรุงเทพมหานคร การวิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรยมศึกษาปีที่ 3 มีรยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครอง จากพื้นที่ 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวนทั้งสิ้น 2,834 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศ สถานภาพความเป็นเมือง ภูมิภาค และอาชีพหลักของครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในค่าพฤติกรรมจริยธรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง

1) การวิจัยนี้พบว่าผู้หญิง มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองมากกว่าผู้ชาย

2) คนในสังคมเมือง มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองมากกว่าคนในสังคมชนบท

3) ผู้มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองมากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ ในขณะที่ผู้มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานและลูกจ้างเอกชนมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

4) ผู้ที่อยู่ในภูมิภาคต่างกัน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างกัน โดยคนในภาคใต้และกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

5) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, มัธยมศึกษาปีที่ 3, มัธยมศึกษาปีที่ 5 ครูและผู้ปกครอง มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างกัน โดยพบว่า

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ "ครู" มีมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

6) ผู้นับถือศาสนาต่างกัน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องจากศาสนาทุกศาสนาดังกล่าวก็มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ ต้องการสอนให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่ประพฤติดนเป็นที่ยึดเหนี่ยวทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

7) ความสัมพันธ์ในระหว่างการกระทำและแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรม โดยผู้ที่เคยกระทำพฤติกรรมจริยธรรมมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรม

วิชา แนวลักษณะ (2527) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง จากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,835 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง และแบบสำรวจการกระทำพฤติกรรมทางการเมือง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า

1) ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง สถานภาพหรือฐานะตำแหน่งของบุคคลทางสังคม รองลงมาคือ เพศ และอาชีพหลักของครอบครัว ส่วนศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2) ผู้ที่นับถือศาสนาแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3) พฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองที่ตัวอย่างในการศึกษานี้กระทำบ่อย ๆ คือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองที่ไม่เคยทำเลยมี 14 พฤติกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็นพฤติกรรมด้านบวก 5 พฤติกรรม และด้านลบ 9 พฤติกรรม คือ

พฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองด้านบวกที่ไม่เคยปฏิบัติ คือ

- การสละเพื่อส่วนรวม
- การมีส่วนร่วมทางการเมือง
- การยอมปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง
- การต่อต้านกฎหมายที่ไม่ชอบธรรม
- การเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง

พฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองด้านลบที่ไม่เคยปฏิบัติ คือ

- อคติในการปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ
- การปกครองด้วยความรุนแรง
- การใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์
- การให้และการใช้อิทธิพล
- การรับสินบน
- การแจ้งความเท็จ
- การให้สินบน
- การบิดเบือนผู้กระทำผิดกฎหมาย
- การทุจริตในการเลือกตั้ง

4) พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่าจะทำแน่ ๆ ถ้ามีโอกาส มี 5 พฤติกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านบวกทั้งสิ้น ได้แก่

- การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด
- การสละเพื่อส่วนรวม
- การสละสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- การจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส
- การเป็นหูเป็นตาให้แก่บ้านเมือง

ส่วนพฤติกรรมที่จะไม่กระทำคือพฤติกรรมด้านลบทั้งหมด

5) พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานไม่เคยเห็นคนอื่นทำบ่อย ๆ มี

1 พฤติกรรม คือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เคยเห็นผู้ใดกระทำ มี 3 พฤติกรรม คือ การแจ้งความเท็จ การทุจริตในการเลือกตั้ง และการปิดบังผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านลบทั้งสิ้น

6) ภูมิฐานะของผู้ที่อยู่ในภาคเหนือ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองด้านลบมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

7) ผู้อยู่ในกรุงเทพมหานครส่วนใน กรุงเทพมหานครส่วนนอก อำเภอเมือง และอำเภอชนบท มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่า ส่วนรวมคนในกรุงเทพมหานครส่วนใน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองทั้งทางบวกและทางลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

8) ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวรับราชการ ผู้ใช้แรงงาน ธุรกิจ การค้า และลูกจ้างเอกชน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่า ส่วนรวมของผู้ที่อยู่ในครอบครัวอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีด้านลบน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้ที่อยู่ในครอบครัวอาชีพหลักเป็นผู้ใช้แรงงาน มีพฤติกรรมด้านบวกน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ และมีพฤติกรรมด้านลบมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในอาชีพธุรกิจการค้ามีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

อาภา บึงประสิทธิ์ (2529) ได้ศึกษาพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลในกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวอย่างประชากรคือ พยาบาลวิชาชีพที่ทำงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการ 406 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพ ในแต่ละโรงพยาบาล

ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ต่อผู้รับบริการต่อวิชาชีพพยาบาล ต่อผู้ร่วมวิชาชีพพยาบาล และต่อตนเอง ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลต่าง ๆ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เช่น การปฏิบัติตนด้วยความสุภาพ อ่อนโยน เต็มใจ ตรงต่อเวลา ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรม

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทย ในอดีตที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมในสถาบันการศึกษา ระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจริยธรรม และแสวงหาวิธีการพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบว่า โดยภาพรวมของงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทยนั้น มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ 14 ปัจจัย อันได้แก่ ปัจจัยอายุ เพศ ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง ภูมิสำเนา อาชีพบิดามารดา วิธีการอบรมเลี้ยงดู สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และคุณสมบัติของครูผู้สอน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทั้งหมดนี้ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกลุ่มปัจจัยที่ค้นพบจากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทย ที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้ว่าจะสามารถจัดจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่เช่นเดียวกัน คือ กลุ่มปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยอายุ เพศ ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง ภูมิสำเนา อาชีพบิดามารดา วิธีการอบรมเลี้ยงดู สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ และในปัจจัยกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มปัจจัยสภาพแวดล้อมทั่วไปในการศึกษาอบรม ได้แก่ ปัจจัยหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และคุณสมบัติของครูผู้สอน

ในด้านปัจจัยอายุของผู้เรียนนั้น จากงานวิจัยของ สมบูรณ์ ศาลยาชิน (2526) ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มผู้เรียนที่มีอายุน้อยและการศึกษาขั้นต้น ๆ นั้น จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต้นด้วย แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น พัฒนาการทางจริยธรรมก็จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ส่วนในด้านปัจจัยเพศของผู้เรียนนั้น พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และคณะ (2527) พนมไพร อภารรัตน์ (2526) และ วิชา เนาวลักษณ์ (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทั้งในกรุงเทพมหานคร และใน 4 ภูมิภาค ซึ่งได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในงานวิจัยของ พนมไพร อภารรัตน์ (2527) ได้ข้อสรุปว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองมากกว่าเพศชาย

ส่วนปัจจัยด้านลำดับที่เกิด จากการทบทวนวรรณกรรมการวิจัยของไทยที่ผ่านมา พบว่าในงานของ วราห์วัน มูลสถาน (2523) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูและการมีวินัยของเขาวชน ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับลำดับที่เกิดว่ามีความสัมพันธ์ต่อแนวโน้มและระดับการมีวินัยในตนเอง

ปัจจัยสภาพพื้นฐานของบุคคลในเรื่องจำนวนพี่น้อง ที่เช่นเดียวกันกับเรื่องปัจจัยลำดับที่เกิด กล่าวคือ ทั้งในงานของ วิวัฒน์ มุลสถาน (2523) และ สาธิต วิกสินเทียะ (2536) ก็ได้ข้อสรุปเช่นเดียวกันว่า จำนวนพี่น้องมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม และนอกจากนี้ยังปรากฏว่า จากงานวิจัยของ วิวัฒน์ อิศวาณิช (2523) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคลกับความซื่อสัตย์ของเยาวชนไทย ก็ได้ข้อสรุปที่ยืนยันเช่นเดียวกัน

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในเรื่องภูมิลำเนา จากงานวิจัยของวิวัฒน์ อิศวาณิช (2523) นิทรา วรรณะ (2524) พนมไพร อภารัตน์ (2526) วิภา เนาวลักษณ์ (2527) พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และคณะ (2527) ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ปัจจัยเรื่องภูมิลำเนาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยเฉพาะของงาน นิทรา วรรณะ (2524) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนในกรุงเทพมหานครกับภาคอื่น ๆ อีก 4 ภาค ได้ผลสรุปว่านักเรียนที่ภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ คือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดทน และความยุติธรรม มากที่สุด แต่ในขณะที่ พนมไพร อภารัตน์ (2526) พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2527) และ วิภา เนาวลักษณ์ (2527) พบว่าภูมิลำเนามีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนจริง แต่ผู้ที่อยู่นอกกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับสังคมส่วนรวมและกิจกรรมทางการเมือง เช่น การบริจาคทรัพย์ การรักษาสีงแวดล้อม มากกว่าผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลเรื่องอาชีพบิดา มารดา จากงานวิจัยของ พนมไพร อภารัตน์ (2526) วิภา เนาวลักษณ์ (2527) และ สาธิต วิกสินเทียะ (2536) ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอาชีพบิดา มารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม โดยในงานของ วิภา เนาวลักษณ์ และ พนมไพร อภารัตน์ ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ในผู้ที่บิดา มารดา มีอาชีพหลักเป็นข้าราชการจะมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทั้งต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวม มากกว่าอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะอาชีพในกลุ่มผู้ใช้แรงงานจะมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลด้านการอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่มีผู้นิยมศึกษากันมากว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมหรือไม่ ซึ่งจากการวิจัยที่ผ่านมามีพบว่าในงานวิจัยเริ่มแรกคือ งานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520) ซึ่งศึกษาเรื่องของจริยธรรมของเยาวชนไทย ได้ให้ข้อสรุปที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลอย่างปึงต่อจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูนี้มีผลต่อจริยธรรมของบุคคล ซึ่งจะคงทนไปถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นข้อปฏิบัติขั้นแรกที่สุดของการวางพื้นฐานทางจริยธรรมในบุคคล ถ้า

การเลี้ยงดูไม่เหมาะสมแล้ว การแก้ไขปรับปรุงจิตใจของบุคคลในภายหลัง ก็จะกระทำได้ยาก โดยเฉพาะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กจะได้รับการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ทำให้เด็กมีหลักการของตนเอง รู้สึกผิด ขอบรับผิดและต้านทานต่อสิ่งที่มาช่วยวนในทางไม่ดี ได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการรักมาน้อย ทั้งนี้เพราะเด็กจะมีความรู้สึกที่ดี ไว้วางใจต่อพ่อแม่ และมีความสุข และในงานวิจัยต่อมาคือในงานของ โสภกา ชุติกุลชัย (2522) ก็พบข้อสรุปเดียวกันว่า การอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โดยเฉพาะเด็กมีความสามารถในการเลียนแบบผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดกับตนสูง จึงควรให้ความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กให้มาก ผลการศึกษาในลำดับต่อมา เช่น งานของ วิวาท์วัน มูลสถาน (2523) สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคณะ (2526) และ สาธิต วิกสินเทียะ (2536) ก็ได้ผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจริยธรรม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลยจะส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็ก โดยสรุปแล้วในงานวิจัยที่ได้พบทวนมาให้ข้อสรุปเช่นเดียวกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม โดยเฉพาะวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กได้พิจารณาการกระทำของตน ขอบรับผิดเมื่อทำผิด ยกย่องชมเชยเมื่อทำความดี ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อทำความผิด มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กเป็นอย่างมาก

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมจริยธรรมอีกปัจจัยหนึ่ง โดยเฉพาะจากทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบใช้เหตุผลของโคลเบอร์ก ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านอายุและระดับการศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กับจริยธรรมของบุคคลมาก โดยเชื่อว่าเหตุผลทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการอายุและการศึกษา ดังนั้น จึงมีงานวิจัยของไทยจำนวนมากที่พยายามศึกษาในประเด็นดังกล่าว เช่น งานวิจัยของ วิวัฒน์ ธีรวิชัย (2523) สวัสดิ์ ดวงจันทร์ และคณะ (2524) กาบแก้ว พงษ์อุดม (2524) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) และ สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคณะ (2526) ได้ข้อสรุปการวิจัยที่คล้ายคลึงกันว่า อายุและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน โดยเฉพาะงานของ สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคณะ ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจว่ากลุ่มเด็กนักเรียนที่อยู่ในอายุและระดับการศึกษาระดับต้น ๆ จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต้น ๆ ด้วย เช่น กระทำด้วยเหตุผลที่ต้องการประโยชน์ รางวัล คำชมเชย เมื่อถึงระดับกลุ่มนักศึกษาชั้นสูงขึ้น จะพบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูงขึ้น คือ อยู่ในขั้นของการเคารพกฎหมายและสัญญา สุภาพบุรุษ และยังพบว่าในกลุ่มผู้นำในสังคมจะให้เหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป ส่วนในงานวิจัยของ สวัสดิ์ ดวงจันทร์, กาบแก้ว พงษ์อุดม, วิวัฒน์

อศวาณิชย์ จะเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาในกลุ่มเด็กนักเรียน และได้ผลที่คล้ายคลึงกันว่า อายุ และระดับชั้นของเด็กนักเรียนในชั้นประถมศึกษา และมีขบมศึกษา มีพัฒนาการอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น เด็กเรียนชั้นประถม 2 อายุ 9 ขวบ มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมสูงสุดในชั้นที่ 2 คือ ใช้ประโยชน์ของตนเป็นเครื่องตัดสิน เด็กชั้นประถมปีที่ 4 อายุ 11 ขวบ มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมสูงสุดในชั้นที่ 2 เช่นเดียวกัน แต่ในเด็กชั้นประถมปีที่ 6 อายุ 12-13 ปี จะมีพัฒนาการเชิงจริยธรรมสูงสุดในชั้นที่ 4 คือ ใช้เหตุผลและกฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นเครื่องตัดสิน

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในด้านอาชีพ จากงานวิจัยของ พนมไพร อภารรัตน์ (2526) และ วิชา เนาวลักษ์ (2527) ได้ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวม ของผู้ปกครองและครูในกรุงเทพมหานคร และในพื้นที่ 4 ภูมิภาค พบว่าอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวม ในงานของ วิชา เนาวลักษ์ (2527) พบว่าผู้ที่มีอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมด้านบวกมากกว่าผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ ผู้ที่มีอาชีพใช้แรงงานมีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมด้านบวกน้อยกว่าคนในอาชีพกลุ่มอื่น ๆ และมีพฤติกรรมจริยธรรมด้านลบมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่คล้ายคลึงกับ พนมไพร อภารรัตน์ (2526) ที่ได้ข้อสรุปว่า ผู้มีอาชีพเป็นข้าราชการมีพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้มีอาชีพเป็นผู้ใช้แรงงาน และลูกจ้างเอกชน มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่เป็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่นักวิจัยต่างให้ความสนใจในการศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมหรือไม่ ซึ่งจากแนวความคิดของนักวิชาการไทยที่ผ่านมา เช่น ในแนวความคิดของ พนิดา อุตกุล (2535) และโกวิท ประวาลพฤกษ์ (2535) ก็ให้ความเห็นว่าปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม เพราะจะทำให้เด็กได้มีโอกาสและมีความพร้อมในการได้รับสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นและพัฒนาสติปัญญา เกิดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องได้รับสัมพันธภาพที่ดี มีความอบอุ่นในครอบครัวไปพร้อมกันด้วย งานวิจัยที่ให้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าวคือ งานวิจัยของ พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และคณะ (2527) ได้ข้อสรุปเฉพาะในส่วนที่กล่าวว่า ในผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีพฤติกรรมจริยธรรมในการบริจาคหรือเสียสละมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งอาจสรุปทั้งจากแนวความคิดทั่วไป และจากงานวิจัยได้ว่า การมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีพฤติกรรมจริยธรรมในบางด้านดีขึ้น

ส่วนปัจจัยในกลุ่มที่สอง คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั่วไปในการศึกษาอบรม ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และคุณสมบัติของครูผู้สอน

ในปัจจัยสภาพแวดล้อมทั่วไปของการศึกษาอบรม ประการแรก คือ หลักสูตรนั้น พบว่างานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต เช่นของ จินดา อาจินสมอาจารย์ (2523) และ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521) งานวิจัยทั้งสองได้ให้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกัน คือ หลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะในงานวิจัยของ จินดา อาจินสมอาจารย์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี 2523-2524 และพบว่า หลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร การเรียนการสอนและการพัฒนาจริยธรรมทั่ว ๆ ไป เป็นไปด้วยความจำเป็นเท่านั้น มิได้เกิดจากความพอใจของผู้เรียน ผู้สอน และความร่วมมือของท้องถิ่นเลย แนวความคิดดังกล่าวนี้ ก็มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบใช้เหตุผลของ โกลเบิร์ก ที่สนับสนุนให้จัดหลักสูตรที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน และให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปลูกฝังจริยธรรมได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

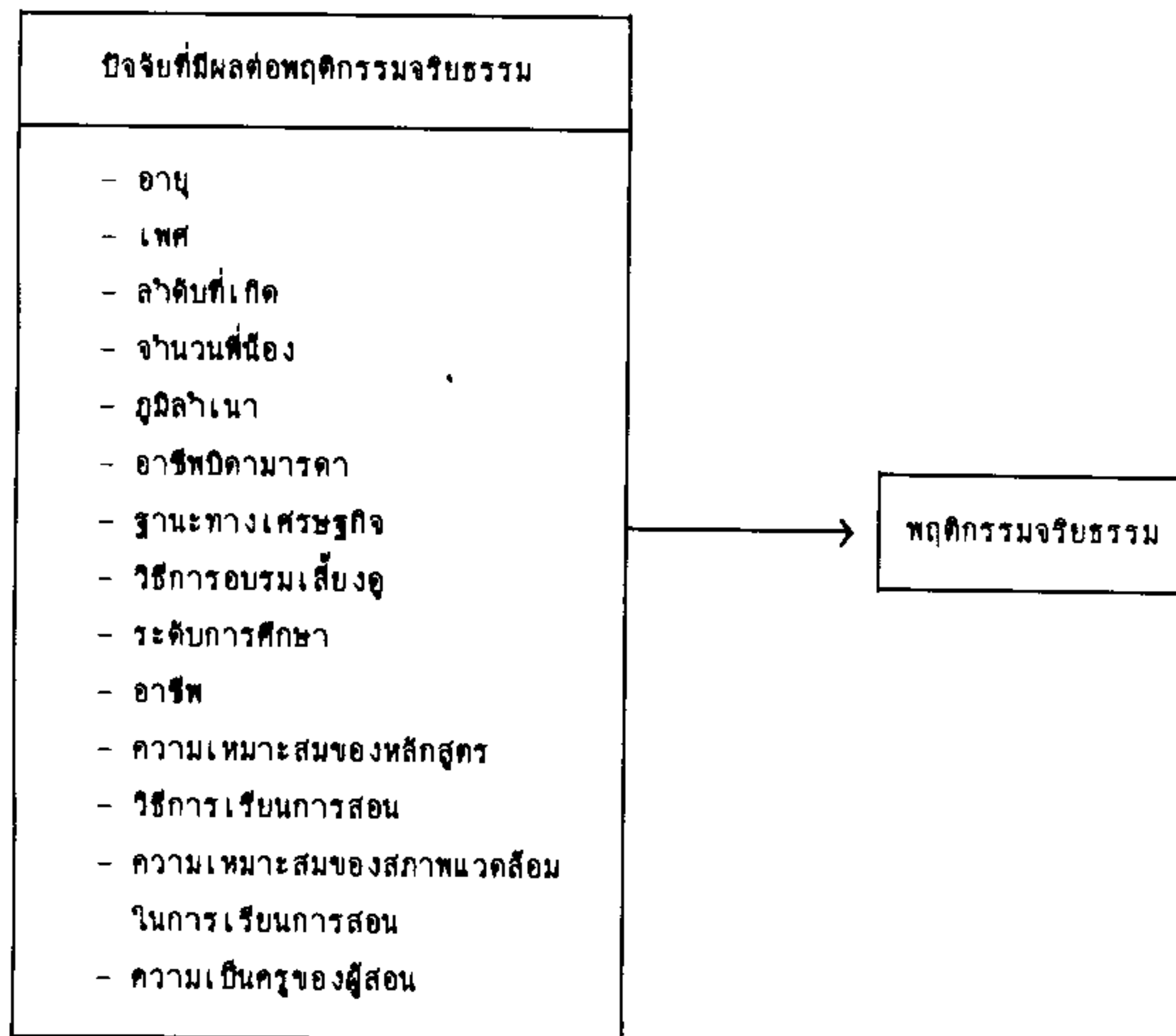
ปัจจัยด้านวิธีการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง ดังปรากฏในแนวความคิดที่ผ่านมาในอดีตของ พนิส ติณาคินทร์ (2523) สัจจ อุทรานันท์ (2529) และ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2535) ล้วนมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่าวิธีการสอนมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะการนำเทคนิควิธีการสอนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นด้วยแล้ว จะยิ่งทำให้ผลการพัฒนาจริยธรรมดียิ่งขึ้น ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นผลมาจากทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้งแบบการเรียนรู้สังคมของแบนดورا และทฤษฎีการเรียนรู้สังคมแบบกระจำค่านิยม ที่ให้ความสำคัญกับวิธีการสอน โดยเฉพาะในทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบการเรียนรู้สังคมของแบนดورا ต้องการให้การจัดวิธีการเรียนการสอนเป็นรูปการอภิปราย และยกตัวอย่างประกอบการอภิปรายนั้น ๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตัวอย่างดังกล่าว แต่ในทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบกระจำค่านิยม จะเน้นการจัดวิธีการเรียนการสอนแบบบอกเล่า หรือชี้แนะโดยครูผู้สอน ให้ผู้เรียนเกิดการถูกคิด คล้อยตาม และเกิดความเชื่อ ในที่สุดแนวความคิดของวิธีการเรียนการสอนที่เชื่อว่าน่าจะมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมดังกล่าว ได้นำมาสู่การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของไทยในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ที่กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้มีการจัดทำหลักสูตรใหม่เป็นต้นมา ได้มีงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่ให้ความสำคัญ ศึกษาเปรียบเทียบถึงวิธีการสอนตาม

แผนเก่าและแผนใหม่ จากเดิมที่เน้นวิธีการสอนด้วยการให้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เช่น วิธีการสอนแบบบรรยาย ผู้เรียนมีบทบาทในการฟัง คิด ถาม จด และจำ แต่ตามหลักสูตรแผนการศึกษาฉบับใหม่ นับแต่ปี 2518 เป็นต้นมา วิธีการสอนรูปแบบใหม่ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน เน้นบทบาทการทำกิจกรรมของผู้เรียนให้ผู้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งวิธีการให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น ด้วยวิธีการอภิปราย การสนทนา เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ในงานวิจัยของ สุภาภรณ์ พวงจันทเพชร (2518) พรพรรณ สนิทวัฒนา (2518) วิริยะ บุญญะนิวาสน์ (2518) โกศล มีคุณ (2518) และ ทศพร มณีขำ (2524) ได้ผลการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน คือ ในการใช้วิธีการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมหรือเป็นศูนย์กลางในกิจกรรมการเรียน เช่น ด้วยวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ จะก่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม หรือมีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้น ส่วนในงานวิจัยของ สมเดช สีสง (2525) สกล เทียงแท้ (2525) และ โกเศศ คีวงอินทร์ (2528) พบว่าในการเรียนการสอนโดยใช้วิธียกตัวอย่างประกอบ เล่านิทาน หรือการจัดอภิปราย ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันของครูและนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีเหตุผลจริยธรรมที่สูงขึ้น และในงานวิจัยของ ญาตนาพนิต พินกุล (2524) สมบูรณ์ โพธิ์งาม (2524) ได้ข้อสรุปที่สำคัญว่า การสอดแทรกคุณธรรมประกอบในการสอน จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น และควรมีการเพิ่มกิจกรรม การปฏิบัติจริงสอดแทรกในการเรียนด้วย จะทำให้การปลูกฝังจริยธรรมเกิดขึ้นได้ตามที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงนั้น ผู้วิจัยพบว่า ครูยังขาดวิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม ยังไม่เน้นการปฏิบัติควบคู่กับการเรียนการสอนมากนัก จึงควรมีการส่งเสริมการใช้เทคนิควิธีการสอนหลาย ๆ ชนิด เพื่อให้ผลการพัฒนาจริยธรรมที่ดีกว่า การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว โดยสรุปผลการวิจัยและแนวความคิดในการพัฒนาจริยธรรมที่ผ่านมา ได้สนับสนุนเทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การเล่าเรื่อง ตัวอย่างประกอบ การเสริมสร้างเจตคติ และการปรับพฤติกรรม เป็นต้น

ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน นั้น ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521) และ โกเศศ คีวงอินทร์ (2528) มีข้อสรุปการวิจัยที่คล้ายคลึงกันว่า ขนาดความแออัดของสถานที่ศึกษามีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยเฉพาะในงานของ โกเศศ คีวงอินทร์ พบว่า การที่นักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนมากเกินไป จะเป็นอุปสรรคต่อการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กเรียน และทำให้ครูแต่ละคนจะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กเรียนได้ไม่เท่าเทียมกันอีกด้วย

ปัจจัยประการสุดท้าย ในกลุ่มสภาพแวดล้อมทั่วไปในการศึกษาอบรม ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของครูผู้สอน ซึ่งจากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมที่ผ่านมา พบว่าคุณสมบัติของครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการสอนจริยธรรม และพฤติกรรมจริยธรรมของผู้สอน ในการวิจัยของไทยที่ผ่านมา ก็ได้ศึกษาถึงความสำคัญของคุณสมบัติของครูผู้สอนที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของผู้เรียนในหลายประเด็น อาทิเช่น ในงานวิจัยของ บุญยืน สุภาพ และคณะ (2524) โกเศศ ต้วงอินทร์ (2528) และ โสภา ชุติกุลชัย (2532) ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูผู้สอนว่า ครูผู้สอนควรมีคุณสมบัติที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าหากต้องการพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนให้สูงขึ้น ก็จะต้องมีโอกาสนในการสัมผัสใกล้ชิดกับกระบวนการคิดของผู้มีจริยธรรมที่สูงกว่า ซึ่งเป็นแนวความคิดของการปลูกฝังจริยธรรมด้วยหลักการเรียนรู้สังคมของแบนอรา ที่สนับสนุนว่าหากต้องการพัฒนาจริยธรรมของผู้ใดให้สูงขึ้นได้ ก็ด้วยการให้ผู้เรียนได้รับรู้ รับฟัง ได้รับประสบการณ์จากผู้มีจริยธรรมที่สูงกว่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้นตามไปด้วย และนอกจากงานวิจัยใน 3 ชิ้นนี้ จะได้สนับสนุนคุณสมบัติของครูผู้สอนว่ามีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของผู้เรียนแล้ว ยังให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้บริหาร ว่าต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการรับผิดชอบ และดำเนินการพัฒนาจริยธรรมตามที่ต้องการ ส่วนในงานวิจัยของ ศีวัน ขาวหนู (2516) และ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521) ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาการ และประสบการณ์ของผู้สอน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้สามารถพัฒนาจริยธรรมแก่ผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น จึงควรมีการอบรมเสริมประสบการณ์แก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

โดยสรุป จากการทบทวนผลงานการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทยในอดีตที่ผ่านมา จะสามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมได้ ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้

สรุปความ

จากผลการทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้น แนวความคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมในอดีตที่ผ่านมา นั้น พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจริยธรรม เช่น อายุ ระดับสติปัญญา ระดับการศึกษา หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน คุณสมบัติของผู้สอน การเสริมแรงและการลงโทษ ส่วนในงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา นั้น ผู้วิจัยได้พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ได้ค้นพบที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ อายุ เพศ ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง ภูมิฐานะ อาชีพตามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ วิธีการอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา อาชีพ ความเหมาะสมของหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และความเป็นครูของผู้สอน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้นี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการสังเคราะห์หาปัจจัยที่น่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม เฉพาะของตำรวจในการศึกษานี้ต่อไป

บทที่ 3

กรอบแนวความคิดในการวิจัย พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของนักเรียน ตำรวจนครบาลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ความรู้ทั่วไป และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ เพื่อจัดทำกรอบแนวความคิดในการวิจัยพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจ ซึ่งในการศึกษาส่วนนี้จะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วน คือ ส่วนของ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ จริยธรรมตำรวจ งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ และผู้วิจัยได้นำแนวความคิด จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจข้างต้น มาวิเคราะห์ รวมเพื่อสรุปถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

ในส่วนสุดท้าย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวความคิดและผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมด ในด้านแนวความคิดทั่วไปในจริยธรรมตำรวจ และพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ มาเป็นกรอบ แนวความคิดในการวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่ง จากกรอบแนวความคิดในการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยได้สร้างเป็นสมมติฐานการวิจัย โดยสรุปใน บทที่ 3 ได้นำเสนอภายใต้ 5 หัวข้อย่อย คือ (1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ (2) งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ (3) การสังเคราะห์แนวความคิดและผล การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ (4) สมมติฐานการวิจัย และ (5) สรุปความ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ

ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจ

ตำรวจเป็นบุคคลที่มีภาระหน้าที่ที่แตกต่างจากอาชีพอื่นหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น ในด้านการบังคับใช้กฎหมายที่ต้องปฏิบัติงานไปภายใต้สถานการณ์ ความขัดแย้ง การขัด ผลประโยชน์ของคนหลายกลุ่มในสังคม ซึ่งมีโอกาสที่จะถูกโจมตีและวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่าย ต่าง ๆ ในสังคมได้มาก การปฏิบัติงานจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก และในบางครั้ง การปฏิบัติงานยังต้องดำเนินการไปภายใต้สถานการณ์เฉพาะหน้าในเวลาอันสั้น ไม่มีเวลา เพียงพอในการค้นคว้าหาข้อมูลหรือปรึกษาจากผู้เกี่ยวข้องได้ งานตำรวจจึงเป็นงานที่เสี่ยง ต่ออันตราย ยิ่งไปกว่านั้น ยังต้องมีการใช้ดุลยพินิจสูงในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะใน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อย ระดับพลตำรวจ ที่มีหน้าที่เป็นตำรวจปฏิบัติการทั้งหลาย ส่วนมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจสืบสวน สอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ประกอบ กับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ที่ได้มอบความรับผิดชอบแก่ตำรวจอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การใช้ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมายไปจนกระทั่งการให้บริการประชาชนในหลายรูปแบบ

การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในปัจจุบัน เป็นภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญ และสังคมไทยทั่วไปต่างก็พิจารณาว่าเป็นภาระหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อความสงบสุขของสังคม แนวทางการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจเป็นประเด็นที่หลายฝ่ายต่างพิจารณา และนำมาถกเถียง เพื่อเตือนให้สังคมส่วนรวมและตัวข้าราชการตำรวจเองได้ตระหนักถึงความสำคัญและภารกิจที่พวกเขาพึงต้องปฏิบัติ ซึ่งความสำคัญของภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ได้ปรากฏอยู่มากรวมทั้งจากพระบรมราโชวาท คำปราศรัย และแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ ว่าที่ ร้อยตำรวจตรี ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2536 ณ อาคารใหม่สวนอัมพร ความตอนหนึ่งว่า

"...ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบสุข และความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง การปฏิบัติหน้าที่ บางทีก็ต้องใช้ความเมตตาอารี และเสียสละอย่างสูงในการช่วย เหลือ เกื้อกูลประชาชนโดยเสมอหน้า แต่บางทีก็ต้องใช้ความเข้มงวด เด็ดขาดในการควบคุม ก้าวร้าว ทุจริตชน และการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ไม่ว่าจะทำหน้าที่โดยทางเมตตา เกื้อกูล หรือเข้มงวดกวดขันก็ตาม ตำรวจต้องระมัดระวังจิตใจ ปฏิบัติให้ได้ผลตรงตามเป้าหมาย คือได้เป็นการรักษาความสงบสุข และเป็นการคุ้มครองความถูกต้องเป็นธรรมอยู่เสมอ อย่าได้ถูกมองว่า เป็นการใช้อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์เบียดเบียนประชาชน หรือ ลบสร้างทำลายความเป็นธรรม เสียเอง เป็นอันขาด..."

(ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ สำนึกงานเลขาธิการ, 2535) จากพระราโชวาทดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ทรงเตือนและชี้ถึงการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ในแนวทางที่แสดงถึงภาพพจน์ที่เหมาะสมและดีงามของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

ชวน หลีกภัย ได้กล่าวในการปาฐกถาพิเศษเรื่องบทบาทบุคคลตำรวจในยุคประชาธิปไตยว่า "หน้าที่ของรัฐบาลขึ้นอยู่กับโรงพักและอำเภอ ประชาชนมองรัฐบาลที่โรงพักและอำเภอ ถ้าโรงพักและอำเภอปฏิบัติต่อราษฎรดี ดูแลเอาใจใส่ประชาชน และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนจะมองรัฐบาลในทางบวก ตรงกันข้ามถ้าผลของการปฏิบัติของโรงพักและอำเภอไม่เป็นไปทางที่ไม่ถูกต้องแล้ว ภาพที่ประชาชนมองรัฐบาลก็จะเปลี่ยนไป ซึ่งจุดนี้เป็นหัวใจของการแก้ปัญหาความเป็นอยู่ทุกข์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง (กรุงเทพธุรกิจ 11 สิงหาคม 2537 หน้า 4)

ทองใบ ทองเป่า (อ้างใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2533: 16-17) ได้กล่าวถึงตำรวจไทยว่า "ตำรวจเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุดเพราะใกล้ชิดกับประชาชน ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ ดังนั้น จึงมีความสำคัญในการเพิ่มหรือลดคดี ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและเตือนเตือนแก่ประชาชน ขอให้ตำรวจได้ใช้หลักวิชาการในการสืบสวนคดี อย่าใช้วิธีการทรมานเพื่อให้ได้คำตอบ อย่ามีกองยาเพื่อปิดคดีเท่านั้น เพราะวิธีการทั้งสองนี้สร้างความเตือนเตือนและความทุกข์ยากต่อประชาชน และทำลายภาพพจน์ที่ดีของ "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" อยากให้ตำรวจทำคดีตามที่เป็นอย่างจริง หากว่าเรื่องไม่หนักหนาอะไรก็ให้ระงับเสียที่โรงพัก อย่าให้ไปรกรงรกรกศาลทำให้คนเตือนเตือนเสียอรรถภาพ เสียเงินทอง ผมอยากให้ตำรวจเป็น "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" จริง ๆ และให้เพลงที่ว่า "เราอยู่ไหนประชาชนใจทั่วกัน" เป็นความจริง

ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้บัญญัติไว้ตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งโดยสรุปแล้ว ตำรวจมีอำนาจและหน้าที่ในฐานะต่าง ๆ มากมาย โดยอาจสรุปอำนาจหน้าที่ของตำรวจในฐานะต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ประชา พรหมนอก, 2530: 16-18)

1) ตำรวจในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในราชอาณาจักร

2) ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดกฎหมายมหาชน และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีหน้าที่สืบสวน จับกุม ตรวจค้น และปราบปราม นำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด

3) ตำรวจในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและมอบหมายไว้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไป จวบแต่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน

4) ตำรวจในฐานะเป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

5) ตำรวจเมื่ออยู่ในฐานะตำรวจสนาม มีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึก ทั้งในทางการยุทธ และหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมายและกำหนดเป็นครั้งคราว

ดังนั้น งานของตำรวจจึงทำให้สังคมสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุด กล่าวคือ ทำให้สังคมมีความสงบสุข ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องใช้ความละเอียดอ่อน สุขุมรอบคอบ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อดำรงความยุติธรรมความสงบเรียบร้อยในสังคม

ประเสริฐ เกษรมาลา (2524) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจว่า ข้าราชการตำรวจนั้นทำหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายในประเทศ บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ถึงแม้ว่าข้าราชการตำรวจจะไม่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาประเทศโดยตรง แต่ก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และความมั่นคงของประเทศชาติ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการดำเนินงานของข้าราชการตำรวจจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็ต่อเมื่อข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ ที่จะรับนโยบายจากกรมตำรวจมาดำเนินการได้อย่างถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขต่อประชาชน การรักษากฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางอาญา การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และการดูแลผล ประโยชน์ สาธารณะ

วรเดช จันทรศร (2534) ได้นำเสนอบทความเรื่อง ตำรวจกับการพัฒนาประเทศ : ปรัชญาพื้นฐาน โดยกล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานที่ตำรวจควรยึดถือ เนื่องจากการทำงานของตำรวจเป็นกลไกที่สำคัญส่วนหนึ่งของรัฐในการพัฒนาประเทศ ถ้าการทำงานของตำรวจไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ความชอบธรรมในการปกครองก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งความชอบธรรมในการปกครองจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความสงบเรียบร้อย กินดีอยู่ดีเป็นส่วนหนึ่ง ดังนั้น ปรัชญาพื้นฐานของการเป็นตำรวจเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศก็คือ การทำหน้าที่ของตำรวจอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายคือ ความสงบสุขของสังคม และความปลอดภัยของประชาชนในสังคมนั้น ๆ มิใช่การทำงานเพื่อเกียรติยศ ความมั่งคั่ง ตำแหน่ง หรือความก้าวหน้าของตนเอง โดยปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อให้สังคมเกิดการพัฒนาลงไปในที่สุด

ด้วยความสำคัญของอาชีพตำรวจดังกล่าวข้างต้น การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ จึงควรมีหลักการหรือเครื่องมือชี้แนะทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่เป้าหมายของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่แท้จริง อันได้แก่ "จริยธรรมตำรวจ" ที่จะช่วยให้ตำรวจทั้งหลายมีความประพฤติดี ประพฤติชอบหรือมีกิริยาที่ควรประพฤติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของข้าราชการตำรวจ และเป็นที่นิยมเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ

1) จริยธรรมตำรวจในระดับสากล

จริยธรรมของตำรวจโดยสมาคมนายตำรวจนานาชาติ

(The International Association Of Chief Of Police) ได้มีมติรับรองอย่างชัดเจน เมื่อปี ค.ศ.1957 ว่าหลักปฏิบัติประจำใจของตำรวจมีข้อควรยึดถือ ดังต่อไปนี้คือ

ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่อื่นเป็นรากฐานสำคัญ ได้แก่ การบริการแก่มนุษยชาติ การคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน การปกป้องคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ ป้องกันการกดขี่ข่มเหงธำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เคารพในสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค และความยุติธรรมของปวงชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในการประพฤติตน จะประพฤติชีวิตส่วนตัวให้เสื่อมเสียเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเยือกเย็นกล้าหาญ แม้จะเผชิญต่อกับอันตราย ด้วยการฝึกฝนปฏิบัติ บังคับจิตใจตนเองอย่างมั่นคงเด็ดเดี่ยว เมื่อได้รับการอุทุกเหยียดหยามหมิ่นฉ้อโกง ก่อปรด้วยจิตใจที่จดจ่อในสวัสดิภาพความปลอดภัยของผู้อื่นอยู่เบื้องนิจ จะธำรงความซื่อสัตย์สุจริต มีมโนธรรมในการดำรงชีวิตส่วนตัว และหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศ และกฎข้อบังคับของตำรวจ อีกทั้งจะรักษาไว้ซึ่งความลับของราชการ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ อันไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้แล้ว

ในการปฏิบัติหน้าที่ จะไม่ยินยอมให้มีการปฏิบัติหน้าที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพล เป็นผลเกิดจากความลำเอียง อคติส่วนตัว มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ หรือความรู้สึกชอบพอนินทรมิตร มาเป็นแนวทางประกอบการวินิจฉัยสั่งการ และจะไม่ยินยอมต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้น หรือเพิกเฉยคำเฝ้าคดีแก่อาชญากรใด ๆ ทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพมีมโนลเหมาะสม ปราศจากความกลัว ลำเอียง หรือประสงค์ร้าย และจะไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรงโดยปราศจากเหตุผลความจำเป็น รวมทั้งไม่ยอมรับรางวัลสินจ้างในการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

ในฐานะเป็นตำรวจ จะต้องยินยอมรับรู้ถึงเครื่องหมายประจำตำแหน่งของกรมตำรวจ ในฐานะเป็นสัญลักษณ์เสริมสร้างศรัทธาของประชาชนต่อตำรวจ ทราบเท่าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงต่อหลักจริยธรรมของตำรวจจะเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แห่งอุดมการณ์ของกรมตำรวจ และอุทิศตนให้แก่อาชีพตำรวจ

คณะกรรมการว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมาย และการบริหารกระบวนการยุติธรรมของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (The President's Commission On Law Enforcement And Administration Of Justice) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจว่า

"คุณค่ามาตรฐานจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจมีความสำคัญยิ่งกว่าราชการในสายอาชีพอื่นใดในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากหน้าที่รับผิดชอบ พื้นฐานของตำรวจ ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อย และควบคุมแนะนำแบบอย่างความประพฤติอันดีแก่สังคมส่วนรวม หากตำรวจละเมิดต่อกฎหมาย หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย อย่างมีเกียรติยศ สมศักดิ์ศรีที่ได้รับมอบหมายแล้ว จะเป็นการทำลายความเคารพและความ ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อตำรวจ"

เอ ซี เยอรมันน์ (A.C. Germann) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม ตำรวจว่า จริยธรรมหรือศีลธรรมอันดีของตำรวจ ขึ้นอยู่กับการประสานประโยชน์ระหว่าง ความเจริญของตำรวจและสังคมร่วมกัน โดยตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนที่ดี ของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ กับปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยมเพื่อประโยชน์สุขของสังคม ส่วนรวมด้วย วิธีที่ทางราชการตำรวจจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวก็ได้โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกรมตำรวจ จะต้องมีความมุ่งมั่นจดจ่อทำงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ และ ประพฤติตนเป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นแบบอย่างอันดีแก่ตำรวจชั้นรอง ๆ ลงไปโดยลำดับ

มติที่ประชุมว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ครั้งที่ 5 ของสหประชาชาติ (Fifth United Nations Congress On The Prevention Of Crime And Treatment Offenders) ในปี 1975 ณ เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้เสนอแนะภารกิจของตำรวจยุคปัจจุบันว่า ตำรวจนั้นมิใช่เป็น แต่เพียงผู้รับทราบคำสั่งปฏิบัติเท่านั้น หากจำเป็นจะต้องได้รับคำแนะนำชี้ช่องทางปฏิบัติในสิ่ง ที่เห็นว่าถูกต้องดีงามแล้ว ฉะนั้นจึงเป็นความรับผิดชอบของนายตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา ที่ ต้องตระหนักถึงความจำเป็นแห่งการปฏิบัติหน้าที่สนองตอบ ภายในกรอบมนุษยธรรม เพื่อเป็น ปัจจัยเอื้ออำนวยส่งเสริมการมอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ตำรวจที่อยู่ในบังคับบัญชา ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายนั้น ด้วยความไว้วางใจอย่างอิสระ เพื่อเป็นการกระตุ้นใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชายังเกิดความมั่นใจ และปฏิบัติงานไปอย่างมีประสิทธิภาพสมศักดิ์ศรีของ ตำรวจโดยแท้จริง

2) พัฒนาการของจริยธรรมตำรวจของไทย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2533: 24) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของจริยธรรม ตำรวจของไทย ไว้ดังนี้คือ

(1) ในปี พ.ศ.2403 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มี การวางรากฐานอุดมการณ์ตำรวจของประชาชนขึ้น พร้อมกับมีการจัดตั้งกองโปสตรีน

(2) ในปี พ.ศ.2458 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีประกาศใช้กฎว่าด้วยอาชญาฐานละเมิดวินัยสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจขึ้น เพื่อใช้เป็น เกณฑ์ในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตำรวจ

(3) วันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2477 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวินัยตำรวจ พ.ศ.2471 พร้อมทั้งให้ยกเลิกกฎว่าด้วยอาญาฐานละเมิดวินัยสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ.2458 ซึ่งพระราชบัญญัติวินัยตำรวจ พ.ศ.2477 นี้ มีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งที่กรมตำรวจได้เคยเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจฉบับใหม่ พ.ศ.2521 มาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ผ่านการพิจารณาในชั้นของกระทรวงมหาดไทยมาจนถึงปัจจุบัน

(4) ในปี พ.ศ.2498 ได้มีการบัญญัติ "อุดมคติตำรวจ" จำนวน 9 ข้อ ซึ่งได้รับการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในสมัยของ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งอุดมคติตำรวจ 9 ข้อ ได้แก่

- เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่
- กรุณาปราณีต่อประชาชน
- อดทนต่อความเจ็บใจ
- ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
- ไม่มักมากในลาภผล
- มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน
- ดำรงตนในยุติธรรม
- กระทำการด้วยปัญญา
- รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

(5) ในช่วง พ.ศ.2500-2525 การพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจไม่ก้าวหน้ามากนัก การเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจในโรงเรียนตำรวจโดยทั่วไป จะเป็นการนำหลักธรรมตามคำสอนของศาสนามาเป็นหัวข้อบรรยายโดยตรง ขาดการปรับแต่งให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของวิชาชีพตำรวจ เพราะวิชาดังกล่าวมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมทั่วไปมากกว่าจะเป็นวิชาจริยธรรมตำรวจโดยตรง (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2533: 26)

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2533) ได้กล่าวถึงอุดมคติและจริยธรรมตำรวจว่า ในวิชาชีพตำรวจนั้น ได้พัฒนาสะสมอุดมคติของสาขาอาชีพเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตของข้าราชการตำรวจและองค์การตำรวจทั่วโลกมาตลอด อุดมคติตำรวจเป็นผลสืบทอดมาจากอุดมการณ์ของรัฐและการปกครองของรัฐ

หากรัฐมีลักษณะเป็นระบอบเผด็จการ ตำรวจจะเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครองที่จะควบคุมกำกับดูแลการดำเนินชีวิตของประชาชน ให้จำกัคอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของชนชั้นปกครอง เป็น "รัฐตำรวจ" ที่มีอำนาจและความสำคัญเหนือสิทธิเสรีภาพของประชาชน การดำเนินงานของตำรวจภายใต้เงื่อนไขของชนชั้นปกครองถือว่าถูกต้องเหมาะสมเสมอ ตำรวจได้ระบอบเผด็จการจึงมีอำนาจอย่างสูง ปราศจากขอบเขตในการปฏิบัติงาน แต่ตำรวจในรัฐที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ตำรวจจัดเป็นกลไกส่วนหนึ่งของรัฐ มีหน้าที่พิทักษ์ปกป้องคุ้มครองชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งรักษาความมั่นคงภายในของรัฐ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะมุ่งเน้นถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นปรัชญาพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมจึงถือว่าการปล่อยผู้กระทำผิด 10 คน ย่อมดีกว่าการลงโทษผู้มิได้กระทำผิดเพียงคนเดียว ดังนั้น การสืบสวนสอบสวนจับกุมและพิจารณาคดีย่อมต้องกระทำด้วยความรอบคอบระมัดระวังซึ่งในสังคมไทย อุดมคติของตำรวจไทยก็มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ความแตกต่างกันของอุดมคติดำรวจในการปกครองทั้ง 2 ระบอบดังกล่าว จึงทำให้แนวทางการปฏิบัติของอุดมการณ์ตำรวจใน 2 ระบอบมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน โดยอาจสรุปเปรียบเทียบเป็น 6 ประเด็น คือ

(1) การปฏิบัติงานของตำรวจในระบอบเผด็จการ สามารถกระทำได้โดยปราศจากขอบเขตที่ชัดเจน ไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน และประชาชนไม่มีสิทธิโต้แย้งหรือฟ้องร้อง แต่ในระบอบประชาธิปไตยตำรวจต้องปฏิบัติงานภายใต้หลักนิติธรรม ต้องปฏิบัติงานภายใต้ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ การตรวจค้น การสืบสวนสอบสวน และสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ

(2) การแยกอำนาจหน้าที่ ในระบอบเผด็จการการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างฝ่ายบริหารกับตุลาการไม่ชัดเจนตำรวจจับกุมเอง สอบสวน และตัดสินคดีเอง แต่ในระบอบประชาธิปไตยการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างฝ่ายบริหารกับตุลาการมีความชัดเจนกว่ามาก ตำรวจจะมีหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา สืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน และจัดทำสำนวนการสอบสวน และเสนอความเห็นต่ออัยการ

(3) การปฏิบัติงานของตำรวจในคดีการเมือง ซึ่งเป็นคดีมุ่งร้ายต่อผู้ปกครองหรืออำนาจของผู้ปกครองประเทศ มีความแตกต่างกัน ในระบอบเผด็จการตำรวจจะดำเนินการอย่างทารุณต่อผู้ต้องหาการเมืองยิ่งกว่าต่อผู้ต้องหาคดีอาญาทั่วไป เพราะถือว่าเป็นศัตรูโดยตรงของผู้ปกครองประเทศ แต่ในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการพิจารณาคดีจะยังคงเดิม ไม่แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป

(4) วิธีปฏิบัติงานของตำรวจ ในระบอบเผด็จการตำรวจจะมีขอบเขตอำนาจที่กว้างขวาง และทำทุกวิถีทางที่สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รับข่าวสารข้อมูลหรือคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยโดยเร็ว ซึ่งบ่อยครั้งผู้ต้องหาต้องยอมเปิดเผยข้อมูลหรือยอมรับสารภาพต่อความผิดที่ตนไม่ได้กระทำ แต่ในระบอบประชาธิปไตย ตำรวจจะมีวิธีการดำเนินงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย อันเป็นการพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งจะทำให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ และล่าช้าในการปฏิบัติงานที่ผู้ต้องหาหลักฐาน หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ดีพร้อมจะพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นศาล

(5) การใช้กำลังรุนแรง ตำรวจในระบอบเผด็จการมักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญห โดยมักจะไม่จำกัดกลุ่มเป้าหมายว่ากระทำต่อผู้ใด ซึ่งแตกต่างกับตำรวจในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องพยายามขึงยั้งการใช้กำลังความรุนแรงไว้เป็นมาตรการสุดท้ายเมื่อไม่ต้องแสวงหามาตรการอื่นมาใช้ให้ได้ผลแล้วหรือคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดีแล้วพิจารณาว่าเหมาะสมแก่เหตุ

(6) ความร่วมมือของประชาชนภายใต้ระบอบเผด็จการนั้น ความร่วมมือของประชาชนมิใช่ประเด็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะเมื่อใดที่ตำรวจต้องการข้อมูลก็สามารถข่มขู่หรือกระทำทารุณกรรมเพื่อหาข้อมูลได้เสมอ เกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจในระบอบนี้ มักได้รับการยกย่องสูงกว่าประชาชนอย่างชัดเจน แต่ในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะถือว่าความร่วมมือของประชาชนด้วยความศรัทธาและเต็มใจนั้น ถือว่าเป็นหัวใจของความสำเร็จในงานตำรวจ ดังนั้น ตำรวจในระบอบนี้จึงพยายามปฏิบัติงานเพื่อประชาชน เป็นผู้พิทักษ์ปกป้องคุ้มครองประชาชน

ในสภาพปัจจุบันของสังคมไทยที่กำลังได้รับการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น ตำรวจไทยจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมคติตำรวจภายใต้ระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้งรู้จักปรับตนเอง ทั้งทัศนคติ และวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยมากขึ้นโดยลำดับเช่นกัน เพราะผลงานการปฏิบัติของตำรวจจัดเป็นกรณีสำคัญประการหนึ่งที่สามารถ วัดระดับความเป็นประชาธิปไตยของสังคมไทย

3) จริยธรรมสำหรับอาชีพตำรวจ

สิทธิศักดิ์ สุพรรณเภสัช (2525: 16-20) ได้กล่าวถึงจริยธรรมสำหรับอาชีพตำรวจ โดยสรุปว่า

อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งวุ่นวาย ลับสน และมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น ตำรวจจึงจำเป็นต้องยึดถือจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติ

เพื่อสะสมกรรมดี เปรียบเสมือนมีเครื่องป้องกันอันตราย เป็นการรักษาโรคนานาชนิด ซึ่งเมื่อมีภัยอันตรายใด ๆ หรือมีโรคภัยไข้เจ็บก็จะสามารถนำมารักษาได้อย่างทันที่ จริยธรรมสำหรับตำรวจที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

ความรับผิดชอบขั้นพื้นฐาน

ในความรับผิดชอบขั้นพื้นฐานของตำรวจ คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยการรักษากฎหมาย และ เป็นตัวแทนของประชาชนและชุมชนในการแสดงเจตจำนงของส่วนรวมในด้านกฎหมาย โดยจะไม่เป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลประโยชน์ใด

ขอบเขตอำนาจหน้าที่

ตำรวจต้องคำนึงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่และข้อจำกัด ที่ประชาชนได้กำหนดไว้ให้ โดยผ่านทางตัวแทนกฎหมาย ตำรวจในฐานะที่เป็นผู้ดูแลให้ระบบทั้งหมดดำเนินไปได้ ย่อมต้องไม่เป็นผู้ละเมิดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง ดังนั้น จะต้องยอมรับว่าระบบการปกครองของประเทศมิได้มอบอำนาจสูงสุดอันไม่มีขอบเขตจำกัดให้แก่ผู้ใด

การปฏิบัติหน้าที่ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและความรับผิดชอบทั้งส่วนตัวและต่อผู้อื่น

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ต้องมีความสอดคล้องกับกฎหมาย ดังนั้น ตำรวจทุกคนจึงต้องขยันหมั่นเพียรในการเรียนรู้กฎหมายต้องมั่นใจในความรับผิดชอบ การขอรับความช่วยเหลือและพยายามประสานงาน และปรึกษาหารือกับหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

การรู้จักใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อผลลัพธ์ที่ต้องการ

การใช้มาตรการเพื่อรักษากฎหมายให้เหมาะสมนั้น ตำรวจจะต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎหมาย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและตนเอง มิฉะนั้นจะเป็นการทำร้ายผู้ที่ตนต้องการจะคุ้มครอง การใช้มาตรการที่ผิดกฎหมาย แม้จะก่อให้เกิดผลดี ย่อมมีผลกระทบต่อความเคารพเชื่อถือนอกกฎหมายของประชาชนในโอกาสต่อไป

การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่กับส่วนราชการอื่น

ในกรณีที่ส่วนราชการอื่น มีความจำเป็นที่จะต้องบังคับใช้กฎหมาย ตำรวจจะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนตัว หรืออคติใด ๆ แต่จะต้องปฏิบัติตามด้วยความรอบคอบ ภายใต้ขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ และต้องระมัดระวังมิให้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และในกรณีที่มิใช่ปัญหาจะปฏิบัติตาม จะต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชาและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

การปฏิบัติคนในที่สาธารณะ

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจไม่ว่าจะต่อผู้ใด จะต้องคำนึงไปโดยคำนึงถึงการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือ โดยต้องปฏิบัติตนให้มีลักษณะสภาพอ่อนน้อมนาคำเคารพ ขำเกรง และต้องให้บริการแก่ประชาชนทันทีเมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อได้รับการร้องขอโดยชอบ การปฏิบัติงานต้องไม่มีอคติ และยึดหน้าที่เป็นหลัก ไม่ปฏิเสธที่จะช่วยเหลือผู้ได้รับทุกข์ พร้อมทั้งต้องช่วยให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

การปฏิบัติ เมื่อ เข้าจับกุมหรือระงับการกระทำความผิดกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องแสดงให้เห็นถึงการอุทิศจิตใจแก่หน้าที่ และยืนหยัดเจตนารมณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุด เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้อาวุธ และกำลัง จะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องทำความเข้าใจตลอดเวลาว่าตนมีอำนาจเพียงใด ทั้งนี้ในการปฏิบัติการจะต้องแสดงออกไปโดยใช้มาตรการการรุนแรงน้อยที่สุด เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวน

ตำรวจเป็นผู้ให้ความยุติธรรมระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา ตำรวจต้องรักษาบทบาทของการไม่มีอคติต่อฝ่ายใด สนใจรับฟังการกล่าวอ้างและพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายจะนำมาแสดง อ่านพยานความสะดวกให้ทุกคนมีโอกาสพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ไม่ปฏิบัติการทำงานอย่างเฝ้ายาม อุหมีนผู้ใด แม้จะเป็นผู้กระทำความผิดจริง พยายามที่จะใช้มาตรการทางกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น ตำรวจจะต้องหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีจิตใจหนักแน่น ไม่ฟังความข้างเดียว ไม่ด่วนสรุปตัดสินใจ แต่ใช้วิจารณญาณอย่างดีที่สุดประกอบการปฏิบัติหน้าที่

การรับของขวัญ รางวัล หรือติดต่อสิทธิ

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องระมัดระวังในการที่ประชาชนคนใด จะมาหวังสิทธิพิเศษจากตำรวจ เช่น การรับของขวัญ ของกำนัล หรือรับสิทธิพิเศษจากประชาชน เพราะการกระทำเหล่านี้อาจจะถูกมองไปในแง่ที่มีบุญคุณต่อกัน รักใคร่ต่อกัน อันอาจจะชักนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่

การ เป็นประจักษ์พยาน

ในฐานะตำรวจจะต้องคำนึงถึงการพิจารณาคดี และให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดหรือผู้บริสุทธิ์ จะต้องมีความแน่ใจกับพยานหลักฐานที่จะใช้ประกอบการพิจารณาโดยไม่มีอคติมุ่งร้าย ตำรวจจะต้องไม่คำนึงถึงบุคคลด้วยฐานะทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สังคม เศรษฐกิจ หรือฐานะอื่นใด นอกจากความเท่าเทียมกัน เพื่อให้คำให้การของตำรวจเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือและมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง

ตำรวจต้องยอมเสียสละเวลาในการพัฒนาแนวความคิด ความชำนาญงาน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี เพราะในบางครั้งจะมี แต่เพียงคำให้การของตำรวจเท่านั้นที่จะใช้เป็นประจักษ์พยาน

การปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน

ในฐานะผู้บังคับบัญชา ตำรวจจะต้องเอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง สามารถเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความรับผิดชอบ และไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีลักษณะผู้นำที่พร้อมจะนำผู้ใต้บังคับบัญชา ฝ่าฟันอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ตำรวจจะต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา รักษาระเบียบวินัย และความสามัคคีในหมู่คณะ พร้อมที่จะอุทิศตนให้แก่หน้าที่ราชการ โดยไม่หวั่นเสียวภัยอันตรายในหน้าที่และผู้บังคับบัญชา

ในฐานะเพื่อนร่วมงาน ตำรวจจะต้อง

- มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
- สร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะ
- ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดวัตถุประสงค์ส่วนรวมเป็นหลัก
- ไม่อิจฉาริษยาหรือสร้างปัญหา แต่ต้องพยายามเสริมสร้างพัฒนางานทั้งในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและหน่วยให้ดีขึ้น

ชีวิตส่วนตัว

ในชีวิตส่วนตัวของตำรวจนั้น ตำรวจทุกคนต้องคำนึงอยู่เสมอว่าประชาชนมองตนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรที่จะ

- ปฏิบัติตนให้เหมาะสมทั้งในและนอกเวลาราชการ มีความเคารพในกฎหมายอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดผลดีทั้งในส่วนหน้าที่การงานในส่วนตัวและส่วนรวม
- รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด วางตนให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ
- สร้างครอบครัวให้มีความสุข
- ไม่หมกมุ่นในอบาบมูขี้แห้งทั้งหลาย
- มีความเข้มแข็งอดทน และอุทิศตนให้กับงาน
- ช่วยกันสร้างศรัทธาให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ

การใช้อำนาจของตำรวจนั้น กระทำในนามของประชาชน ความรับผิดชอบของตำรวจอยู่ในฐานะผู้รับใช้ประชาชน ดังนั้น ตำรวจต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้มากขึ้น มีความเป็นผู้นำในการเสริมสร้างสันติสุขให้แก่ชุมชน บกป้องให้เกียรติ และยอมรับศักดิ์ศรี

ของประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญของหน่วยงานที่มีอยู่กับสังคมที่เรารับผิดชอบ ทำงานอย่างมีเกียรติ และให้บริการอย่างมีคุณค่าแก่สังคมและประเทศ ให้มีความสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เสริมสร้างความสามัคคีเพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้ลุส่งไป

4) ธรรมสำหรับข้าราชการตำรวจ

ธรรมสำหรับข้าราชการตำรวจ (สิทธิศักดิ์ สุพรรณเภสัช, 2525) สามารถจัดจำแนกได้ 8 ประการ คือ

ธรรมสำหรับตำรวจที่เป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง

ตำรวจเป็นข้าราชการฝ่ายปกครองที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่ง จึงต้องมีคุณธรรมของข้าราชการผู้ปกครองบ้านเมืองที่เรียกว่าทศพิธราชธรรม ไว้ประจำใจ เพื่อประกอบการปฏิบัติราชการ อันได้แก่

- ทาน หมายถึง การให้ สละทรัพย์สินของ บำรุงช่วยเหลือประชาชน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- ศีล หมายถึง ความประพฤติดีงาม สรรรวมกาย วาจา ประกอบแต่การสุจริต ให้เป็นตัวอย่างอันดี เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน มิให้ผู้ใดดูถูก
- บริจาค หมายถึง การบริจาค เสียสละความสุข สรรวาญ ตลอดจนชีวิตของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- อหิงสา หมายถึง ความซื่อตรง ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน
- อหิงสา หมายถึง ความอ่อนโยน มีอหิงสา ไม่เย่อหยิ่ง ไม่หยาบคายหรือกระด้าง แต่มีความสุภาพนุ่มนวล
- ทปะ หมายถึง ความปราศจากกิเลส ตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ มิให้เกิดความหลงใหล หมกมุ่นในความสุขสำราญ
- อโกรธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ไม่กริ้วกราด จนเป็นเหตุให้ความสามารถในการพิจารณา วินิจฉัยความต่าง ๆ ผิดพลาดไปได้ และต้องมีความเมตตาประจำใจไว้
- อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ไม่บีบบังคับกดขี่ ไม่หลงระเริงอำนาจ ขาดความกรุณาแก่ประชาชน
- ชินติ หมายถึง ความอดทนต่อการทำงานที่ยากลำบาก ไม่ท้อถอย แม้จะถูกข่มขู่ประการใด ก็ไม่หมกมุ่นใจ ไม่ละทิ้งการทำงานที่ถูกต้องชอบธรรม
- อวิโรธนะ หมายถึง ความหนักแน่นในคุณงามความดี ไม่หวั่นไหวเพราะถ้อยคำดีร้ายใด ๆ หรือเพราะลาภสักการะใด ๆ

ธรรมสำหรับตำรวจที่เป็นนักสืบที่ดี

ตำรวจที่มีหน้าที่ในงานสืบสวนสอบสวนในคดีอาญานั้น ต้องมีจิตใจที่รักงาน มีความละเอียด รอบคอบ ไม่ละเลยแม้แต่สิ่งเพียงเล็กน้อย ที่จะช่วยให้ได้ตัวผู้กระทำ ความผิดและของกลางในคดี อีกทั้งยังต้องทำตนให้เป็นผู้ไว้วางใจของผู้ให้ข่าว รักษา ความลับของผู้ให้ข่าวเป็นอย่างดี มีความมานะอดทนพยายาม จนงานสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น ธรรมสำหรับตำรวจที่เป็นนักสืบที่ดี จึงควรมีคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่ มุ่งหมาย อันได้แก่

- ฉันทะ หมายถึง ความพอใจต่อการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

- วิริยะ หมายถึง ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง

- จิตตะ หมายถึง ความคิด ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อย ใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป

- วิมังสา หมายถึง ความไตร่ตรองหรือทบทวน ใช้สติปัญญาพิจารณา ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีการ แก้ไข ปรับปรุง

ธรรมสำหรับตำรวจที่เป็นนักปราบปราม

เนื่องจากตำรวจต้องเป็นนักปราบปรามตามหน้าที่ ต้องเป็นผู้กล้าหาญ เสียสละ แม้จะเสี่ยงต่ออันตราย จึงควรมีคุณธรรมที่จะทำให้เกิดความกล้าหาญ ที่เรียกว่า เวสัชชกรณธรรม 5 ประการ อันได้แก่

- ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อที่มีเหตุผล

- ศील หมายถึง ความประพฤติถูกต้องดีงาม ไม่ผิดระเบียบวินัย ไม่ผิด ศีลธรรม

- พหุสัจจะ หมายถึง ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก

- วิริยารัมภะ หมายถึง การมีความเพียรพยายามในกิจการนั้น ๆ อยู่แล้ว อย่างมั่นคงจริงจัง

- ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ เข้าใจซึ่งในเหตุผล ดีชั่ว รู้จักคิด วิจัย และรู้ที่จะจัดการ

ธรรมสำหรับตำรวจที่จะต้องเป็นผู้ผดุงความยุติธรรม

ในกระบวนการยุติธรรม ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่เบื้องต้นของกระบวนการ เริ่มตั้งแต่มีหน้าที่รับแจ้งความร้องทุกข์ ดำเนินการสืบสวนสอบสวน รวบรวมหลักฐานทั้งปวง ประกอบคดี จนถึงจับกุมผู้กระทำความผิดส่งอัยการฟ้องร้องต่อศาลพิจารณาคดีทางอาญาโทษ มอบกระบวนการสุดท้ายแก่ฝ่ายราชทัณฑ์ ควบคุมกักขังอบรมให้เป็นพลเมืองดี ต่อไป ซึ่งในคดีอาญาที่มีผู้เสียหายและผู้ต้องหาเป็น 2 ฝ่าย ตำรวจจึงต้องเป็นผู้ให้ความยุติธรรมเบื้องต้น แม้จะเป็นฝ่ายที่เห็นอกเห็นใจเจ้าทุกข์ผู้เดือดร้อน แต่ก็ต้องให้ความยุติธรรมตามสมควรแก่ฝ่ายผู้ต้องหา คือต้องมีคุณธรรมแห่งความเป็นผู้ใหญ่ ผู้รักษาความเป็นธรรม อันเรียกว่า พรหมวิหาร 4 ประการ และจะต้องสอบสวนคดีโดยปราศจากความลำเอียง คือมีอคติธรรม 4 ประการ ดังนั้นจึงนำธรรมทั้ง 2 ข้อมาประกอบกัน สำหรับตำรวจผู้ผดุงความยุติธรรม คือ

พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมที่มีไว้เป็นหลักและกำกับความประพฤติ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างดีพร้อม และปฏิบัติตนต่อบุคคลทั้งหลายได้โดยถูกต้อง อันได้แก่

- เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้มีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป

- กรุณา หมายถึง ความสงสาร ช่วยเหลือฟื้นฟู บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

- มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขเจริญยิ่งขึ้นไป

- อุเบกขา หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง อันให้ดำรงอยู่ในธรรม มีจิตเฝ้าระวังระวังธรรมไม่เอนเอียง

อคติ 4 หมายถึง การที่ไม่เที่ยงธรรมและมีความลำเอียง อันได้แก่

- ฉันทาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะชอบ

- โทสาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะชัง

- โมหาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะหลง พลาดผิดเพราะเวลา

- ภยาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะกลัว

ธรรมสำหรับตำรวจเพื่อออกหนต่อการชั่วๆโทษ

การปฏิบัติงานของตำรวจที่ต้องจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ในบางกรณีก็อาจถูกขัดขวาง เบาะเขี่ย ถากถาง ถูกตำหนิตติเตียน คำว่า ทำทลาย ฯลฯ จากผู้เสียหายหรือประชาชน ตำรวจจึงต้องมีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งชั่วๆอย่างที่สุด ตำรวจทุกคนจึงต้องมีธรรมที่จะช่วยให้เป็นคนหนักแน่น ไม่โทสะวุ่นวาย คือ

- ทมะ หมายถึง การฝึกฝน การข่มใจ ผูกนิสัย ปรับตัว ผูกคิด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้ก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

- ขันติ หมายถึง ความอดทนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร
เข้มแข็ง ไม่หวั่นไหว หรือทอดถอน

ธรรมสำหรับตำรวจเพื่อการต่อสู้กับการให้สินบนหรือผลประโยชน์อันมิชอบ

หน้าที่ของตำรวจที่ต้องจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย สืบสวน
สอบสวนหาหลักฐานประกอบการฟ้องร้องให้ศาลลงโทษที่ดี ถือเป็นอำนาจที่ตำรวจให้คุณ
ให้โทษผู้กระทำความผิดนั้น ๆ ได้ ผู้กระทำความผิดกฎหมายจึงพยายามกระทำทุกวิถีทางที่จะให้ตน
รอดพ้นจากการถูกจับกุม หรือถูกฟ้องร้องจนถูกศาลลงโทษ ด้วยการให้สินบนแก่ตำรวจผู้จับกุม
ผู้สอบสวนคดี และมีแต่ตำรวจผู้มีอำนาจสิ่งคดี ตำรวจที่ดีจึงควรมีคุณธรรม หรือขันติ ข่มใจ
และมีศิริ ความละเอียดใจแก่การทำชั่ว และมีโอตตัปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว

ธรรมสำหรับตำรวจให้เป็นสัณณะที่ดีของประชาชน

การเป็นที่พึ่งของประชาชนได้นั้น ตำรวจแต่ละคนจะเป็นที่พึ่งที่ดีได้เพียงใดนั้น
ขึ้นอยู่กับคุณธรรมในตัวของตำรวจเอง ธรรมอันเป็นที่พึ่งสร้างที่พึ่งหรือทำตนให้เป็นที่ยึดของ
ผู้อื่นได้ ชื่อว่านาคกรณธรรม 10 ประการ ได้แก่

- ศีล คือ ความประพฤติอันดีงาม สุจริต
- พหุสัจจะ คือ ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก มีความเข้าใจลึกซึ้ง
- กัลยาณมิตตตา คือ การคบคนดี ได้ที่ปรึกษา และผู้แนะนำสั่งสอนที่ดี
- โสวัระจิสสตา หมายถึง การเป็นผู้รับฟังเหตุผล
- กิงกรณิเยสุ ทักขตา หมายถึง ความเอาใจใส่ ขวนขวายในกิจใหญ่ย่อย
เพื่อหมู่คณะ รู้จักพิจารณาไตร่ตรอง สามารถจัดทำให้สำเร็จเรียบร้อย
- ชัมมกามตา หมายถึง การเป็นผู้เฝ้าหาความจริง รู้จักพูด รู้จักรับฟัง ทำให้
เกิดความพอใจ ร่วมปรึกษาสนทนา แสวงหาความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป
- วิริยารัมภา หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร ละความชั่ว ประกอบความดี
มีใจแน่วแน่กล้า บากบั่นก้าวหน้า ไม่ย่อท้อ ไม่ทอดทิ้งธุระการงาน
- สันตญฺญี หมายถึง ความสันโดษ อินทรีย์ มีความพอใจด้วยสิ่งที่หามาได้ด้วย
ความเพียรอันชอบธรรมของตน
- สติ หมายถึง การรู้จักกำหนดจดจำ ระลึกที่ได้กล่าวคำพูดใดไว้ไม่มี
ความประมาท
- ปัญญา หมายถึง ความมีปัญญายังรู้เหตุผล รู้จักคิดพิจารณา เข้าใจภาวะ
ของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

ธรรมว่าด้วยคุณลักษณะของตำราวจที่ศึในทีศนะของประชาชน

ความสำเร็จในงานตำราวจนั้น จะเป็นไปไม่ได้เลย หากมิได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากประชาชน เช่น การให้ข่าวเกี่ยวกับคนร้าย เป็นพยานยืนยันในชั้นการสอบสวน และชั้นศาล เป็นต้น ทั้งนี้ประชาชนต้องมีความเลื่อมใสตำราวจเป็นสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะของตำราวจที่ประชาชนจะเลื่อมใสศรัทธา ได้แก่

- ตำราวจตนอยู่ในความสุจริต
- ตำราวจตนอยู่ในความยุติธรรม
- มีความเฉลียวฉลาด สุขุมรอบคอบ
- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- มีความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจในการทำงาน
- สามารถปิดบังความลับได้เป็นอย่างดี
- มีใจคอกว้างขวาง เสถียรได้ ไม่เห็นแก่ตัว
- เป็นมิตรแท้ของประชาชน
- ไม่เป็นผู้ลุ่มหลงในอภายมุขจนประชาชนขาดความไว้วางใจ
- มีความจริงใจแสดงออกทางกิริยาวาจา มิใช่เสแสร้ง
- มีกิริยาดีเป็นที่น่ารัก น่าเคารพนับถือ
- มีวาจาดี สุภาพเรียบร้อย มีเสน่ห์ จับใจผู้ฟัง มิใช่อุจุก อุหมิ่น

เหยียดหยาม หรือเสแสร้ง

- เป็นกัลยาณมิตรของประชาชน
- มีความไม่ประมาท ไม่ขาดสติในการกำกับความประพฤติของตนอยู่เสมอ

ไม่ละโอกาสที่จะสร้างความดีงาม

ลำดับวน ศรียณ (2529: 1-5) ได้กล่าวถึงคุณธรรมตำราวจว่าคุณธรรมตำราวจ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่ออาชีพตำราวจ ทั้งนี้เพราะตำราวจเป็นอาชีพที่พึงต้องประพฤติปฏิบัติ ตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพสรรเสริญจากประชาชน และจากบุคคลในทุกองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานตำราวจเป็นงานที่ต้องยึดถือกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง เป็นสำคัญด้วยแล้ว "คุณธรรม" จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้อำนาจสามารถปฏิบัติงานให้เกิดผล สำเร็จทั้งแก่ส่วนรวมและส่วนตัวได้

คุณธรรมที่ตำราวจพึงยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนนั้น

ประกอบด้วย

(1) ความรักชาติและมีศรัทธาแรงกล้าในการรับใช้ชาติ คุณธรรมในข้อนี้ พึงต้องประกอบไปด้วย ความจงรักภักดีทั้งต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

การเสียสละ อันได้แก่

- การเสียสละด้วยจิตใจ คือ การเสียสละความสุขส่วนตัว
- การเสียสละตามหน้าที่ของตนคือ สังคหวัตถุ 4 ประการ คือ
ทาน คือ การให้ปันสิ่งของแก่บุคคลที่ควรให้
ปิยวาจา คือ การเจรจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน
อิตถจริยา คือ การประพฤติในสิ่งที่ประเสริฐต่อผู้อื่น
สมานัตตตา คือ การไม่ถือตัว
- การเสียสละด้วยการบริจาคทรัพย์

(2) ความซื่อสัตย์ คือ ความจริงใจ ซื่อตรงต่อสิ่งต่าง ๆ มีอยู่ 3 ประการ คือ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ในงานที่ตนเองกระทำ ซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ การไม่ประทุษร้ายผู้ใด และ ซื่อสัตย์ต่อตัวเองและประเทศชาติ ในการทำความดีด้วยความจริงใจ

(3) ความยุติธรรมในการตัดสินคดีต่าง ๆ ควรตั้งตนอยู่ในความเที่ยงธรรม โดยเว้นจากอคติ 4 ประการ คือ

- ฉันทาคติ คือ ลำเอียงเพราะรักใคร่กัน
- โทสาคติ คือ ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน
- โมหาคติ คือ ลำเอียงเพราะเขลา
- ภยากติ คือ ลำเอียงเพราะกลัว

(4) ความกล้าหาญที่ชอบธรรม เป็นอุดมคติที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ซึ่งผู้กล้าหาญควรตั้งตนอยู่ในเวสารัชชกรรณธรรม 5 ประการ คือ

- ศรัทธา คือ เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ
- ศีล คือ การรักษากายวาจาใจให้เรียบร้อย
- พหุสัจจะ คือ ความเป็นผู้มีการศึกษามาก
- วิริยบรณะ คือ มีความเพียร
- ปัญญา คือ รอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้

(5) ความขยันหมั่นเพียร บุคคลผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในวิถีทางที่ถูกต้องตามคลองธรรม ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต โดยมีหลักธรรมที่ถูกต้องควรประพฤติ คือ อิทธิบาท 4 คือ

- ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- วิริยะ คือ มีความเพียรในสิ่งนั้น
- จิตตะ คือ มีความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น
- วิมังสา คือ มีความหมั่นตรองหาเหตุผลในสิ่งนั้น

(6) ความมานะอดทน หมายถึง การมีใจอดกลั้นต่ออารมณ์ที่ไม่พอใจ ซึ่งเป็นเหตุให้เสียประโยชน์ที่ควรจะได้ ซึ่งมักเรียกว่า ขันติ ได้แก่ ความอดทน ซึ่งเป็นเครื่องแต่งจิตใจมิให้เกิดความท้อถอยต่ออุปสรรคต่างๆ ความอดทนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ อดทนต่อความลำบากทางกาย อดทนตรากตรำต่อธรรมชาติในการประกอบกิจการงาน และ อดทนต่อความเจ็บใจ การถูกตำว่า ไม่แสดงความโกรธและอาฆาต

(7) ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งในทางตำราถือว่ามีความสำคัญมาก ความสามัคคีมีอยู่ 2 ประการคือ ความพร้อมเพรียงด้วยกาย และความพร้อมเพรียงทางใจในการคิดเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

(8) ความรู้สึกละแวกและศักดิ์ศรีแห่งตนในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการที่ตัวตำรวจเองนั้น จะมีเกียรติ ศักดิ์ศรีตลอดทั้งคุณธรรมที่ดีเพียงใด ธรรมที่จะกระทำที่พึงให้แก่คนและผู้อื่นได้นั้น เรียกว่า นาคกรณธรรม 10 อันได้แก่

- ศีล คือ การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย
- พหุสัจจะ คือ ความเป็นผู้ได้รับการศึกษามาก
- กัลยาณมิตรตตา คือ ความเป็นผู้มีเพื่อนดีงาม
- โสวัจสสตา คือ ความเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย
- กิจกรณเยสุทักขตา คือ ความขยันเอาใจใส่ในกิจธุระทั้งหลาย
- ชัมมามกามตา คือ ความใคร่ในธรรมที่ชอบ
- วิริยะ คือ เพียรละความชั่ว ประพฤติความดี
- สันตุฏฐี คือ ความยินดีด้วยปัจจัย 4 ตามมีตามได้
- สติ คือ ความสามารถจำการที่ทำได้และคำที่พูดไว้
แม้นานแล้วก็ตาม
- ปัญญา คือ ความรอบรู้

5) โครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ

ในปี พ.ศ.2525 กรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ 1388/2525 ลงวันที่ 24 กันยายน 2525 ได้กำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้ตำรวจไทยมีคุณสมบัติเฉพาะพิเศษนอกเหนือจากการมีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และปฎิภาณไหวพริบ โดยต้องมี "จริยธรรมตำรวจ" ให้เป็นเครื่องมือขึ้นำทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่เป้าหมายของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่แท้จริง จริยธรรมตำรวจจะช่วยให้ตำรวจทั้งหลายนี้ มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ หรือกิริยาที่ต้องประพฤติตามแบบ

ธรรมเนียมที่ดีของข้าราชการตำรวจ หรือตามแบบฉบับที่ดีของผู้มีอาชีพเป็นข้าราชการตำรวจ จริยธรรมตำรวจเป็นหลักการสำคัญสำหรับข้าราชการตำรวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ อันเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้มีอาชีพนี้มีคุณธรรม มีวินัย มีมารยาท ประพฤติตนเหมาะสม และปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เป็นที่นิยมเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของรัฐบาล กรมตำรวจจึงได้กำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจ วิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ และการประเมินผลไว้ เพื่อเป็นหลักการสำหรับยึดถือ และเป็นแนวปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และรักษาความมั่นคงให้แก่ประเทศไทยด้วยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมตำรวจได้กำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 คุณธรรมตำรวจ
- ส่วนที่ 2 ค่านิยมของตำรวจ
- ส่วนที่ 3 อุดมคติตำรวจ
- ส่วนที่ 4 หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ
- ส่วนที่ 5 ข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ

โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 คุณธรรมตำรวจ

ให้ข้าราชการตำรวจยึดถือและปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ไว้ดังนี้

(1) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

(2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติอยู่ในความสัตย์สุจริต ความดีนั้น

(3) การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วง ความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

(4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ส่วนที่ 2 ค่านิยมของตำรวจ

ให้ข้าราชการตำรวจยึดถือและปฏิบัติตามค่านิยมของตำรวจ

5 ประการ ตามที่รัฐบาลได้ประกาศ ไว้ดังนี้

- (1) พึงตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- (2) ประหยัดและอดออม
- (3) มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- (4) ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- (5) มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ส่วนที่ 3 อุดมคิตำรวจ

"อุดม" หมายถึง บอด "คิต" หมายถึง ทางไป

"อุดมคิตำรวจ" หมายถึง แนวทางไปสู่ความเป็นยอดตำรวจ เป็นจริยธรรมที่ส่งเสริมให้ตำรวจเป็นผู้มีวินัย มีหลักธรรมที่ตำรวจพึงระลึกถึงในเวลาปฏิบัติหน้าที่ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่รักษากฎหมาย และรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยตำรวจนั้นอยู่ในท่านองคลองธรรม ไม่กระทำใด ๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่ตนเองและตำรวจโดยส่วนรวม นอกจากนั้นจะเป็นแรงใจให้กระทำแต่ความดี เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

อุดมคิตำรวจ ได้ระบุไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับ คติ ลักษณะที่ 44 ถึงแม้จะไม่มีการกำหนดโทษไว้เช่นเดียวกับวินัยตำรวจ แต่ก็หลักธรรมหรือคุณธรรมตำรวจที่ให้ผลในทางบวก กล่าวคือ ตำรวจผู้ไม่ประพฤติผิดวินัยและยึดมั่นในอุดมคติ จะเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องให้เป็นยอดของความปรารถนาที่กรมตำรวจ และสังคมมอบหมายไว้วางใจ ขอพิจารณาในสาระสำคัญของอุดมคิตำรวจ มีดังนี้คือ

1. การเคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่

การเคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ คือการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง เคารพต่อหน้าที่ ให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และถูกต้อง มีความละเอียดต่อความประพฤติอันมิชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนเวลาราชการไปทำกิจส่วนตัว เป็นต้น

2. กรุณาปรานีต่อประชาชน

ตำรวจพึงต้องให้ความสำคัญแก่ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกัน ให้ความช่วยเหลือในทุกทางที่จะพึงกระทำได้ แม้จะเป็นเวลานอกเวลางาน และชดเชยด้วยความสุภาพเรียบร้อย

3. อุดหนุนต่อความเจ็บใจ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น ย่อมมีประชาชนฝ่ายที่ได้ประโยชน์และฝ่ายที่เสียประโยชน์ในเวลาเดียวกัน ดังนั้น ผู้ที่เสียประโยชน์หากไม่พอใจก็อาจจะกระทำการสิ่งใดที่กระทบกระเทือน ให้เกิดความเจ็บใจ น้อยเนื้อต่ำใจขึ้นได้ ทำให้หมดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เกียจคร้านและบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ต้องรับโทษทัณฑ์เป็นผลเสียต่อตนเองได้ ตำรวจจึงต้องมีความอดทนและยึดมั่นในอุดมคติ

4. ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก

การปฏิบัติงานตำรวจนั้น ไม่มีเวลาทำงานที่แน่นอนและไม่มีวันหยุด งานตำรวจเป็นงานที่ยากลำบากกว่างานอื่น มีความลำบากทั้งกายใจ จึงต้องทำใจอุทิศตนให้กับงาน ไม่หวั่นไหวและไม่ท้อถอย มีความอดทนในการปฏิบัติงาน โดยยึดแนวทางที่ถูกต้อง

5. ไม่มกมากในลาภผล

งานตำรวจเป็นงานที่มีอำนาจ และส่อแหลมต่ออาภิสินจ้าง ดังนั้น ตำรวจจึงต้องทำใจให้หนักแน่น มีศีลธรรมประจำใจ ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนจากประชาชน เพราะหากเกิดความโลภขึ้นในใจเมื่อใดแล้ว ก็จะพยายามหาทางให้ได้อาภิสินจ้างมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในทางที่มิชอบ ทำให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่หมู่คณะ และตัวผู้รับอาภิสินจ้างเอง ก็จะถูกโทษทัณฑ์ ทำให้เกิดปัญหาเดือดร้อนต่อครอบครัวได้ในที่สุด

6. บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น บางครั้งแม้ว่าจะมีงานในหน้าที่ตำรวจเลขก็ตาม แต่หากสามารถช่วยเหลือ ใกล้เกลี่ย บัดเป่าความทุกข์ได้ แม้ว่าจะเป็นนอกเวลางาน ก็ควรทำเพื่อรักษาอุดมคติและเกียรติศักดิ์ของตำรวจ

7. ดำรงตนในความยุติธรรม

งานของตำรวจบนสถานนั้น มักจะมีคู่กรณีมาหาตำรวจเป็นที่พึ่ง เพื่อช่วยตัดสินปัญหา หรือให้คำเินคดีกับอีกฝ่ายหนึ่ง หากมีความโลภในอาภิสินจ้าง มีความโกรธไม่พอใจในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีความหลงเชื่อในคำบอกเล่าของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่บอกเล่าเกินความจริงแล้ว ย่อมจะทำให้เสียความยุติธรรมและ เกิดผลเสียต่อตำรวจได้

8. กระทำการด้วยปัญญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจำเป็นต้องประกอบไปด้วย ปัญญา และไหวพริบปฏิภาณ เพราะเป็นงานที่เสี่ยงต่ออันตราย เสี่ยงต่อการพลาดและละเมิดกฎหมายในบางครั้ง ดังนั้น ตำรวจจึงจำเป็นต้องขวนขวายหาความรู้ หมั่นศึกษากฎหมายไว้อยู่เสมอ เพื่อจะได้พร้อมเมื่อประสบปัญหาเฉพาะหน้าขณะปฏิบัติหน้าที่

๑. รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ต้องอาศัยความกล้าในทางที่ถูก โดยอาศัยการตัดสินใจที่ถูกต้อง การปฏิบัติหน้าที่จะต้องปฏิบัติด้วยความสุจริตรอบคอบ ระมัดระวังตัวตลอดเวลา ไม่ประมาท

ส่วนที่ 4 หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ

ให้ข้าราชการตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญ สำหรับผู้มีอาชีพตำรวจ ได้ยึดถือเป็นเครื่องสังวรไว้มิให้คิดผิด ชั่วผิด และกระทำผิด รวม 11 ประการ ดังนี้

(1) หลักการเกี่ยวกับสถาบันปกครอง

- ข้าราชการตำรวจต้องมีความจงรักภักดีต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์
- ข้าราชการตำรวจต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ข้าราชการตำรวจต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง โดยไม่เป็นผู้บริหารหรือกรรมการพรรคการเมืองใด ๆ และไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสียความยุติธรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ข้าราชการตำรวจต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล
- ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและให้เกียรติในสถาบันศาล ไม่ปฏิบัติภารกิจใด ๆ อันเป็นการละเมิดอำนาจศาล

(2) หลักการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

- ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้ที่รักและหวงแหนดินแดนดินไทย
- ต้องสนใจข่าวสาร เหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อประเทศชาติ
 - ต้องรายงานเหตุการณ์คือผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีหน้าที่รักษาความมั่นคง ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ
 - ต้องรักษาความลับของทางราชการเป็นผู้สืบละอูทิศเวลา ทรัพย์สิน สติปัญญา ความรู้ความสามารถแก่ทางราชการ
 - ต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้ด้านการข่าว การรักษาความปลอดภัย และศิลปการต่อสู้เพื่อช่วยเหลือทหารในยามฉุกเฉินหรือยามสงคราม

(3) หลักการเกี่ยวกับประชาชน

- ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและรักษาสีทิวเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายโดยเคร่งครัด
- ข้าราชการตำรวจต้องคุ้มครองป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน และให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่เลือกเหล้ากำเริด ศาสนา ลัทธิ หรือฐานะ
- ข้าราชการตำรวจพึงต้องปฏิบัติต่อประชาชนเยี่ยงมิตร และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความมั่นคง การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

(4) หลักการเกี่ยวกับขบวนการยุติธรรม

เนื่องจากในงานตำรวจนั้น ผู้เป็นข้าราชการตำรวจ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม สืบสวนสอบสวนเอาตัวผู้กระทำความผิด และรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะพิสูจน์หรือฟ้องร้องผู้กระทำความผิด การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของขบวนการยุติธรรม ซึ่งต้องปฏิบัติงานสัมพันธ์กับอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จึงต้องมีความรู้งานระเบียบแบบธรรมเนียมการกฎหมาย เกี่ยวกับขบวนการยุติธรรมทุกสาขา สามารถประสานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการสอบสวนและพิจารณาพิพากษาคดีแก่ประชาชน

(5) หลักการเกี่ยวกับกฎหมาย

- ข้าราชการตำรวจมีหน้าที่ต้องใช้กฎหมายในฐานะของผู้รักษากฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ดังนั้น เมื่อมีผู้ละเมิดกฎหมาย ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้ดำเนินการขั้นต้น ตั้งแต่การรับแจ้งความรับคำร้องทุกข์ การสืบสวน การจับกุม การค้น การตั้งข้อหา การสอบสวนคดี การให้ประกัน การฝากขัง และการส่งฟ้อง/ไม่ฟ้องคดี
- ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ จะกระทำเกินเหตุมิได้
- ข้าราชการตำรวจต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย อย่างถ่องแท้

(6) หลักการเกี่ยวกับการบริหารงาน

- ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรื่องการบริหารงานและการพัฒนางานอย่างกว้าง ๆ โดยละเอียด อันได้แก่ การรู้จักใช้คน เครื่องมือสื่อสาร วัสดุครุภัณฑ์ อาวุธยุทโธปกรณ์ เงินงบประมาณ ในการปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา ต้องมีความสามารถในการจัดระบบ ขั้นตอน และวิธีการทำงานให้ตรงกับเป้าหมายของการบริหารงาน คือ มีความสะดวก รวดเร็ว ทันเวลา ถูกต้อง ยุติธรรม และเกิดความพอใจแก่ทุก ๆ ฝ่าย
- ในการปฏิบัติหรือการบริการต่อข้าราชการตำรวจด้วยกัน หรือกับประชาชนทั่วไป ต้องจัดให้มีระบบ สิ่งการ ควบคุม ตรวจสอบที่แน่นอน
- ในการบริหารงานบุคคลต้องถือระบบคุณธรรมและความสามารถเป็นหลัก เพื่อส่งผลให้การปฏิบัติงานอื่น ๆ มีประสิทธิภาพสูง
- ในการปรับปรุงหรือแก้ไขการบริหารงาน ต้องทราบถึงสาเหตุของปัญหา ทำการวิเคราะห์ วางแผนการปฏิบัติ และจัดให้มีการประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี และมีความนิยมเลื่อมใส ศรัทธาระบบการบริหารงานและตัวข้าราชการตำรวจเป็นอย่างดี

(7) หลักการเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่

ข้าราชการตำรวจต้องคำนึงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ กฎหมายระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชากำหนดหรือมอบหมาย โดยไม่ละเมิดขอบเขตอำนาจของตนเอง ไม่กระทำการใดเกินขอบเขตอำนาจ ไม่ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติผิดกฎหมาย ไม่ข่มเหงรังแกประชาชนโดยใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ แม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ให้ดำเนินการไปตามพยานหลักฐานและขั้นตอนของกฎหมาย

(8) หลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่

- ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจนั้น ข้าราชการตำรวจพึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ใช้ความรู้ความสามารถประสพการณ์อย่างเต็มที่ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ในการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการตำรวจพึงต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรใช้ปฏิภาณไหวพริบ มีความมานะพยายามจนงานสำเร็จผลไม่เกียจคร้าน ละทิ้งหน้าที่ โดยยังไม่มีผู้อื่นรับผิดชอบต่อจากตน หรือทำงานอย่างเฉื่อยชา จนทำให้งานเสียหาย และประชาชนเกิดความเสื่อมศรัทธา

(9) หลักการสร้างศักดิ์ศรีเกียรติยศและปลูกศรัทธาจากประชาชน

ในการสร้างศักดิ์ศรีเกียรติยศและปลูกศรัทธาจากประชาชนนั้น ข้าราชการตำรวจจะต้อง

- เป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

- เป็นผู้กล้าหาญ เสียสละ มีความรอบรู้ และขยันหมั่นเพียร
ในการปฏิบัติหน้าที่

- ในการบริการประชาชน ข้าราชการตำรวจต้องกระทำการ
โดยเท่าเทียมกันเสมอหน้ากันด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่เบียดเบียน อุหมีนเหยียดหยาม
ประชาชน วางตัวเป็นกลางในการสืบสวนสอบสวน ไม่ลำเอียง มีอคติต่อฝ่ายใดจนเสียความ
เป็นธรรม และอนุเคราะห์แก่ประชาชนตามฐานะานุรูปโดยไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน
ใด ๆ

(10) หลักเสริมสร้างความสามัคคีของข้าราชการตำรวจ

- ผู้บังคับบัญชาพึงต้องนำศิลปการปกครองคนมาใช้ และเร่ง
เสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ โดยการอบรมชี้แนะให้เห็นความถูกต้องตามทำนอง
คลองธรรมไปในทางเดียวกัน และชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการแตกความสามัคคี ซึ่งจะนำไปสู่
ความเสื่อมเสียต่อกรมตำรวจ สังคม และประเทศชาติให้เด่นชัด

- ผู้บังคับบัญชาและข้าราชการตำรวจทุกคน ต้องเลือก
ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและมีภาพพจน์ที่ดีในสายตาของประชาชน

(11) หลักการประชาสัมพันธ์และการประสานงาน

- ข้าราชการตำรวจต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีปฏิภาณ
ไหวพริบ ใช้กิริยาจาพุ่มนวลไพเราะ ให้เกียรติยกย่องผู้อื่น ให้การช่วยเหลือและ
สงเคราะห์ผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ได้รับความร่วมมือร่วมใจตามมา
จากประชาชนและหน่วยงานใด ๆ

ส่วนที่ 5 ข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ

ให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามข้อปฏิบัติสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจ เพื่อ
ผลความสำเร็จที่ดี ในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้คือ

(1) การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ

การปฏิบัติตนของข้าราชการตำรวจไม่ว่าต่อผู้ใด ต้องดำเนิน
ไปโดยคำนึงถึงการสร้างศรัทธา และความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ข้าราชการตำรวจ
ทุกคนจึงพึงต้อง

- ปฏิบัติตนให้มีลักษณะสุภาพ อ่อนน้อม น้าเคารพ ยำเกรง
- ให้บริการทันทีเมื่อเห็นสมควรหรือเมื่อได้รับการร้องขอ

โดยชอบ

- ปฏิบัติงานโดยไม่อคติ ปิดหน้าที่เป็นหลักช่วยเหลือ
 - ผู้ประสบเคราะห์กรรม พยายามบรรเทาสาธารณภัย
 - ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์
- ต่อส่วนรวม

(2) การปฏิบัติเมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิดกฎหมาย

- ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษากฎหมาย เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้อาวุธและกำลัง ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ เท่านั้น ขอบเขื่อนาจดังกล่าว ข้าราชการตำรวจต้องทำความเข้าใจตลอดเวลาว่ามีเพียงใด จำกัดแค่ไหน แต่ทั้งนี้การปฏิบัติต้องแสดงโดยใช้มาตรการรุนแรงน้อยที่สุดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

(3) การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวน

- ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้ให้ความยุติธรรมระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา โดยไม่อคติต่อฝ่ายใด
- ต้องสนใจรับฟังข้อบ่งชี้ การกล่าวอ้างและพยานหลักฐานที่ทั้ง 2 ฝ่ายจะนำมาแสดง
- ไม่ปฏิบัติการทำงานเยาะเย้ย อุหมิ่นผู้ใด แม้ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดจริง ก็ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายเท่านั้น
- ข้าราชการตำรวจต้องหมั่นฝึกฝนตนให้มีจิตใจหนักแน่น ไม่ฟังความข้างเดียว ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลและพยานหลักฐาน แต่ใช้พิจารณาอย่างดีที่สุดประกอบการปฏิบัติหน้าที่

(4) การรับของขวัญ รางวัล หรือให้อภิสิทธิ์

- งานข้าราชการตำรวจ เป็นงานที่ต้องควบคุมตัวเอง ทำตนให้มีเกียรติ และเสียสละ ต้องระมัดระวัง มิให้ตกอยู่ในฐานะที่ประชาชนคนใดคนหนึ่งจะมาหวังสิทธิพิเศษจากข้าราชการตำรวจ เช่น รับของขวัญ ของกำนัล อันจะชักนำไปให้มีการปฏิบัตินอกหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

(5) การเป็นประจักษ์พยาน

- ข้าราชการตำรวจจะต้องมีความแน่ใจในพยานหลักฐานที่จะใช้ในการประกอบการพิจารณาโดยไม่อคติ มุ่งร้าย ต้องปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลจากฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สังคม เศรษฐกิจ อื่นใด
- ข้าราชการตำรวจต้องยอมเสียสละเวลาในการพัฒนาแนวความคิดและสร้างงานสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี

(6) การปฏิบัติตนในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้บังคับบัญชาต้อง

- เอาใจใส่ดูแลผู้บังคับบัญชา
- ประพฤติตนเป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- มีความรับผิดชอบและไม่ผลักภาระความรับผิดชอบแก่

ผู้ใต้บังคับบัญชา

- มีลักษณะเป็นผู้นำพร้อมที่จะนำผู้ใต้บังคับบัญชาฟันฝ่าอุปสรรค

ในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

- หมั่นอบรมตักเตือนให้ความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับงาน

ในหน้าที่รับผิดชอบ

(7) การปฏิบัติตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้าราชการตำรวจในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาพึงต้อง

- เคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา
- รักษาระเบียบวินัยและความสามัคคีในหมู่คณะ
- พร้อมที่จะอุทิศตนให้แก่หน้าที่ราชการโดยไม่หลีกเลี่ยง

เกียจคร้าน

(8) การปฏิบัติตนในฐานะเพื่อนร่วมงาน

ข้าราชการตำรวจต้อง

- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
- สร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะ
- ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยยึดวัตถุประสงค์ส่วนรวม

ของหน่วยเป็นหลัก

- พยายามเสริมสร้างพัฒนางานทั้งในหน้าที่ความรับผิดชอบ

ของตนและของหน่วย ให้ดีขึ้น

(9) การปฏิบัติตนของข้าราชการตำรวจ

ข้าราชการตำรวจพึงต้องประพฤติตนให้เหมาะสม ทั้งในและ

นอกเวลาราชการ โดยการ

- ประพฤติตนเป็นคนดี ทั้งในและนอกหน้าที่
- ใช้จ่ายอย่างประหยัด เหมาะสมแก่ฐานะและ
- สร้างครอบครัวให้มีความสุข
- ไม่หมกมุ่นในอบายมุขทั้งหลาย

- อุทิศตนต่อการทำงานด้วยความเข้มแข็ง อดทน และสร้าง ศรัทธาให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

(10) การเยี่ยมเยียนผู้ได้บังคับบัญชา

ข้าราชการตำรวจที่มีคุณธรรมและเป็นนักประชาสัมพันธ์ ต้อง ให้ความสนใจ เยี่ยมเยียนแก่ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา หรือผู้บาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยจากผล ในทางคดี การเยี่ยมเยียนดังกล่าว จะก่อให้เกิดความสบายใจแก่ผู้ได้รับการเยี่ยมเยียน และญาติมิตร และยังจะทำให้ได้รับความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนคดีใน การป้องกัน อาชญากรรม และยังเป็นการช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติ เพราะเป็นการดึงมวลชน มาเป็นฝ่ายรัฐบาล

(11) การปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้านใกล้เคียง เยาวชนและเด็ก

ข้าราชการตำรวจพึงระลึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการ เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของข้าราชการตำรวจแก่ส่วนรวมได้ ดังนั้น หากข้าราชการตำรวจ มีการประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน ผู้อยู่ในละแวกใกล้เคียงกันอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเพื่อนบ้านอย่างดีแล้ว ก็จะทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีแก่ข้าราชการตำรวจทั้งโดย ส่วนตนและส่วนรวม

ส่วนวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจนั้น กรมตำรวจได้ กำหนดวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้เกิดการปลูกฝังลึกเข้าไปในจิตใจของ ข้าราชการตำรวจ ให้เป็นความรู้ความคิดที่ดี และเป็นนิสัยเคยชิน เป็นค่านิยมประจำตัวของ ตำรวจทุกคน ดังนี้คือ

(1) ให้รองอธิบดีตำรวจฝ่ายบริหาร มีหน้าที่วางมาตรการ ควบคุมและสั่งการ เกี่ยวกับการดำเนินการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ ของหน่วยงานใน สังกัดกรมตำรวจทุกระดับ โดยมีศูนย์ประชาสัมพันธ์เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการวิธี

(2) ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์กรมตำรวจร่วมกับกองวิชาการ ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่แจกจ่าย อธิบายความหมายของจริยธรรมตำรวจ ไปยัง หน่วยงานต่าง ๆ ของกรมตำรวจ รวมทั้งจัดวิทยากรบรรยายเรื่องจริยธรรมตำรวจ ให้ ข้าราชการตำรวจได้เข้าใจยิ่งขึ้น

(3) ให้ผู้บังคับบัญชาศึกษาพิมพ์เอกสารเรื่องจริยธรรม ตำรวจ แจกจ่ายให้กับผู้เข้ารับการอบรมทุกหลักสูตร โดยจัดให้มีชั่วโมงบรรยายเรื่อง จริยธรรมตำรวจ จัดไว้ในหลักสูตร พร้อมทั้งให้มีการวัดผลด้วย

(4) ให้ผู้บัญชาการหรือตำแหน่งเทียบเท่า มีหน้าที่ในการวางมาตรการดูแลการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ ของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กรมตำรวจวางไว้ และให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดข้อปฏิบัติปลีกย่อยเพิ่มเติมเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้เหมาะสมกับหน่วยงานและหน้าที่รับผิดชอบของงานนั้น ๆ

(5) ให้เจ้ากระทรวงกำหนดแผนการตรวจงานจริยธรรมตำรวจไว้ในแผนการตรวจงานประจำปี โดยถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่ต้องตรวจ และต้องตรวจสอบหลักฐานการฝึกอบรมจริยธรรมตำรวจของหน่วยงานที่ไปตรวจ โดยการทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องจริยธรรมตำรวจ โดยกระทำทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ข้าราชการตำรวจสนใจมากยิ่งขึ้น

(6) ให้ผู้บังคับบัญชาตำแหน่ง ผู้บังคับการ ผู้กำกับการ สารวัตรใหญ่ สารวัตร และตำแหน่งเทียบเท่า จัดให้มีการอบรมในเรื่องจริยธรรมแก่ข้าราชการตำรวจในปกครองทุกตำแหน่งและชั้นยศ พร้อมทั้งให้มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการทำหลักฐานให้ตรวจสอบได้ โดยการทดสอบดังกล่าวควรทำเป็นประจำทุกช่วง 6 เดือน หรือปีละ 2 ครั้ง

(7) ให้ข้าราชการตำรวจทุกตำแหน่ง ถือเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจริยธรรมตำรวจครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ สังคม กรมตำรวจ และตนเอง

6) การประเมินผล

ให้มีการประเมินผลการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำมาปรับปรุงวิธีการเสริมสร้างจริยธรรม และประกาศเกียรติคุณแก่ผู้มีจริยธรรมดีเด่น ดังนี้

(1) ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์กรมตำรวจ วางระเบียบและหลักเกณฑ์ในการประเมินผลหน่วยงานและตัวข้าราชการตำรวจ เพื่อให้ถือปฏิบัติต่อไป

(2) ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับการลงไป ประเมินผลการเสริมสร้างจริยธรรมเป็นรายหน่วยและรายบุคคล พร้อมทั้งให้รายงานไปยังกองบัญชาการ

(3) ให้กองบัญชาการรวบรวมผลการประเมินจริยธรรมจากผู้บังคับบัญชา ไปยังกรมตำรวจ โดยผ่านศูนย์ประชาสัมพันธ์ กรมตำรวจ

(4) ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์กรมตำรวจนำผลของการประเมินนำมา

- ปรับปรุงระบบและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

- ให้มีการมอบรางวัล ประกาศเกียรติคุณแก่ข้าราชการตำรวจที่มีจริยธรรมดีเด่นจากการประเมิน เพื่อเป็นกำลังใจแก่หน่วยงานและข้าราชการตำรวจทั่วไป

(5) ให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจที่มีผลคะแนนสูงสุดจากการประเมินผลในด้านจริยธรรม มาพิจารณาบำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษ ส่วนผู้ที่มีคะแนนจริยธรรมต่ำ หรือมีจริยธรรมตำรวจบกพร่อง ก็ให้ผู้บังคับบัญชาอบรมตักเตือนเป็นกรณีพิเศษ หากไม่ดีขึ้นในเวลาที่กำหนด ก็ให้พิจารณาโทษทัณฑ์ตามสมควร

(6) ให้ถือว่างานเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจเป็นงานสำคัญอันหนึ่งของกรมตำรวจ อยู่ในสายงานการบริหารของกรมตำรวจ ซึ่งรองอธิบดีตำรวจฝ่ายบริหาร เป็นผู้รับผิดชอบอยู่นั้นดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอน วิธีการ และเป้าหมายที่กรมตำรวจกำหนดไว้

ในปี 2537 กรมตำรวจได้มีคำสั่ง ที่ 1212/2537 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2537 เพิ่มเติมในเรื่องการควบคุมเสริมสร้างความประพฤติ และวินัยข้าราชการตำรวจ โดยยึดถือตามกรอบแนวคำสั่งกรมตำรวจ ที่ 1388/2525 โดยได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุม เสริมสร้างความประพฤติและวินัยของข้าราชการตำรวจผู้ใต้บังคับบัญชา ตามแนวทางของคำสั่งนี้ ได้มุ่งเน้นถึงความสำคัญของผู้บังคับบัญชา ให้เพิ่มความรับผิดชอบในการส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมต่อหน้าที่ ในฐานะที่เป็นผู้รักษากฎหมาย รักษาวินัยตามแบบแผนของกรมตำรวจ ให้มีการปฏิบัติตามคุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญของอาชีพตำรวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ ดังนี้คือ

ในด้านการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัย โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการฝึกอบรม มีการสร้างขวัญกำลังใจ มีการจูงใจหรือการอื่นใด ในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึกและพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นผู้มีวินัย

ในด้านการป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย โดยการเอาใจใส่สังเกตการณ์ขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย และต้องกวาดขัน ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เป็นผลดีต่อทางราชการ

ในด้านการดำเนินการทางวินัย ให้ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทันทีเมื่อปรากฏว่ามีมูลกล่าวหาว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด โดยมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอยู่แล้ว

ในการปกครองดูแลต้องปกครองดูแลด้วยความเที่ยงธรรมเสมอหน้ากัน ในการพิจารณาบำเหน็จความชอบ และการแต่งตั้งโยกย้ายต้องพิจารณาคำดำเนินการด้วยความเป็นธรรมตามกฎหมายของกรมตำรวจ โดยเคร่งครัด

ในการควบคุมเพื่อเสริมสร้างความประพฤติกและวินัยข้าราชการตำรวจนี้ ในคำสั่งได้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานมอบหมายการปกครองบังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองหรือผู้ช่วย รับผิดชอบหรือร่วมรับผิดชอบในการปกครอง หรือควบคุม กำกับดูแล ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานนั้น ๆ อย่างทั่วถึง และหากบรรดาผู้บังคับบัญชาทั้งหลายไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนี้ จะต้องถูกพิจารณาความบกพร่อง งดการขอเลื่อนขั้นและอัตราเงินเดือนประจำปี ถูกงดบำเหน็จความชอบ งดการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นในรอบปีอีกด้วย

ในด้านการเสริมสร้างความประพฤติกและวินัยของข้าราชการตำรวจนั้น จัดให้มีการคัดเลือกข้าราชการตำรวจผู้มีความประพฤติกและวินัยดีเด่น โดยการประกาศยกย่อง เกียรติคุณและมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ ให้ปรากฏเป็นประจำทุกปี เพื่อยกย่องส่งเสริมและจูงใจให้ข้าราชการตำรวจได้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง แบบแผนธรรมเนียมที่ดี และเป็นผู้รักษาวินัยที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการตำรวจอื่น ๆ

ทรงสิทธิ์ อินจันทิก และคณะ (2539: 147) ได้สรุปถึงคุณค่าของการประพฤติกตนเป็นตำรวจที่ดีมีจริยธรรมว่า จะมีคุณค่าและประโยชน์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นประโยชน์แก่ตัวตำรวจเองและครอบครัว การที่ข้าราชการตำรวจมีความประพฤติก มีคุณธรรม เลิกละอบาบมุขได้ รวมทั้งไม่คบคนชั่วจะนำไปสู่ความประพฤติกที่ชั่ว ที่ไม่ดีแล้ว เงินรายได้ก็จะพอเพียงไม่เดือดร้อน ครอบครัวก็จะมีความสุข เป็นตัวอย่างแก่ครอบครัวและผู้อื่นด้วย

2. เป็นประโยชน์ต่อกรมตำรวจในการที่จะทำให้ภาพพจน์ หรือภาพลักษณ์ของตำรวจดีขึ้น เป็นที่พอใจของประชาชน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ตำรวจผู้อื่น

3. เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานของตำรวจ เพราะนอกจากจะเป็นการทำให้ตนเองไม่มีปัญหาอันอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การงานแล้ว ผู้มีจริยธรรมย่อมเป็นผู้มีความขยันขันแข็ง เลี้ยงสละ และสามัคคี อันเกิดจากความไม่เห็นแก่ตัว อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การได้รับความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชน เพราะเมื่อตำรวจทำตนเป็นคนดี มีจริยธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์ ช่วยเหลือประชาชน ก็ย่อมเป็นที่รักใคร่ ยกย่อง มีเกียรติยศ ศักดิ์ศรี ประชาชนย่อมมีความเลื่อมใสศรัทธา และมีความเชื่อมั่นในการทำงานของตำรวจ ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือในการทำงานของตำรวจ เช่น ให้ข่าวคนร้าย ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย ยินดีเป็นพยานให้ตำรวจ เป็นต้น การทำผิดกฎหมายก็จะน้อยลง และประชาชนจะมีความสุข

โดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมในอาชีพตำรวจที่ผ่านมาทั้งหมดพบว่า จริยธรรมตำรวจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจทั้งหลาย เป็นเครื่องชี้นำการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป้าหมายของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่ดี ช่วยให้ข้าราชการตำรวจมีคุณธรรม มีวินัย มารยาท ความประพฤติที่เหมาะสม และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ตำรวจสามารถปฏิบัติงานเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุข เป็นที่เลื่อมใสของประชาชน และเหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารงานของรัฐได้ในที่สุด

พัฒนาการของแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจของไทยนั้น มีมาเป็นเวลานาน นับแต่เริ่มมีกิจการตำรวจไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา ก็ได้มีการพัฒนาของแนวความคิดในการกำหนดจริยธรรมตำรวจมาโดยตลอด จวบจนปี พ.ศ. 2498 เป็นยุคสมัยที่มีการกำหนดอุดมคติตำรวจ 9 ประการ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จนกระทั่งก่อนถึงปี พ.ศ. 2525 พัฒนาการของแนวความคิดจริยธรรมตำรวจเริ่มชัดเจน โดยแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจส่วนใหญ่จะเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับคุณธรรม หรือหลักธรรมสำหรับตำรวจ ที่มีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เช่น การใช้แนวความคิดทศศีทธราชธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับข้าราชการผู้ปกครองดูแลบ้านเมืองทั่วไป มาประกอบกับหลักธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน เฉพาะในวิชาชีพตำรวจ เช่น ธรรมสำหรับนักปราบปราม ธรรมเพื่อเป็นผู้ผดุงความยุติธรรม เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2525 กรมตำรวจจึงได้มีการกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก อันประกอบไปด้วย คุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ ซึ่งแนวความคิดของการกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจดังกล่าวเป็นการผสมผสาน คุณธรรมสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ตามพระบรมราโชวาท คุณธรรมของผู้เป็นข้าราชการที่ดี และหลักการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีรวมไว้ด้วยกัน พร้อมทั้งได้นำเสนอวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ เพื่อส่งเสริมให้จริยธรรมของข้าราชการตำรวจโดยรวมดียิ่งขึ้น โครงสร้างจริยธรรมตำรวจของไทยดังกล่าวนี้ได้ประกาศใช้ และยังคงนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ

ในวิชาชีพตำรวจนั้น ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมและการปลูกฝังจริยธรรมตำรวจ ดังต่อไปนี้

ประสพโชค คินิจศักดิ์ (2530) ได้ศึกษาในเรื่องการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาถึงการยอมรับของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาลต่อการส่งเสริมจริยธรรม เนื้อหาสาระด้านจริยธรรมที่ควรเผยแพร่ วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมจริยธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับ ในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

วิธีการศึกษาในการวิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมาจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในสถานีตำรวจนครบาล จำนวน 303 คน เป็นชั้นสัญญาบัตร 150 คน และต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร 153 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ส่วนใหญ่ยอมรับว่าจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล และควรมีการส่งเสริมจริยธรรมแก่เจ้าพนักงานตำรวจประจำสถานีตำรวจนครบาล ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะเนื้อหาสาระทางจริยธรรมที่ควรเผยแพร่และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้แก่

- การมีความมานะอดทนในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ
- การสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องเป็นผู้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ด้วยการ

การรักษากฎหมาย

- การสร้างคนให้เป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี
- การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ เพื่อสร้างความเชื่อถือและเกิดความรักจากประชาชน

ประชาชน

- การรู้จักอดทนต่อการขู่ขู่โทสะ
- การข่มใจจากการรับสินบน หรือผลประโยชน์อื่นมิชอบ
- การเป็นผู้กล้าหาญเผชิญอันตรายต่าง ๆ
- การสร้างคนให้เป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี
- การดำเนินชีวิตส่วนตัวให้อยู่ในความเหมาะสม
- การละจากอบายมุข

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล ควรได้มีวิธีการคัดเลือกจากผู้ที่มิมีลักษณะสำคัญทางจริยธรรม คือ

- ไม่เคยประพฤติคนในทางเสื่อมเสียศีลธรรมอย่างร้ายแรงมาก่อน
- ไม่เคยต้องโทษทางคดีอาญามาก่อน ยกเว้นความผิดลหุโทษ หรือการกระทำผิดโดยประมาท

- ต้องผ่านการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์วิชาจริยธรรม

การสอน หรือการอบรมผู้ที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรการสอน หรือการอบรมของกรมตำรวจ เพื่อส่งเสริมวิชาศีลธรรม จริยธรรม ควรมีวิธีการที่สำคัญในการสอนหรืออบรม คือ การคัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นผู้สอน การคัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมดูแล ให้มีการบรรจุวิชาจริยธรรมไว้ในหลักสูตรที่มีระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป ให้มีความเข้มงวดและลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่ประพฤติคนในทางเสื่อมเสียศีลธรรมจัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทุกเดือน ซึ่งวิธีการสอนและอบรมจริยธรรมดังกล่าวนี้ จะสามารถนำไปใช้กับเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ พบว่าความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลในเรื่องระดับการศึกษา ชั้นยศ และหน้าที่รับผิดชอบ ก่อให้เกิดความแตกต่างกันต่อการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรม และพบว่าศาสนาการอุปสมบทเป็นพระ การมีคนรู้จักกันที่ติดต่อเป็นประจำที่เป็นพระ และการทำบุญหรือพิธีกรรมเป็นประจำ มีความสัมพันธ์ต่อวิธีการคัดเลือกผู้ที่จะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล และพบว่าวิธีการสอนหรืออบรมผู้ที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรของกรมตำรวจ ผันแปรตามศาสนา การอุปสมบทเป็นพระ การมีคนติดต่อเป็นประจำที่เป็นพระ และการทำบุญหรือพิธีกรรมเป็นประจำ

อรรถชัย เกิดมงคล (2536) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน โดยศึกษาถึงระดับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ที่ จะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และพร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการตำรวจ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้ใช้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน เพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรสวปป้องกันและปราบปราม ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า

- ระดับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน โดยทั่วไปมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

- การประพฤติปฏิบัติด้านพฤติกรรมจริยธรรม ความเสื่อมใสทางศาสนา
สัมพันธ์ภาพในครอบครัว และอิทธิพลของผู้ร่วมงาน โอกาสที่จะได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรม
ที่เบี่ยงเบนจากการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนตำรวจที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน
อยู่ในระดับเกณฑ์ที่ต่ำไปจนถึงระดับสูง

- พฤติกรรมจริยธรรม ความเสื่อมใสทางศาสนา สัมพันธ์ภาพในครอบครัว และ
ประสิทธิภาพในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม

- พฤติกรรมจริยธรรม เป็นตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม
ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของ
ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ไว้ดังนี้

1) จากการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมมีอิทธิพลต่อระดับแนวโน้ม
พฤติกรรมจริยธรรม ดังนั้นจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใดได้รับ
แรงเสริมหรือรางวัล บุคคลจะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ต่อไป แต่พฤติกรรมใดได้รับการลงโทษ
แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นจะลดลง

ดังนั้น หากจะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ ก็ต้องม
ีการควบคุมอย่างเข้มงวด จริงจัง โดยอาศัยระบบราชการเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรม
เพราะในระบบราชการมีเครื่องมือสำคัญ คือ ระบบผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ระเบียบ
กฎเกณฑ์ อำนาจหน้าที่ที่เด่นชัด มีระบบการให้รางวัลและการลงโทษ

ในระบบงานตำรวจ ผู้วิจัยเสนอให้มีการ

- ใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับเข้าควบคุม ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษโดยเร็ว เพิ่ม
กฎเกณฑ์สำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ และผู้บังคับบัญชาต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

- ให้มีมาตรการให้รางวัล โดยกำหนดกฎเกณฑ์ประพฤติปฏิบัติที่ดี จะได้รับ
การยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลอย่างชัดเจน นำผลการประพฤติปฏิบัติมาใช้
ประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง บำเหน็จความชอบประจำปีอย่างเป็นธรรม

2) จากการวิเคราะห์เมื่อพบว่า ความเสื่อมใสทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวก
กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน มี
กิจกรรมทางศาสนาเพิ่มมากขึ้น มีการทำบุญ หรือร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ
ให้มากขึ้น

3) จากการวิเคราะห์เมื่อพบว่า สัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวก
กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม จึงควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีสัมพันธ์ภาพ
ในครอบครัวมากขึ้น โดยจัดงบประมาณจัดสร้างแฟลต บ้านพักให้ข้าราชการฯ ได้มีโอกาส

พักอาศัยรวมกับครอบครัวอย่างเพียงพอ และปรับปรุงระบบบริหารงาน และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้มีเวลาที่จะมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว และระหว่างครอบครัว เช่น กิจกรรมชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ส่งเสริมอาชีพแม่บ้าน

4) การฝึกอบรมที่ผ่านมามีอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้พฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้น กรมตำรวจจึงควรมีการดำเนินการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจ เพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นสัญญาบัตร ต่อไปทุกปีเป็นประจำ ควรเพิ่มเติมการอบรมจริยธรรมและฝึกปฏิบัติการพัฒนาจิตใจ

5) การศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อระดับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ดังนั้นการส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจขึ้นประทวนไปศึกษาเพิ่มเติมในระดับปริญญาตรีในสถานศึกษาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องของการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น แต่มิได้เป็นการช่วยแก้ปัญหาด้านจริยธรรมตำรวจแต่อย่างใด

และควรมุ่งเน้นในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการตำรวจ ที่มีใจจะมีความรู้ แต่เพียงประการเดียวเป็นหลัก หากแต่ต้องมีจริยธรรมอันดีมาด้วย ผู้วิจัยเสนอให้มีการให้มีบุคคลที่น่าเชื่อถือมาเป็นผู้รับรองประวัติความประพฤติ และเมื่อได้รับข้าราชการแล้ว ก็ควรมีมาตรการควบคุมความประพฤติ ที่ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ ให้รางวัล และจัดการฝึกอบรมเป็นประจำ เพื่อให้มีแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น

สาธิต วิกสันเทียะ(2536) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจ และเพื่อศึกษาถึงการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจ หรือเพื่อให้ทราบถึงบทบาทของโรงเรียนนายร้อยตำรวจต่อการอบรมสั่งสอนนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจ ว่าจะสามารถปลูกฝังส่งเสริมให้มีจริยธรรมตามหลักอุดมคติตำรวจ ว่าเป็นความเป็นไปได้หรือไม่ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างการศึกษาจากนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 300 คน ผู้วิจัยได้นำจริยธรรมตำรวจอันเป็นอุดมการณ์ของวิชาชีพ และทฤษฎีจริยธรรมต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการศึกษาและสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ ในรูปแบบของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามออกมาในรูปของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรมตำรวจ ที่มีปัญหาข้อขัดแย้ง ต้องอาศัยการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ครอบคลุมพฤติกรรมจริยธรรมตามอุดมคติตำรวจ 9 ประการ จากการวิจัยสรุปได้ว่า ภูมิหลังของนิสิตเรียนนายร้อยตำรวจ คือ อาชีพบิดามารดา ลักษณะการเลี้ยงดู ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง และอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของ

เด็กเรียนนายร้อยตำรวจ มากกว่าจากปัจจัยการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลว่า กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) ซึ่งเริ่มต้นจากครอบครัวได้ทำหน้าที่อบรมและปลูกฝังความรู้ มาเป็นเวลายาวนานมากกว่าการเรียนจากสังคมโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประกอบกับวัยเด็กเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมได้ง่ายกว่า ดังนั้น จึงทำให้พบผลการวิจัยที่ว่า สถาบันครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กเรียนนายร้อยตำรวจมาก ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้มีการพิจารณาถึงภูมิหลังทางครอบครัว และลักษณะการเลี้ยงดูต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อช่วยปรับปรุงให้มีการส่งเสริมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพตำรวจให้เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ตามความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ของเด็กเรียนนายร้อยตำรวจนั้น พบว่า โดยภาพรวมแล้วการเรียนการสอนตามหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สามารถปลูกฝังจริยธรรมและส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรม ได้สอดคล้องตามอุดมการณ์ของวิชาชีพค่อนข้างสูง ผู้วิจัยเชื่อว่าหากจัดการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่เหมาะสม จะทำให้การปลูกฝังจริยธรรมเกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น และผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ

การพัฒนาครูผู้สอน ให้มีการอบรมผู้สอนอย่างต่อเนื่องในอุดมการณ์ของตำรวจ เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย โดยมุ่งใช้วิชาการต่าง ๆ มีการสอดแทรกหลักจริยธรรมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การคัดเลือกครูผู้สอนให้มีคุณสมบัติทางจริยธรรมที่ดี เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานในความประพฤติส่วนตัวที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่กว้างขวาง และมีความสามารถพิเศษในการปลูกฝังจริยธรรม เป็นต้น

การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อทำให้เด็กเรียนนายร้อยตำรวจ มีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เข้าใจถึงความเท่าเทียมกันของสังคม เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส และมีความเข้าใจในปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจในด้านวิชาการ ตำรวจผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ให้ความรู้ที่มีการสอดแทรกจริยธรรมในหลักวิชาการ โดยเริ่มปลูกฝังจริยธรรมในทุก ๆ วิชา และเริ่มตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนเตรียมทหาร จริยธรรมที่นำมาปลูกฝังนั้นต้องปรับปรุงให้เข้ากับกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเน้นที่จริยธรรมที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม

และเมื่อจบการศึกษาแล้ว ควรมีแนวทางในการฝึกฝนการทำงานด้วยการควบคุม
คุณธรรม จริยธรรมตำรวจอย่างเคร่งครัด และให้มีการลงโทษอย่างจริงจัง หากมีความผิด
ทางจริยธรรมเกิดขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยการพัฒนাজริยธรรมตำรวจของไทยในอดีตที่ผ่านมา
นั้น พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทั้งในด้านการยอมรับจริยธรรม การศึกษาแนวใหม่
พฤติกรรมจริยธรรม และการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม งานวิจัย
เกี่ยวกับการพัฒนাজริยธรรมตำรวจเหล่านี้ มีลักษณะที่กระจายทั่วไป ทั้งในระดับสถาบันการ
ศึกษาของตำรวจ คือ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ในระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน และ
ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้พบว่ามีผู้ให้
ความสนใจในการศึกษาจริยธรรมตำรวจ และการพัฒนাজริยธรรมตำรวจในระดับต่าง ๆ
น้อยมาก และยังมีลักษณะที่กระจุกกระจาย ไม่มีการศึกษาวิจัยที่ต่อเนื่องในระดับสถาบันการ
ศึกษาอบรม ไปจนถึงการพัฒนাজริยธรรมตำรวจในระดับการปฏิบัติราชการ แต่อย่างใด

จากงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบว่าโดยสรุปของงานวิจัยการพัฒนাজริยธรรมตำรวจ
ของไทยนั้น พบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนাজริยธรรมตำรวจอยู่ 12 ปัจจัย ได้แก่
ปัจจัย อายุ ลำดับที่เกิด อาชีพบิดามารดา วิธีการอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา ความ
เหมาะสมของหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน คุณสมบัติของครูผู้ทำการสอน การเสริมแรง
และการลงโทษ (หรือการปกครองบังคับบัญชา) การฝึกอบรม อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และ
ความเชื่อมโนในศาสนา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกลุ่มปัจจัยที่ได้ค้นพบจาก
แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนাজริยธรรมของไทย และงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการ
พัฒนাজริยธรรมที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้ว่าสามารถจัดจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ เช่นเดียวกัน
คือ กลุ่มปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัย อายุ ลำดับที่เกิด อาชีพบิดามารดา
วิธีการอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความเชื่อมโนในศาสนา
และในปัจจัยกลุ่มที่สอง คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการศึกษาอบรม ได้แก่ ความเหมาะสม
ของหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน คุณสมบัติของครูผู้สอน การเสริมแรงและการลงโทษ
และปัจจัยการฝึกอบรม

ในปัจจัยที่งานวิจัยหลายฉบับได้ค้นพบว่ามีผลสำคัญต่อการพัฒนাজริยธรรมตำรวจ
ก็คือ ภูมิหลังในด้านวิธีการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก และความเชื่อมโนในศาสนา โดยพบว่า
หากเป็นผู้ที่มีภูมิหลังทางครอบครัวและมีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น
มีเหตุผลผลในการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองเป็นอย่างดีแล้ว จนเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางจริยธรรม
และสามารถได้รักการปลูกฝังจริยธรรมตำรวจได้ดียิ่งขึ้น ในงานวิจัยของ สาสิต วิกสันเทียะ
(2535) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ความสำคัญต่อภูมิหลังของครอบครัว และลักษณะการ

เลี้ยงดูต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของ ตำรวจ เช่นเดียวกับในงานของ อรรถชัย เกิดมงคล (2536) ซึ่งพบว่าสัมพันธ์ภาพภายใน ครอบครัวที่ดี มีความรักความอบอุ่นนั้น จะช่วยส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจที่กำลังปฏิบัติ ราชการอยู่นั้น มีแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้นด้วย

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยความเชื่อมโน ในศาสนา จากงานวิจัยของ ประสบโชค คินิจศักดิ์ (2530) และ อรรถชัย เกิดมงคล (2536) ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า การยอมรับในจริยธรรมตำรวจ และแนวโน้มของ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ เป็นผลมาจากปัจจัยความเชื่อมโนในศาสนา ทั้งจากการที่เคย อุปสมบทมาแล้ว หรือมีความสนใจในกิจกรรมทางศาสนา ผลการวิจัยทั้งสองได้สนับสนุนให้มีการ ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจ ควรมีกิจกรรมทางศาสนาเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาจริยธรรมในตำรวจให้สูงขึ้น

ในกลุ่มปัจจัยสภาพแวดล้อมในการศึกษาอบรมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ได้ค้นพบ มีความ สำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรม และแนวโน้มของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ได้แก่ ปัจจัย คุณสมบัติของครูผู้สอน ปัจจัยด้านวิธีการเรียนการสอน และปัจจัยการเสริมแรงและการ ลงโทษ โดยพบว่าในงานวิจัยของ ประสบโชค คินิจศักดิ์ (2530) และ สาธิต วิกสันเทียะ (2535) ได้สรุปว่า ครูผู้สอนฝึกเรียนตำรวจ และครูผู้ฝึกอบรมข้าราชการตำรวจ นั้น ควรมี ลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานความประพฤติส่วนตัว มีความรู้ความสามารถและ ประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นแบบอย่างในการยึดถือปฏิบัติแก่ข้าราชการตำรวจได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับปัจจัย วิธีการเรียนการสอนและการฝึกอบรม ในงานวิจัยทั้งสองฉบับได้ให้ ข้อเสนอแนะว่า ควรนำวิธีการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม ให้มีความทันสมัย สอดแทรก การพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมไว้ในวิธีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้วย เพื่อให้ผู้เรียน หรือข้าราชการตำรวจผู้เข้าฝึกอบรม จะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมและนำความรู้ที่ได้รับไป ปฏิบัติได้จริง

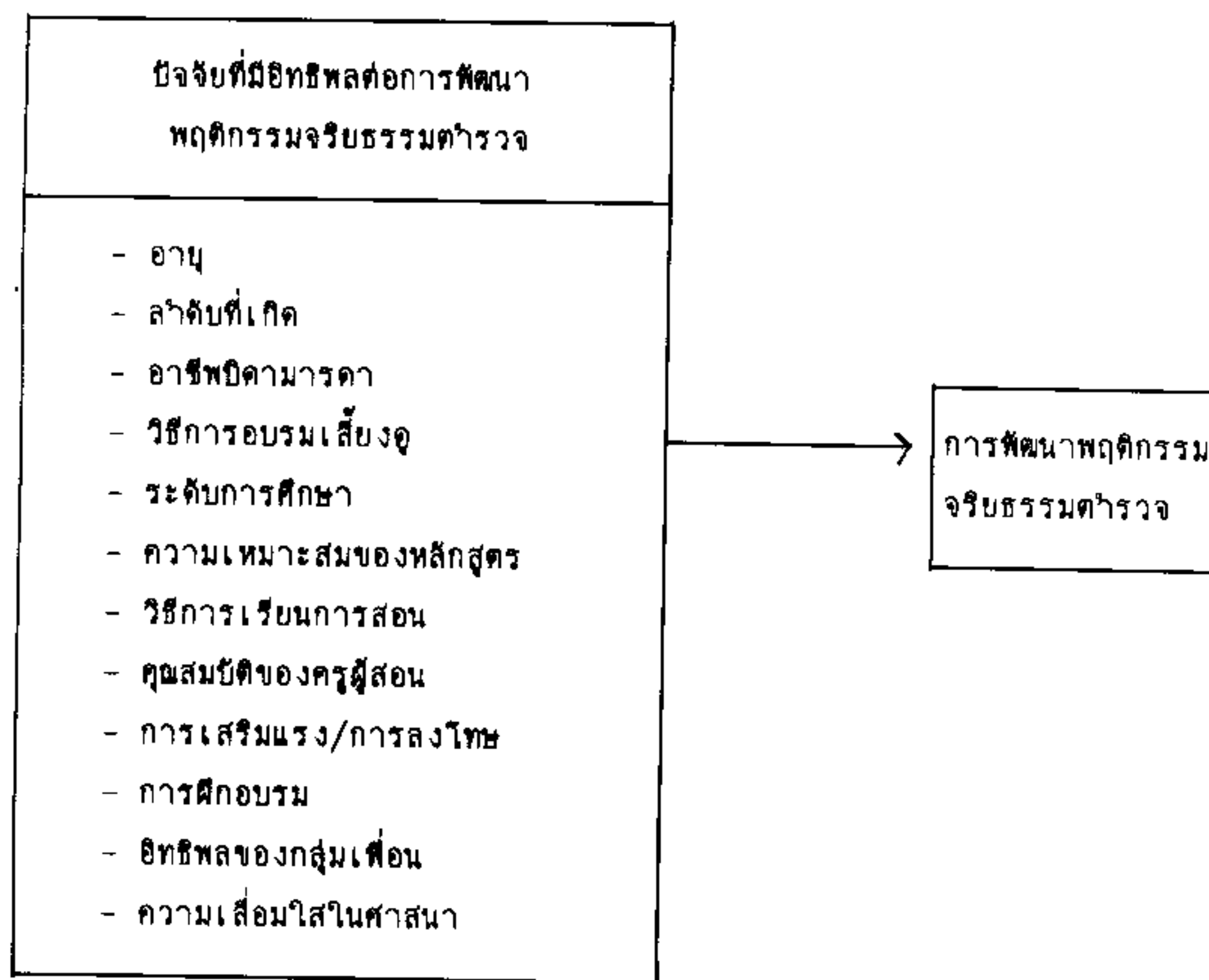
ในปัจจัยสภาพแวดล้อมในการศึกษาอบรมที่สำคัญประการสุดท้าย คือ ปัจจัยการ เสริมแรงและการลงโทษ โดยในงานวิจัยของ ประสบโชค คินิจศักดิ์ (2530) และอรรถชัย เกิดมงคล (2536) ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า การปกครองบังคับบัญชาที่มีการเสริมแรง และการลงโทษที่ชัดเจน มีความเข้มงวด และลงโทษสถานหนัก แก่ผู้ที่ประพฤติตนเสื่อมเสีย ศีลธรรม และยกย่องให้ความดีความชอบแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่นั้น เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริม ควบคุมให้ข้าราชการตำรวจ และนักเรียนตำรวจมีพัฒนาการและแนวโน้มของพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจที่ดีได้ต่อไป

ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในกลุ่มปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น อายุ ลำดับที่เกิด และอาชีพบิดามารดา นั้น พบว่าในการวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจนั้น มีข้อค้นพบที่ขัดแย้งกัน โดยในงานของ สาธิต วิกสันเทียะ (2536) พบว่าปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว คือ อายุ ลำดับที่เกิด และอาชีพบิดามารดา นั้น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มากกว่าปัจจัยการเรียนการสอน เพราะเชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาจริยธรรมนั้น เริ่มต้นมาจากครอบครัว และเยาวชนจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมได้ยาวนาน และได้ผลมากกว่าการเรียนรู้ในสังคมของโรงเรียน

ในขณะที่ในงานวิจัยของจริยธรรมตำรวจฉบับอื่น ๆ ไม่ค้นพบผลการวิจัยในลักษณะดังกล่าว เช่น ในงานวิจัยของ อรรถชัย เกิดมงคล (2536) กลับพบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะในข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานแล้ว จะมีโอกาสได้รับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิด และมีโอกาสได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน จากการติดต่อย่างใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนตำรวจที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ในปัจจัยด้านระดับการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งในงานวิจัยของ ประสพโชค คินิจศักดิ์ (2530) และอรรถชัย เกิดมงคล (2536) ได้ค้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันในผลการศึกษา กล่าวคือในงานวิจัยเรื่องการยอมรับการส่งเสริมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจท้องที่ ของ ประสพโชค คินิจศักดิ์ พบว่าลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับและพัฒนาการของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ แต่ในงานของ อรรถชัย เกิดมงคล เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน กลับพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม การส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือสูงขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการช่วยแก้ปัญหาด้านจริยธรรมตำรวจแต่อย่างใด แต่ในงานวิจัยนี้ค้นพบว่าการฝึกอบรมด้านจริยธรรมโดยตรงจะส่งผลให้พฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์สูงขึ้น

โดยสรุปแล้ว จะพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ จากงานวิจัยที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ ปรากฏดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตรจริยธรรมตำรวจ

การศึกษารวิจัยในประเทศไทยเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักสูตรจริยธรรมตำรวจ ตามที่ปรากฏในรูปที่ 3.1 พบว่าจำกัคอยู่ในกรอบของการศึกษาปัจจัยภูมิหลัง การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก การศึกษาอบรมตามหลักสูตร รวมตลอดทั้งระบบการเรียนการสอน ครูผู้สอน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการเสริมแรงหรือการลงโทษ เท่านั้น ยังมิได้มีการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ แต่ประการใด สำหรับข้าราชการตำรวจ แนวความคิดที่สำคัญในเรื่องนี้ก็คือ ทฤษฎีบุคลิกภาพตำรวจ ซึ่ง Purachai Piumsombun (1979) ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ นักวิชาการจำนวนมาก เช่น สโคลนิก (Skolnick) นีเดอร์ฮอฟเฟอร์ (Niederhoffer) บอลช์ (Balch) เช็คและคลีน (Check & Klein) ได้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบุคลิกภาพตำรวจ ประเด็นปัญหาที่ได้ยังกัในทศวรรษนี้ จึงมิใช่บุคลิกภาพตำรวจปรากฏหรือไม่ แต่กลายเป็นว่าบุคลิกภาพดังกล่าว

ได้รับการพัฒนาขึ้นก่อนหรือระหว่างที่บุคคลรับราชการตำรวจ การศึกษาทฤษฎีบุคลิกภาพติดตัว (predispositional theory) อาศัยพื้นฐานจากแนวคิดทฤษฎีของ فروยด์ (Freud) จินซเบิร์กและคณะ (Ginzberg) นักวิชาการซึ่งสนับสนุนทฤษฎีนี้ ได้แก่ ออบรัมและรัค (Abrams & Rhud) สเตอริง (Sterling) เป็นต้น ส่วนการดำเนินงานวิจัยตามหลักทฤษฎีนี้มักเป็นการวัดบุคลิกภาพของผู้สมัครเข้ารับราชการตำรวจเปรียบเทียบกับประชากรทั่วไป ส่วนทฤษฎีสังคมกร (socialization theory) มีรากฐานมาจาก อัลปอร์ต (Allport) และ มาสโลว์ (Maslow) นักวิชาการผู้สนับสนุนทฤษฎีที่สองประกอบด้วย สโคลนิก (Skolnick) เวสเลย์ (Westley) ซาวิทซ์ (Savitz) โทรจานอวิช (Trojanowicz) และ เคอร์คัม (Kirkham) ซึ่งได้ดำเนินงานวิจัยพบว่า บุคลิกภาพตำรวจสามารถพัฒนาขึ้นจากการคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลในอาชีพเดียวกัน (อ้างถึงใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร, 2535: 73)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในครั้งนี้ จะมิใช่การหาข้อสนับสนุนทฤษฎีบุคลิกภาพติดตัวหรือทฤษฎีสังคมกร แต่ประการใด หากอยู่ที่ว่าบุคลิกภาพตำรวจนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรบุคลิกภาพตำรวจที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ความห่างเหินทางสังคม (Alienation) และความประชดประชันสังคม (Cynicism)

ความห่างเหินทางสังคมเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งในผลงานของ มาร์ก (Marx) เวเบอร์ (Weber) และ เดอร์ไคม์ (Durkheim) กล่าวคือ มาร์กเน้นการศึกษาความห่างเหินทางสังคมของผู้ใช้แรงงาน อันสืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่วนเวเบอร์ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทางด้านนี้ในการศึกษาระบบราชการ สำหรับเดอร์ไคม์ได้พัฒนาเป็นแนวคิดที่แสดงถึงสถานการณ์ที่ไร้กฎเกณฑ์ โดยทั่วไปความห่างเหินทางสังคมเป็นความรู้สึกแปลกแยกของบุคคล ซึ่งมีการศึกษาวิจัยกันมาหลายทศวรรษแล้ว ซึ่งซีแมน (Seeman) พบว่าความห่างเหินทางสังคม ได้ส่งผลทำให้บุคคลมีความด้อยในการรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะควบคุมสถานการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ผลการวิจัยนี้ ได้รับการยืนยันจากการศึกษาวิจัยในสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าคนที่มีความห่างเหินสังคมมักมีปัญหาในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่น มีความสามารถต่ำในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และมีทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ (อ้างถึงใน Piumsombun, 1979: 108-109) ดังนั้น จึงเป็นที่คาดหวังได้ว่าผู้ที่มีความห่างเหินทางสังคมมักจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมจริยธรรม เช่นเดียวกับปัญหาในด้านอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น

ความประชดประชันสังคม (Cynicism) เป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพตำรวจอีกตัวหนึ่ง ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับความห่างเหินทางสังคม (Piomsombun, 1979: 109) กล่าวคือ ข้าราชการตำรวจที่มีความห่างเหินทางสังคมสูง ย่อมจะมีความประชดประชันสังคมสูงด้วย ความประชดประชันสังคมดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาสำหรับข้าราชการตำรวจ เนื่องจากงานตำรวจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หากข้าราชการตำรวจผู้ใดมีความประชดประชันสังคมสูง จะนำไปสู่ความเชื่อ ที่สั่นคลอน และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และสิ่งสมควรมุ่งแก้ไขกับประชาชนและชุมชนได้โดยง่าย ตัวอย่างเช่น ในการศึกษาหน่วยงานตำรวจในเขตมลรัฐทางตะวันตกตอนกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา วอลส์ (Walsh) พบว่าข้าราชการตำรวจผู้มีความประชดประชันสังคมสูง มักจะมีทัศนคติในแง่ลบต่อชนกลุ่มน้อย และมีอคติทางเชื้อชาติเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับ ราฟกี และคณะ (Rafky et, al) พบว่าความประชดประชันของข้าราชการตำรวจ ส่งผลในเชิงลบต่อการปฏิบัติงานตำรวจเป็นอย่างมาก (อ้างถึงใน Piomsombun, 1979: 110) แม้ว่าจะไม่มีผลงานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความประชดประชันสังคมกับพฤติกรรมจริยธรรมไว้อย่างชัดเจนจึงก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ชี้แนะให้ทราบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีความประชดประชันสังคมสูง น่าจะมีพฤติกรรมจริยธรรมต่ำ

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของข้าราชการตำรวจ โดยเฉพาะในปัจจัยแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผลงานของ บรูซ บัญผดุง (2525) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว ได้ข้อสรุปสำคัญว่าแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นตัวแปรสำคัญที่จะอธิบายถึงสภาพของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ที่ผลิตออกมาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงกับความมุ่งหมายของกรมตำรวจเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งคือจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการจริยธรรมตำรวจเพื่อสังคมได้เพียงใดนั่นเอง จากผลการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ ความจำเป็นที่ต้องการมีที่ศึกษาต่อ ความพอใจในลักษณะงานตำรวจ ผลตอบแทนของอาชีพตำรวจ อิทธิพลทางการเงิน อิทธิพลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ และเพื่อนสนิท และในงานวิจัยฉบับนี้ยังพบว่า จะสามารถแบ่งแรงจูงใจของบุคคลในการเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนตำรวจจนครบได้อย่างชัดเจน ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจภายใน โดยแรงจูงใจภายนอกนั้น เป็นสิ่งเร้าจากภายนอกหรือเป็นความรู้สึกต้องการหรือขาดแคลน

เป็นพลังเชิงสูงหรือกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ ความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจภายในนั้นเป็น แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายใน เป็นความรู้สึกต้องการหรือกระตุ้นให้บุคคลนั้น ต้องการ ที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และปฏิบัติงานด้วยความสุข เช่น การยอมรับในงาน ความรับผิดชอบในงาน สัมฤทธิ์ผลในงาน เป็นต้น

จากแนวความคิดของผลการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นแนวความคิดสำคัญให้พิจารณา ได้ว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจ โดยเฉพาะแรงจูงใจภายในต่าง ๆ ควรจะ ได้ รับการพิจารณาเข้าเป็นตัวแปรที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษานี้ โดยพิจารณาว่าหาก นักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจ (จากปัจจัยแรงจูงใจ ภายใน) ในระดับสูงแล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่คาดหวังได้ว่า บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น น่าจะมีพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในระดับสูงไปด้วย ซึ่งจากการพิจารณาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงได้พิจารณานำตัวแปรนี้เข้าไปเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของ นักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ต่อไป

การสังเคราะห์แนวความคิดและผลการวิจัย เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

ในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม มีผู้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้อย่าง หลาย ประการ แต่ที่มีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยก็คือ จริยธรรมในความหมาย ของหลักเกณฑ์การตัดสินความถูกต้องของพฤติกรรม หลักเกณฑ์การประเมินผลดีผลเสียของ พฤติกรรม และปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางบวกหรือพฤติกรรม ทางลบ (ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ, 2531: 6) โดยนัยแห่งความหมายจริยธรรมดังกล่าว ข้างต้น พฤติกรรมจริยธรรมจึงหมายถึง การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม การประเมิน ผลดีผลเสียของพฤติกรรม ปฏิกิริยาต่อพฤติกรรม ตลอดจนแนวโน้มที่จะกระทำ หรือไม่กระทำ พฤติกรรมหนึ่ง ๆ ดังนั้น พฤติกรรมจริยธรรมจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรม ปฏิกิริยาจริยธรรม ปกป้องตามความรับรู้ ศักยภาพพฤติกรรม (ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ, 2531: 6-9)

ส่วนในการศึกษาและวิจัยที่ผ่านมา เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม จริยธรรมนั้น พบว่า จากทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 4 ทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับ กระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทย และจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรม ของไทย จะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษาริ้วยและนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับการแสวงหาแนวทาง ในการพัฒนาจริยธรรม โดยพิจารณาทั้งปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม

ภายนอกที่บุคคลเขาไปเกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและมักพบในผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาว่า ทั้งปัจจัยภูมิหลังและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมทั้งสิ้น จากการทบทวนแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม พบว่าปัจจัยด้านอายุ ระดับสติปัญญา ระดับการศึกษา วิธีการเรียนการสอน คุณสมบัติของครูผู้สอน หลักสูตร และการเสริมแรง/การลงโทษ มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังจริยธรรม ส่วนผลที่ได้จากการทบทวนกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของไทย พบว่าปัจจัยในด้าน เพศ กลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพภาพของสังคม คุณสมบัติของครูผู้สอน วิธีการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเสริมแรง/การลงโทษ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม

ส่วนการศึกษาวิจัยในอดีตที่ผ่านมาของไทยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มของเยาวชนไทยเป็นส่วนใหญ่ มีงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มผู้มีวิชาชีพอื่น ๆ น้อยมาก โดยในงานวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มเยาวชนไทยมักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการหาปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจริยธรรม หรือ พฤติกรรมจริยธรรมของผู้เรียน ดังปรากฏในงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) ที่พบว่าปัจจัยภูมิหลังเกี่ยวกับครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อจริยธรรมของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ โสภกา ชูพิกุลชัย (2532), พรหมทิพย์ ศิริพรรณบุศย์ (2527), สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคณะ (2526) และงานวิจัยอื่น ๆ ก็ยืนยันแนวความคิดนี้ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วยังมีงานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งที่แสวงหาปัจจัยภายในระบบกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาจริยธรรมหรือ พฤติกรรมจริยธรรมของผู้เรียน เช่น ผลงานของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) สมเดช สีแสง (2525), สกล เทียงแท้ (2525), โกเศศ ดัวงอินทร์ (2528), ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2521), บุญปิ่น สุภาพ และคณะ (2524) ฯลฯ ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายในกระบวนการเรียนการสอน และพบว่า หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และคุณสมบัติของครูผู้สอน มีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อแสวงหารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนระดับต่าง ๆ เป็นการศึกษาที่เป็นที่นิยมและมักพบว่า เทคนิคการเรียนการสอนแบบใหม่ เช่น การใช้กระบวนการกลุ่ม การจัดอภิปราย การยกตัวอย่างนิทานสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน จะเกิดผลดีมากกว่าการสอนแบบเก่าโดยใช้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ส่วนปัจจัยด้านคุณสมบัติของครูผู้สอนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีนักวิจัยศึกษาและค้นพบว่ามีความสำคัญต่อ พฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนมากด้วยเช่นกัน และโดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ

พฤติกรรมจริยธรรมจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต จะได้แก่ ปัจจัยภูมิหลัง คือ อายุ เพศ ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง ภูมิฐานะ อาชีพบิดา มารดา วิธีการอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน คือ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน และคุณสมบัติของครูผู้สอน

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มอาชีพทั่วไปอื่น ๆ นอกเหนือจากการพัฒนาจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนนั้น มีงานวิจัยในกลุ่มนี้ค่อนข้างน้อย เช่น ในงานของ พรหมทิพย์ ศิริพรหมบุษย์ และคณะ (2527) ที่ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของชาวกรุงเทพมหานคร และพบว่าปัจจัยภูมิหลังหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรม เช่น เพศ ภูมิฐานะ ฐานะทางเศรษฐกิจ และในงานของ พนมไพพร อภารัตน์ (2526) และ วิภา เนาวลักษณ์ (2527) ได้ศึกษาลักษณะนิสัยกัน แต่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นในบางด้าน เช่น จริยธรรมต่อตนเอง และต่อส่วนรวม ซึ่งมีผลการศึกษาค้นคว้าที่คล้ายคลึงกัน คือ ปัจจัยภูมิหลังทางด้าน เพศ ภูมิฐานะ อาชีพบิดา อาชีพของตนเอง มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในสาขาวิชาชีพพยาบาล โดย อภาภิงประติษฐ์ (2529) ซึ่งเป็นงานวิจัยเพื่อค้นคว้าหาระดับพฤติกรรมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ผลการศึกษาที่ได้พบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผลการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กนักเรียนที่ผ่าน ๆ มา ซึ่งพบว่าปัจจัยภูมิหลังต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม แต่ได้พบเพิ่มเติมว่าลักษณะอาชีพเป็นตัวแปรอิสระเพิ่มขึ้นอีกตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรม

ส่วนในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจนั้น พบว่ามีงานวิจัยจำนวนน้อยที่ศึกษาถึงจริยธรรมตำรวจ เช่น ในงานของ ประสพโชค คินิจศักดิ์ (2530) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยศึกษาหาสาระทางจริยธรรมที่ควรเผยแพร่และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา ชั้นยศ ความเชื่อในศาสนา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับจริยธรรม งานวิจัยในงานตำรวจที่เกี่ยวข้องกับงานจริยธรรมตำรวจ ต่อมาคือ งานของ อรรถชัย เกศมงคล (2536) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน งานวิจัยนี้ค้นพบว่า ระดับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนโดยทั่วไป มีค่าเฉลี่ยในระดับสูง โดยค้นพบว่าพฤติกรรมจริยธรรม ความเชื่อในศาสนา สัมพันธภาพในครอบครัว และประสิทธิภาพในงาน มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม และในงานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจ ต่อมาคือ งานของ สาธิต วิกสันเทียะ

(2526) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้วิจัยได้พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของนักเรียน คือ อาชีพ บิดามารดา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง และอายุ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ มากกว่าจากปัจจัยการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ดังนั้น โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจที่ผ่านมาเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในกลุ่มต่าง ๆ เช่น ชั้นประทวน และนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งเน้นพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจตามหลักการอุดมคติตำรวจในแง่มุมของปฏิกิริยาทางจริยธรรม (การยอมรับจริยธรรม) เท่านั้น โดยยังมิได้ศึกษาในทุกด้านของพฤติกรรมจริยธรรม อันได้แก่ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ปฏิกิริยาทางจริยธรรมทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยที่น่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของตำรวจโดยเฉพาะปัจจัยภูมิหลังในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ควรได้รับการพิจารณาว่าน่าจะมีความสัมพันธ์ด้วย และในการศึกษาที่เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนตำรวจระดับต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการปกครองดูแลนักเรียน เพิ่มเติมอีกด้วย

สำหรับในการศึกษาคั้งนี้ ได้พิจารณาถึงปัจจัยที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจนครบาล ว่าควรประกอบไปด้วยปัจจัย อายุ ภูมิลำเนา อาชีพบิดามารดา รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นผลจากการสังเคราะห์ผลการวิจัย แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ทบทวนวรรณกรรมไปแล้ว มาประมวลกับสภาพที่เป็นอยู่จริงของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ดังนั้น ปัจจัยบางตัวที่เคยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมจึงต้องคัดออกไป เช่น ปัจจัย เพศ ระดับสติปัญญา ลำดับที่เกิด จำนวนพี่น้อง อาชีพ ส่วนปัจจัยในการเสริมแรง/การลงโทษ นั้น ได้ปรับเป็นการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ (โดยข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง) ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจนครบาลครั้งนี้มากยิ่งขึ้น โดยรวมแล้วจึงปรากฏเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจนครบาล ดังแสดงในรูปที่ 3.2

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
1. อายุ 2. รายได้ของครอบครัว 3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน 5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ 6. ความเป็นครูของผู้สอน 7. การปกครองดูแลนักเรียนผลตำรวจ 8. ความห่างเหินทางสังคม 9. ความประชิดประชิดสังคม	พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ - ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม - ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อตนเอง - ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อราชการตำรวจ - ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม - ด้านทัศนคติพฤติกรรมจริยธรรม ตามการรับรู้ - ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

รูปที่ 3.2 กรอบแนวความคิดในการวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนผลตำรวจ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นสมมติฐานการวิจัย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ทั้งในภาพรวมและในแต่ละด้าน ได้ 9 ประการ คือ

สมมติฐานที่ 1 : อายุ น่าจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนผลตำรวจ

ผลงานทางวิชาการที่สนับสนุนสมมติฐานนี้คือ แนวความคิดของโคลเบอร์ก (Kolberg, 1963) ซึ่งพบว่าจริยธรรมมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะหรืออายุ และจะพัฒนาการเป็นขั้น ๆ ไล่ 1 ขึ้น โดยไม่มีการย้อนขึ้น ในงานวิจัยของไทยที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ ปรากฏในงานของ สมบูรณ์ ศาลยาวิช (2526) ซึ่งได้ข้อสรุปว่าผู้ที่มีอายุน้อยและการศึกษาขั้นต้น ๆ นั้น จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต้นด้วย แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น พัฒนาการทางจริยธรรมก็จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจ คืองานของ สาธิต วิภังคิยะ (2535) ได้พบว่าปัจจัยด้านอายุของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งเป็นปัจจัยภูมิหลังที่มีความสำคัญประการหนึ่ง มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ เช่นกัน ดังนั้น จากผลการทบทวน แนวความคิดที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยด้านอายุ จึงสรุปว่าอายุน่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 2 : รายได้ของครอบครัว น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าในงานของ พนิกา อุตกุล (2535) ได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น มีส่วนสำคัญ ในการกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม เพราะเชื่อว่าจะทำให้เด็กมีโอกาสและ มีความพร้อม ได้รับสิ่งเร้าหรือมีสิ่งกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญา เกิดประสบการณ์ใน การเรียนรู้มากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวแออัดจน เช่นเดียวกับในผลการวิจัยของ พรหมทิพย์ ศิริพรรณบุศย์ และคณะ (2527) และในงานวิจัยของ โกวิท ประวาลพทุธิ์ (2535) ก็ได้ผลการวิจัยเช่นเดียวกันคือ ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัว หรือฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวนั้น มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมจริยธรรม เพราะจะ ทำให้เด็กและเยาวชน ได้มีโอกาสและมีความพร้อมในการได้รับสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นและพัฒนา สติปัญญา เกิดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมได้ ดังนั้น จากผลการทบทวน วรรณกรรมแนวความคิดต่าง ๆ ที่ผ่านมา เกี่ยวกับปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ ในด้านรายได้ของครอบครัวนั้น น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของนักเรียนพลตำรวจ ด้วย

สมมติฐานที่ 3 : การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย น่าจะมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการ พัฒนาจริยธรรมของไทย ในงานของ พนิกา อุตกุล (2535) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูใน ครอบครัวแบบต่าง ๆ จะมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนได้มาก กล่าวคือ ในการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจเข้มงวดกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะผลต่อการพัฒนาการ ทางจริยธรรมของเด็กที่แตกต่างกัน โดยการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือปล่อยปละละเลย จะทำ ให้เยาวชนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ มีความคับข้องใจ ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมจริยธรรม ที่ไม่ดี แตกต่างจากการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่เด็กจะได้รับความรักจากพ่อแม่ และช่วย ให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สำคัญคือ สามารถยึดหลักการความถูกต้องได้ดีกว่า มีความ สามารถในการรับรู้ความผิดพลาดของตน ยอมรับผิดและต้านทานต่อสิ่งยั่วยวนใจได้ดีกว่า แนวความคิดเช่นนี้สอดคล้องกับในงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520) ซึ่ง เป็น การวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทยยุคเริ่มแรก ซึ่งได้ผลการวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดการ

ให้มีความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่า เป็นข้อปฏิบัติขั้นแรกสุดของการวางพื้นฐานทาง จริยธรรมในบุคคล โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นวิธีการอบรม เลี้ยงดูที่เด็กจะได้รับความรัก ความอบอุ่น จะมีหลักการของตนเอง รู้จักผิด ชอบรับผิด และ คำนึงถึงคนอื่นที่มามีส่วนช่วยในทางไม่ได้ดีกว่าวิธีการอื่น ซึ่งผลการวิจัยต่อ ๆ มา ก็คงยืนยัน ตามแนวความคิดนี้ เช่นในงานวิจัยของ ไสภา ชูพิบูลชัย (2522) วิวาห์วัน มูลสถาน (2523) สมบูรณ์ ศาลยาชิน และคณะ (2526) และในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนา จริยธรรมในตำรวจ คืองานของ สาธิต วิทสันเทียะ (2536) ก็ได้ผลการศึกษาค้นคว้าสืบค้น กันแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสมมติฐานได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจของนักเรียน พลตำรวจ

สมมติฐานที่ 4 : อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม จรรยาบรรณตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

ผลการศึกษาจากแนวความคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุน สมมติฐานนี้คือ ในผลงานการศึกษาของ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2534) และ พนิดา อุสกูล (2535) ซึ่งได้ข้อสรุปจากแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน คือ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อ ความคิดของบุคคล นับตั้งแต่เป็นเยาวชนในสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษาพูดคุยด้วยเป็นอันดับแรก มากกว่าในบิดา มารดา ส่วนผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ คือ ในงานของ อรรถชัย เกิดมงคล (2536) ซึ่งเป็นงานวิจัยในกลุ่มการศึกษาจรรยาบรรณของข้าราชการ ตำรวจชั้นประทวน ซึ่งพบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนร่วมงาน มีความสำคัญต่อ การถ่ายทอดพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเบี่ยงเบน จากการติดต่อใกล้ชิดกับเพื่อนตำรวจ ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้วยกัน ดังนั้นในการศึกษานี้ จึงได้นำแนวความคิดดังกล่าวมากำหนด เป็นสมมติฐาน คือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจรรยา บรรณตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 5 : แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

ในการพิจารณาปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนี้ ผู้วิจัยได้นำ กรอบแนวความคิดจากงานวิจัยของ ปรง บุญผดุง (2525) ซึ่งมีแนวความคิดว่าแรงจูงใจ ภายในหรือสิ่งเร้าภายใน อันได้แก่ ลักษณะอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ลักษณะอาชีพ ที่มีเกียรติ สร้างชื่อเสียงให้ครอบครัว การเป็นอาชีพที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่ครอบครัว การเป็นอาชีพที่มีประโยชน์แก่ประชาชน และการเป็นอาชีพเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นสิ่งที่น่า จะจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจรรยาบรรณของนักเรียนพลตำรวจ โดยเฉพาะหากนักเรียนพลตำรวจ

เหล่านี้ เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเข้าเรียนในโรงเรียนพลตำรวจจากปัจจัยแรงจูงใจภายในในการเข้าศึกษาในโรงเรียนตำรวจนครบาลในระดับสูงแล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่คาดหวังได้ว่า บรรดากลุ่มนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ น่าจะมีพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในระดับสูงไปด้วย ดังนั้นในการศึกษานี้ จึงได้นำแนวความคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นสมมติฐาน คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 6 : ความเป็นครูของผู้สอน น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

ผลงานทางวิชาการที่สนับสนุนแนวความคิดนี้คือ ตามแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมทั้งในแบบการเรียนรู้ทางสังคม และแบบกระจำจ่า่านนิบม ซึ่งทั้งสองทฤษฎีนี้มีผลสรุปที่คล้ายคลึงกันคือ เชื่อว่าปัจจัยครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจริยธรรม แม้ว่าในพื้นฐานของหลักการจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ในด้านบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งตามแนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ต้องการคุณสมบัติของครูผู้สอนที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรม ตัวผู้เรียนจะเป็นผู้แสวงหาข้อเท็จจริงจากการอภิปรายการวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ ซึ่งต่างจากแนวความคิดของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมแบบกระจำจ่า่านนิบม ที่คุณสมบัติของผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการชี้แนะ อธิบายให้นักเรียนลูกคิด คล้อยตามโดยการตั้งคำถาม ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนจึงอยู่ที่ตัวครูผู้สอนเป็นหลัก

นอกจากนี้แล้วจากแนวความคิดของนักวิชาการของไทยอีกหลายท่าน อาทิเช่น พันธ์ หันนาคินทร์ (2523) แสง จันทร์งาม (2525) พนิดา อุตกุล (2535) โกวิท ประวาลพฤทธิ (2535) และ เลขา ปิยะธัชจริยะ (2537) ได้มีแนวความคิดว่าครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะต้องมีคุณสมบัติที่ดี โดยต้องมีคุณสมบัติสำคัญ คือ มีมาตรฐานความประพฤติส่วนตัวที่ดี เป็นแบบอย่างของความประพฤติที่ดีได้ มีความรู้ความสามารถ มีความสามารถในการใช้หลักจิตวิทยาเพื่อสร้างแนวคิด โน้มน้าวใจแก่ผู้เรียนได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาจากงานวิจัยในหลายฉบับ เช่น จากงานของ บุญยืน สุภาพ (2524) โกเศศ ดีวงอินทร์ (2528) และโสภา ชุติกุลชัย (2532) ได้ข้อสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูผู้สอน ว่ามีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของผู้สอน โดยต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และมีประสบการณ์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียน ดังนั้นเพื่อให้สามารถพัฒนาจริยธรรมแก่ผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมเสริมประสบการณ์แก่ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

ในผลการวิจัยการพัฒนจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ คือ ในงานของ ประสพโชค คินิจศักดิ์ (2530) และ สาธิต วิกสันเทียะ (2535) ก็ได้ข้อสรุปคล้ายคลึงกันคือ ในกลุ่มครูผู้สอนฝึกเรียนพลตำรวจและผู้ฝึกอบรมข้าราชการตำรวจนั้น ควรมีลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานความประพฤติที่ดี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ข้าราชการตำรวจได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจากผลการทบทวนวรรณกรรมและแนวความคิดต่าง ๆ ที่ผ่านมา เกี่ยวกับปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน จึงสรุปว่าความเป็นครูของผู้สอน น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 7 : การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

ในการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา โดยเฉพาะในทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม ผู้วิจัยพบว่ามีปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งคือ ปัจจัยการเสริมแรงและการลงโทษ โดยเฉพาะจากทฤษฎีปลูกฝังจริยธรรมและปรับพฤติกรรม และจากทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งทั้งสองทฤษฎีนี้มีความคล้ายคลึงกันคือ หากจะปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้ใดกระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และหากต้องการลดพฤติกรรมใด ก็จะต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ไม่ได้รับแรงเสริมหรือได้รับการลงโทษ เช่นเดียวกับในแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนจริยธรรมของไทย โดยเฉพาะจากกรรณำเสนอของ พนิดา อุดกุล (2535) และ โกวิท ประวาลพทุทธ์ มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันว่า การสร้างเสริมแรงจูงใจ เป็นวิธีการที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะในการที่บุคคลได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น การรับรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ เป็นแนวทางที่ดีกว่าการลงโทษ ทั้งนี้รางวัลนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของมีค่า แต่ควรเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภูมิใจเป็นสำคัญ

ผลงานทางวิชาการตำรวจที่สนับสนุนแนวความคิดนี้คือ ในงานของ ประสพโชค คินิจศักดิ์ (2530) และในงานของ อรรถชัย เกศมงคล (2536) ซึ่งค้นพบว่าปัจจัยการเสริมแรงและการลงโทษ มีความสำคัญต่อพฤติกรรมจริยธรรมของตำรวจ โดยมีข้อค้นพบว่าการปกครองบังคับบัญชาที่มีการเสริมแรงและการลงโทษที่ชัดเจน มีความชัดเจนและเข้มงวด ลงโทษสถานหนัก แก่ผู้ที่ประพฤติตนเสื่อมเสียศีลธรรม และยกย่องให้ความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานดีเด่น เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมควบคุมให้ข้าราชการตำรวจ และนักเรียนตำรวจมีพัฒนาการและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจที่ดีต่อไป ดังนั้น จากผลการทบทวนวรรณกรรมและแนวความคิดที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยการเสริมแรงและการลงโทษนี้ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ จึงได้ปรับเป็นการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ทั้งนี้เพราะในกระบวนการเสริมแรงและการลงโทษ

ของนักเรียนพลตำรวจนั้น จะเป็นไปในกระบวนการของการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ โดยข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองเป็นสำคัญ ดังนั้นสมมติฐานที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้คือ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 8 : ความห่างเหินทางสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมานั้น ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อข้าราชการตำรวจคือเรื่องของบุคลิกภาพตำรวจ ซึ่งจากผลการทบทวนวรรณกรรมโดย ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (Purachai Piumsombun, 1979) ได้ข้อสรุปว่า บุคลิกภาพตำรวจเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นก่อนหรือระหว่างที่บุคคลรับราชการตำรวจ และพบว่าบุคลิกภาพตำรวจสามารถพัฒนาขึ้นจากการคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลในอาชีพเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรบุคลิกภาพตำรวจที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชันสังคม จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ความห่างเหินทางสังคมเป็นสภาพทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นการทำให้แปลกแยกไปจากตนเองหรือผู้อื่น เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่า ไม่มีอำนาจไร้ระเบียบกฎหมาย และโดดเดี่ยวจากสังคม (Piumsombun, 1979: 17) บุคคลที่มีความห่างเหินทางสังคม มักมีความด้อยในการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ ในอันที่จะควบคุมสถานการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ มักมีปัญหาในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่น มีความสามารถน้อยในการแก้ไขปัญหามากมาย และมีทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงเป็นที่คาดหวังได้ว่าผู้ที่มีความห่างเหินทางสังคม มักจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมจริยธรรม คือ ไม่สามารถตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรม มีปัญหาในการประเมินผลดีผลเสียของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่สามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นปัญหาใด ๆ ได้อย่างเด็ดขาดลงได้ และประการสุดท้าย ผู้ที่มีความห่างเหินทางสังคม จะไม่สามารถคาดการณ์รับรู้ได้ว่าในสังคมมีการประพฤติปฏิบัติในพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใด ดังนั้น จากการทบทวนแนวความคิดที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความห่างเหินทางสังคม จึงสรุปได้ว่า ความห่างเหินทางสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

สมมติฐานที่ 9 : ความประชิดประชิดสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

จากการทบทวนแนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพตำรวจ ผู้วิจัยได้พบว่ามีตัวแปรความประชิดประชิดสังคม เป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพตำรวจอีกตัวหนึ่ง ที่พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับความห่างเหินทางสังคม (Piumsombun, 1979: 109) โดยพบว่าข้าราชการตำรวจที่มีความห่างเหินทางสังคมสูง ย่อมจะมีความประชิดประชิดทางสังคมสูงตามไปด้วย ความประชิดประชิดสังคมเป็นความรู้สึกของบุคคลในด้านความเกลียดชัง อิจฉาริษยา เป็นปรปักษ์ ซึ่งมีโอกาสเป็นไปได้ใน 2 รูปแบบ คือ ความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อชีวิตและประชาชนทั่วไป และความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อระบบตำรวจ ความประชิดประชิดสังคมดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาสำหรับข้าราชการตำรวจ หากข้าราชการตำรวจผู้ใดมีความประชิดประชิดทางสังคมสูง จะนำไปสู่ความเชื่อ ที่สั่นคลอน และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และสิ่งสมควรมุ่งขัดแย้งกับประชาชนและชุมชนได้โดยง่าย ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีผลงานวิจัยใดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความประชิดประชิดสังคม กับพฤติกรรมจริยธรรมไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่คาดหวังได้ว่าผู้ที่มีความประชิดประชิดสังคม มักจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมจริยธรรมตามมาด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในข้าราชการตำรวจที่มีความประชิดประชิดสังคมสูง น่าจะมีพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจต่ำ

ดังนั้น จากการทบทวนแนวความคิดที่ผ่านมา สามารถสรุปได้ว่า
ความประชิดประชิดสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของ
นักเรียนพลตำรวจ

สรุปความ

จากผลการทบทวนวรรณกรรมในสองบทที่ผ่านมา ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยจริยธรรมตำรวจ ประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม ด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ส่วนตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ทั้งในภาพรวมและในแต่ละด้าน ได้แก่ อายุ รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม

บทที่ 4

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในบทที่ 4 จะเป็นการนำเสนอระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีเนื้อหาทั้งสิ้น 8 ส่วน คือ (1) การออกแบบการวิจัย (2) ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง (3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (4) การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ (5) การเก็บรวบรวมข้อมูล (6) การเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล (7) เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล และ (8) สรุปความ

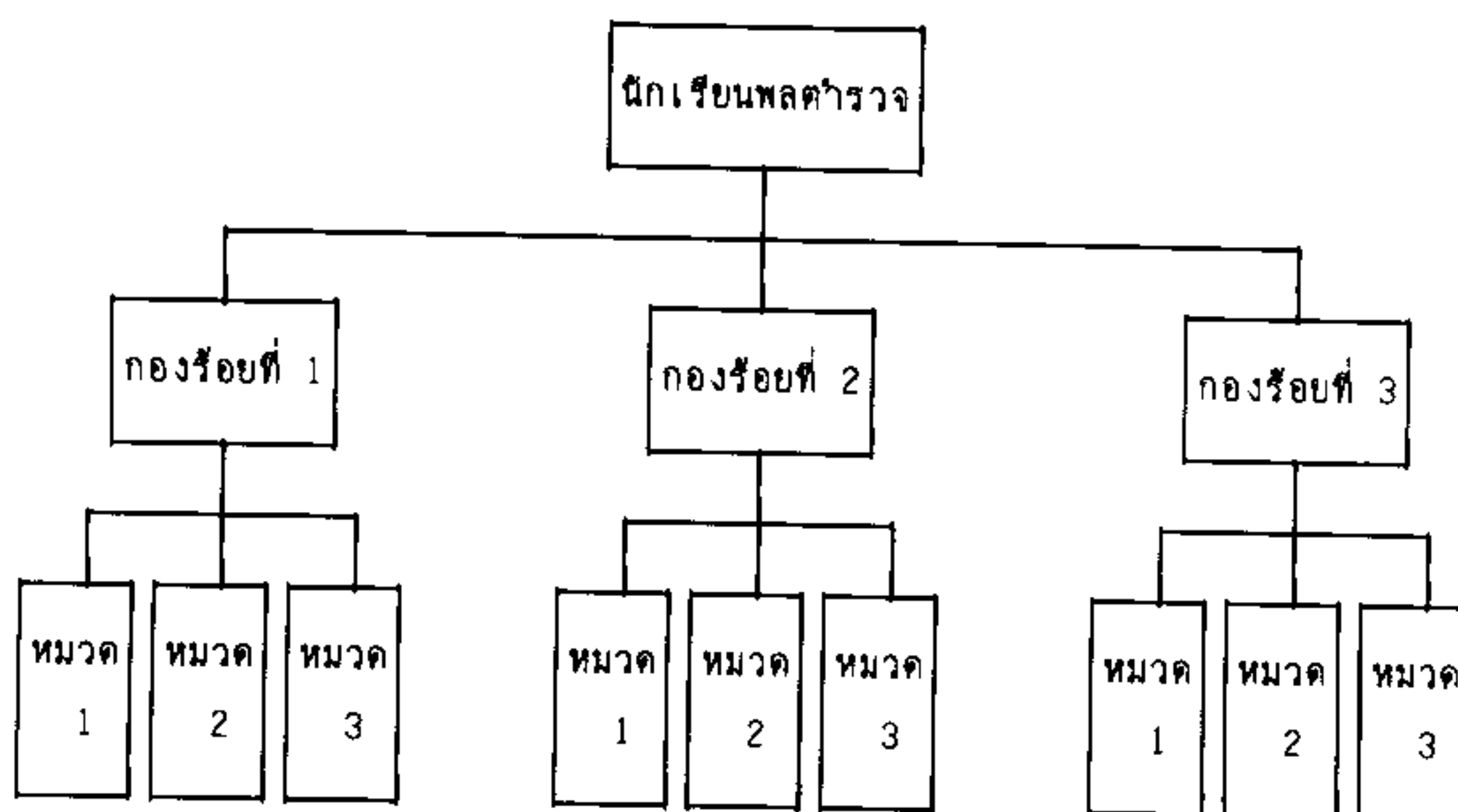
การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจตัดขวาง (Cross-Sectional Survey) ทั้งนี้เนื่องจากในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ รวมทั้งยังศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในอนาคตต่อไป ดังนั้น รูปแบบของการออกแบบการวิจัย จึงเป็นการมุ่งศึกษาสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังได้รับการศึกษาอบรมอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาลในปีการศึกษา 2539 นี้ และเป็นกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่มีกำหนดการจบการศึกษาและออกปฏิบัติงานในปลายปีอีกด้วย ดังนั้น รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมและตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้านี้ จึงต้องใช้รูปแบบการวิจัยแบบไม่ทดลอง เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ปกติจริงว่านักเรียนพลตำรวจที่กำลังจะจบการศึกษา มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของพวกเขา โดยผู้วิจัยได้เข้าไปทดลองจัดทำแผนงานหรือโครงการใด ๆ แทรกแซงเลย และผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาจัดเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่นักเรียนพลตำรวจได้ศึกษาอบรมตามหลักสูตรภายในโรงเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ในช่วงเตรียมตัวก่อนการสอบไล่ ผลจากการจัดเก็บข้อมูลที่จะได้ตามแบบวิธีดังกล่าวนี้อาจช่วยให้ผู้วิจัยตอบคำถามการวิจัยถึงระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจได้อย่างชัดเจน

ประชากร เป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 570 คน ตามรูปแบบการจัดกลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนนี้ ได้กำหนดจัดแบ่งออกเป็น 3 กองร้อย ๆ ละ 190 คน แต่ละกองร้อยได้จัดแบ่งออกเป็น 3 หมวด รวมทั้งสิ้นมี 9 หมวด โดยในแต่ละหมวดจะมีนักเรียนพลตำรวจในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ จำนวนประมาณ 63-64 คน ดังนั้นรูปแบบการปกครองบังคับบัญชาในโรงเรียนพลตำรวจนี้ จึงสรุปได้ดังรูปที่ 4.1

รูปที่ 4.1 การจัดแบ่งการปกครองบังคับบัญชานักเรียนพลตำรวจ

ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539

จากการจัดรูปแบบการปกครองบังคับบัญชานักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ออกเป็น 3 กองร้อย ดังกล่าวนี้ ทำให้ประชากรในการศึกษาค้นคว้ามีความแตกต่างกันระหว่างกองร้อย ทั้งในด้านกายภาพและด้านการปกครองบังคับบัญชา ดังนี้

ความแตกต่างทางกายภาพ นักเรียนพลตำรวจทั้ง 3 กองร้อย มีการพักอาศัยที่แยกจากกันเป็น 3 อาคาร แม้ว่าอาคารสถานที่จะมีสภาพที่คล้ายคลึงกันเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ชั้นล่างมักใช้เป็นห้องเรียน ส่วนชั้นบนเป็นโรงนอนพักอาศัยก็ตาม การพักอาศัยที่แยกจากกันนี้จะส่งผลถึงสังคมสัมพันธ์ที่อาจจะแตกต่างกันในบางประการ

ความแตกต่างทางการปกครองบังคับบัญชา โรงเรียนตำรวจนครบาลมีสถานภาพเป็นกองกำกับการ มีข้าราชการตำรวจระดับผู้กำกับการเป็นผู้บริหารสูงสุดของสถานศึกษา โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 กองร้อย ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมและเสริมสร้างพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจเป็นอย่างมาก แต่ละกองร้อยจะมีข้าราชการตำรวจระดับสารวัตรลงไปจนถึงระดับชั้นประทวน ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ซึ่งผู้บังคับบัญชาในแต่ละกองร้อยนั้น ย่อมมีมาตรการและแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาอบรมนักเรียนพลตำรวจที่แตกต่างกันบางประการ จากทุก ๆ กองร้อย

กลุ่มตัวอย่าง

1) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะและขอบเขตของประชากร ในการวิจัยครั้งนี้แล้ว เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุม ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของเคร์คกีและมอร์แกน (อ้างถึงใน บุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529: 457) ซึ่งจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร์คกีและมอร์แกนนี้ ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับประชากร จำนวน 570 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ควรไม่ต่ำกว่า 230 คน

2) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จากลักษณะของประชากรในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันทางกายภาพและทางการปกครองบังคับบัญชา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นแบบชั้นภูมิและหลายกลุ่มชั้น (Multistage Stratified and Cluster Sampling) เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนี้สามารถใช้เป็นตัวแทนของการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยได้ดำเนินการใน 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยจำแนกประชากรเป้าหมาย จำนวน 570 คน ออกเป็น 3 กองร้อย หรือ 3 ชั้นภูมิ (Strata) คือ

กองร้อยที่ 1 มีนักเรียนพลตำรวจ 190 คน

กองร้อยที่ 2 มีนักเรียนพลตำรวจ 190 คน

กองร้อยที่ 3 มีนักเรียนพลตำรวจ 190 คน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้พิจารณาแบ่งนักเรียนพลตำรวจในแต่ละกองร้อยออกเป็น 3 หมวดหรือกลุ่ม (Cluster) ซึ่งถือว่าไม่มีความแตกต่างกัน จากนั้นผู้วิจัยได้สุ่มเลือกนักเรียนพลตำรวจมากองร้อยละ 2 หมวด ทำให้ผู้วิจัยได้ตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจจำนวนรวมทั้งสิ้น 6 หมวด ดังนี้

กองร้อยที่ 1 สุ่มเลือกได้หมวดที่ 1 และหมวดที่ 2

กองร้อยที่ 2 สุ่มเลือกได้หมวดที่ 2 และหมวดที่ 3

กองร้อยที่ 3 สุ่มเลือกได้หมวดที่ 1 และหมวดที่ 2

รวมเป็นเป้าหมายในการสุ่มเลือกตัวอย่าง จำนวน 380 คน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนพลตำรวจ จำนวน 380 คน ตามเป้าหมายที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 ได้รับแบบสอบถามตอบคืนมาซึ่งสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 369 ราย สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ตามที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อวัดระดับพฤติกรรมจริยธรรมของตำรวจรวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539

สาระสำคัญของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ มีดังต่อไปนี้คือ

องค์ประกอบของแบบสอบถาม

แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 14 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและครอบครัว

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความถามของมาตรวัดแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อความถามของมาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ส่วนที่ 4 เป็นข้อความถามของมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ส่วนที่ 5 เป็นข้อความถามของมาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ

ส่วนที่ 6 เป็นข้อความถามของมาตรวัดความเป็นครูของผู้สอน

- ส่วนที่ 7 เป็นข้อความของมาตรวัดความประชิดประชิดสังคม
- ส่วนที่ 8 เป็นข้อความของมาตรวัดความห่างเหินสังคม
- ส่วนที่ 9 เป็นข้อความของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม
- ส่วนที่ 10 เป็นข้อความของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม
- ส่วนที่ 11 เป็นข้อความของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง
- ส่วนที่ 12 เป็นข้อความของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ
- ส่วนที่ 13 เป็นข้อความของมาตรวัดทัศนคติสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้
- ส่วนที่ 14 เป็นข้อความของมาตรวัดศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

วิธีการสร้างมาตรวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

ในการจัดสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบททวนจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้สร้างข้อความที่ชัดเจนครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ในแต่ละตัวแปรของการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรม และจากตัวอย่างงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาของปัจจัยในเรื่องข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ สถานภาพของครอบครัว นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบข้อความทั้ง 2 แบบ คือ ข้อคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) และข้อคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) โดยเฉพาะข้อคำถามเกี่ยวกับอายุและรายได้ครอบครัวนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบได้เองโดยสะดวก ส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับอาชีพบิดามารดา นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นข้อคำถามแบบผสม เพื่อให้ผู้ตอบเลือกเองได้ และหากไม่มีข้อเลือกก็สามารถระบุเองได้เช่นกัน

ส่วนข้อคำถามเพิ่มเติมอื่น ๆ เช่น ภูมิฐานะ คุณวุฒิทางการศึกษา ผลการศึกษา การนับถือศาสนา แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวความคิดการวิจัยในครั้งนี้ แต่ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้เข้าใจในภูมิหลังและมีความเข้าใจในข้อมูลส่วนตัวของนักเรือนพลตำรวจเหล่านี้มากยิ่งขึ้น ลักษณะข้อคำถามจึงเป็นแบบผสมเพื่อความสะดวกแก่ผู้ตอบและสามารถเข้าใจได้โดยง่าย

ส่วนที่ 2 การสร้างข้อความของมาตรวัดแรงจูงใจในการเข้าเป็นนักเรียน

ผลสำรวจ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้พบว่าในงานวิจัยของ ปริญญพงศ์ (2525) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียน นายร้อยตำรวจ นั้น ได้พบว่ามีความแรงจูงใจใน 2 ประเภทที่มีความสำคัญต่อการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนตำรวจ คือ แรงจูงใจภายนอกหรือสื่อเร้าภายนอก เช่น เงินเดือน รายได้สวัสดิการ ตำแหน่งหน้าที่ ฯลฯ และแรงจูงใจภายในหรือสื่อเร้าภายใน เช่น ความมีเกียรติ การเป็นที่ยอมรับ สัมฤทธิ์ผลในงาน ฯลฯ

ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาและแนวความคิดดังกล่าว มาประยุกต์สร้างชุดข้อความในเรื่องแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจ ได้แก่

- การเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ
- การเป็นอาชีพที่มีเกียรติ สร้างชื่อเสียงแก่ครอบครัว
- การเป็นอาชีพที่คุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ครอบครัวได้
- การเป็นอาชีพที่มีประโยชน์แก่ประชาชน
- การเป็นอาชีพเพื่อสังคมส่วนรวม

ชุดข้อความในเรื่องแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนผลสำรวจนี้ มีทั้งหมด 5 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดหลักของแบบข้อความทั้ง 5 ข้อ ในเรื่องแรงจูงใจ มาสร้างข้อความที่มีเนื้อความที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และเป็นชุดข้อความมาตรวัดแบบลิเคิร์ตจากข้อความดังกล่าว จะทำให้ทราบถึงลักษณะของแรงจูงใจแบบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มนักเรียนผลสำรวจในการศึกษาคั้งนี้

ส่วนที่ 3 การสร้างข้อความมาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าในงานวิจัยที่ได้อธิบายถึงแนวความคิดของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จณี (2520) ซึ่งได้วิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย และได้ข้อสรุปว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดีที่สุด ซึ่งกระบวนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กใน 2 กลุ่มสำคัญผสมผสานกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลและควบคุมน้อย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กใน 2 กลุ่ม มีสาระสำคัญดังนี้คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน คือ การให้ความรัก ดูแล เอาใจใส่ต่าง ๆ เช่น

- การที่ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง
- การที่ผู้ปกครองให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว
- การที่ผู้ปกครองสนใจทุกข์สุขของเด็ก
- การที่ผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาหารือแก่เด็ก
- การที่ผู้ปกครองช่วยให้เด็กหายทุกข์ หายกลุ้มใจ

2. การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลและความควบคุม พร้อมทั้งมีการลงโทษทางใจ ซึ่งเป็นวิธีการเลี้ยงดูเด็กในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

- การที่ผู้ปกครองดูแลความประพฤติของเด็กในระดับที่เหมาะสม
- การที่ผู้ปกครองยอมให้เด็กทำเรื่องส่วนตัวด้วยตนเอง โดยไม่

เหตุผล

- การที่ผู้ปกครองเชื่อว่าเด็กจะดูแลตนเองเมื่ออยู่ห่างไกล
- การที่ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลให้เด็กรับรู้ เมื่อต้องการให้เขา

ทำสิ่งใด

- การที่ผู้ปกครองใช้วิธีการอธิบายเหตุผล ว่ากล่าว แสดงความไม่พอใจ ผิดหวัง เสียใจที่เด็กทำความผิด

จากแนวความคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาปรับปรุงคำและข้อความให้เหมาะสมกับการนำไปสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบว่ายัยเด็กและเยาวชนของนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ พวกเขามีประสบการณ์ของการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กจากผู้ปกครองมาเป็นอย่างไร ข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 การสร้างข้อคำถามของมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องของอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมในเด็กและเยาวชน พบว่ามีแนวความคิดจากนักวิชาการ 2 ท่าน คือ พนิดา อุตกุล (2535) และ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2534) ซึ่งมีแนวความคิดในเรื่องอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนที่คล้ายคลึงกัน คือ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดของเยาวชน ค่านิยม และเกณฑ์ทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่เคยยึดติดมาจากครอบครัว จะคลายตัวและยืดหยุ่นลงเมื่อได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน จากแนวความคิดของนักวิชาการทั้ง 2 สามารถสรุปอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อเยาวชนว่าสามารถสรุปได้เป็น 3 ด้าน สำคัญ คือ

1. ด้านการเรียน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่น ด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนอันประกอบไปด้วย

- การที่กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลในด้านการเพิ่มพูนความรู้ โดยการชักนำกันสนใจ ติดตามความรู้ที่ครูสอน ขยัน และอดทน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเรียน

- การที่กลุ่มเพื่อนสนิท มีอิทธิพลในด้านการเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร (หรือช่วยกันขวนขวายหาข้อมูลข่าวสาร) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เช่น ในหมู่เพื่อนสนิท มีข้อมูลสนใจและติดตามข่าวการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนด้านการเตรียมการประกอบอาชีพนั้นมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มขยัน หนักเอาเบาสู้ และกลุ่มรักสะดวกสบาย ในที่นี้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่น่าจะมีผลต่อเยาวชนคือกลุ่มขยันหนักเอาเบาสู้ ในกลุ่มนี้จะมีลักษณะสำคัญ คือ

- กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อเยาวชนในด้านการวางแผน ปรึกษาเตรียมการประกอบอาชีพสุจริต

- กลุ่มเพื่อนสนิทมีความสนใจ ขวนขวายหาข้อมูลข่าวสารในการประกอบสัมมาอาชีพ

3. ด้านการครองตนในสังคม ในกลุ่มเยาวชนนั้น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมักจะมีอิทธิพลต่อเจตคติ และการปฏิบัติตนทางสังคมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะในกลุ่มของวัยรุ่นนั้นมักจะยึดถือปทัสฐานของกลุ่มเพื่อนไว้เป็นแบบอย่าง เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม จากแนวความคิดที่ได้ทบทวนมาพบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อเยาวชนนั้นมิได้ 2 ลักษณะ คือ

- กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน

- กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร หรือเป็นที่มาของแนวความคิดในการประพฤติปฏิบัติตนในระดับสังคม

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น มาจัดสร้างชุดข้อคำถาม อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในปัจจุบันทั้ง 3 ด้าน รวมทั้งหมด 6 ข้อ เพื่อให้ทราบว่าในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจ ของโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อพวกเขามากน้อยเพียงใด และมีอิทธิพลในด้านใดบ้าง

ส่วนที่ 5 การสร้างข้อความของมาตรการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล

ในการจัดสร้างมาตรการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างมาตรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เนื่องจากเราอาจเปรียบเทียบการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ โดยข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ได้ว่ามีความสำคัญเทียบเท่ากับการอบรมดูแลจากครอบครัว คือ ผู้ปกครอง พ่อ แม่ เพียงแต่ในระยะเวลา 1 ปีของการศึกษาฝึกอบรมนี้ กลุ่มนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้มีรูปแบบของการปกครองดูแลของผู้ปกครองแบบใหม่ จากข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองทั้งหลาย นั่นเอง

ดังนั้น ลักษณะของข้อความของมาตรการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ จึงได้ออกแบบมาคล้ายคลึงกับข้อความของมาตรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ ประกอบด้วย 2 ส่วนประกอบสำคัญ คือ

1. การปกครองดูแลแบบรักสนับสนุน คือ การให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ด้านต่าง ๆ เช่น

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง
- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองให้ความสนใจทุกข์สุข
- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองมีส่วนทำให้ภูมิใจในการเป็นตำรวจ
- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองเปิดโอกาสให้ปรึกษาหารือขอคำแนะนำ
- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองช่วยให้นักเรียนหายกลุ้มใจ คลายทุกข์

2. การปกครองดูแลแบบใช้เหตุผล ควบคุมน้อย และลงโทษทางใจ ได้แก่

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองสอดส่องดูแลความประพฤติอย่างเหมาะสม

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองใช้เหตุผลในการบอมนักเรียนทำเรื่องส่วนตัวต่าง ๆ

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองเชื่อว่านักเรียนดูแลตนเองได้

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองอธิบายเหตุผลให้นักเรียนรับรู้ เมื่อต้องการให้นักเรียนทำสิ่งใด

- การที่ตำรวจฝ่ายปกครองใช้วิธีการอธิบายเหตุผลให้นักเรียนได้ทราบถึงผิดของตน ก่อนการลงโทษ

ตามแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาสร้างข้อคำถามเป็นมาตรวัดสี่เคิร์ท จำนวน 10 ข้อ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองดูแลโดยข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองในโรงเรียนนี้ เป็นอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 6 การสร้างข้อคำถามของมาตรวัดความเป็นครูของผู้สอน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพื้นฐานทางด้านสถานศึกษา นั้น พันธ์ หนานาคินทร์ (2526: 125-128) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านคุณสมบัติของครูว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญในสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนเช่นเดียวกับแนวความคิดของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ เช่น แสง จันทร์งาม (2525) งานวิจัยกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (2520) ยนต์ ชุมจิต (2534) เลขา นิยะธัณริยะ (2537) เฮสซองค์ รัช (1987)

จากแนวความคิดของนักวิชาการทั้งหลายนั้น ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่าคุณสมบัติของครูที่ดี หรือความเป็นครูของผู้สอนนั้น ควรประกอบไปด้วย

- การมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในสิ่งที่สอนดี
- การมีความสามารถในการสอน ถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี
- การมีบุคลิกภาพดี มีริยาททาง การแต่งกายเหมาะสมต่อการเป็น

แบบอย่าง

- การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ปิดตัว เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าพบ
- การมีคุณสมบัติส่วนตัวดี เฉลียวฉลาด เชื่อมั่นตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้น

- การมีจรรยาและคุณธรรมสูง มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เมตตา มานะอดทน เช่น การมีความรับผิดชอบในการสอน มีความตรงต่อเวลา เป็นต้น

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดที่ได้จากผลสรุปดังกล่าว มาสร้างเป็นข้อคำถามมาตรวัดสี่เคิร์ท จำนวน 7 ข้อ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนของตนอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 7 การสร้างข้อคำถามของมาตรวัดความประชดประชันสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง Piumsombun (1979) ได้เสนอให้ใช้มาตรวัดความประชดประชันสังคมของนิเคอร์ฮอฟเฟอร์ (Niederhoffer) โดยคัดเลือกมาศึกษาความประชดประชันสังคมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เฉพาะ 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. ความรู้สึกต่อสาธารณชน

- ประชาชนที่ไปไม่เคารพยำเกรงและเกลียดชังตำรวจ
- ผู้คนมักขัดขวางการทำงานของตำรวจ
- การลงข่าวตำรวจในหนังสือพิมพ์

2. ความรู้สึกต่อการปฏิบัติภารกิจตำรวจ

- ความไม่มีประสิทธิภาพของตำรวจ
- การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ
- การใช้เส้นสายมากกว่าความรู้ความสามารถ
- การมีจิตใจกระด้างและโหดเหี้ยม

3. ความรู้สึกต่อการอุทิศตนให้กับหน้าที่การงาน

- การไม่เอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา
- การไม่อุทิศตนให้กับการพิทักษ์รับใช้ประชาชน
- การที่ได้ตั้งใจให้กับการจับกุมคนร้ายอย่างจริงจัง
- การยึดถือและปฏิบัติตามอุดมคติตำรวจ

ส่วนที่ 8 การสร้างข้อความถามของมาตรวัดความห่างเหินทางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง Piumsombun (1979) ได้นำมาตรวัดความห่างเหินทางสังคมของดีน (Dean) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาทัศนคติของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยมาตรวัดนี้ประกอบด้วยข้อความถาม จำนวน 24 ข้อ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. การรู้สึกไร้อำนาจ (Powerlessness) ได้แก่

- ความท้อแท้ในอนาคตก
- การถูกเอาวัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรม
- การเข้าศึกษาต่อต้องมีเส้นสายทั้งนั้น
- การมีปัญหาที่เกินความสามารถ
- การมีเรื่องมากมายเกินกว่าที่จะตัดสินใจได้
- การที่ชีวิตขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตเป็นสำคัญ
- การอยู่ภายใต้สภาพการถูกบีบบังคับ
- การขึ้นรถเอาตัวรอดของคนในสังคม
- อนาคตที่อัปยศและมืดมน

2. ความรู้สึกไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ (Normlessness) ได้แก่

- การแสวงหาความสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น
- การไม่มีสิ่งใดที่จะยึดเป็นหลักได้
- ความไม่มั่นใจในชีวิต
- สภาพที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวที่จะยึดถือเป็นแนวทางได้
- ความไม่แน่นอน
- การไม่อาจนับถือสิ่งใดได้

3. ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคม (Social Isolation) ได้แก่

- ความรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก
- การพบปะเพื่อนฝูงเก่า ๆ น้อยครั้ง
- ความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว
- การหาเพื่อนฝูงที่ทำได้ยาก
- การไม่มีจิตใจไม่ตรีต่อกัน
- สภาพไม่อบอุ่นและ เป็นกันเอง
- ความผูกพันต่อมนุษย์ด้วยกันน้อยมาก
- การไปมาหาสู่เพื่อนฝูงน้อยครั้ง
- การเฉยเมยต่อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

วิธีการสร้างมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

1. การวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

ในการสร้างชุดข้อคำถามมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม เพื่อให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเขียนผลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวความคิดในการวัดพฤติกรรมจริยธรรมจากงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาของ ชัยพร วิชาวุธ, ชีระพร อุวรรณโณ และ พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ในปี 2529 ซึ่งผู้วิจัยทั้ง 3 ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาของนักวิจัยทั้ง 3 นี้ ได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่กว้างขวางกว่าการศึกษาอื่น ๆ ที่ผ่านมา กล่าวคือ เป็นการพิจารณาจริยธรรมในความหมายที่กว้าง โดยมีได้พิจารณาจริยธรรมว่าหมายถึงพฤติกรรมในด้านบวกแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยั้ยังนำพฤติกรรมทางลบเข้ามาร่วมพิจารณา และยังครอบคลุมไปถึงการเอาความรู้สึกนึกคิดของผู้กระทำเข้ามามีการพิจารณาด้วย

ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ ในการศึกษาครั้งนี้ว่าควรประกอบไปด้วย

1) การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม เพื่อให้ตัวอย่างของการศึกษานี้ได้พิจารณาว่าพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นสิ่งที่มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการศึกษาว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่นี้ มีการรับรู้ความถูกต้องของจริยธรรมตำรวจในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

2) ปฏิกริยาทางจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการกระทำของตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งการศึกษานี้ผู้วิจัยได้พิจารณาว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจมีระดับการยอมรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านต่าง ๆ ที่นำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษานี้มากน้อยเพียงใด

3) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม เป็นภาวะการที่บุคคลจะประเมินความเชื่อของตนเองว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ นั้นจะนำไปสู่ผลเสียอย่างไรบ้าง ทั้งที่เป็นผลเสียต่อตนเองและต่อสังคม ซึ่งในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้จำแนกความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมออกเป็น 2 ด้าน คือ ความเชื่อเกี่ยวกับผลเสียต่อตนเองในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ และผลเสียต่อสังคมส่วนรวมหรือต่อราชการตำรวจโดยรวม

4) ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ เป็นการรับรู้ว่าคุณค่าอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ มีพฤติกรรมจริยธรรมอย่างไร มากน้อยเพียงใด และคาดการณ์ว่าคุณค่าอื่น ๆ ในสังคมนั้นมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้นมากน้อยเพียงใด ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาว่านักเรียนพลตำรวจของการศึกษานี้ มีการรับรู้ว่ามีสังคมตำรวจโดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ มีการประพฤติปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในตัวอย่างหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งคือมีการคาดคะเนว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้คิดว่าสังคมตำรวจโรงฝึกในปัจจุบันมีพฤติกรรมจริยธรรมเป็นอย่างไร

5) ศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม เป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายของการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคมหนึ่ง ๆ จากงานวิจัยที่ผ่านมาของ ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ (2529) ได้สรุปว่าศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม เป็นผลจากการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ปฏิกริยาทางจริยธรรม และการรับรู้ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลทั่วไปในสังคม ซึ่งการประเมินศักยภาพพฤติกรรมของคนในสังคมหนึ่ง ๆ ได้อย่างถูกต้อง จะสามารถนำไปสู่การพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคมนั้น ๆ ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจของการศึกษานี้ จะทำให้เราทราบว่าในอนาคตนั้น หากบรรดากลุ่ม

นักเรียนดังกล่าวมีโอกาสได้เข้าปฏิบัติงานเป็นตำรวจประจำสถานีตำรวจแล้ว และเขามีโอกาสที่จะต้องเลือกปฏิบัติ หรือจำยอมต้องปฏิบัติในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตของการเสี่ยงต่อการละเมิดต่อการปฏิบัติจริยธรรมตำรวจแล้ว จะมีโอกาสมากน้อยเพียงใดที่เขาจะต้องปฏิบัติเช่นนั้น เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจผู้นั้นนั่นเอง

2. การสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรม

1) อุดมคติตำรวจ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาบททวนวรรณกรรม และงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมจริยธรรมที่มีความกว้างขวาง ครอบคลุม และนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการนำมาวัดระดับพฤติกรรมจริยธรรม ของนักเรียนพลตำรวจนครบาลครั้งนี้แล้ว ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาลักษณะของข้อคำถามที่เหมาะสมและครอบคลุมต่อการวัดพฤติกรรมจริยธรรมของตำรวจ โดยพิจารณาจากอุดมคติตำรวจ 9 ประการ เป็นหลักการที่ข้าราชการตำรวจทุกระดับได้ยึดถือและปฏิบัติตามโดยตลอด นับแต่ปี 2498 ซึ่งได้รับการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยของ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อันได้แก่

- (1) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่
- (2) กรุณาปราณีต่อประชาชน
- (3) อุตุนต่อความเจ็บใจ
- (4) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
- (5) ไม่มกมากในลาภผล
- (6) มุ่งบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อปวงชน
- (7) ดำรงตนในความยุติธรรม
- (8) กระทำการด้วยปัญญา
- (9) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

ซึ่งหลักการของอุดมคติตำรวจทั้ง 9 ประการนี้ ก็ยังเป็นที่ยอมรับและนำมาปฏิบัติโดยตลอด รวมทั้งยังได้นำมาบรรจุรวมไว้เป็น โครงสร้างจริยธรรมตำรวจ ตามคำสั่งกรมตำรวจ ที่ 1388/2525 เพื่อให้ตำรวจไทยได้มีหลักการสำคัญสำหรับข้าราชการตำรวจ และมีข้อปฏิบัติตามสำหรับอาชีพตำรวจ เพื่อให้ผู้ที่มีอาชีพนี้มีคุณธรรม มีวินัย มีมารยาท ประพฤติตนเหมาะสม และปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของรัฐบาล อันเป็นสิ่งที่ชี้นำทางไปสู่เป้าหมายของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์โดยแท้จริง

2) ทศศีธราชธรรม

แต่อย่างไรก็ตาม การประพฤติปฏิบัติตนของการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีนั้น ควรจะมีการประมวลรวมไปถึงจริยธรรมของข้าราชการทั่วไปอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะข้าราชการตำรวจ ก็เป็นส่วนหนึ่งของข้าราชการไทยเช่นกัน และเพื่อให้การบริหารของรัฐมีความสอดคล้องกันอย่างดี มีประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลในส่วนของภาครัฐ จึงควรมีการสอดประสานไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทต่อการบริการประชาชน บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่ประชาชนโดยตรง เช่นข้าราชการตำรวจก็ยิ่งต้องมีพฤติกรรมของข้าราชการที่พึงปรารถนาแก่สังคมมากยิ่งขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่าคุณธรรมสำคัญของข้าราชการไทยที่ทำให้ข้าราชการประพฤติปฏิบัติสอดคล้องต่อการสร้างสรรค์และพัฒนายานเมือง คือ ทศศีธราชธรรม 10 ประการ ได้แก่

- (1) ทาน คือ การให้
- (2) ศีล คือ การประพฤติงาม ไม่ประพฤติชั่ว เสียหาย
- (3) ปริจาคะ คือ การสละ เพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า
- (4) อาชวะ คือ ความซื่อตรง
- (5) ปีทวะ คือ ความสุภาพอ่อนโยน
- (6) ตปะ คือ ความเพียร
- (7) อโกธะ คือ ความไม่โกรธ
- (8) อหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- (9) ขันติ คือ ความอดทน
- (10) อวิโรธนะ คือ ความรอบคอบ ระมัดระวัง มีความเป็นกลาง

ซึ่งโดยหลักการของการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีนั้น ในฐานะที่เป็นข้าราชการไทยกลุ่มหนึ่งด้วยนั้น พึงต้องมีการนำหลักการของคุณธรรมสำคัญสำหรับข้าราชการไทยทั่วไปมาเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติรวมด้วย ซึ่งจากการทบทวนแนวความคิดหลักการจริยธรรมตำรวจตามอุดมคติตำรวจทั้ง 9 ประการ ประกอบกับทศศีธราชธรรมทั้ง 10 ประการ มาพิจารณาร่วมกันผู้วิจัยได้พบว่ามีข้อความที่ควรนำมาพิจารณาทั้งสิ้น 11 ประเด็น โดยเป็นข้อความในกลุ่มอุดมคติตำรวจ 9 ประเด็น ในการนี้ เป็นข้อความที่มีความซ้ำซ้อนกับทศศีธราชธรรมทั้ง 8 ข้อ คือ ปริจาคะ (การเสียสละ) อาชวะ (ความซื่อตรง) ปีทวะ (ความสุภาพอ่อนโยน) ตปะ (ความเพียร) อโกธะ (ความไม่โกรธ) อหิงสา (ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น) ขันติ (ความอดทน) และ อวิโรธนะ (ความรอบคอบ ระมัดระวัง เป็นกลาง)

ส่วนข้อคำถามอีก 2 ข้อนั้น เป็นข้อคำถามจากทศพิธราชธรรมส่วนที่เหลือ ซึ่งมิได้มีความซ้ำซ้อนกับอุดมคติตำรวจ คือ ศีล (การประพฤติดี) และ ทาน (การให้)

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับการประพฤติของนิกรเรือนพลตำรวจเป็น 11 ประเด็นแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นหลักดังกล่าวมาสร้างเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติในหน้าที่ตำรวจ ในการนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระดับการลงโทษ (โทษ) ข้าราชการตำรวจจากคำสั่งกรมตำรวจ ที่ 0667.301/13886 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2534 เรื่องแนวทางการลงโทษข้าราชการตำรวจและเหตุอันควรปรานีมาประกอบการสร้างข้อคำถามครั้งนี้ โดยพิจารณาว่า ตามประเด็นการประพฤติปฏิบัติทั้ง 11 ประการของข้าราชการตำรวจนั้น มีลักษณะความผิดใดบ้างที่มีความสอดคล้องกับประเด็นของการประพฤติปฏิบัติในแต่ละประเด็นทั้ง 11 ประการดังกล่าว จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกลักษณะความผิดตามประเด็นต้องการศึกษาออกมาเป็น 2 ข้อ โดยมีลักษณะหนัก-เบาของการกระทำผิดลดหลั่นกันลงมา เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกด้านของระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทั้งสิ้น 22 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แนวทางการจัดสร้างข้อคำถามการประพฤติปฏิบัติในหน้าที่ตำรวจ

ประเด็นที่	การประพฤติปฏิบัติ
1. เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่	1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง 2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
2. กรุณาปรานีต่อประชาชน	3. ให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการคอยเป็นเวลานาน 4. ปลอบยให้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
3. อดทนต่อความเจ็บใจ	5. กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียดหยามตน 6. โต้เถียงผู้บังคับบัญชาที่ตำหนิคำต่อหน้าประชาชน
4. ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก	7. ร้องเรียนขอร้องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย 8. ลาช้าต่อการออกไประงับเหตุกรณร้ายแฉังว่าคนร้ายมีอาวุธ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็นที่	การประพฤติปฏิบัติ
5. ไม่มีกมมากในลาภผล	9. เทียวสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบ โดยไม่จ่ายเงิน 10. ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่า ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย
6. มุ่งบำเพ็ญตนเป็น ประโยชน์ต่อปวงชน	11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนเองอาศัย 12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกาย พลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน
7. ดำรงตนในความยุติธรรม	13. ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด 14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการดำเนินคดีหรือได้รับโทษน้อยลง
8. กระทำการด้วยปัญญา	15. ร้องขอความเป็นธรรมข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น 16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชนโดยปราศจากการศึกษา ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ
9. รักษาความไม่ประมาท เสมอชีวิต	17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมา ปฏิบัติหน้าที่ 18. ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้
10. คีล	19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของ ส่วนตัว 20. เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางชู้สาว โดยที่ตนมีภรรยา อยู่แล้ว

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็นที่	การประพฤติปฏิบัติ
11. ทาน	21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป 22. ปลอมให้บุตรภรรยา ทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

การทดสอบคุณภาพของ เครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผ่านกระบวนการ
ทบทวนจากวรรณกรรมทั้งหลายแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามนี้ขึ้น เพื่อ
ให้เป็นเครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการทดสอบหาความมั่นคงเนื้อหาสาระ
(Content Validity) และการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability
Test) โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

การทดสอบความมั่นคง

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการร่างแบบสอบถาม โดยอาศัยกรอบแนวความคิดที่ได้จากการ
ทบทวนวรรณกรรมเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำแบบสอบถามฉบับร่างดังกล่าว ไปปรึกษาประธาน
กรรมการ และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 ท่าน และได้นำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านงาน
ตำรวจอีก 3 ท่าน ได้แก่

พันตำรวจเอก อุดมย์ แสงสิงแก้ว รองผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1
ซึ่งท่านเป็นข้าราชการตำรวจที่มีความประพฤติดีเด่น มีผลงานในการพัฒนาข้าราชการตำรวจ
และได้รับการยกย่องจากมูลนิธิธารน้ำใจ ให้เป็นคนไทยตัวอย่าง ประจำปี 2527

พันตำรวจเอก ดร.สมชาติ สว่างเนตร รองผู้บังคับการภาควิชาอาชญาวิทยาและ
อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนวิชาการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กองบังคับการ
วิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ในฐานะเป็นนักอาชญาวิทยา เป็นนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวิชาการตำรวจ ของกรมตำรวจ

พันตำรวจโท ธนปกรษ์ นามหาชัย รองผู้กำกับการกองวินัย สำนักงานกำลังพล กรมตำรวจ ในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพิจารณาคดีวินัย ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจ ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ข้อมูลและคำแนะนำที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ชำนาญการเหล่านี้ ได้นำมาใช้ในการปรับปรุงแบบร่างแบบสอบถาม เพื่อนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวินัยยานยนต์พิจารณา อีกครั้งหนึ่ง

การทดสอบความเชื่อถือได้

แม้ว่าผู้วิจัยจะได้พยายามสร้างเครื่องมือให้เกิดความเชื่อถือได้ โดยอาศัยกระบวนการดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม แต่ก่อนที่ผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยเฉพาะในส่วนของมาตรวัด (Scale) ที่ได้ใช้เป็นมาตรวัดของตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองใช้แบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนพลตำรวจ จำนวน 58 คน ซึ่งในการทดลองใช้แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนพลตำรวจทั้งหมด เข้านั่งประจำที่นั่งในชั้นเรียน แล้วจึงแจกแบบสอบถาม พร้อมกับได้อธิบายให้นักเรียน ได้เข้าใจวิธีการตอบแบบสอบถามและข้อความต่าง ๆ นักเรียนพลตำรวจได้เริ่มทำแบบสอบถามและนำส่งได้ภายในเวลาประมาณ 35 นาที

ผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามฉบับร่างดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้ ชัดเจน เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีหลักการในการพิจารณา 2 กลุ่ม คือ

1) ในกลุ่มข้อความข้อมูลส่วนตัว ผู้วิจัยได้นำคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาพิจารณา และพบว่านักเรียนสามารถตอบคำถามได้ชัดเจนดีแล้ว แต่เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มข้อความเกี่ยวกับ

- คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ เพื่อให้ทราบว่าภายในตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้มีพื้นฐานทางการศึกษาเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่

- ผลการเรียน หรือคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ทราบว่า เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานระดับการเรียนเป็นอย่างไร

- ศาสนา โดยเฉพาะในผู้ที่ยึดถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในศาสนา มากน้อยเพียงใด

2) ในกลุ่มข้อความที่เป็นชุดข้อความหรือมาตรวัด ซึ่งใช้เป็นมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัด โดยเลือกใช้เกณฑ์ของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Coefficient) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัด ดังต่อไปนี้ คือ

(1) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดหนึ่ง ๆ จะต้องไม่ต่ำกว่า .60

(2) ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามนั้นกับคะแนนรวม (Item-Total Correlations) ไม่ต่ำกว่า .20

(3) ในการปรับปรุงมาตรวัดให้มีสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตัดข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามนั้นกับคะแนนรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ซึ่งจากผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดกับข้อมูลที่ได้จากนักเรียนพลตำรวจ 58 คน พบว่า ในมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความเป็นครูของผู้สอน และพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน นั้น มีค่าอัลฟาของแต่ละมาตรวัดสูงกว่า .60 ทั้งสิ้น และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า .20 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

แต่ในกลุ่มมาตรวัดตัวแปรที่เป็นปัญหา คือ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม พบว่ามีค่าอัลฟา และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงข้อคำถามใหม่โดยการตัดข้อคำถามที่เป็นปัญหาซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมต่ำออกไป ปรับปรุงเนื้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในบางข้อที่ข้อคำถามมีลักษณะซ้ำซ้อนกัน ผู้วิจัยก็ได้ตัดออกและปรับชุดข้อคำถามรวมให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ในส่วนของมาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นั้น แม้ผู้วิจัยได้พยายามตัดข้อคำถามที่เป็นปัญหาออกแล้ว แต่ผลรวมของค่าอัลฟาที่ได้ก็ยังไม่ดีขึ้น จึงได้พิจารณาบททวนองค์ประกอบของตัวแปรตามนิยามศัพท์อีกครั้ง แล้วสร้างมาตรวัดขึ้นใหม่

3) ส่วนข้อคำถามเรื่องแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนั้น ตามร่างแบบสอบถามได้กำหนดให้ผู้ตอบจัดลำดับความสำคัญ เป็นลำดับ 1, 2 และ 3 แต่จากการทดลองใช้พบว่ามีปัญหาในการตอบ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงข้อคำถามใหม่ เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต มีจำนวนข้อคำถามรวม 10 ข้อ

เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาตรวัดและแบบสอบถามโดยรวมให้ดีขึ้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองกับนักเรียนพลตำรวจอีก 10 คน โดยให้ทดลองตอบแบบสอบถามเฉพาะส่วนชุดข้อคำถามที่มีปัญหาเท่านั้น ซึ่งผลที่ได้จากการทดลองใช้ และจากการซักถามโดยผู้วิจัยเอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มีความเข้าใจข้อคำถาม และสามารถตอบข้อคำถามได้เป็นอย่างดี

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งได้ผ่านการทดสอบความมั่นคงของเนื้อหาสาระ (Content Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliable) แล้ว พบว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนและจัดเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ โดยการ

1. ติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนตำรวจนครบาล เพื่อกำหนดวันและเวลาที่เหมาะสมต่อการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งไม่เป็นการรบกวนเวลาการเรียนและการฝึกของนักเรียน พร้อมทั้งได้แจ้งถึงหมวดนักเรียนของแต่ละกองร้อยที่จะเป็นตัวอย่างของการศึกษานี้ ให้ทางโรงเรียนได้ทราบด้วย เพื่อแจ้งต่อทางกองร้อยทั้ง 3 ให้เตรียมการในส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

2. เมื่อถึงวันกำหนดจัดเก็บข้อมูล คือ ตั้งแต่วันที่ 15 ถึง 17 กันยายน 2539 ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลจากแต่ละกองร้อย โดยใช้ห้องเรียนของแต่ละกองร้อยนั้นเป็นสถานที่ในการตอบแบบสอบถาม และก่อนที่จะเริ่มตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้อธิบายเรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษา สาระสำคัญของแบบสอบถาม และวิธีการตอบแบบสอบถามให้นักเรียนพลตำรวจได้ทราบก่อน และเมื่อนักเรียนพลตำรวจเริ่มตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ออกดูแลการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่ออธิบายและตอบข้อสงสัยของนักเรียนพลตำรวจที่อาจมีในระหว่างการตอบแบบสอบถาม ได้ในทันที

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากนักเรียนพลตำรวจ จำนวน 369 คน ทำให้ได้แบบสอบถามคืนมารวม 369 ฉบับ

การ เตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนพลตำรวจทั้ง 369 ฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ตรวจแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนข้อความปลายเปิด เช่น จังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนา และสถาบันการศึกษา รวมทั้งคณะที่กำลังทำการศึกษา มาจัดบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลที่จะใช้ศึกษาในรายละเอียดต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาลงรหัสแล้วถ่ายข้อมูลลงกระดาษบันทึกการรหัส (coding sheet) โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้ คือ

1) ในกรณีที่เป็นผู้ซื้อคำถามข้อมูลส่วนตัวปลายปิดและกำหนดตัวเลือก
ธรรมดา ผู้วิจัยจะกำหนดให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 ฯลฯ หรือตามข้อมูลที่แท้จริง เช่น
อายุ รายได้ คะแนนเฉลี่ยสะสม เป็นต้น

2) ในกรณีที่ผู้ซื้อคำถามมาตรวัดผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน
ดังนี้

(1) การให้คะแนนแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความเกี่ยวกับแรงจูงใจในการ
เป็นข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุด ให้คะแนน 5

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความเกี่ยวกับแรงจูงใจในการ
เป็นข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีความสำคัญมาก ให้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความเกี่ยวกับแรงจูงใจในการ
เป็นข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีความสำคัญปานกลาง ให้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความเกี่ยวกับแรงจูงใจในการ
เป็นข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีความสำคัญน้อย ให้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความเกี่ยวกับแรงจูงใจในการ
เป็นข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีความสำคัญน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

(2) การให้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก
ของเขาสอดคล้องกับข้อความนั้นมากที่สุด ให้คะแนน 5

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก
ของเขาสอดคล้องกับข้อความนั้นมาก ให้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก
ของเขาสอดคล้องกับข้อความนั้นปานกลาง ให้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก
ของเขาสอดคล้องกับข้อความนั้นน้อย ให้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก
ของเขาสอดคล้องกับข้อความนั้นน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

(3) การให้คะแนนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าย่อความอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนของเขาใน
ปัจจุบันสอดคล้องกับข้อความนั้นมากที่สุด ให้คะแนน 5

(6) การให้คะแนนความประชดประชันสังคม

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าความประชดประชันสังคม

สอดคล้องกับข้อคำถามมากที่สุด ให้คะแนน 5

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าความประชดประชันสังคม

สอดคล้องกับข้อคำถามมาก ให้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าความประชดประชันสังคม

สอดคล้องกับข้อคำถามปานกลาง ให้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าความประชดประชันสังคม

สอดคล้องกับข้อคำถามน้อย ให้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าความประชดประชันสังคม

สอดคล้องกับข้อคำถามน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

(7) การให้คะแนนความรู้สึกทางเดินทางสังคม

- ถ้าผู้ตอบมีความรู้สึกทางเดินทางสังคม สอดคล้องกับ

ข้อคำถามมากที่สุด ให้คะแนน 5

- ถ้าผู้ตอบมีความรู้สึกทางเดินทางสังคม สอดคล้องกับ

ข้อคำถามมาก ให้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความรู้สึกทางเดินทางสังคม สอดคล้องกับ

ข้อคำถามปานกลาง ให้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความรู้สึกทางเดินทางสังคม สอดคล้องกับ

ข้อคำถามน้อย ให้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความรู้สึกทางเดินทางสังคม สอดคล้องกับ

ข้อคำถามน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

(8) การให้คะแนนความคิดเห็นของนักเรียนพลตำรวจต่อ

พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม
ด้านปฏิบัติทางจริยธรรม ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ด้านความเชื่อ
เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้
และด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม นั้น มีวิธีการให้คะแนนที่แตกต่างกันเป็น 2 กลุ่มสำคัญ
ดังนี้คือ

กรณีด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม (ความคิด เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง) ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม (การยอมรับในพฤติกรรมนั้น ๆ) ด้าน บทสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ (คิดว่าคนอื่นในสังคมจะปฏิบัติหรือไม่) และด้าน ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม (โอกาสที่เขาจะปฏิบัติเช่นนั้น) จะมีวิธีการให้คะแนนที่ คล้ายคลึงกัน คือ

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ ถูกต้องมากที่สุด ยอมรับได้มากที่สุด ตำรวจโรงพักปฏิบัติเช่นนี้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ ที่ตนจะกระทำมากที่สุด จะให้คะแนน 1

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ ถูกต้องมาก ยอมรับได้มาก ตำรวจโรงพักปฏิบัติเช่นนี้มาก และมีความเป็นไปได้ที่ตนจะ กระทำมาก จะให้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ ถูกต้องปานกลาง ยอมรับได้ปานกลาง ตำรวจโรงพักปฏิบัติเช่นนี้ปานกลาง และมีความเป็น ไปได้ที่ตนจะกระทำปานกลาง จะให้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ ถูกต้องน้อย ยอมรับได้น้อย ตำรวจโรงพักปฏิบัติเช่นนี้น้อย และมีความเป็นไปได้ที่ตนจะ กระทำน้อย จะให้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ ถูกต้องน้อยมาก ยอมรับได้น้อยมาก ตำรวจโรงพักปฏิบัติเช่นนี้น้อยมาก และมีความเป็นไปได้ ที่ตนจะกระทำน้อยมาก จะให้คะแนน 5

กรณีด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมทั้งต่อตนเอง และต่อราชการตำรวจ นั้น

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดผลเสีย ต่อตนเองหรือราชการตำรวจมากที่สุด จะได้คะแนน 5

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดผลเสีย ต่อตนเองหรือราชการตำรวจมาก จะได้คะแนน 4

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดผลเสีย ต่อตนเองหรือราชการตำรวจปานกลาง จะได้คะแนน 3

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดผลเสีย ต่อตนเองหรือราชการตำรวจน้อย จะได้คะแนน 2

- ถ้าผู้ตอบมีความเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดผลเสีย ต่อตนเองหรือราชการตำรวจน้อยมาก จะได้คะแนน 1

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละตัวแปร ทั้งในส่วน of ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยเฉพาะการศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนพลตำรวจ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น ใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ตามกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนิวาเรียล (Univariate Multiple Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวาเรียล (Multivariate Multiple Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมทุกด้าน ในคราวเดียวกัน

สรุปความ

ในบทที่ 4 ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ การออกแบบการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบไม่ทดลอง เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ปกติจริงว่านักเรียนพลตำรวจ ที่กำลังจะจบการศึกษา มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของพวกเขา โดยมีได้เข้าไปทดลองหรือจัดทำแผนงาน โครงการใด ๆ แทรกแซงเลย แต่จะเข้าไปจัดเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539 และผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและหลายกลุ่มชั้น เพื่อให้ได้ตัวอย่างของการศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลายกัน ทั้งทางกายภาพและการปกครองบังคับบัญชา จำนวนตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 369 คน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในแบบสอบถามฉบับดังกล่าวนี้ ประกอบด้วยข้อความทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและครอบครัว และมาตรวัดต่างๆ จำนวน 13 มาตรวัด ซึ่งเป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาแล้วมาสังเคราะห์รวม

เป็นข้อคำถามที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยได้นำอุดมคติตำรวจ ทศพิธราชธรรม และแนวทางหลักการลงโทษของข้าราชการตำรวจ มาประกอบการจัดสร้างข้อคำถามนี้ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ทั้งในด้านการทดสอบหาความแม่นยำในสาระ การทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาปรับปรุงมาตรวัดแบบสอบถามโดยรวมให้ดีขึ้น แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นโดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุทั้งในระดับยูนีวารีเอทและระดับมัลติวารีเอท

บทที่ 5

ความ เชื่อถือได้ และความแม่นยำ

ในบทที่ 5 นี้ จะเป็นการนำเสนอการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใน 2 ด้าน คือ การทดสอบความเชื่อถือได้ และการทดสอบความแม่นยำ โดยในแต่ละส่วนจะเป็นการนำเสนอการทดสอบมาตรวัดทั้ง 13 มาตรวัด ว่ามีความเชื่อถือได้และมี ความแม่นยำ เพียงพอต่อการนำไปใช้จัดเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้หรือไม่ โดยในบทนี้ จะนำเสนอสาระสำคัญ 3 ส่วน คือ (1) การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (2) การทดสอบความแม่นยำของมาตรวัด และ (3) สรุปความ

การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัด

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของนักเรียน พลตำรวจนครบาลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวได้ออกแบบ จัดสร้างขึ้นมาบนพื้นฐานของวรรณกรรม แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ประกอบกับคำแนะนำจากกรมการวิทยานิพนธ์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิในงานตำรวจ ในแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดข้อความถามเพื่อวัดปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีจำนวน 13 มาตรวัด ได้แก่ มาตรวัดในเรื่อง

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน
- แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ
- ความเป็นครูของผู้สอน
- การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ
- ความห่างเหินทางสังคม
- ความประชิดประชิดสังคม

พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ใน 6 ด้านสำคัญ คือ

- การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม
- ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง
- ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ
- ปฏิบัติทางจริยธรรม
- ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้
- ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

ทั้งนี้ ก่อนที่จะได้นำมาตรวัดทั้ง 13 นี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดดังกล่าวมาทดลองใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักเรียนพลตำรวจ จำนวน 58 คน เพื่อนำผลที่ได้มาศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาแบบสอบถามฉบับดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น โดยการเพิ่มเติมข้อความบางส่วน ปรับปรุงข้อความให้เหมาะสม ตัดข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อความกับคะแนนรวม (Item-Total Correlations) ที่ต่ำกว่า 0.20 เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ พร้อมต่อการนำไปจัดเก็บข้อมูลในโรงเรียนตำรวจนครบาลได้จริง

และหลังจากผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม ไปใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล จำนวน 369 คน เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มาทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีความเชื่อถือได้ในการนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์และสรุปการศึกษาได้จริง

ทั้งนี้หลักการในการพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัดทั้ง 13 ชุด ในการศึกษาครั้งนี้ ก็มีกระบวนการเช่นเดียวกับการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในการทดลองใช้แบบสอบถามครั้งแรก (Pretest of Questionnaire) โดยมีหลักการสำคัญตามแนวความคิดของ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (1979) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัดดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของมาตรวัดหนึ่ง ๆ จะต้องไม่ต่ำกว่า 0.60
- (2) ข้อคำถามทุกข้อของทุกมาตรวัด จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามนั้นกับคะแนนรวม (Item-Total Correlations) ไม่ต่ำกว่า 0.20

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยใช้เกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ และคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของมาตรวัดมีค่า 0.8662 ซึ่งเป็นค่าอัลฟ่าที่สูงตามเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัด คือมีค่าสูงกว่า 0.60 ส่วนค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น

ผู้วิจัยพบว่าคุณค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดนี้อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น คือ ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จากการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า มาตรวัดครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือได้สามารถจัดเก็บเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ได้จริง

ตารางที่ 5.1 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.6333	0.8499
2	0.6349	0.8493
3	0.6893	0.8480
4	0.6939	0.8435
5	0.7121	0.8415
6	0.5683	0.8543
7	0.4037	0.8673
8	0.2520	0.8775
9	0.6300	0.8496
10	0.6365	0.8486

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบี่ยงต้น = 0.8662

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่า 0.7874 ซึ่งเป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (คือมีค่าสูงกว่า 0.60) ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ใน

มาตรวัดนี้ก็พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้มีค่าตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไปทั้งสิ้น ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้นด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า มาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในการศึกษาคำนี้ มีความน่าเชื่อถือได้สามารถจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างดี ต่อไป

ตารางที่ 5.2 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5618	0.7494
2	0.5987	0.7409
3	0.6186	0.7366
4	0.5752	0.7463
5	0.4567	0.7774
6	0.4358	0.7796

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบี่ยงต้น = 0.7874

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ

จากผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ โดยใช้เกณฑ์ตามแนวความคิดของ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (1979) ผู้วิจัยได้พบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนี้ มีค่า 0.7153 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.60 นอกจากนี้แล้ว ยังพบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.20 ทั้งสิ้น ดังนั้น จากผลการทดสอบดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า มาตรวัดแรงจูงใจในการเป็นตำรวจที่ได้จัดสร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือได้ และเมื่อได้นำเครื่องมือนี้ไปจัดเก็บข้อมูลแล้ว ข้อมูลที่ได้จัดเก็บมาก็เป็นข้อมูลที่มีคุณภาพเชื่อถือได้เหมาะสมต่อการนำไปศึกษาได้ต่อไป

ตารางที่ 5.3 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดแรงจูงใจในการ เป็นคํารว

ข้อคํถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5790	0.6216
2	0.4784	0.6655
3	0.7153	0.7030
4	0.4933	0.6606
5	0.4330	0.6833

สัมประสิทธิ์ความ เชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.7153

การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดความ เป็นครูของผูสอน

ในการทดสอบความ น่า เชื่อถือได้ของมาตรวัดความ เป็นครูของผูสอน โดยใช เกณฑ์ การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคํถามแต่ละข้อ กับคะแนนรวม ของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผูวิจัยพบวาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า 0.7907 ซึ่งเป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ สูงกว่า 0.60 และค่าสหสัมพันธ์ ในข้อคํถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมในมาตรวัดนี้ ก็พบว่ามีค่าตั้งแต่ 0.44 ขึ้นไปทั้งสิ้น ซึ่ง เป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดความ เป็นครูของผูสอนครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือ สามารถจัดเก็บข้อมูล ที่มีคุณภาพและน่า เชื่อถือได้

ตารางที่ 5.4 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดความเป็นครูของผู้สอน

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5167	0.7645
2	0.6642	0.7383
3	0.4444	0.7836
4	0.6187	0.7443
5	0.4802	0.7752
6	0.4466	0.7785
7	0.5308	0.7620

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.7907

การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจในการศึกษารุ่นนี้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่า 0.8842 ซึ่งเป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์การพิจารณาความ เชื่อถือได้ของมาตรวัด (คือ มีค่าสูงกว่า 0.60) ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดนี้ ก็พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้ มีค่าตั้งแต่ 0.44 ขึ้นไปทั้งสิ้น ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ามาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจในการศึกษารุ่นนี้ จึงมีความน่าเชื่อถือได้ สามารถจัดเก็บข้อมูลได้เป็นอย่างดี มีคุณภาพ

ตารางที่ 5.5 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5700	0.8762
2	0.6760	0.8685
3	0.6676	0.8690
4	0.7235	0.8644
5	0.7160	0.8661
6	0.4424	0.8842
7	0.6270	0.8720
8	0.4617	0.8832
9	0.6252	0.8730
10	0.6496	0.8703

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.8842

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดความห่างเหินทางสังคม

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดความห่างเหินทางสังคมของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า 0.8210 ซึ่งเป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (คือมีค่าสูงกว่า 0.60) ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดนี้ ก็พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้มีค่าตั้งแต่ 0.29 ไปจนถึง 0.55 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้คือ 0.20 ดังนั้น จากการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดความรู้สึกห่างเหินสังคมมีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ เหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็นอย่างดีต่อไป

ตารางที่ 5.6 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดความห่างเดินสังคม

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.4177	0.8118
2	0.3414	0.8166
3	0.4930	0.8065
4	0.3932	0.8138
5	0.4546	0.8099
6	0.2397	0.8223
7	0.4285	0.8111
8	0.5554	0.8029
9	0.5211	0.8050
10	0.4210	0.8124
11	0.4505	0.8096
12	0.5447	0.8024
13	0.2553	0.8227
14	0.5232	0.8051
15	0.5542	0.8043

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.8210

การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดความประชดประชันสังคม

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดความประชดประชันสังคม โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่า 0.6961 เป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์การพิจารณาความ เชื่อถือได้ของมาตรวัด (คือมีค่าสูงกว่า 0.60) ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดนี้ก็พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้มีค่าตั้งแต่ 0.26 ขึ้นไป จนถึง 0.60 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า มาตรวัดความประชดประชันสังคม มีความน่าเชื่อถือได้ สามารถจัดเก็บข้อมูล ได้อย่างชัดเจน และน่าเชื่อถือ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ต่อไป

ตารางที่ 5.7 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดความประชดประชันสังคม

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.2669	0.6884
2	0.3168	0.6803
3	0.3215	0.6808
4	0.3808	0.6685
5	0.3564	0.6733
6	0.2221	0.6949
7	0.3055	0.6830
8	0.5220	0.6350
9	0.6001	0.6128

สัมประสิทธิ์ความ เชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.6961

**การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านการประ เเมินความ
ถูกผิดของพฤติกรรม**

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการ
ประเมินความถูกผิดของพฤติกรรม ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์
อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการ
ทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่า 0.9555 ซึ่งเป็น
ค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 0.20 ส่วนค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับ
คะแนนรวมของมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีค่าอยู่ในระดับสูง คือ ตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.80
ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าว
จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านการประเมินความถูกผิดของพฤติกรรม
ในการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือได้ สามารถจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ได้อย่างดีต่อไป

**ตารางที่ 5.8 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านการประ เเมินความถูกผิดของพฤติกรรม**

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.4925	0.9556
2	0.6759	0.9536
3	0.7499	0.9526
4	0.5231	0.9553
5	0.7460	0.9528
6	0.5765	0.9547
7	0.6800	0.9537
8	0.7545	0.9526
9	0.7469	0.9527
10	0.8068	0.9519
11	0.7647	0.9525
12	0.7273	0.9529

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
13	0.7165	0.9531
14	0.7310	0.9529
15	0.5831	0.9547
16	0.7349	0.9530
17	0.5582	0.9550
18	0.6663	0.9537
19	0.7047	0.9533
20	0.7421	0.9528
21	0.7726	0.9524
22	0.6434	0.9539

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.9555

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่าสูงถึง 0.9568 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ค่าอัลฟาที่กำหนดไว้คือ 0.60 และในการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดก็พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้มีค่าในระดับค่อนข้างสูงคือ ตั้งแต่ 0.61 ไปจนถึง 0.74 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเองในการวิจัยครั้งนี้ มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปจัดเก็บข้อมูลเพื่อสามารถวิเคราะห์ในการศึกษานี้ได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 5.9 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตราวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.6468	0.9553
2	0.7034	0.9547
3	0.7110	0.9546
4	0.6108	0.9557
5	0.7218	0.9545
6	0.6732	0.9550
7	0.5780	0.9562
8	0.7227	0.9544
9	0.7280	0.9543
10	0.7493	0.9541
11	0.7419	0.9542
12	0.6960	0.9547
13	0.7340	0.9543
14	0.6432	0.9554
15	0.6186	0.9557
16	0.7218	0.9544
17	0.7000	0.9547
18	0.7271	0.9544
19	0.7221	0.9544
20	0.7051	0.9546
21	0.7170	0.9545
22	0.6772	0.9550

* สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.9568

**การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความ เชื่อ เกี่ยวกับ
ผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจโดยรวม**

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความ
เชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัด
นั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่าสูงถึง
0.9539 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ค่าอัลฟาที่กำหนดไว้คือ 0.60 และในการพิจารณาค่า
สหสัมพันธ์ในมาตรวัดนี้ ก็มีค่าอยู่ในระดับสูงคือตั้งแต่ 0.58 ถึง 0.75 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์
ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าวจึงสรุปได้ว่ามาตรวัด
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ในการ
วิจัยครั้งนี้มีความ เชื่อถือได้สามารถจัดเก็บข้อมูลเพื่อสามารถวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการศึกษาได้
ได้เป็นอย่างดี

**ตารางที่ 5.10 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านความ เชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ**

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.6467	0.9522
2	0.6972	0.9517
3	0.6546	0.9522
4	0.5954	0.9528
5	0.7196	0.9514
6	0.6561	0.9521
7	0.6643	0.9520
8	0.7330	0.9512
9	0.7073	0.9515
10	0.6554	0.9521
11	0.7382	0.9510
12	0.7294	0.9512

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
13	0.7568	0.9508
14	0.6680	0.9520
15	0.6340	0.9525
16	0.6937	0.9517
17	0.7173	0.9513
18	0.7240	0.9513
19	0.6717	0.9519
20	0.6635	0.9522
21	0.7396	0.9510
22	0.5826	0.9536

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบี่ยงต้น = 0.9539

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านปฏิบัติทางจริยธรรม

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านปฏิบัติทางจริยธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนั้น ผลการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดมีค่าสูงถึง 0.9425 ซึ่งเป็นค่าอัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.20 และในการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ในมาตรวัดก็พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้มีค่าในระดับค่อนข้างสูง คือ ตั้งแต่ 0.54 ขึ้นไปจนถึง 0.71 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.20 ดังนั้น ด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านปฏิบัติทางจริยธรรมในการศึกษานี้ มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือได้ เหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็นอย่างดีต่อไป

ตารางที่ 5.11 การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตราวัดพฤติกรรมจริยธรรมคำรวจ
ด้านปฏิบัติทางจริยธรรม

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5615	0.9410
2	0.6903	0.9392
3	0.6533	0.9397
4	0.4483	0.9429
5	0.6161	0.9402
6	0.5507	0.9411
7	0.6420	0.9400
8	0.7095	0.9388
9	0.6766	0.9393
10	0.7077	0.9388
11	0.7288	0.9387
12	0.6884	0.9392
13	0.6562	0.9397
14	0.6328	0.9401
15	0.5628	0.9412
16	0.6546	0.9397
17	0.6319	0.9400
18	0.6117	0.9403
19	0.6789	0.9395
20	0.6540	0.9397
21	0.7137	0.9388
22	0.5483	0.9411

* สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.9425

**การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้าน
พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้**

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้าน
พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้ ผลการทดสอบใน
มาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า 0.9643 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ค่าอัลฟา
ที่กำหนดไว้ คือ สูงกว่า 0.60 และเป็นค่าอัลฟาที่สูงที่สุดในชุดมาตรวัดทั้งหมดของการวิจัย
ครั้งนี้อีกด้วย

ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมนั้น พบว่า
ในมาตรวัดชุดนี้มีค่าตั้งแต่ 0.68 ถึง 0.80 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ในระดับสูงและสูงกว่าเกณฑ์
ที่กำหนดไว้ คือ 0.20 ด้วยการทดสอบดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรม
ตำรวจในด้านพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือ
ในระดับสูง สามารถนำไปจัดเก็บข้อมูล เพื่อการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

**ตารางที่ 5.12 ผลการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้**

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.6845	0.9631
2	0.7517	0.9624
3	0.7776	0.9621
4	0.6528	0.9634
5	0.7367	0.9626
6	0.6136	0.9638
7	0.6499	0.9635
8	0.7811	0.9621
9	0.7315	0.9626
10	0.7692	0.9622
11	0.7285	0.9626

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
12	0.7822	0.9621
13	0.8094	0.9618
14	0.7216	0.9627
15	0.6839	0.9631
16	0.7420	0.9625
17	0.7212	0.9627
18	0.7603	0.9623
19	0.7283	0.9626
20	0.7358	0.9626
21	0.7897	0.9620
22	0.6823	0.9631

สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้น = 0.9643

การทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านศักยภาพ พฤติกรรมจริยธรรม

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัดนี้ ผลจากการทดสอบในมาตรวัดชุดนี้ ผู้วิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาในการศึกษานี้มีค่าสูงถึง 0.9542 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ สูงกว่า 0.60 ส่วนการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมนั้นพบว่าในมาตรวัดชุดนี้มีค่าตั้งแต่ 0.56 ถึง 0.75 ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ในระดับสูง และสูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ 0.20 ด้วยการทดสอบดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง สามารถนำไปจัดเก็บข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์วิจัยในการศึกษานี้ได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 5.13 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตราวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม

ข้อคำถามที่	Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1	0.5826	0.9533
2	0.6731	0.9523
3	0.7405	0.9515
4	0.6675	0.9523
5	0.7295	0.9516
6	0.7101	0.9519
7	0.6026	0.9534
8	0.7193	0.9517
9	0.6794	0.9522
10	0.7409	0.9515
11	0.7152	0.9518
12	0.7080	0.9519
13	0.7022	0.9519
14	0.5837	0.9541
15	0.5695	0.9539
16	0.7240	0.9516
17	0.7403	0.9515
18	0.7026	0.9520
19	0.7318	0.9517
20	0.6868	0.9522
21	0.7539	0.9513
22	0.6871	0.9521

. สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบี่ยงต้น = 0.9542

จากผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในการศึกษานี้ทั้ง 13 ชุด ด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ก็พบว่ามาตรวัดทั้งหมดนั้นมีความน่าเชื่อถือได้ โดยพบว่าทุกมาตรวัดมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟาเบื้องต้นสูงกว่า 0.60 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทั้ง 6 กลุ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาในระดับสูงมากคือ สูงกว่า 0.9000 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงที่สุดเท่ากับ 0.9643 ส่วนมาตรวัดที่มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาต่ำที่สุดในการศึกษานี้ คือ มาตรวัดความประชิดประชนสังคม ที่มีค่าอัลฟาเพียง 0.6961 เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามโดยสรุปแล้วมาตรวัดต่าง ๆ ที่ได้จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือได้ตามเกณฑ์ทั้งสิ้น และเมื่อทดสอบในแต่ละมาตรวัด โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม ในแต่ละมาตรวัดก็พบว่าทุกข้อคำถามเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.20 ทั้งสิ้น โดยมีรายละเอียดในแต่ละมาตรวัด ดังนี้

ตารางที่ 5.14 สรุปผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในการศึกษานี้ทั้งหมด

มาตรวัด	สัมประสิทธิ์อัลฟา
1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.8662
2. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.7874
3. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.7153
4. ความเป็นครูของผู้สอน	0.7907
5. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.8842
6. ความห่างเหินทางสังคม	0.8210
7. ความประชิดประชนสังคม	0.6961
8. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม	0.9555
9. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อตนเอง	0.9568
10. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อราชการตำรวจ	0.9539

ตารางที่ 5.14 (ต่อ)

มาตรวัด	สัมประสิทธิ์อัลฟา
11. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	0.9425
12. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรม ตามการรับรู้	0.9643
13. พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม	0.9542

การทดสอบความมั่นคงของมาตรวัด

ในขณะที่แนวความคิดเกี่ยวกับ "ความเชื่อถือได้" (Reliability) เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย แต่ก็มิได้เป็นสิ่งที่ยืนยันว่ามาตรวัดที่มีความเชื่อถือได้ จะมีความมั่นคง (Validity) ตามไปด้วย ดังที่ นันแนลลี (Nunnally, 1967: 173) ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อถือได้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่ก็ไม่เพียงพอว่ามาตรวัดนั้นจะมีความมั่นคงด้วย (อ้างในปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529: 263-266) โดยทั่วไปความมั่นคง หมายถึง การพิจารณาว่าเราได้วัดในสิ่งที่เราต้องการจะวัดแล้วหรือยังนั่นเอง และในแนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงในการวัดนี้ จะสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ความมั่นคงเนื้อหาสาระ (Content Validity)
2. ความมั่นคงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (Criterion-Related Validity)
3. ความมั่นคงมโนทัศน์ (Construct Validity)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยครั้งนี้ คือ ความมั่นคงเนื้อหาสาระ และความมั่นคงมโนทัศน์ โดยการวิจัยในแบบสอบถาม มีหลักประกันความมั่นคงเนื้อหาสาระจากกรรมวิธีการสร้างเครื่องมือตามที่ปรากฏในบทที่แล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหรือแบบสอบถามได้ผ่านการออกแบบ ศึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขจากคณะผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยและงานตำรวจ

สำหรับความมั่นคงรมโนทัศน์ จัดเป็นความมั่นคงรมโนทัศน์ที่มีความซับซ้อนมากและเกี่ยวข้องกับความหมายของมาตรวัด ดังนั้น นิยามของความมั่นคงรมโนทัศน์ จึงอาจกำหนดได้โดยคำถามที่ว่า "ตัวประกอบอะไรบ้าง ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของมาตรวัด และอธิบายได้ในระดับใด" ในทางคณิตศาสตร์ ความมั่นคงรมโนทัศน์ คือ ส่วนของค่าความแปรปรวนทั้งหมดของเครื่องมือวัด ซึ่งจัดเป็นค่าความแปรปรวนปัจจัยร่วม (Common Factor Variance) ค่าความแปรปรวนปัจจัยร่วมนี้ ก็คือ คอมมูนัลลิตี้ (Communality หรือ h^2) ในการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ Kerlinger (อ้างใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529: 266) จึงสนับสนุนเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาความมั่นคงรมโนทัศน์

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์ปัจจัยในการตรวจสอบความมั่นคงรมโนทัศน์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้สร้างเป็นมาตรวัด เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยที่เลือกใช้ คือ การวิเคราะห์ปัจจัยประเภทหมุนแกน (Principle Factoring With Iteration หรือ PA2) เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสม ง่าย และนิยมใช้กันทั่วไป เทคนิค PA2 นี้ แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การประมาณการว่าในปัจจัยที่กำลังทำการศึกษาอยู่นี้ มีปัจจัยหลักกี่ปัจจัย
2. การหาค่าสัมประสิทธิ์ (Factor Loading) เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามข้อใด ควรอยู่ในปัจจัยหลักใด

3. การหมุนแกน (Rotation) เพื่อให้แปลผลได้ง่ายขึ้น

โดยทั่วไป การหมุนแกนมี 2 ประเภท คือ การหมุนแกนแบบกำหนดให้ปัจจัยหลักไม่มีความสัมพันธ์กัน (Orthogonal Rotation) และการหมุนแกนแบบกำหนดให้ปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กัน (Oblique Rotation) ทั้งนี้ การหมุนแกนประเภทแรกจะง่ายต่อการแปลความมากกว่าการหมุนแกนประเภทหลัง การหมุนแกนประเภทหลังจะเหมาะสมกับกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กัน (Tabachnick & Fidell, 1983: 399) การตรวจสอบเอกสารในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรวัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยหลักของตัวแปรเหล่านั้น น่าจะมีความสัมพันธ์กันพอสมควร ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัจจัยหลักโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการหมุนแกนแบบกำหนดให้ปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กัน ที่เรียกว่า Direct Oblimin ซึ่งในส่วนที่จะกล่าวในลำดับต่อไป จะเป็นผลการทดสอบความมั่นคงรมโนทัศน์ของแต่ละมาตรวัด โดยใช้เทคนิคดังกล่าวข้างต้น

การวิเคราะห์ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยการใช้เทคนิค PA2 ในการวิเคราะห์ปัจจัยหลักจากข้อคำถามในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ ซึ่งเป็นชุดข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบ ให้เป็นข้อความที่อธิบายถึง หรือบ่งชี้ถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กและเยาวชนของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาลของการศึกษารุ่นนี้ ผลการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้ง 10 ข้อคำถามนั้น สามารถจัดกลุ่มแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยด้วยการให้ความรักความอบอุ่นและมีเหตุผล (F1) และปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้วยการให้อิสระแก่เด็กตามความเหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดู (F2) โดยมีรายละเอียดของแต่ละกลุ่มปัจจัยดังนี้ คือ

1. ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผล (F1) ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 การที่ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง
- ข้อคำถามที่ 2 การที่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว
- ข้อคำถามที่ 3 การที่ผู้ปกครองสนใจทุกข์สุขของเด็ก
- ข้อคำถามที่ 4 การที่ผู้ปกครองใช้เวลาได้ปรึกษาหารือ
- ข้อคำถามที่ 5 การที่ผู้ปกครองช่วยให้เด็กหายกังวลใจและคลายทุกข์
- ข้อคำถามที่ 6 การที่ผู้ปกครองสอดคล้องดูแลความประพฤติในระดับที่เหมาะสม
- ข้อคำถามที่ 9 การที่ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษ เมื่อเด็กทำผิด
- ข้อคำถามที่ 10 การที่ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลให้ทราบ เมื่อต้องการให้เด็กปฏิบัติตนต่าง ๆ

2. ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้วยการให้อิสระตามความเหมาะสม (F2) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 7 การที่ผู้ปกครองยอมให้เด็กทำเรื่องส่วนตัวด้วยตนเอง

ข้อคำถามที่ 8 การที่ผู้ปกครองเชื่อว่าดูแลรักษาตัวได้เมื่ออยู่ไกลสายตา

จากการวิเคราะห์ด้วย PA2 ดังตารางที่ 5.15 พบว่าข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ หรือปัจจัยหลักทั้ง 2 ปัจจัย คือ F1 และ F2 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูได้ร้อยละ 47.70 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 4.77 โดยปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 4.279 หรือคิดเป็นร้อยละ 42.8 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กนี้จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 หรือ F2 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.491 หรือคิดเป็นร้อยละ 4.9 ของความสามารถที่ข้อคำถามชุดนี้จะสามารถอธิบายปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ได้

และหากจะพิจารณาเปรียบเทียบในปัจจัยหลัก F1 และ F2 แล้วก็พบว่า ปัจจัยหลักที่ 1 คือ การให้ความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผล ในการอบรมเลี้ยงดู มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ได้ดีกว่าปัจจัยหลักที่ 2 คือ การให้อิสระตามความเหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน สูงถึงร้อยละ 79.42 ดังแสดงในตารางที่ 5.15

ตารางที่ 5.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อคำถามที่	Initial Solution		h ²	Rotation/Oblimin	
	F1	F2		F1	F2
1	0.708	-0.214	0.547	0.739	-0.056
2	0.699	-0.144	0.509	0.715	-0.018
3	0.754	-0.107	0.579	0.747	0.017
4	0.772	-0.171	0.625	0.813	-0.065
5	0.769	-0.008	0.591	0.728	0.081
6	0.624	-0.107	0.401	0.679	-0.084
7	0.418	0.380	0.319	0.118	0.545
8	0.257	0.371	0.204	-0.046	0.546
9	0.667	0.234	0.499	0.524	0.259
10	0.676	0.188	0.492	0.568	0.197
Eigenvalue	4.279	0.491	4.77		
P % common	89.71	10.29	100.0		
P % Total	42.8	4.9	47.70		

การวิเคราะห์ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

จากการผลวิเคราะห์ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลัก จากข้อคำถามในเรื่องของอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนผลสำรวจของการศึกษาคั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นข้อความที่บ่งชี้ถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อ

นักเรียนพลตำรวจ ผลจากการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจุบันอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนทั้งในและนอกโรงเรียนตำรวจนครบาล ที่มีต่อนักเรียนพลตำรวจในการศึกษารังนี้ สามารถจัดกลุ่มแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมโรงเรียน (F1) และปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมภายนอก (F2) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัยดังนี้ คือ

1. ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมโรงเรียน
ปัจจุบัน (F1) ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 การรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้
- ข้อคำถามที่ 2 การรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ
- ข้อคำถามที่ 3 การรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ
- ข้อคำถามที่ 4 การศึกษาเพิ่มพูนความรู้ตามกลุ่มเพื่อนสนิท

2. ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมภายนอก
(F2) ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 5 การวางแผนเตรียมการประกอบอาชีพสุจริต เพื่อเพิ่มพูนรายได้
- ข้อคำถามที่ 6 การประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างเพื่อนสนิทอย่างเต็มใจให้เหมาะสมในสังคมภายนอก

จากการวิเคราะห์ด้วย PA2 ดังตารางที่ 5.16 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 6 ข้อนี้คือ ทั้งปัจจัย F1 และ F2 สามารถอธิบายความแปรปรวนโดยรวมทั้งหมดสำหรับปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนได้ร้อยละ 53.6 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 3.213 โดยข้อคำถามที่มีสัดส่วนของความแปรปรวนในระดับสูงคือข้อคำถามที่ 1, 2 และ 6 ส่วนข้อคำถามที่ 4, 5 และ 3 มีสัดส่วนความแปรปรวนลดน้อยลงตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัยหลัก F1 และ F2 ผู้วิจัยได้พบว่าในแต่ละปัจจัยหลักนั้น มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้แตกต่างกัน โดยปัจจัยหลัก F1 หรือปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมโรงเรียนปัจจุบัน มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 2.511 หรือคิดเป็นร้อยละ 41.9 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักของอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมภายนอกนั้น มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.702 หรือคิดเป็นร้อยละ 11.7 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนของการศึกษานี้ได้ทั้งหมด และหากพิจารณาความ

สามารถในการอธิบายโดยรวมของแต่ละปัจจัยหลัก ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยหลักที่ 1 มีความสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ได้ดีกว่าปัจจัยหลักที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 56.30 ดังแสดงในตารางที่ 5.16

ตารางที่ 5.16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ข้อคำถามที่	Initial Solution		h^2	Rotation/Oblimin	
	F1	F2		F1	F2
1	0.755	-0.418	0.744	0.927	0.162
2	0.737	-0.263	0.612	0.778	0.003
3	0.689	0.031	0.475	0.514	-0.285
4	0.637	0.008	0.406	0.482	-0.251
5	0.511	0.415	0.436	0.052	-0.639
6	0.508	0.533	0.542	0.038	-0.746
Eigenvalue	2.511	0.702	3.213		
P % common	78.15	21.85	100.0		
P % Total	41.9	11.7	53.6		

การวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท Principal Factoring With Iteration (PA2) มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลัก จากข้อคำถามของปัจจัยแรงจูงใจทั้ง 5 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นข้อความที่อธิบาย หรือบ่งชี้ถึงแรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ ผลจากการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจัยแรงจูงใจภายในทั้ง 5 ข้อคำถามนั้น สามารถจัดกลุ่มแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเอง (F1) และปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงานเพื่อสังคม (F2) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย คือ

1. ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเอง (F1) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 1 เห็นว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายด้าน
สมเป็นลูกผู้ชาย

ข้อคำถามที่ 2 เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม สร้างชื่อเสียงแก่
วงศ์ตระกูลได้

ข้อคำถามที่ 3 เห็นว่าเป็นอาชีพที่ช่วยคุ้มครองครอบครัวของตนให้มีความ
สุขปลอดภัยได้

2. ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงานเพื่อสังคม (F2) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 4 เห็นว่าเป็นอาชีพที่โอกาสแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและสร้าง
ความสงบสุขปลอดภัยให้แก่ประชาชนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

ข้อคำถามที่ 5 เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสรับใช้สังคมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ด้วย PA2 ที่ได้ดังตารางที่ 5.17 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 5 ข้อนี้ หรือในปัจจัยหลักทั้ง 2 ปัจจัย คือ F1 และ F2 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยแรงจูงใจของนักเรียนพลตำรวจได้ร้อยละ 51.2 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 2.55 โดยข้อคำถามที่มีสัดส่วนของความแปรปรวนในระดับสูง คือ ข้อคำถามที่ 5, 2 และ 4 ส่วนข้อคำถามที่ 1 และ 3 มีสัดส่วนของความแปรปรวนลดน้อยลงตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัยหลัก F1 และ F2 ผู้วิจัยได้พบว่าในแต่ละปัจจัยหลักมีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้แตกต่างกันโดยปัจจัยหลัก F1 หรือปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเองมีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 1.884 หรือคิดเป็นร้อยละ 37.7 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักของแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะงานเพื่อสังคม มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.675 หรือคิดเป็นร้อยละ 13.5 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายปัจจัยแรงจูงใจของการศึกษานี้ได้ทั้งหมด และหากพิจารณาความสามารถในการอธิบายโดยรวมของแต่ละปัจจัยหลัก ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยหลักที่ 1 คือ ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเอง (F1) มีความสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของปัจจัยแรงจูงใจ ได้ดีกว่าปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะงานเพื่อสังคม (F2) คิดเป็นร้อยละ 47.24 ดังแสดงในตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงงูงใจในการเป็นตำรวจ

ข้อคำถามที่	Initial Solution		h^2	Rotation/Oblimin	
	F1	F2		F1	F2
1	0.671	0.112	0.462	0.486	-0.315
2	0.602	0.465	0.579	0.780	-0.048
3	0.469	0.351	0.343	0.597	-0.028
4	0.667	-0.357	0.572	0.044	-0.737
5	0.638	-0.442	0.603	-0.052	-0.797
Eigenvalue	1.884	0.675	2.559		
P % common	73.62	26.38	100.0		
P % ToTal	37.7	13.5	51.2		

การวิเคราะห์ปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยความครูของผู้สอน โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลักจากข้อคำถามของปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน ทั้ง 7 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นข้อความที่อธิบายหรือบ่งชี้ถึงความเป็นครูของผู้สอน ผลจากการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน ของการศึกษาคั้งนี้ สามารถจัดแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยความรู้ความสามารถประสบการณ์ และความรับผิดชอบในการสอน (F1) และปัจจัยบุคลิกภาพความเป็นครู (F2) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย คือ

1. ปัจจัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบในการสอน (F1) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 1 การมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในสิ่งที่สอน

ข้อคำถามที่ 2 การวางแผนเตรียมการสอน ก่อนเข้าสอนหรือฝึกอบรม

ข้อคำถามที่ 3 การเข้าสอนหรือฝึกอบรมตรงเวลา

ข้อคำถามที่ 4 การมีความสามารถในการถ่ายทอดหลักการและประสบการณ์
ข้อคำถามที่ 5 การให้โอกาสแก่นักเรียนในการเข้าพบและปรึกษา ข้อขัดข้อง
ต่าง ๆ

2. ปัจจัยบุคลิกภาพความเป็นครู (F2) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 6 การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย

ข้อคำถามที่ 7 การมีกิริยา วาจา ท่าทาง และอัธยาศัยเหมาะสมเป็น
แบบอย่างที่ดี

จากการวิเคราะห์ด้วย PA2 ดังตารางที่ 5.18 ผู้วิจัยพบว่าในปัจจัยหลักทั้ง 2 กลุ่มปัจจัย ตั้งแต่ข้อคำถามที่ 1-7 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของ ปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน ได้ร้อยละ 47.9 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่ อธิบายได้ทั้งสิ้น เท่ากับ 3.349 โดยในแต่ละปัจจัยหลักมีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบาย ได้แตกต่างกัน โดยปัจจัยหลัก F1 หรือปัจจัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความ รับผิดชอบในการสอน มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 2.710 หรือคิดเป็นร้อยละ 38.7 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัย บุคลิกภาพความเป็นครู (F2) มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.639 หรือคิด เป็นร้อยละ 9.1 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้ สามารถอธิบาย ได้ทั้งหมด และหากพิจารณาเปรียบเทียบความสามารถในการอธิบายโดยรวมของแต่ละ ปัจจัยหลัก ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยหลักที่ 1 คือ ปัจจัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และ ความรับผิดชอบในการสอน (F1) มีความสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยความ เป็นครูของผู้สอน ได้ดีกว่าปัจจัยบุคลิกภาพความเป็นครู (F2) คิดเป็นร้อยละ 61.84 ดังแสดงในตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความ เป็นครูของผู้สอน

ข้อคำถามที่	Initial Solution		h^2	Rotation/Oblimin	
	F1	F2		F1	F2
1	0.598	-0.033	0.359	0.419	0.221
2	0.750	-0.245	0.623	0.766	0.083
3	0.527	-0.404	0.441	0.712	-0.161
4	0.678	-0.198	0.499	0.675	0.110
5	0.531	0.028	0.283	0.319	0.283
6	0.536	0.371	0.425	-0.002	0.677
7	0.693	0.487	0.718	0.023	0.829
Eigenvalue	2.710	0.639	3.349		
P % common	80.92	19.08	100.0		
P % ToTal	38.7	9.1	47.9		

การวิเคราะห์ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์ในเรื่องการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ ของการศึกษาคั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ได้ออกแบบให้เป็นข้อความที่บ่งชี้ถึงการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ผลการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ สามารถจัดกลุ่มแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น (F1) และปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ ด้วยการให้อิสระ และมีเหตุผล (F2) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัยดังนี้ คือ

1. ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น (F1) ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 การให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนพลตำรวจ
ข้อคำถามที่ 2 การให้ความสนใจทุกข้อกับนักเรียนพลตำรวจ
ข้อคำถามที่ 3 การให้นักเรียนพลตำรวจมีความรู้สึกภูมิใจในการเป็นตำรวจ
ข้อคำถามที่ 4 การเปิดโอกาสให้นักเรียนพลตำรวจได้ปรึกษาหารือ และขอ
คำแนะนำ
ข้อคำถามที่ 5 การช่วยให้นักเรียนพลตำรวจหายกลุ้มใจหรือคลายทุกข์
ข้อคำถามที่ 6 การสอดส่องดูแลนักเรียนพลตำรวจอย่างเหมาะสม

2. ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ด้วยการให้อิสระและมีเหตุผล
(F2) ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 7 การใช้เหตุผลเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนพลตำรวจ ทำใน
เรื่องส่วนตัวต่าง ๆ
ข้อคำถามที่ 8 การที่ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองเชื่อว่านักเรียน
พลตำรวจดูแลตนเองได้
ข้อคำถามที่ 9 การที่ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองอธิบายเหตุผล
ก่อนลงโทษ
ข้อคำถามที่ 10 การที่ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองอธิบายเหตุผล
เมื่อประสงค์จะให้นักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ด้วย PA2 ดังตารางที่ 5.19 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง
10 ข้อ คือ ทั้งปัจจัย F1 และ F2 สามารถอธิบายความแปรปรวนโดยรวมทั้งหมดสำหรับ
ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ได้ร้อยละ 52.7 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความ
แปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 5.266 โดยเฉพาะปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 มีสัดส่วน
ความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 4.521 หรือคิดเป็นร้อยละ 45.2 ของความสามารถที่
ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 หรือ F2 มีสัดส่วน
ความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.745 หรือคิดเป็นร้อยละ 14.15 ของความสามารถที่
ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษานี้ สามารถอธิบายปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจได้
ทั้งหมด และหากเปรียบเทียบความสามารถในการอธิบายโดยรวมของแต่ละปัจจัยหลัก ผู้วิจัย
พบว่าปัจจัยที่ 1 คือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ด้วยการให้ความรัก ความ
อบอุ่น (F1) มีความสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ดีกว่าปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียน
พลตำรวจ ด้วยการให้อิสระและมีเหตุผล (F2) คิดเป็นร้อยละ 71.75 ดังแสดงในตาราง
ที่ 5.19

ตารางที่ 5.19 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนผลสำรวจ

ข้อคำถามที่	Initial Solution		h'	Rotation/Oblimin	
	F1	F2		F1	F2
1	0.617	-0.203	0.423	0.619	-0.015
2	0.739	-0.279	0.625	0.867	-0.087
3	0.720	-0.227	0.570	0.751	0.016
4	0.789	-0.261	0.691	0.842	0.002
5	0.759	-0.081	0.584	0.564	0.257
6	0.472	-0.166	0.251	0.484	0.011
7	0.658	0.183	0.467	0.127	0.627
8	0.484	0.196	0.273	0.031	0.522
9	0.689	0.453	0.681	-0.047	0.816
10	0.711	0.441	0.699	-0.036	0.822
Eigenvalue	4.521	0.745	5.266		
P % common	85.85	14.15	100.0		
P % Total	45.2	7.4	52.7		

การวิเคราะห์ปัจจัยความห่างเหินทางสังคม

โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลักจากข้อคำถามเรื่องความห่างเหินทางสังคม (Alienation) ของการศึกษาคั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ ซึ่งเป็นข้อความที่ได้ออกแบบให้เป็นข้อความที่บ่งชี้ถึงความห่างเหินทางสังคม ซึ่งผลการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในปัจจัยความห่างเหินทางสังคม ทั้ง 15 ข้อ คำถาม สามารถจัดกลุ่มแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

ปัจจัยที่ 1 หรือ F1 คือ ความรู้สึกไร้ระเบียบ (Normlessness) ปัจจัยที่ 2 หรือ F2 คือ ความรู้สึกไร้อำนาจ (Powerlessness) และปัจจัยที่ 3 หรือ F3 คือ ความรู้สึกโดดเดี่ยวจากสังคม (Social Isolation) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม ปัจจัยดังนี้ คือ

1. ปัจจัยความรู้สึกไร้ระเบียบ หรือ F2 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 คิดว่าในสังคมปัจจุบันถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมเสมอ
- ข้อคำถามที่ 4 การเข้าศึกษาต่อไม่ว่าสถาบันใดต้องมีเส้นสายทั้งนั้น
- ข้อคำถามที่ 5 ภาวะเศรษฐกิจขณะนี้รัดตัวจนคนทั่วไปต้องดิ้นรนเอาตัวรอดโดยไม่คำนึงถึงคนอื่น
- ข้อคำถามที่ 6 ชีวิตคนเราทุกวันนี้ ขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตเป็นสำคัญ
- ข้อคำถามที่ 7 ท่านรู้สึกว่าอนาคตของชาติช่างมืดมนจริง ๆ
- ข้อคำถามที่ 8 สังคมไทยขณะนี้แม้แต่คนเอาตัวรอด
- ข้อคำถามที่ 9 สังคมไทยตกอยู่สภาพไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวพอที่จะยึดถือเป็นแนวทางได้

2. ปัจจัยความรู้สึกไร้อำนาจ หรือ F1 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 2 การแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นเรื่องเกินความสามารถที่จะคิดหรือทำได้
- ข้อคำถามที่ 3 ทุกวันนี้ มีเรื่องที่ต้องตัดสินใจมากมายจนแทบจะเป็นบ้า
- ข้อคำถามที่ 10 เคยคิดอยู่บ่อย ๆ ว่าเกิดมาทำไม
- ข้อคำถามที่ 11 ความแน่นอนที่สุดในสังคมคือความไม่แน่นอน
- ข้อคำถามที่ 12 บ่อยครั้งที่รู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวในโลก

3. ปัจจัยความรู้สึกโดดเดี่ยว หรือ F3 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 13 ปัจจุบันไม่ค่อยได้พบเพื่อนฝูงเก่า ๆ บ่อยครั้ง
- ข้อคำถามที่ 14 ทุกวันนี้เพื่อนที่ค้นหาได้ยากมาก
- ข้อคำถามที่ 15 คนทั่วไปมักเฉยเมยต่อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

จากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.20 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 15 ข้อ หรือด้วยปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยความห่างเหินทางสังคมได้ คิดเป็นร้อยละ 34.6 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 5.183 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุด คือ 3.863 หรือคิดเป็นร้อยละ 25.8 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษาความห่างเหินทางสังคมของการศึกษารุ่นนี้จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3

(F3) มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ ในปัจจัยหลักที่ 2 (F2) มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.824 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 5.5 และในปัจจัยหลักที่ 3 (F3) มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ .496 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 3.3 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 5.20

ตารางที่ 5.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความห่างเดินทางสังคม

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h ²	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
1	0.452	-0.037	0.083	0.212	0.336	0.176	-0.031
2	0.359	0.117	0.060	0.146	0.132	0.291	-0.023
3	0.530	0.233	0.183	0.369	0.176	0.524	0.067
4	0.441	-0.186	0.047	0.231	0.452	0.003	-0.073
5	0.506	-0.212	-0.031	0.303	0.485	-0.024	-0.174
6	0.254	-0.075	0.126	0.086	0.269	0.068	0.062
7	0.511	-0.303	0.337	0.466	0.714	0.004	0.204
8	0.656	-0.313	-0.077	0.534	0.648	-0.082	-0.265
9	0.581	-0.085	0.173	0.375	0.493	0.208	0.027
10	0.475	0.439	0.100	0.428	-0.077	0.690	0.006
11	0.498	0.155	-0.029	0.273	0.145	0.359	-0.151
12	0.608	0.448	0.014	0.571	-0.039	0.726	-0.117
13	0.284	0.148	-0.252	0.166	-0.063	0.190	-0.328
14	0.612	-0.027	-0.403	0.538	0.234	0.093	-0.579
15	0.637	-0.179	-0.217	0.485	0.459	0.005	-0.400
Eigenvalue	3.863	0.824	0.496	5.183			
P % common	74.53	15.89	9.58	100.0			
P % Total	25.8	5.5	3.3	34.6			

การวิเคราะห์ปัจจัยความประชดประชันสังคม

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยความประชดประชันสังคม โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลัก จากข้อความของปัจจัยความประชดประชันสังคมในปัจจุบันทั้ง 9 ข้อ ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ในข้อความความประชดประชันสังคมทั้งหมดนั้น สามารถจัดกลุ่มออกได้เป็น 3 กลุ่มสำคัญคือ ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่องาน (F1) ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนแก่องค์กร (F2) และปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่อสาธารณะ (F3) โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่องาน (F1) ได้แก่
 - ข้อความที่ 1 คนที่วไปมีกเกลียดตำรวจ
 - ข้อความที่ 4 ในอาชีพตำรวจนั้นเส้นสายสำคัญยิ่งกว่าความสามารถในการทำงาน
 - ข้อความที่ 5 ตำรวจโดยทั่วไปมีจิตใจกระด้างและโหดเหี้ยม
 - ข้อความที่ 6 ตำรวจชั้นผู้น้อยได้รับการเอาใจใส่อย่างดีจากผู้บังคับบัญชา
2. ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนแก่องค์กร (F2) ได้แก่
 - ข้อความที่ 2 กรมตำรวจเป็นหน่วยราชการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูง ในการปฏิบัติงาน
 - ข้อความที่ 3 อุมคคตตำรวจเป็นสิ่งที่ทุกคนยึดถือ และปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด
 - ข้อความที่ 7 ตำรวจส่วนใหญ่ขณะนี้ สละแม้แต่วเวลาส่วนตัวเพื่อศีกษารับใช้ประชาชน
3. ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่อสาธารณะ (F3) ได้แก่
 - ข้อความที่ 8 ตำรวจส่วนใหญ่เลือกใช้กฎหมายกับเฉพาะคนที่เป็นเกษตรกรคนรับจ้าง หรือผู้ใช้แรงงาน
 - ข้อความที่ 9 ตำรวจส่วนใหญ่เลือกใช้กฎหมายกับเฉพาะคนยากจน หรือไร้พวกพ้อง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.21 ผู้วิจัยพบว่า ข้อความทั้ง 9 ข้อ หรือปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยความประชดประชันสังคมได้ คิดเป็น

ร้อยละ 40.2 หรือคิดเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 3.615 โดยเฉพาะในปัจจัยที่ 1 หรือ F1 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ได้สูงสุดคือ 2.265 หรือคิดเป็นร้อยละ 25.2 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษาความประชด ประชัณสังคมจะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 และปัจจัยหลักที่ 3 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงกันไปตามลำดับ คือ ในปัจจัยหลักที่ 2 มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.827 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้ คิดเป็นร้อยละ 9.2 และในปัจจัยหลักที่ 3 มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.523 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้เท่ากับร้อยละ 5.8 ดังแสดงในตารางที่ 5.21

ตารางที่ 5.21 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความประชดประชัณสังคม

ข้อคำถามที่	Initial Solution				Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3	h^2	F1	F2	F3
1	0.322	0.079	0.456	0.318	0.606	0.119	0.038
2	0.330	0.331	-0.232	0.272	-0.056	-0.554	0.027
3	0.356	0.541	-0.261	0.488	-0.022	-0.644	-0.010
4	0.424	0.238	0.342	0.353	0.562	-0.077	0.028
5	0.387	0.127	0.161	0.192	0.272	-0.091	0.196
6	0.206	0.271	0.104	0.127	0.220	-0.262	-0.103
7	0.320	0.168	-0.123	0.146	0.015	-0.334	0.137
8	0.814	-0.382	-0.141	0.828	-0.004	-0.027	0.865
9	0.888	-0.312	-0.058	0.889	0.101	-0.041	0.893
Eigenvalue	2.265	0.827	0.523	3.615			
P % common	62.65	22.88	14.47	100.0			
P % ToTal	25.2	9.2	5.8	40.2			

การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 มาใช้ในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลักของตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 22 ข้อ ผลการวิเคราะห์ด้วย PA2 พบว่าในตัวแปรพฤติกรรมด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F2 และปัจจัยความระมัดระวัง รอบคอบ หรือ F3 โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 7 ร้องเรียนข้อร้องเรียนผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย
- ข้อคำถามที่ 8 ล่าช้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระงับเหตุ กรณีรับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ
- ข้อคำถามที่ 9 เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน
- ข้อคำถามที่ 10 ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย
- ข้อคำถามที่ 11 ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย
- ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกายพลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน
- ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด
- ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องกับตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง
- ข้อคำถามที่ 20 เกี่ยวกับกับหญิงอื่นในทางสุสาวโดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว
- ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป
- ข้อคำถามที่ 22 ปลอมให้บุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

2. ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F2 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง
- ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
- ข้อคำถามที่ 3 ให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน
- ข้อคำถามที่ 4 ปลอมให้ประชาชนรู้มทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
- ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียดหยามตน
- ข้อคำถามที่ 6 โต้เถียงกับผู้บังคับบัญชา คู่คำตนต่อหน้าประชาชน

3. ปัจจัยความระมัดระวัง รอบคอบ หรือ F3 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา
ข้อกฎหมาย อย่างรอบคอบ

ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้
ปฏิบัติหน้าที่

ข้อคำถามที่ 18 ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังครองสติได้

ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการ มาเป็นของตัวเอง

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.22 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถาม
ทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการ
อธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัย พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านการ
ประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมได้ คิดเป็นร้อยละ 57.6 หรือคิดเป็นสัดส่วนความ
แปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 12.679 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 ซึ่งเป็นข้อ
คำถามที่รวมอุดมคติตำรวจไว้ 4 ข้อ รวมทั้งศีลและทานไว้ เป็นปัจจัยที่มีสัดส่วนความ
แปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุด คือ 11.095 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.4 ของความสามารถ
ที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านการประเมินความถูกต้องของ
พฤติกรรม จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3 (F3) ซึ่ง
เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจนั้น มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงตามลำดับ
ดังต่อไปนี้ คือ ในปัจจัยหลักที่ 2 ความสำนึกในหน้าที่มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้
เท่ากับ 0.896 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 7.07 และ
สุดท้ายคือปัจจัยหลักที่ 3 ความระมัดระวัง รอบคอบ มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้
น้อยที่สุด คือ 0.688 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 5.42
เท่านั้น ผลการศึกษาค้างนี้ปรากฏในตารางที่ 5.22

ตารางที่ 5.22 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยหลักของพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจ
ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h^2	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
1	0.510	0.303	-0.278	0.429	0.052	0.637	0.091
2	0.704	0.457	-0.229	0.757	-0.037	0.877	-0.043
3	0.774	0.157	-0.316	0.723	0.414	0.591	0.165
4	0.538	0.273	0.012	0.365	0.012	0.476	-0.217
5	0.762	0.176	0.067	0.616	0.290	0.493	-0.129
6	0.597	0.315	0.207	0.499	-0.040	0.414	-0.463
7	0.696	-0.192	-0.128	0.537	0.748	0.020	0.066
8	0.773	-0.206	-0.127	0.656	0.821	0.034	0.072
9	0.766	-0.159	-0.182	0.645	0.758	0.133	0.116
10	0.828	-0.202	-0.150	0.749	0.854	0.075	0.090
11	0.782	-0.139	0.015	0.631	0.697	0.043	-0.118
12	0.748	-0.204	-0.055	0.604	0.774	-0.001	-0.001
13	0.732	-0.052	0.038	0.539	0.561	0.117	-0.148
14	0.746	-0.186	-0.074	0.597	0.771	0.027	0.027
15	0.595	0.028	0.171	0.384	0.321	0.114	-0.305
16	0.753	0.093	0.186	0.611	0.363	0.185	-0.394
17	0.574	-0.005	0.267	0.401	0.346	-0.016	-0.394
18	0.686	0.168	0.210	0.543	0.217	0.271	-0.392
19	0.725	0.058	0.312	0.627	0.351	0.082	-0.498
20	0.762	-0.232	0.089	0.642	0.804	-0.134	-0.150
21	0.790	-0.163	0.049	0.653	0.747	-0.025	-0.140
22	0.665	0.027	0.156	0.468	0.393	0.123	-0.285
Eigenvalue	11.095	0.896	0.688	12.679			
P % common	87.51	7.07	5.42	100.0			
P % ToTal	50.4	4.1	3.1	57.6			

การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ PA2 ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรดังกล่าว สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F2 และปัจจัยความรับผิดชอบและมีความระมัดระวัง รอบคอบ หรือ F3 โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 7 ร้องเรียนหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย

ข้อคำถามที่ 8 ลาเข้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระงับเหตุ กรณีรับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ

ข้อคำถามที่ 9 เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน

ข้อคำถามที่ 10 ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย

ข้อคำถามที่ 11 การไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย

ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกายพลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน

ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยาม ของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด

ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง

2. ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F2 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง

ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม

ข้อคำถามที่ 3 ให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน

ข้อคำถามที่ 4 ปลอบให้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ

ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียบคymbalumตน

ข้อคำถามที่ 6 โต้เถียงกับผู้บังคับบัญชา คู่คำตนต่อหน้าประชาชน

3. ปัจจัยความรับผิดชอบ และมีความระมัดระวังรอบคอบ (F3) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 15 ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษาข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ

ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้
ปฏิบัติหน้าที่

ข้อคำถามที่ 18 คัมสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้

ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว

ข้อคำถามที่ 20 เกือบช็อกกับหญิงอื่นในทางสุสว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว

ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป

ข้อคำถามที่ 22 ปลอบใจบุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.23 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถาม
ทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการ
อธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อ
เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง คิดเป็นร้อยละ 59.1 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวน
ที่อธิบายได้เท่ากับ 13.006 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 ซึ่งเป็นข้อคำถาม
ที่รวมอุดมคติตำรวจในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม นั้น มีสัดส่วนความแปรปรวน
ที่อธิบายได้สูงสุด คือ 11.203 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.9 ของความสามารถที่ข้อคำถาม
ทั้งหมด ในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อ
ตนเอง จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3 (F3) ซึ่งเป็น
ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ และระมัดระวัง อันเป็นอุดมคติ
ตำรวจส่วนที่เหลือรวมทั้งศีลและทานนั้น มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงตามลำดับ
ในปัจจัยหลักที่ 2 ความสำนึกในหน้าที่ (F2) มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ
0.941 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 4.3 และสุดท้าย
คือ ปัจจัยหลักที่ 3 ความรับผิดชอบ และมีความระมัดระวัง รอบคอบ มีสัดส่วนความ
แปรปรวนที่อธิบายได้น้อยที่สุด คือ 0.862 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้
เพียงร้อยละ 3.9 เท่านั้น ผลการศึกษาค้างนี้ปรากฏในตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.23 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h^2	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
1	0.671	-0.236	0.279	0.584	0.139	-0.657	-0.029
2	0.733	-0.359	0.267	0.738	0.008	-0.775	-0.124
3	0.733	-0.058	0.341	0.658	0.415	-0.575	0.099
4	0.625	-0.039	0.237	0.449	0.339	-0.432	0.019
5	0.745	-0.289	0.123	0.654	0.025	-0.586	-0.287
6	0.698	-0.372	0.003	0.626	-0.158	-0.538	-0.459
7	0.589	0.192	0.109	0.396	0.543	-0.102	-0.033
8	0.740	0.159	0.182	0.606	0.604	-0.241	-0.017
9	0.742	0.117	0.024	0.565	0.472	-0.137	-0.242
10	0.765	-0.012	0.020	0.587	0.321	-0.255	-0.313
11	0.762	0.307	0.130	0.693	0.768	-0.069	-0.032
12	0.718	0.370	0.151	0.676	0.838	-0.021	0.041
13	0.747	0.108	-0.082	0.577	0.409	-0.051	-0.386
14	0.655	0.269	-0.030	0.503	0.594	0.072	-0.211
15	0.628	0.107	-0.032	0.407	0.382	-0.062	-0.269
16	0.743	-0.148	-0.243	0.634	0.011	-0.131	-0.704
17	0.718	0.018	-0.203	0.557	0.178	-0.046	-0.585
18	0.749	-0.145	-0.247	0.642	0.015	-0.127	-0.709
19	0.743	-0.058	-0.326	0.662	0.079	0.022	-0.773
20	0.724	0.033	-0.288	0.608	0.202	0.074	-0.675
21	0.734	0.241	-0.092	0.605	0.561	0.079	-0.336
22	0.698	-0.138	-0.265	0.577	-0.008	-0.091	-0.707
Eigenvalue	11.203	0.941	0.862	13.006			
P % common	86.14	7.23	6.63	100.0			
P % ToTal	50.9	4.3	3.9	59.1			

**การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม
ต่อราชการตำรวจ**

จากการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของ
พฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ PA2 ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรดังกล่าว
สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ และมีความระมัดระวัง
รอบคอบ หรือ F1 ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F2 และปัจจัยความ
รับผิดชอบ หรือ F3 โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ และมีความระมัดระวังรอบคอบ หรือ F1 ได้แก่
 - ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง
 - ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
 - ข้อคำถามที่ 3 ปล่อยให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน
 - ข้อคำถามที่ 4 ปลอมให้ประชาชนรู้มาว่าผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
 - ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียดหยามตน
 - ข้อคำถามที่ 6 โต้เถียงกับผู้บังคับบัญชา ดุด่าคนต่อหน้าประชาชน
 - ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา
ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ
 - ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้
ปฏิบัติหน้าที่
 - ข้อคำถามที่ 18 ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้
 - ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว
2. ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F2 ได้แก่
 - ข้อคำถามที่ 7 วิ่งเต้นขอร้องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย
 - ข้อคำถามที่ 8 ลาช้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระงับเหตุ กรณีรับแจ้งว่า
คนร้ายมีอาวุธ
 - ข้อคำถามที่ 9 เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน
 - ข้อคำถามที่ 10 ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบ
ธุรกิจผิดกฎหมาย
 - ข้อคำถามที่ 11 การไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย
 - ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกาย
พลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน

ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยาม ของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด

ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง

ข้อคำถามที่ 15 ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

3. ปัจจัยความรับผิดชอบ หรือ F3 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 20 เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางสุสาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว

ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป

ข้อคำถามที่ 22 ปลอมให้บุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.24 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด โดยรวมของปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 56.8 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 12.487 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 (F1) หรือความสำนึกต่อหน้าที่และความระมัดระวัง รอบคอบ มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุดคือ 10.933 หรือคิดเป็นร้อยละ 49.7 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3 (F3) หรือปัจจัยความรับผิดชอบมีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงตามลำดับ กล่าวคือ ในปัจจัยหลักที่ 2 ความซื่อสัตย์และเป็นธรรม มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 1.071 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 4.9 และสุดท้ายคือปัจจัยหลักที่ 3 ความรับผิดชอบมีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้น้อยที่สุด คือ 0.483 หรือคิดเป็นความสามารถในการอธิบายปัจจัยนี้ได้เพียงร้อยละ 2.2 เท่านั้น ผลการศึกษาค้างนี้ปรากฏในตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยหลักของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h^2	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
1	0.672	0.265	0.110	0.534	0.612	0.203	0.343
2	0.733	0.402	0.018	0.698	0.769	0.187	0.267
3	0.689	0.376	-0.128	0.633	0.750	0.236	0.121
4	0.614	0.191	-0.079	0.419	0.556	0.291	0.159
5	0.742	0.164	-0.078	0.583	0.619	0.389	0.218
6	0.678	0.208	-0.029	0.504	0.601	0.301	0.229
7	0.679	0.129	-0.178	0.510	0.382	0.586	0.144
8	0.756	0.046	-0.240	0.631	0.573	0.542	0.096
9	0.720	-0.204	-0.142	0.581	0.347	0.647	0.205
10	0.676	0.063	-0.149	0.483	0.516	0.444	0.141
11	0.756	-0.269	-0.157	0.669	0.326	0.718	0.215
12	0.747	-0.327	-0.059	0.669	0.259	0.712	0.307
13	0.772	-0.121	0.079	0.618	0.401	0.535	0.413
14	0.679	-0.276	0.055	0.541	0.231	0.589	0.375
15	0.643	-0.315	-0.063	0.517	0.201	0.641	0.259
16	0.714	0.116	-0.073	0.529	0.565	0.402	0.218
17	0.736	0.036	0.123	0.557	0.483	0.390	0.414
18	0.749	0.151	0.304	0.677	0.542	0.250	0.566
19	0.694	0.149	0.157	0.529	0.534	0.276	0.411
20	0.674	-0.202	0.248	0.558	0.245	0.459	0.535
21	0.752	-0.130	0.057	0.586	0.385	0.538	0.386
22	0.594	-0.194	0.255	0.456	0.196	0.401	0.506
Eigenvalue	10.933	1.071	0.483	12.487			
P % common	87.55	8.58	3.87	100.0			
P % ToTal	49.7	4.9	2.2	56.8			

การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค PA2 ในการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรม
จริยธรรมตำรวจ ตัวที่ 2 คือ ปฏิบัติทางจริยธรรม ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรม
ตำรวจ ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความ
รับผิดชอบและมีความระมัดระวังรอบคอบในงาน หรือ F1 ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ
F2 และปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต หรือ F3 โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความรับผิดชอบและมีความระมัดระวังรอบคอบในงาน หรือ F1 ได้แก่
 - ข้อคำถามที่ 11 การไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย
 - ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกาย
พลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน
 - ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยาม ของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด
 - ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้น
จากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง
 - ข้อคำถามที่ 15 ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
 - ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา
ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ
 - ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้
ปฏิบัติหน้าที่
 - ข้อคำถามที่ 18 ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้
 - ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว
 - ข้อคำถามที่ 20 เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางชู้สาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว
 - ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป
 - ข้อคำถามที่ 22 บล่อยให้บุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง
2. ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F2 ได้แก่
 - ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง
 - ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
 - ข้อคำถามที่ 3 ให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน
 - ข้อคำถามที่ 4 บล่อยให้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
 - ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เพียบดหยาบตน
 - ข้อคำถามที่ 6 โต้เถียงกับผู้บังคับบัญชา ดุด่าตบตีหน้าประชาชน

3. ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต (F3) ได้แก่

ข้อคำถามที่ 7 ینگเห็นหรือเป็นผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย

ข้อคำถามที่ 8 ถ้าเข้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระงับเหตุ กรณีรับแจ้งว่า
คนร้ายมีอาวุธ

ข้อคำถามที่ 9 เกี่ยวกับสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน

ข้อคำถามที่ 10 ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบ
ธุรกิจผิดกฎหมาย

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.25 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถาม
ทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการ
อธิบายความแปรปรวนทั้งหมดโดยรวมของปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิบัติการ
ทางจริยธรรม ได้คิดเป็นร้อยละ 49.9 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ
10.979 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 หรือ F1 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่รวมอุดมคติตำรวจ
ไว้บางส่วน รวมทั้งศีลและทานไว้เป็นปัจจัยที่มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุด คือ
9.665 หรือคิดเป็นร้อยละ 43.9 ของความสามารถที่ข้อคำถามทั้งหมดในการศึกษา
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม จะสามารถอธิบายได้ ส่วนปัจจัยหลัก
ที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3 (F3) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจนั้น มีสัดส่วน
ความแปรปรวนที่อธิบายได้ลดลงตามลำดับดังต่อไปนี้คือ ในปัจจัยหลักที่ 2 ความสำนึกใน
หน้าที่มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 0.757 หรือคิดเป็นความสามารถในการ
อธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 7.07 และสุดท้ายคือปัจจัยหลักที่ 3 ความซื่อสัตย์ สุจริต
มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้น้อยที่สุด คือ 2.5 หรือคิดเป็นความสามารถในการ
อธิบายปัจจัยนี้ได้คิดเป็นร้อยละ 2.5 เท่านั้น ผลการศึกษาค้างนี้ปรากฏในตารางที่ 5.25

ตารางที่ 5.25 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพบพฤติกรรมจริยธรรมคำรวจ
ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h^2	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
1	0.580	0.247	0.176	0.428	0.016	-0.597	0.044
2	0.715	0.267	0.254	0.647	0.072	-0.729	-0.009
3	0.675	0.280	0.030	0.536	0.021	-0.599	0.189
4	0.464	0.167	0.261	0.312	0.017	-0.629	-0.179
5	0.630	0.265	0.081	0.474	-0.036	-0.718	0.049
6	0.566	0.153	0.129	0.360	0.111	-0.528	-0.014
7	0.666	0.263	-0.197	0.551	-0.004	-0.459	0.429
8	0.731	0.081	-0.142	0.561	0.285	-0.302	0.314
9	0.696	0.027	-0.146	0.506	0.349	-0.193	0.318
10	0.739	-0.036	-0.257	0.613	0.461	-0.580	0.407
11	0.755	-0.120	-0.118	0.600	0.577	-0.085	0.214
12	0.711	0.018	-0.189	0.542	0.344	-0.200	0.342
13	0.672	0.035	-0.135	0.472	0.306	-0.236	0.286
14	0.651	-0.022	-0.185	0.459	0.379	-0.106	0.332
15	0.577	-0.047	-0.039	0.336	0.377	-0.161	0.126
16	0.679	-0.185	0.089	0.503	0.665	-0.085	-0.040
17	0.662	-0.312	0.202	0.577	0.839	0.039	-0.155
18	0.638	-0.211	0.211	0.496	0.694	-0.066	-0.128
19	0.706	-0.239	0.136	0.574	0.778	-0.023	-0.082
20	0.678	-0.177	-0.057	0.494	0.674	0.083	0.192
21	0.741	-0.225	0.027	0.599	0.737	0.007	0.064
22	0.566	-0.112	0.052	0.335	0.504	0.075	0.035
Eigenvalue	9.665	0.757	0.557	10.979			
P % common	88.03	6.89	5.08	100.0			
P % ToTal	43.9	3.4	2.5	49.9			

การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค PA2 ของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ พบว่าในปัจจัยทั้ง 22 ข้อคำถาม นั้น สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ปัจจัยความรับผิดชอบ และการมีความระมัดระวังรอบคอบ หรือ F2 และปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F3 โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรม หรือ F1 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 7 ร้องเรียนข้อร้องทุกข์กับปัญหาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย

ข้อคำถามที่ 8 ล่าช้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระงับเหตุ กรณีรับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ

ข้อคำถามที่ 9 เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน

ข้อคำถามที่ 10 ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย

ข้อคำถามที่ 11 การไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย

ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกายพลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน

ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยาม ของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด

ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง

ข้อคำถามที่ 15 ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

2. ปัจจัยความรับผิดชอบ และการมีความระมัดระวัง รอบคอบ หรือ F2 ได้แก่

ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษาข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ

ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้ปฏิบัติหน้าที่

ข้อคำถามที่ 18 ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้

ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว

ข้อคำถามที่ 20 เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางชู้สาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว

ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป

ข้อคำถามที่ 22 ปลอมให้บุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

3. ปัจจัยความสำคัญในหน้าที่ หรือ F3 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง
- ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
- ข้อคำถามที่ 3 ให้ความช่วยเหลือมาติดต่อราชการรอกอยเป็นเวลานาน
- ข้อคำถามที่ 4 ปลอบให้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
- ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบคายต่อประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียบคหามตน
- ข้อคำถามที่ 6 ได้เียงกับผู้บังคับบัญชา คุกคามต่อหน้าประชาชน

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.26 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนโดยรวมของปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านทัศนคติ พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนพลตำรวจ ได้คิดเป็นร้อยละ 62.8 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 13.813 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 (F1) คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นธรรมมีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุด คือ 12.262 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 55.7 ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) หรือความรับผิดชอบ และระมัดระวัง รอบคอบ มีสัดส่วนความแปรปรวนเป็นอันดับ 2 คือ 0.945 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 4.3 และอันดับสุดท้ายคือปัจจัยหลักที่ 3 (F3) ความสำคัญในหน้าที่ มีสัดส่วนความแปรปรวนเป็นอันดับ 3 คือ 0.606 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 2.8 เท่านั้น ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏในตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.26 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านทัศนคติ พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้

ข้อคำถามที่	Initial Solution				Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3	h^2	F1	F2	F3
1	0.707	0.078	0.371	0.645	0.337	0.296	0.665
2	0.775	0.159	0.346	0.745	0.321	0.400	0.694
3	0.797	-0.090	0.299	0.733	0.532	0.288	0.606

ตารางที่ 5.26 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h'	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
4	0.667	0.256	0.108	0.522	0.212	0.512	0.463
5	0.749	0.094	0.184	0.604	0.377	0.427	0.529
6	0.631	0.368	0.015	0.534	0.116	0.604	0.394
7	0.669	-0.403	0.078	0.617	0.720	0.131	0.285
8	0.794	-0.077	0.107	0.648	0.546	0.390	0.444
9	0.746	-0.277	-0.053	0.611	0.652	0.350	0.249
10	0.786	-0.283	-0.044	0.700	0.719	0.337	0.263
11	0.741	-0.087	-0.067	0.561	0.544	0.439	0.268
12	0.798	-0.010	-0.148	0.658	0.532	0.561	0.244
13	0.824	0.044	-0.099	0.691	0.501	0.586	0.311
14	0.742	-0.345	-0.077	0.676	0.743	0.289	0.199
15	0.694	-0.084	-0.032	0.489	0.508	0.394	0.277
16	0.759	0.276	-0.088	0.660	0.282	0.679	0.344
17	0.738	0.229	-0.184	0.632	0.317	0.688	0.242
18	0.775	0.088	-0.148	0.630	0.443	0.606	0.257
19	0.745	0.204	-0.176	0.627	0.339	0.672	0.246
20	0.751	-0.254	-0.049	0.631	0.675	0.336	0.249
21	0.804	-0.002	-0.148	0.668	0.531	0.570	0.248
22	0.695	0.129	-0.171	0.529	0.364	0.594	0.209
Eigenvalue	12.262	0.945	0.606	13.813			
P % common	88.77	6.84	4.39	100.0			
P % ToTal	55.7	4.3	2.8	62.8			

การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค PA2 ในการวิเคราะห์ปัจจัยหลักจาก
ข้อคำถามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ทั้ง 22 ข้อคำถาม
นั้น สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความรับผิดชอบและการมีความระมัดระวัง
รอบคอบ หรือ F1 ปัจจัยความเป็นธรรม หรือ F2 และปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ หรือ F3
โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยความรับผิดชอบ และการมีความระมัดระวัง รอบคอบ หรือ F1 ได้แก่
ข้อคำถามที่ 16 เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา
ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ
ข้อคำถามที่ 17 ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้
ปฏิบัติหน้าที่
ข้อคำถามที่ 18 ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้
ข้อคำถามที่ 19 นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว
ข้อคำถามที่ 20 เกียวกว้างกับหญิงอื่นในทางสุสาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว
ข้อคำถามที่ 21 ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย
ที่เกียวกว้างกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป
ข้อคำถามที่ 22 ปลอมใ้บุตรภรรยาทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง

2. ปัจจัยความเป็นธรรม หรือ F2 ได้แก่
ข้อคำถามที่ 7 ร้องเรียนข้อร้องเรียนผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย
ข้อคำถามที่ 8 ลาช้าต่อการออกไปปฏิบัติงานระ วัณเหตุ กรณีรับแจ้งว่า
คนร้ายมีอาวุธ
ข้อคำถามที่ 9 เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน
ข้อคำถามที่ 10 ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบ
ธุรกิจผิดกฎหมาย
ข้อคำถามที่ 11 การไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย
ข้อคำถามที่ 12 ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบขณะแต่งกาย
พลเรือน และอยู่นอกเวลาทำงานของตน
ข้อคำถามที่ 13 ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยาม ของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด
ข้อคำถามที่ 14 ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้น
จากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง
ข้อคำถามที่ 15 ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

3. ปัจจัยความสำคัญในหน้าที่ หรือ F3 ได้แก่

- ข้อคำถามที่ 1 มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง
- ข้อคำถามที่ 2 แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม
- ข้อคำถามที่ 3 ปล่อยให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน
- ข้อคำถามที่ 4 ปลอมให้ประชาชนรู้มั่วว่าผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ
- ข้อคำถามที่ 5 กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้หวั่นเหี้ยมดุด่าข่มขู่
- ข้อคำถามที่ 6 ไล่ต้อนผู้ต้องหาเข้าคุก ดุด่าต้อนต่อหน้าประชาชน

ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PA2 ดังตารางที่ 5.27 ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามทั้ง 22 ข้อ หรือด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัย คือ F1 F2 และ F3 นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนโดยรวมของปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ได้คิดเป็นร้อยละ 59.1 หรือคิดเป็นสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้เท่ากับ 12.997 โดยเฉพาะในปัจจัยหลักที่ 1 (F1) คือ เรื่องความรับผิดชอบ ระมัดระวังรอบคอบ นั้น มีสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้สูงสุด คือ 11.126 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 50.6 ส่วนปัจจัยหลักที่ 2 (F2) และปัจจัยหลักที่ 3 (F3) นั้น มีสัดส่วนความแปรปรวนน้อยกว่า F1 สูงมาก โดยมีความสามารถในการอธิบายได้น้อยกว่า F1 ถึงกว่าร้อยละ 70 โดยในปัจจัยหลักที่ 2 หรือ F2 คือเรื่องความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานมีสัดส่วนความแปรปรวนเป็นอันดับ 2 คือ 1.030 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้ คิดเป็นร้อยละ 4.7 และในอันดับสุดท้ายคือปัจจัยหลักที่ 3 หรือ F3 คือเรื่องความสำคัญในหน้าที่มีสัดส่วนความแปรปรวนเป็นอันดับต่ำสุดคือ 0.841 หรือมีความสามารถในการอธิบายได้น้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้น ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏในตารางที่ 5.27

ตารางที่ 5.27 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

ข้อคำถามที่	Initial Solution				Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3	h^2	F1	F2	F3
1	0.603	-0.211	0.171	0.473	-0.018	-0.056	-0.649
2	0.702	-0.327	0.179	0.632	-0.035	0.042	-0.870

ตารางที่ 5.27 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Initial Solution			h^2	Rotation/Oblimin		
	F1	F2	F3		F1	F2	F3
3	0.775	-0.326	0.105	0.717	0.158	0.055	-0.756
4	0.678	-0.052	0.195	0.501	0.022	-0.262	-0.513
5	0.758	-0.271	0.206	0.690	0.032	-0.067	-0.763
6	0.743	-0.342	0.086	0.677	0.185	0.078	-0.711
7	0.609	0.208	0.325	0.521	-0.119	-0.615	-0.284
8	0.736	-0.087	0.166	0.577	0.106	-0.230	-0.520
9	0.691	0.104	0.093	0.498	0.251	-0.355	-0.211
10	0.753	0.116	-0.003	0.581	0.404	-0.319	-0.153
11	0.730	0.128	-0.018	0.550	0.432	-0.305	-0.110
12	0.725	0.180	-0.077	0.564	0.507	-0.301	-0.027
13	0.708	0.317	0.168	0.631	0.143	-0.635	-0.104
14	0.596	0.460	0.196	0.605	0.083	-0.752	0.061
15	0.573	0.236	0.084	0.391	0.190	-0.460	-0.051
16	0.751	-0.010	-0.282	0.643	0.746	-0.011	-0.062
17	0.772	0.072	-0.353	0.727	0.879	-0.040	0.079
18	0.730	0.009	-0.315	0.633	0.803	0.008	0.002
19	0.765	-0.116	-0.292	0.685	0.746	0.119	-0.188
20	0.697	0.197	-0.090	0.533	0.501	-0.333	0.018
21	0.774	0.049	-0.154	0.625	0.607	-0.144	-0.117
22	0.716	-0.162	-0.194	0.577	0.602	0.098	-0.265
Eigenvalue	11.126	1.030	0.841	12.997			
P % common	85.60	7.92	6.48	100.0			
P % Total	50.6	4.7	3.8	59.1			

สรุปความ

ในบทที่ 5 ของการศึกษาค้างนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมถึงการทดสอบเครื่องที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใน 2 ด้าน คือ การทดสอบความเชื่อถือได้ และการทดสอบความแม่นยำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในการศึกษานี้ 13 มาตรวัด มีความน่าเชื่อถือได้ทั้งหมด โดยพบว่าทุกมาตรวัดมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบอัลฟา เบี่ยงเบนสูงกว่า 0.60 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะในกลุ่มมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทั้ง 6 กลุ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงมาก คือสูงกว่า 0.9000 ทั้งสิ้น ดังนั้นโดยสรุปแล้วมาตรวัดต่าง ๆ ทั้ง 13 มาตรวัดที่ได้จัดสร้างขึ้น เพื่อใช้สอบถามนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือได้ตามเกณฑ์ทั้งสิ้น และเมื่อทดสอบในแต่ละมาตรวัด โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมในแต่ละมาตรวัด ก็พบว่า เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

ส่วนผลการศึกษาในส่วนที่สอง คือ การทดสอบความแม่นยำในทัศน โดยการใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยประเภท PA2 ในมาตรวัดทั้ง 13 มาตรวัด ของการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยพบว่าในมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน มีปัจจัยหลักของตัวแปรที่คล้ายคลึงกันทั้งสิ้น คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม ความสำนึกในหน้าที่ ความระมัดระวังรอบคอบ ส่วนในมาตรวัดของตัวแปรอิสระอื่น ๆ อีก 7 มาตรวัดนั้น ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยเทคนิค PA2 พบว่ามีกลุ่มปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังนี้คือ

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผล และปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยด้วยการให้อิสระแก่เด็กตามความเหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดู

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมโรงเรียนปัจจุบัน และปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมภายนอก

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเอง และปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงานเพื่อสังคม

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น และปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ด้วยการให้อิสระ และมีเหตุผล

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยความห่างเหินทางสังคม สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ความรู้สึกไร้ระเบียบ ความรู้สึกไร้อำนาจ และความรู้สึกโดดเดี่ยวจากสังคม

การวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยความประชิดประชิดสังคม สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มสำคัญ คือ ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่องาน ปัจจัยความรู้สึกอุทิศตนแก่องค์กร และปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่อสาธารณะ

และผลการวิเคราะห์ปัจจัยในทุกปัจจัย ผู้วิจัยได้พบว่าในปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรม ด้านต่าง ๆ นั้น ปัจจัยหลักต่าง ๆ มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้มากกว่าร้อยละ 50 ทั้งสิ้น ส่วนในการวิเคราะห์ปัจจัยของปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม มีปัจจัยหลักต่าง ๆ มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ ตั้งแต่ร้อยละ 30 ถึง 55

บทที่ 6

ผลการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและกลุ่มหลายชั้น จากกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่จะสำเร็จการศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539 ด้วยวิธีการดังกล่าว ทำให้สามารถคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยเชื่อว่ามีปริมาณและคุณภาพเพียงพอที่จะสามารถนำมาเป็นตัวแทนของการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ได้จำนวน 369 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจจากกองร้อยที่ 1 จำนวน 125 คน กองร้อยที่ 2 จำนวน 121 คน และกองร้อยที่ 3 จำนวน 123 คน

และด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อวัดระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ดังได้นำเสนอไปในบทที่ 4 แล้วนั้น ผู้วิจัยได้ประมวลผลและนำผลการศึกษาที่ได้มาสรุปในประเด็นต่าง ๆ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น (3) การทดสอบสมมติฐาน และ (4) สรุปความ

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของการศึกษานี้ จะเป็นการศึกษาในข้อมูลทั่วไป คือ อายุ ภูมิลำเนา อาชีพบิดามารดา รายได้ของครอบครัว คุณวุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ สถาบันและสาขาวิชาที่กำลังศึกษาต่อในปัจจุบัน ผลการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การนับถือศาสนา รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ คือ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม

ในส่วนสุดท้ายของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นนี้ คือ การศึกษาถึงพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านต่าง ๆ คือ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมต่อตนเอง ความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมต่อราชการตำรวจ ปฏิบัติทางจริยธรรมตำรวจ ปฏิบัติงานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตัวแปร โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน ดังนี้คือ

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนพลตำรวจและครอบครัวในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมมาจากข้อคำถามปลายปิดและปลายเปิด ของแบบสอบถามอันประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ภูมิลำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครอบครัว คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ สถานประกอบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ ผลการศึกษา (คะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) และข้อมูลเกี่ยวกับการนับถือศาสนา โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้ คือ

1) อายุ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจทั้ง 369 คน มีอายุสูงสุดคือ 28 ปี และมีอายุต่ำสุดคือ 21 ปี โดยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 20.3 มีอายุ 24 ปี และค่าเฉลี่ยของอายุนักเรียนพลตำรวจจากการศึกษาค้างนี้เท่ากับ 23.74 ปี และจากการสรุปประมวลผลอายุของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล จากการศึกษาค้างนี้ทั้งหมดสามารถจัดกลุ่มอายุได้เป็น 4 กลุ่ม คือ ในอายุตั้งแต่ 21 ถึง 22 ปี มีจำนวน 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.0 ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 23 ถึง 24 ปี มีจำนวน 138 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.4 ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 25 ถึง 26 ปี มีจำนวน 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.1 และกลุ่มสุดท้าย คือ ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 27 ถึง 28 ปี มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 6.5 โดยสรุปผลดังปรากฏในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
21-22 ปี	107	29.0
23-24 ปี	138	37.4
25-26 ปี	100	27.1
27-28 ปี	24	6.5
รวม	369	100.0

2) ภูมิลาเนา

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานักเรียนพลตำรวจในโรงเรียน ตำรวจนครบาลครั้งนี้พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ 369 คน มีภูมิลาเนาอยู่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุด จำนวน 217 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมา คือนักเรียนพลตำรวจที่มีภูมิลาเนาอยู่ในภาคเหนือ จำนวน 41 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.1 ในภาคกลาง จำนวน 40 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.9 ในกรุงเทพมหานครหรือในภาคใต้ จำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.4 และในภาคตะวันออก จำนวน 6 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 1.6 และไม่ระบุ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ดังปรากฏในตารางที่ 6.2

แต่หากพิจารณาในระดับจังหวัดแล้ว จะพบว่านักเรียนพลตำรวจจากการเลือก ตัวอย่างการศึกษาค้างนี้มาจากจังหวัดร้อยเอ็ด มากที่สุด มีจำนวน 35 คน (ร้อยละ 9.5) รองลงมาคือ นักเรียนพลตำรวจที่มีภูมิลาเนาในกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 31 คน (ร้อยละ 8.4) และในจังหวัดอื่น ๆ ที่นักเรียนมีภูมิลาเนาอยู่ในระดับสูง คล้ายคลึงกันนี้ ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ และ นครศรีธรรมราช เป็นต้น เป็นที่น่า สงเกตว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ในการศึกษาค้างนี้ มีภูมิลาเนาอยู่ในเขตพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นส่วนใหญ่ นักเรียนพลตำรวจที่มีภูมิลาเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มี ปริมาณปานกลาง ส่วนภูมิลาเนาในเขตจังหวัดอื่น ๆ นั้นมีปริมาณน้อยมาก (ไม่เกินร้อยละ 2 ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้)

ส่วนการพิจารณาภูมิลาเนาของกลุ่มนักเรียนพลตำรวจซึ่งเป็นตัวอย่างในการ ศึกษาครั้งนี้ว่า เป็นผู้มีภูมิลาเนาในเขตเมืองหรือเขตชนบทนั้น ผลจากการเก็บรวบรวม ข้อมูลพบว่า นักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่กว่า 254 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 68.8 เป็นผู้มี ภูมิลาเนาอยู่ต่างจังหวัดในเขตชนบท นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ทั้งสิ้น ส่วนนักเรียน พลตำรวจอีก 84 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.8 เป็นผู้มีภูมิลาเนาอยู่ต่างจังหวัดในเขต เมือง คืออยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ส่วนที่เหลืออีก 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.4 มีภูมิลาเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งรายละเอียดในเรื่องภูมิลาเนาของนักเรียนพลตำรวจนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนัก เรือนพลตำรวจ
จำแนกตามภูมิลำเนา รายภาค

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	31	8.4
ภาคกลาง	40	10.9
ภาคตะวันออก	6	1.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	217	58.8
ภาคเหนือ	41	11.1
ภาคใต้	31	8.4
ไม่ระบุ	3	0.8
รวม	369	100.0

ตารางที่ 6.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนัก เรือนพลตำรวจ
จำแนกตามภูมิลำเนา เขต เมืองและชนบท

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	31	8.4
ต่างจังหวัดในเขตเทศบาล		
หรือในเขตสุขาภิบาล	84	22.8
ต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล		
หรือนอกเขตสุขาภิบาล	254	68.8
รวม	369	100.0

3) อาชีพบิดา มารดา

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพบิดาและมารดา ในกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลของการศึกษาคีรีนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีผลการศึกษาที่ได้คล้ายคลึงกันในบางประเด็น กล่าวคือในกลุ่มอาชีพทางการเกษตรนั้น พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง มีบิดาและมารดาที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า นักเรียนพลตำรวจมีบิดาที่ประกอบอาชีพการเกษตรสูงถึงร้อยละ 56.4 เช่นเดียวกับมารดาของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ ก็มีอาชีพการเกษตรสูงถึงร้อยละ 61.0 ส่วนในอาชีพรองลงไป ได้แก่ อาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว ผลการศึกษาพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคีรีนี้ มีบิดาที่ประกอบอาชีพนี้สูงถึงร้อยละ 14.6 และมีมารดาที่ประกอบอาชีพนี้สูงถึงร้อยละ 20.3

ส่วนในอาชีพอื่น ๆ นั้น มีจำนวนน้อยลงตามลำดับ คือ ในอาชีพของบิดาเป็นข้าราชการทั่วไป ร้อยละ 6.8 รองลงไปคือรับจ้างทำงานทั่วไป ร้อยละ 5.1 เป็นทหาร ตำรวจ ร้อยละ 4.3 เป็นพนักงาน ลูกจ้าง บริษัทห้างร้าน ร้อยละ 2.4 และเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.1

ในอาชีพของมารดาจะมีความแตกต่างจากลักษณะของอาชีพบิดา คือ จะมีอาชีพการรับราชการและรัฐวิสาหกิจที่น้อยกว่าในกลุ่มอาชีพของบิดา โดยส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 6.2 รับจ้างทำงานทั่วไป ร้อยละ 4.1 เป็นทหาร ตำรวจ ร้อยละ 3.1 เป็นพนักงานบริษัทห้างร้านร้อยละ 1.4 และเป็นข้าราชการทั่วไปร้อยละ 0.5 โดยรายละเอียดในเรื่องของอาชีพบิดาและมารดา นี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.4 และที่ 6.5

ตารางที่ 6.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	208	56.4
รับจ้างทำงานทั่วไป	19	5.1
ค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว	54	14.6
พนักงาน ลูกจ้าง บริษัทห้างร้าน	9	2.4
ทหาร ตำรวจ	16	4.3
ข้าราชการทั่วไป	25	6.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	1.1
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5	1.4
ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้	26	7.0
ไม่ระบุ	3	0.8
รวม	369	100.0

ตารางที่ 6.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามอาชีพมารดา

อาชีพมารดา	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	225	61.0
รับจ้างทำงานทั่วไป	15	4.1
ค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว	75	20.3
พนักงาน ลูกจ้าง บริษัทห้างร้าน	5	1.4
ทหาร ตำรวจ	11	3.0
ข้าราชการทั่วไป	2	0.5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	6.2
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	12	3.3
ไม่ระบุ	1	0.3
รวม	369	100.0

4) รายได้ของครอบครัว

ในการวิเคราะห์รายได้ของครอบครัว พบว่าค่าเฉลี่ยรายได้ของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล เท่ากับ 8,164 บาท ต่อเดือน ได้จัดกลุ่มรายได้ของครอบครัว ออกเป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน ตั้งแต่ระดับรายได้ของครอบครัวน้อยที่สุด (ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน) น้อย (5,001 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน) ปานกลาง (10,001 ถึง 15,000 บาทต่อเดือน) มาก (15,000 ถึง 20,000 บาทต่อเดือน) จนถึงมากที่สุด (เกินกว่า 20,000 บาทขึ้นไป) ตามตารางที่ 34 นั้น ผู้วิจัยพบว่าร้อยละ 90.8 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ปานกลางลงไป (ไม่เกิน 15,000 บาท) เท่านั้น มีเพียงร้อยละ 10.2 ที่มีรายได้มากและมากที่สุด (เกินกว่า 15,000 บาทต่อเดือน) ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจมาจากครอบครัวที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้ค่อนข้างต่ำในสังคม

ตารางที่ 6.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	156	42.3
น้อย	155	42.0
ปานกลาง	24	6.5
มาก	18	4.9
มากที่สุด	16	4.3
รวม	369	100.0

5) คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539 นี้ พบว่า กลุ่มนักเรียนพลตำรวจมีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับแล้วคือ ได้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว จำนวนถึง 305 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 82.6 ของนักเรียนพลตำรวจในการวิจัยครั้งนี้ และแม้ว่าตามหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ จะได้กำหนดว่าต้องเป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงจะมีสิทธิ์สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาได้ก็ตาม แต่ทว่าก็มีผู้สมัครสอบคัดเลือกอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่มีคุณวุฒิสูงกว่าเกณฑ์มัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้กำหนดไว้ ดังปรากฏในผลการศึกษาค้างนี้ ซึ่งพบว่ามีผู้จบการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึง 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.3 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ทั้งหมด โดยเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 24 คน (ร้อยละ 6.5) เป็นผู้จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 22 คน (ร้อยละ 6.0) และเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว จำนวน 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีผู้ให้ความสนใจในวิชาชีพตำรวจนี้ แม้ว่าจะเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง มีโอกาสที่จะได้ทำงานในตำแหน่งและเงินเดือนที่ดีกว่าการเป็นข้าราชการพลตำรวจก็ตาม แต่ทว่าภาพพจน์ในอาชีพตำรวจนี้ยังคงเป็นที่สนใจและเป็นที่ปรารถนาของคนอีกไม่น้อยในสังคม แม้ว่าเขาอาจจะมีโอกาสที่ดีกว่าก็ตาม ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของคุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.7

ตารางที่ 6.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามคุณภาพทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ

คุณภาพทางการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย	305	82.6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	24	6.5
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	22	6.0
ปริญญาตรี	18	4.9
รวม	369	100.0

6) สถาบันและสาขาวิชาที่กำลังศึกษาต่อในปัจจุบัน

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการศึกษาต่อ ในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของกลุ่มนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบว่านักเรียนพลตำรวจซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ มีความสนใจในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบปิดและระบบเปิด เป็นจำนวนสูงถึง 168 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.5 ของตัวอย่างในการศึกษานี้ทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 183 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.6 ยังไม่มีการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มเติม แต่อย่างใด (ที่เหลืออีก 18 คน หรือร้อยละ 4.9 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีแล้ว)

จากผลการจัดเก็บข้อมูลพบว่ามหาวิทยาลัยที่กลุ่มนักเรียนพลตำรวจให้ความสนใจศึกษาต่อมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยเปิดต่าง ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีจำนวนถึง 139 คน (ร้อยละ 37.6) รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 19 คน (ร้อยละ 5.1) และส่วนที่เหลืออีกเล็กน้อย คือจำนวน 10 คน นั้น เรียนต่อในมหาวิทยาลัยเอกชน และในสถาบันราชภัฏต่าง ๆ (ร้อยละ 2.7)

ส่วนสาขาวิชาหรือคณะที่กลุ่มนักเรียนพลตำรวจให้ความสนใจเรียนต่อกันมากที่สุด คือ คณะนิติศาสตร์ (โดยเฉพาะในกลุ่มมหาวิทยาลัยเปิดทั้งหลาย เช่น รามคำแหง และ สุโขทัยธรรมาธิราช) โดยมีจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาต่อในสาขานี้สูงเป็นจำนวนถึง 103 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 ของผู้ศึกษาต่อทั้งหมด รองลงมาคือคณะรัฐศาสตร์ มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ของผู้ศึกษาต่อทั้งหมด ส่วนอีก 16 คน หรือร้อยละ 9.5 นั้น

ศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาการคอมพิวเตอร์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ มนุษยศาสตร์ บริหารธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งการที่นักเรียนผลสำรวจให้ความสนใจในการศึกษาต่อในคณะนิติศาสตร์เป็นจำนวนมากนั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการสอบเลื่อนตำแหน่งและปรับขึ้นเงินเดือนได้ในอนาคต ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วน of สถาบันและสาขาวิชาที่กลุ่มนักเรียนผลสำรวจกำลังศึกษาต่อในปัจจุบันนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.8 และที่ 6.9

ตารางที่ 6.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจที่กำลังศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

สถาบันการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	139	37.7
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	19	5.1
สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ	10	2.1
ศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีมาแล้ว	18	4.9
ไม่ได้ศึกษาต่อ	183	49.6
รวม	369	100.0

ตารางที่ 6.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนผลสำรวจที่กำลังศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
นิติศาสตร์	103	61.3
รัฐศาสตร์	49	29.2
อื่น ๆ	16	9.5
รวม	168	100.0

7) ผลการศึกษาของนักเรียนพลตำรวจระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะทำความเข้าใจในกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ให้มากที่สุด ดังนั้นข้อคำถามเกี่ยวกับผลการศึกษาของนักเรียนพลตำรวจในอดีตที่ผ่านมา ก่อนที่จะเข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนตำรวจนครบาล จึงเป็นสิ่งที่ถูกนำมาพิจารณาด้วย โดยผู้วิจัยเห็นว่าจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญให้ทราบถึงระดับผลการเรียน ความสนใจ ความรู้ในการเรียนที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาต่อไปได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ มีระดับผลการศึกษาอยู่ในกลุ่มปานกลางลงมาเป็นจำนวนมาก จากผลการเก็บข้อมูลของนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ อยู่ที่ระดับ 2.36 โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในนักเรียนแต่ละกลุ่มดังนี้คือ ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการศึกษาปานกลาง คืออยู่ในระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.01 ถึง 3.00 มีจำนวนถึง 194 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงไปที่กลุ่มนักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ คือตั้งแต่ 2.00 ลงมา มีจำนวน 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.1 ส่วนนักเรียนที่มีระดับคะแนนค่อนข้างสูงนั้นมีจำนวนน้อย คือมีจำนวน 25 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.8 เท่านั้น นอกจากนี้ แล้วยังมีกลุ่มนักเรียนที่ไม่ระบุคะแนนเฉลี่ยของตนอีกถึงร้อยละ 13.5 โดยสรุปของข้อมูลผลการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.10

ตารางที่ 6.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามผลการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการศึกษา (เกรดเฉลี่ยสะสม)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	100	27.1
2.01-3.00	194	52.6
3.01-4.00	25	6.8
ไม่ระบุ	50	13.5
รวม	369	100.0

8) การอุปสมบท

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ ส่วนใหญ่ยังไม่เคยอุปสมบทมาก่อนเลย จำนวนถึง 266 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.1 ส่วนที่เหลืออีก 99 คน หรือร้อยละ 26.8 เคยอุปสมบทมาก่อน และเมื่อสอบถามเกี่ยวกับอนาคตของการอุปสมบทว่าจะมีความคาดหวังที่จะอุปสมบทเมื่อมีโอกาสหรือไม่ ก็พบข้อมูลที่น่าสนใจว่าในกลุ่มผู้ที่ไม่เคยอุปสมบทมาก่อนเลย ก็ยังคงมีความคิดที่จะอุปสมบทแน่นอนถ้ามีโอกาส รวมไปถึงกลุ่มผู้ที่เคยอุปสมบทมาแล้ว ก็ยังมีความคิดต้องการที่จะอุปสมบทอีกด้วยถ้าพวกเขามีโอกาส ดังปรากฏว่ามีผู้ที่คาดว่าจะอุปสมบทอีกเมื่อมีโอกาส สูงเป็นจำนวนถึง 272 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.7 ส่วนอีก 89 คน หรือร้อยละ 24.1 ตอบว่ายังไม่แน่ใจว่าจะบวชหรือไม่นั้นสุดแต่โอกาสจะอำนวย และที่เหลืออีกเพียง 8 คน หรือร้อยละ 2.2 ตอบว่าจะไม่บวชแน่นอน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการอุปสมบทและความคาดหวังในการอุปสมบทของนักเรียนพลตำรวจนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.11 และที่ 6.12

ตารางที่ 6.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามการอุปสมบท

การอุปสมบท	จำนวน	ร้อยละ
เคยอุปสมบท	99	26.8
ไม่เคยอุปสมบท	266	72.1
ไม่ระบุ	4	1.1
รวม	369	100.0

ตารางที่ 6.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามความคาดหวังในการอุปสมบทในอนาคต

อนาคตของการอุปสมบท	จำนวน	ร้อยละ
จะบวช	272	73.7
จะไม่บวช	8	2.2
ไม่ระบุ	89	24.1
รวม	369	100.0

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่ผ่านมานั้น ผู้วิจัยได้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กและเยาวชนโดยวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิธีการผสมผสานกันในระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรัก สนับสนุน และใช้เหตุผล ให้มีการควบคุมน้อย จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดีที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2520: 18) จากผลการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามลักษณะข้อความที่ได้ออกแบบให้นำเสนอประเด็นสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยดังกล่าว ผู้วิจัยได้พบว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจซึ่งเป็นตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ สามารถจัดกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00)

ซึ่งผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในวัยเด็กและเยาวชนของนักเรียนพลตำรวจ ประจำปี 2539 นี้ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ ส่วนใหญ่กว่า 317 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.9 เป็นผู้ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูงถึงสูงมาก และมีจำนวนตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจเพียง 50 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.6 เท่านั้น ที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลางลงมาถึงระดับต่ำมาก และโดยเฉลี่ยรวมของตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในวัยเด็กอยู่

ในระดับสูง คืออยู่ที่ระดับคะแนน 3.977 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจของการศึกษาคณะนี้ เป็นผู้ที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ให้ความรัก เอาใจใส่ ให้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูในระดับที่เหมาะสม

ตารางที่ 6.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	2	0.5
ต่ำ	10	2.7
ปานกลาง	38	10.4
สูง	135	36.6
สูงมาก	182	49.3
ไม่ระบุ	2	0.5
รวม	369	100.0

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ในการศึกษาเรื่องอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนพลตำรวจนครบาล ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยและวรรณกรรมในอดีตที่ผ่านมาและพบว่า มีความคิดเห็นและข้อสรุปที่คล้ายคลึงกัน ดังปรากฏในงานของ เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2534) และ พนิดา อุตกุล (2535) ที่พบว่าอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญต่อความคิดของเยาวชน โดยเฉพาะในด้านสำคัญต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพ และด้านการครองตนในสังคม ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนพลตำรวจมาจัดกลุ่มได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน ช่วง 0.80 คะแนน คือตั้งแต่มีอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับที่มีอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ซึ่งผลจากการประมวลข้อมูลโดยรวมแล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคณะนี้ ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนปานกลางไปจนถึงสูง เป็นจำนวน 297 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.5

ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ทั้งหมด ดังปรากฏในค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมแสดง
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อบรรดาค่านักเรียนพลตำรวจ ในการศึกษาคั้งนี้อยู่ในระดับคะแนน
3.561 ซึ่งเป็นระดับคะแนนสูง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ในระดับสูงนั้น
มีจำนวนถึง 166 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงไปคือกลุ่มนักเรียนที่ได้รับอิทธิพลจาก
กลุ่มเพื่อนในระดับปานกลาง มีจำนวน 131 คน หรือร้อยละ 35.5 นอกจากนั้น เป็นผู้
ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ในระดับต่ำและต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 7.6 ซึ่งผลการศึกษานี้
ดังปรากฏในตารางที่ 6.14

ตารางที่ 6.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

ระดับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	4	1.1
ต่ำ	24	6.5
ปานกลาง	131	35.5
สูง	166	45.0
สูงมาก	43	11.6
ไม่ระบุ	1	0.3
รวม	369	100.0

แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ

ในการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิด
จากการวิจัยจากงานวิจัยของ ปรง บุญผดุง (2525) ซึ่งมีแนวความคิดว่าแรงจูงใจภายใน
หรือสิ่งเร้าภายใน อันได้แก่ ลักษณะอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ลักษณะอาชีพ
ที่มีเกียรติสร้างชื่อเสียงให้แก่ครอบครัว การเป็นอาชีพที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่ครอบครัว
การเป็นอาชีพที่มีประโยชน์แก่ประชาชน และการเป็นอาชีพเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นสิ่งที่จะ
มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ โดยเฉพาะหากนักเรียนพลตำรวจ
เหล่านี้ เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเข้าเรียนในโรงเรียนตำรวจนครบาล จากปัจจัยแรงจูงใจ

ภายในในการเข้าศึกษาในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในระดับสูงแล้ว บ่อมเป็นสิ่งที่คาดหวังได้ว่า บรรดาในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น น่าจะมีพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในระดับสูงไปด้วย ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยของคะแนนแรงจูงใจภายในของนักเรียนพลตำรวจมาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน มีช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่คะแนนแรงจูงใจต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงคะแนนแรงจูงใจสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00)

ซึ่งจากผลการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเป็นนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ประจำปีการศึกษา 2539 นี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจซึ่งเป็นตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 เป็นผู้ที่มีความแรงจูงใจในการเข้าเป็นตำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก โดยเฉพาะระดับแรงจูงใจในระดับคะแนนสูงนั้น มีปริมาณมากที่สุด คือ 156 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.3 และโดยสรุปแล้ว จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าเป็นข้าราชการตำรวจครั้งนี้ พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนแรงจูงใจอยู่ที่ระดับคะแนน 3.990 ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่แสดงว่า แรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าเป็นตำรวจของกลุ่มนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้อยู่ในระดับที่สูงหรืออาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าเลือกเรียนในวิชาชีพตำรวจนี้จริง

ตารางที่ 6.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ

ระดับแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	2	0.5
ต่ำ	11	3.0
ปานกลาง	63	17.1
สูง	156	42.3
สูงมาก	133	36.0
ไม่ระบุ	4	1.1
รวม	369	100.0

ความเป็นครูของผู้สอน

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในอดีตเกี่ยวกับคุณสมบัติสำคัญของครูผู้สอน และพบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติในความเป็นครูของผู้สอนนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญในสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพในการสอน การมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบในการสอน มีคุณสมบัติส่วนตัวที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาอบรมนักเรียน ผลสำรวจ ซึ่งจะต้องออกไปประกอบอาชีพรับราชการสำรวจนี้ บทบาทของการเป็นแม่แบบที่ดีของครูอาจารย์ทั้งหลาย ก็ยังมีความสำคัญยิ่งขึ้น

ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนเกี่ยวกับความเป็นครูของผู้สอน ในโรงเรียนตำรวจนครบาล มาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงคะแนน ช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่ความเป็นครูของผู้สอน ในระดับต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับความเป็นครูของผู้สอน สูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าครูอาจารย์ที่เข้าสอน พวกเขานี้ มีความเป็นครูในระดับสูง ดังปรากฏในค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความเป็นครูของผู้สอน ในการศึกษาครั้งนี้ อยู่ที่ระดับ 3.581 และมีความเป็นครูอยู่ระหว่างคะแนนสูงถึงสูงมาก จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 โดยมีนักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ 185 คน หรือ ร้อยละ 50.1 มีความเห็นว่าครูอาจารย์ที่เข้าทำการสอนพวกเขานั้น มีคุณสมบัติความเป็นครู ในระดับสูง ดังปรากฏในตารางที่ 6.16

ตารางที่ 6.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามความเป็นครูของผู้สอน

ระดับความเป็นครูของผู้สอน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	-	-
ต่ำ	21	5.7
ปานกลาง	86	23.3
สูง	185	50.1
สูงมาก	75	20.3
ไม่ระบุ	2	0.5
รวม	369	100.0

การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัยในประเด็นการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ใช้กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาและการสร้างมาตรฐานในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยพิจารณาเปรียบเทียบว่า โรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ เปรียบได้กับโรงเรียนประจำหรือบ้านแห่งที่สองของบรรดานักเรียนพลตำรวจทั้งหลาย ที่ต้องอยู่อาศัยศึกษาเล่าเรียน ได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรมจากบรรดานายตำรวจฝ่ายปกครองทั้งหลาย ซึ่งเปรียบได้กับเป็นผู้ปกครองของพวกเขาอีกชุดหนึ่งนั่นเอง และด้วยการพิจารณาตามกรอบแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำหลักเกณฑ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มาประยุกต์ใช้กับการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจในครั้งนี้ และในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ มาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่ระดับการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับการปกครองดูแลนักเรียน สูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00)

ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลแห่งนี้ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับการปกครองดูแลนักเรียนอยู่ที่ระดับ 3.457 นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 134 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.3 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองดูแลในระดับต่ำและต่ำมาก มีจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจอยู่ในระดับสูงและสูงมาก นั้นมีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น เห็นว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้เหตุผลในการดูแลพวกเขาในระดับที่ยังไม่มากนัก ซึ่งผลการศึกษานี้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.17

ตารางที่ 6.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ

ระดับการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	40	10.8
ต่ำ	85	23.0
ปานกลาง	134	36.3
สูง	91	24.7
สูงมาก	18	4.9
ไม่ระบุ	1	0.3
รวม	369	100.0

ความห่างเหินทางสังคม

เมื่อได้นำผลคะแนนความห่างเหินทางสังคม มาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับ ที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่ระดับความห่างเหินทางสังคมต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับความห่างเหินทางสังคมสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ มีความรู้สึกห่างเหินทางสังคมในระดับปานกลาง โดยพบว่ามีค่าเฉลี่ยของความห่างเหินทางสังคมที่ระดับ 3.179 ในรายละเอียดของกลุ่มนักเรียนพลตำรวจตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ มีความห่างเหินทางสังคมในระดับปานกลาง ถึงร้อยละ 45.8 หรือเป็นจำนวน 169 คน โดยผู้ที่มีความห่างเหินทางสังคมในระดับสูงและสูงมาก คิดเป็นร้อยละ 31.7 หรือเป็นจำนวน 117 คน และผู้ที่มีความห่างเหินทางสังคมในระดับต่ำและต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 22.0 หรือเป็นจำนวน 81 คน ดังปรากฏในตารางที่ 6.18

ตารางที่ 6.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามความห่างเดินทางสังคม

ระดับความห่างเดินทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	7	1.9
ต่ำ	74	20.1
ปานกลาง	169	45.8
สูง	99	26.8
สูงมาก	18	4.9
ไม่ระบุ	2	0.5
รวม	369	100.0

ความประชิดประชิดสังคม

เมื่อได้นำผลคะแนนความประชิดประชิดสังคม มาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับ ที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่ระดับความประชิดประชิดสังคมต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงระดับความประชิดประชิดสังคมสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความประชิดประชิดสังคมในระดับปานกลาง โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับความประชิดประชิดสังคมอยู่ในระดับ 2.832 โดยเฉพาะในผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความประชิดประชิดสังคมในระดับปานกลาง มีจำนวน 148 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.1 รองลงไปได้แก่กลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความประชิดประชิดสังคมในระดับสูง จำนวน 129 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.0 ส่วนกลุ่มความคิดเกี่ยวกับความประชิดประชิดสังคมในระดับต่ำ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ดังปรากฏในตารางที่ 6.19

ตารางที่ 6.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามความประชิดประชิดชั้นสังคม

ระดับความประชิดประชิดชั้นสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	6	1.6
ต่ำ	56	15.2
ปานกลาง	148	40.1
สูง	129	35.0
สูงมาก	19	5.1
ไม่ระบุ	11	3.0
รวม	369	100.0

พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

1) ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมที่ผ่านมา พบว่าจากการศึกษาในงานวิจัยของ ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ (2529) ซึ่งได้ศึกษาในเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมในปัจจุบัน ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมว่า เป็นการพิจารณาว่าบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่นั้นมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจความถูกต้อง ดีชั่ว ควรทำ ไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น ๆ อย่างไรบ้าง ซึ่งในการศึกษาการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมของนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ก็คือ เป็นการพิจารณาว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่นี้ มีการรับรู้ความถูกต้องของจริยธรรมตำรวจในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนระดับจริยธรรมตำรวจมาจัดกลุ่มเป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่กลุ่มที่มีคะแนนระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงกลุ่มที่มีคะแนนระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม สูงมาก (ระดับคะแนน

4.21-5.00) ซึ่งจากการประมวลผลข้อมูลโดยรวมแล้วพบว่า นักเรียนพลตำรวจในการศึกษารั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยของระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 4.013 โดยพบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงมาก เป็นจำนวนถึง 191 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.80 รองลงไปคือกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่มีระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมในระดับสูง ซึ่งมีจำนวน 91 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.7 ส่วนกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่มีระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมในระดับต่ำถึงต่ำมากนั้น มีจำนวนน้อยมาก โดยรวมแล้วมีจำนวนเพียง 30 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.1 ของกลุ่มนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งผลของการศึกษาการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.20

ตารางที่ 6.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม		
ต่ำมาก	6	1.6
ต่ำ	24	6.5
ปานกลาง	57	15.4
สูง	91	24.7
สูงมาก	191	51.8
รวม	369	100.0

2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ในการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้พบว่าองค์ประกอบในด้านความเชื่อในผลกรรมหรือในผลแห่งการกระทำนั้น เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของพฤติกรรมจริยธรรม โดยบุคคลจะประเมินตามความเชื่อของตนเองว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะนำไปสู่ผลอะไรบ้าง ผลแต่ละอย่างมีโอกาสเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ในความเชื่อในผลกรรมของบุคคลนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดจำแนกความเชื่อในผลกรรมออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมหรือผลเสียต่อตนเองในฐานะที่ตนนั้นเป็นข้าราชการตำรวจ และความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมหรือผลเสียในการกระทำนั้นๆ ต่อส่วนรวมหรือต่อราชการตำรวจโดยรวม

จากการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนระดับจริยธรรมตำรวจในด้านนี้ มาจัดกลุ่มได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่กลุ่มที่มีความเชื่อในผลแห่งการกระทำนั้น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง ในระดับต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงกลุ่มที่มีคะแนนระดับความเชื่อในผลแห่งการกระทำนั้นๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง ในระดับสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ซึ่งจากการประมวลผลข้อมูลโดยรวมแล้วพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ มีระดับค่าเฉลี่ยของความเชื่อในผลแห่งการกระทำที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองในระดับสูงถึงสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 3.888 ซึ่งพิจารณาในรายละเอียดก็พบว่า นักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่กว่า 290 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 78.60 มีระดับความเชื่อในผลกรรมหรือเชื่อในผลที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองในระดับสูงถึงสูงมาก ส่วนที่เหลือนั้นมีระดับความเชื่อในผลที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองในระดับปานกลางถึงต่ำมาก ซึ่งมีจำนวนน้อยไม่ถึงร้อยละ 25 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้

จากผลการศึกษาที่ได้ในส่วนนี้สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเองในระดับสูงถึงสูงมาก ซึ่งผลของการศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านนี้สามารถสรุปผลได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.21

ตารางที่ 6.21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตาม
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม
ต่อตนเอง

ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ต่อตนเอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	12	3.3
ต่ำ	14	3.8
ปานกลาง	53	14.4
สูง	154	41.7
สูงมาก	136	36.9
รวม	369	100.0

3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ

จากการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจนั้น ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านนี้ มาจัดกลุ่มได้เป็น 5 ระดับเช่นเดิม คือ ตั้งแต่กลุ่มที่มีระดับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อราชการโดยรวม ในระดับต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงกลุ่มที่มีระดับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ในระดับสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) จากการประมวลผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ มีระดับค่าเฉลี่ยของความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.074 และในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มคะแนน ผู้วิจัยได้พบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้จำนวนมากถึง 319 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 86.5 เป็นผู้ที่มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมในด้านนี้ ตั้งแต่สูงถึงสูงมาก ส่วนนักเรียนพลตำรวจในส่วนที่เหลือนั้น มีระดับความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมตั้งแต่ปานกลางลงไป โดยเฉพาะในผู้ที่มีระดับคะแนนต่ำถึงต่ำมากนั้น มีจำนวนเพียง 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.1 เท่านั้น

จากผลการศึกษาที่ได้เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมในส่วนนี้ ซึ่งสรุปได้ว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก ซึ่งผลของการศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมในด้านนี้ สามารถสรุปผลได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.22

ตารางที่ 6.22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ

ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ		
ต่ำมาก	7	1.9
ต่ำ	8	2.2
ปานกลาง	35	9.5
สูง	142	38.5
สูงมาก	177	48.0
รวม	369	100.0

4) ด้านปฏิบัติทางจริยธรรมตำรวจ

ตามความหมายของปฏิบัติทางจริยธรรม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของพฤติกรรมจริยธรรมนั้น มีความหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการกระทำของตนเองและการกระทำของผู้อื่น ซึ่งปฏิภานนี้จะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึก และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก เช่น ในเรื่องการยอมรับ เป็นต้น ดังนั้นตามความหมายของปฏิบัติทางจริยธรรมดังกล่าว ในการวิจัยนี้จึงได้กำหนดให้ปฏิบัติทางจริยธรรมตำรวจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการวัดระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม โดยให้ความหมายว่าเป็นการยอมรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านต่าง ๆ

ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจของ
นักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจ มาจัดกลุ่ม
ได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน คือ ช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน ตั้งแต่กลุ่มที่มี
คะแนนระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงกลุ่มที่มี
คะแนนระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจสูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ซึ่งจากการ
ประมวลผลข้อมูลโดยรวมแล้วพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่
4.102 และพบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจอยู่ที่ระดับ
สูงมาก เป็นจำนวนถึง 181 คน หรือร้อยละ 49.1 ส่วนกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่มีระดับ
ปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจใน ระดับต่ำ ถึง ต่ำมากนั้น มีจำนวนน้อยมาก เพียง 10 คน
หรือคิดเป็นร้อยละ 2.7 เท่านั้น ซึ่งจากผลการศึกษาที่ได้ครั้งนี้ แสดงว่ากลุ่มนักเรียน
พลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลของการวิจัยครั้งนี้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจในระดับที่สูงถึงสูงมาก ผลของการศึกษาพฤติกรรม
จริยธรรมตำรวจในด้านนี้ สามารถสรุปได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.23

ตารางที่ 6.23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ จำแนกตาม
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม

ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	1	0.3
ต่ำ	9	2.4
ปานกลาง	58	15.7
สูง	120	32.5
สูงมาก	181	49.1
รวม	369	100.0

5) ด้านประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้

ประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพฤติกรรมจริยธรรม เป็นการรับรู้ว่าคุณค่าอื่น ๆ ในสังคมมีพฤติกรรมอะไรมาอย่างน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้มีผลต่อความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบ และปฏิกิริยาทางจริยธรรม และจะส่งผลไปถึงศักยภาพของพฤติกรรม อันเป็นเป้าหมายสุดท้ายของพฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคมหนึ่ง ๆ คือ จะเกิดหรือไม่เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งตามแนวความคิดที่ได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพตามการรับรู้ของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจว่า นักเรียนพลตำรวจในการศึกษารั้งนี้จะมีการรับรู้ว่าในสังคมตำรวจทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ นั้น มีการประพฤติปฏิบัติตน ตามตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติที่ได้ยกตัวอย่างไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการคาดคะเนว่าสังคมตำรวจในโรงฝึกในปัจจุบันนี้มีพฤติกรรมเป็นอย่างไรนั่นเอง

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมผลคะแนนระดับจริยธรรมตำรวจในด้านนี้ มาจัดกลุ่มได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน ช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน คือ ตั้งแต่กลุ่มที่มีระดับคะแนนประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ระดับต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึงกลุ่มที่มีคะแนนประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้สูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ซึ่งจากการประมวลผลข้อมูลโดยรวมแล้วพบว่า นักเรียนพลตำรวจในการศึกษารั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ อยู่ที่ระดับปานกลางเท่านั้น โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 3.140 นักเรียนพลตำรวจในการศึกษารั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมีระดับการประเมินประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมการรับรู้ อยู่ที่ระดับปานกลาง เป็นจำนวนถึง 142 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.5 ส่วนการประเมินในระดับสูงมีจำนวนรองลงไป เป็นจำนวน 80 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.7 และการประเมินในระดับต่ำ มีจำนวนน้อยลงไปอีกมีเพียง 75 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.3 ซึ่งผลการศึกษาของประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษารั้งนี้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพตามการรับรู้ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น หรือคือนักเรียนพลตำรวจจำนวนมากพอควรมีความเชื่อว่าในสังคมตำรวจทั่ว ๆ ไป การกระทำความผิดในพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจย่อมมีขึ้นได้ และเป็นสิ่งที่ปกติที่ตำรวจในโรงฝึกทั่วไปจะกระทำเช่นนั้น ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้สามารถสรุปผลได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.24

ตารางที่ 6.24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรมความรู้

ระดับประสิทธิภาพพฤติกรรมจริยธรรม ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	24	6.5
ต่ำ	75	20.3
ปานกลาง	142	38.5
สูง	80	21.7
สูงมาก	48	13.0
รวม	369	100.0

6) ด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในพฤติกรรมจริยธรรม เพราะเป็นเป้าหมายสุดท้ายในพฤติกรรมจริยธรรมของคนทั่วไป ศักยภาพพฤติกรรมเป็นผลมาจากการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบปฏิริยาทางจริยธรรม และการรับรู้ที่สถานพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม การประเมินศักยภาพพฤติกรรมของคนในสังคมหนึ่ง ๆ อย่างถูกต้อง จะนำไปสู่การพยากรณ์พฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ๆ ได้ (ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ, 2531: 9) ในการศึกษาศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน จะทำให้เราทราบว่าหากกลุ่มนักเรียนพลตำรวจมีโอกาสเข้ารับราชการเป็นตำรวจแล้ว และมีเหตุการณ์ที่ต้องเลือกปฏิบัติ หรือจำยอมต้องมีการตัดสินใจปฏิบัติในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องเสี่ยงต่อการละเมิดปฏิบัติตามจริยธรรมตำรวจแล้ว พวกเขาจะมีโอกาสมากน้อยเพียงใดที่จะปฏิบัติเช่นนั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือพวกเขามีศักยภาพในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใดนั่นเอง

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมผลคะแนนมาจัดกลุ่มได้เป็น 5 ระดับที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน ในช่วงคะแนนช่วงละ 0.80 คะแนน คือ ตั้งแต่กลุ่มที่มีระดับคะแนนศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในระดับต่ำมาก (ระดับคะแนน 1.00-1.80) ไปจนถึง

กลุ่มที่มีคะแนนศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม สูงมาก (ระดับคะแนน 4.21-5.00) ซึ่งจากการประมวลผลโดยรวมแล้วพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ มีค่าเฉลี่ยในมิติของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจที่สูงที่สุดที่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือมีระดับเฉลี่ย 4.329 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการพิจารณาเลือกปฏิบัติแล้ว นักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้จะเลือกกระทำพฤติกรรมจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม เป็นส่วนใหญ่ ดังปรากฏในข้อมูลพบว่านักเรียนพลตำรวจในกลุ่มที่มีระดับศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในระดับสูงมากนั้นมีจำนวนถึง 240 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.0 ส่วนนักเรียนที่มีระดับศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ในระดับสูงมีจำนวน 82 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.2 ส่วนที่เหลือซึ่งมีจำนวนเพียง 47 คน หรือร้อยละ 12.8 นั้น มีศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ตั้งแต่ปานกลางลงไปจนถึงต่ำมาก ซึ่งนับได้ว่ามีจำนวนน้อยมาก

ซึ่งโดยสรุปเกี่ยวกับมิติศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม ของนักเรียนพลตำรวจ ค้างนี้ อาจสรุปได้ว่า นักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนพลตำรวจนครบาลจากการศึกษาค้างนี้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในด้านศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งหมายความว่าส่วนใหญ่แล้วนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ จะเลือกปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง ดีงามตามจริยธรรมตำรวจเป็นหลัก และจะไม่ละเมิดการปฏิบัติที่ผิดแบบแผน กฎระเบียบของข้าราชการตำรวจ ผลของการศึกษาในส่วนศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมนี้ สามารถสรุปผลได้ดังปรากฏในตารางที่ 6.25

ตารางที่ 6.25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

ระดับศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	1	0.3
ต่ำ	7	1.9
ปานกลาง	39	10.6
สูง	82	22.2
สูงมาก	240	65.0
รวม	369	100.0

และจากการประมวลผลคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ
ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในทุก ๆ ด้าน เพื่อหาระดับคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
โดยรวม ผู้วิจัยได้พบว่า ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจโดยรวมนี้น่า
เฉลี่ยอยู่ที่ 3.924 ซึ่งแสดงว่า ระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจของ
การวิจัยครั้งนี้อยู่ในระดับสูง โดยพบว่า เมื่อโรงเรียนตำรวจนครบาลได้ดำเนินการให้การ
ศึกษาอบรม ผูกอบรมนักเรียนพลตำรวจจนใกล้เวลาจะจบหลักสูตรแล้ว นักเรียนพลตำรวจ
ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 55.6 มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจที่ระดับสูง และร้อยละ 31.2
มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจที่ระดับสูงมาก ผลการศึกษาที่ได้ในส่วนนี้จึงสามารถตอบ
คำถามการวิจัยในข้อ 1 ได้ว่า พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจที่กำลัง
จะจบการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ มีระดับสูงถึงสูงมาก เป็นจำนวนมากถึง
ร้อยละ 86.8 และอีกเพียงร้อยละ 13.2 เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจใน
ระดับปานกลางลงไป ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวมนี้ได้
ดังตารางที่ 6.26

ตารางที่ 6.26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจ
จำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม

ระดับพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	-	-
ต่ำ	1	0.2
ปานกลาง	48	13.0
สูง	205	55.6
สูงมาก	115	31.2
รวม	369	100.0

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นในการศึกษาค้างนี้ เป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 9 กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ โดยมีรายละเอียดของการศึกษาความสัมพันธ์ในแต่ละส่วนดังนี้ คือ

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรทั้ง 9 ได้แก่ อายุ รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม และพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจแต่ละด้าน ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 9 กับตัวแปรตามต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งได้แก่ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม (Y1) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง (Y2) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ (Y3) ปฏิบัติทางจริยธรรม (Y4) ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ (Y5) ศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม (Y6) และ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม (Y รวม) นั้น พบว่าลักษณะของความสัมพันธ์ปรากฏผลการศึกษาดังตารางที่ 6.27

ตารางที่ 6.27 ค่าสหสัมพันธ์ เพียร์สันของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Yรวม
1. อายุ	-0.024	-0.030	-0.060	-0.092	0.016	-0.061	-0.067
2. รายได้ของครอบครัว	-0.001	0.036	-0.018	0.045	-0.048	0.009	0.004
3. การอบรมเลี้ยงดู							
แบบประชาธิปไตย	0.219*	0.070	0.076	0.247*	0.201*	0.155*	0.280*
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.081	0.046	0.071	0.238*	0.153*	0.155*	0.210*
5. แรงจูงใจในการเป็น							
ตำรวจ	0.065	0.219*	0.271*	0.167*	0.057	0.268*	0.289*
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.093	0.060	0.017	0.102	0.170*	0.103	0.160*
7. การปกครองดูแล							
นักเรียนพลตำรวจ	0.083	0.089	0.218*	0.236*	0.164*	0.161*	0.268*
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.256*	-0.019	0.011	-0.094	-0.228*	-0.197*	-0.232*
9. ความประชดประชันสังคม	-0.299*	-0.097	-0.071	-0.161*	-0.386*	-0.232*	-0.369*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ $< .01$ (การทดสอบทางเดียว)

จากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในตารางที่ 6.27 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวแปรอิสระ 9 ตัว และตัวแปรตามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม และพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลางลงไปถึงระดับต่ำ (ต่ำกว่า 0.50) โดยในกลุ่มตัวแปรอิสระที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทั้ง 7 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .01$ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชดประชันสังคม โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ และความเป็นครูของผู้สอน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในเชิงบวกทั้งสิ้น แต่ในตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ความห่างเหินทางสังคม และความประชดประชันสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทุก ๆ ด้าน

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบฐานคติของสถิติพารา เมตริก

ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติแบบพาราเมตริก และจัดเป็นสถิติอนุมานประเภทหนึ่ง ที่มีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะ ผู้วิจัยจะต้องมีการทดสอบฐานคติหรือข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติพาราเมตริกในข้อมูลที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ก่อนที่จะมีการประยุกต์ใช้

ฐานคติของสถิติพาราเมตริกที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในครั้งนี้มี 6 ประการ คือ ประการแรก กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา ต้องได้รับการสุ่มตัวอย่างมาจากประชากรด้วยความน่าจะเป็น (Probability Random Sampling) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามฐานคติประการแรกนี้ เนื่องจากในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยอาศัยหลักการของทฤษฎีความน่าจะเป็นในทุกขั้นตอน โดยการใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและกลุ่มหลายชั้น เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างสามารถใช้เป็นตัวแทนของการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ประการที่สอง ตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้มีระดับการวัดเป็นแบบอันตรภาคหรืออัตราส่วน ในการวิจัยครั้งนี้ อายุ และรายได้ของครอบครัว เป็นตัวแปรอิสระที่มีระดับการวัดเป็นแบบอัตราส่วน สำหรับตัวแปรอิสระอื่น ๆ และตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท เพื่อวัดระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจเรียงลำดับจากระดับ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด นับว่าเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบอันดับ ซึ่งในทางปฏิบัติ นักวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้อนุมัติให้ปรับใช้เป็นมาตรวัดแบบช่วงได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสอดคล้องกับฐานคติในประการที่สองนี้

ประการที่สาม ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุนี้ ผู้วิจัยจะต้องมีข้อมูลที่เพียงพอกับจำนวนตัวแปรที่ใช้ในการนี้ ทาบาซนิค และ ฟิดล (Tabachnick and Fidell, 1983: 91-92) ได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำไว้ว่าจะต้องมีข้อมูลจำนวน 20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรอิสระ 9 ตัวแปร ในขณะที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมา 369 ราย ดังนั้น สัดส่วนของข้อมูลต่อตัวแปรอิสระที่ใช้ จึงเท่ากับ 369หาร 9 หรือ 41 ต่อ 1 นับว่าสูงกว่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นประมาณ 2 เท่า

ประการที่สี่ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจะต้องมีการกระจายปกติ (Normality) ซึ่งโดยทั่วไปจะมี 2 ประเภท คือ การกระจายปกติระดับยูนีวารีเอท (Univariate Normality) และการกระจายปกติระดับมัลติวารีเอท (Multivariate Normality) ซึ่งการกระจายปกติระดับมัลติวารีเอทเป็นฐานคติที่ไม่อาจทดสอบได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม หากตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยมีการกระจายปกติระดับยูนีวารีเอทแล้ว อาจกล่าวได้ว่า จะมีกระจายปกติระดับมัลติวารีเอทตามไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลระดับยูนีวารีเอทของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และนำมาแสดงไว้ในตารางที่ 6.28

ตารางที่ 6.28 ผลการวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลระดับยูนีวารีเอทสำหรับ
ตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความโด่ง	ความเบ้
1. อายุ	23.740	1.798	-0.906	0.171
2. รายได้ของครอบครัว	8163.571	7468.008	11.478	2.921
3. การอบรมเลี้ยงดู				
แบบประชาธิปไตย	3.977	0.834	0.839	-1.107
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	3.561	0.764	0.193	-0.068
5. แรงจูงใจในการ				
เป็นตำรวจ	3.990	0.738	0.119	-0.623
6. ความเป็นครูของผู้สอน	3.581	0.728	0.631	-0.724
7. การปกครองดูแล				
ฝึกเรียนพลตำรวจ	3.457	1.051	-0.824	-0.239
8. ความห่างเหินทางสังคม	3.179	0.758	0.604	-0.648
9. ความประชิดประชิดสังคม	2.832	0.865	0.035	-0.392
10. พฤติกรรมจริยธรรม				
ตำรวจโดยรวม	3.924	0.461	-0.276	-0.276

จากตารางที่ 6.28 พบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุมีการกระจายปกติระดับบูนิวารีเอท ยกเว้นกรณีรายได้ของครอบครัวซึ่งมีความโด่ง (kurtosis) สูงมาก เท่ากับ 11.478 และมีความเบ้ (skewness) ไปทางบวกเท่ากับ 2.921 ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้แปลง (transform) ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว โดยใช้ Log_{10} ซึ่งหลังจากแปลงข้อมูลแล้ว พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.773 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.360 ความโด่งเท่ากับ 0.359 และความเบ้เท่ากับ -0.325 ทำให้สรุปได้ว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ มีการกระจายปกติระดับบูนิวารีเอท ซึ่งน่าจะมีการกระจายปกติระดับมิลติวารีเอทด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา ไปทดสอบฐานคติเกี่ยวกับการกระจายปกติ โดยใช้ส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized Residuals) ที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม พบว่าส่วนที่เหลือมาตรฐานมีการกระจายตามกรอบโค้งการแจกแจงปกติ ตามที่ปรากฏในภาคผนวกรูปที่ ข.1 และเมื่อนำมากำหนดจุดตามแนวเส้นความน่าจะเป็นปกติ (Normal Probability Plot) ในภาคผนวกรูปที่ ข.2 พบว่าส่วนที่เหลือมาตรฐานมีการกระจายไปตามแนวเส้นดังกล่าวเป็นอย่างดี สรุปได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ น่าจะมีการกระจายปกติระดับมิลติวารีเอท เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบูนิวารีเอทดังกล่าวข้างต้น

ประการที่ห้า ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) และมีความแปรปรวนคงที่ (Homogeneity of Variance) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized Residuals) ที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับบูนิวารีเอทกับค่าพยากรณ์มาตรฐานของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม ตามที่ปรากฏในภาคผนวกรูปที่ ข.3 เพื่อทดสอบฐานคติดังกล่าวข้างต้น พบว่าการกระจายของจุดตัดในกรณีนี้เป็นไปตามแนวระนาบรอบ ๆ ส่วนที่เหลือมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0 โดยไม่มีแบบแผนความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้งใด ๆ และมีความแปรปรวนค่อนข้างคงที่ สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐานกับตัวแปรอิสระมาตรฐานแต่ละตัว ตามที่ปรากฏในภาคผนวกรูปที่ ข.4 ถึงรูปที่ ข.12 ก็พบว่ามีลักษณะในทำนองเดียวกัน ประกอบกับการวิเคราะห์การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือในการวิเคราะห์ถดถอยพหุบางส่วน สำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวมและตัวแปรอิสระแต่ละตัว ตามที่ปรากฏในภาคผนวกรูปที่ ข.13 ถึงรูปที่ ข.21 ซึ่งไม่พบแบบแผนความสัมพันธ์อื่นใดอย่างชัดเจน ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจได้ว่าการวิเคราะห์ถดถอยพหุในครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยน่าจะมีคุณสมบัติเชิงเส้นตรงและมีความแปรปรวนคงที่ ตามฐานคติดังกล่าวข้างต้น

ประการที่หก กลุ่มตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอย จะต้องไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนกัน (Multi-Collinearity) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทดสอบฐานคติในเรื่องนี้โดยการใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Square Multiple R หรือ SMR) ซึ่งแสดงถึง R^2 สำหรับตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งถูกทำนายโดยตัวแปรอิสระอื่น ๆ ซึ่ง SMR ที่มีค่าสูงจะเป็นตัวชี้วัดถึงปัญหาความสัมพันธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้ระดับการรับได้ (Tolerance) อีกส่วนหนึ่งด้วย หากระดับการรับได้ที่มีค่าต่ำจะแสดงถึงปัญหาความสัมพันธ์ซ้ำซ้อน

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในตารางที่ 6.29 ประกอบกับใช้ตัวชี้วัดโดย SMR และ Tolerance ตามที่ปรากฏในตารางที่ 6.30 แล้ว พบว่า ตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณครั้งนี้ มีความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับปานกลาง กล่าวคือ ตัวที่มีค่าสูงสุดมีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.453 เท่านั้น และไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนตามเกณฑ์ของ SMR และ Tolerance แต่ประการใด

ตารางที่ 6.29 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม

ตัวแปรอิสระ	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
อายุ (X1)	1.000								
รายได้ของครอบครัว (X2)	-0.015	1.000							
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X3)	0.034	0.267	1.000						
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (X4)	0.075	0.022	0.190**	1.000					
แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ (X5)	0.025	0.063	0.134*	0.148	1.000				
ความเป็นครูของผู้สอน (X6)	-0.001	0.020	0.115	0.041	0.038	1.000			
การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ (X7)	-0.037	-0.043	0.004	0.192**	0.215**	0.138*	1.000		
ความห่างเหินทางสังคม (X8)	0.050	-0.020	0.001	-0.062	-0.041	-0.005	-0.084	1.000	
ความประชดประชันสังคม (X9)	-0.062	0.031	-0.024	-0.270**	-0.218**	-0.084	-0.273**	0.453**	1.000

* มีนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01 (ทดสอบทางเดียว)

** มีนัยสำคัญที่ระดับ < 0.001 (ทดสอบทางเดียว)

ตารางที่ 6.30 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม

ตัวแปรอิสระ	สหสัมพันธ์พหุกำลังสอง	ระดับการรับได้
1. อายุ	0.019	0.981
2. รายได้ของครอบครัว*	0.009	0.991
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.067	0.933
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.131	0.869
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.096	0.904
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.036	0.964
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.134	0.866
8. ความห่างเหินทางสังคม	0.221	0.779
9. ความประชิดประชิดสังคม	0.331	0.670

* ได้แปลงค่าเพื่อให้มีการกระจายปกติ

การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนีวาริเอท

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนีวาริเอท เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม โดยแยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้

H_0 : ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

H_a : ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีผลต่อตัวแปรตาม

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานดังกล่าวข้างต้น คือ F-test ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนีวาริเอท ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม มาแสดงไว้ในตารางที่ 6.31

ตามตารางที่ 6.31 ค่าสถิติ F มีค่าเท่ากับ 16.13079 พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .01 ทำให้สามารถปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ส่งผลให้ผู้วิจัยยอมรับสมมติฐาน H_a ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม

ตำรวจโดยรวม หรืออีกนัยหนึ่ง กลุ่มตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม นั่นเอง อย่างไรก็ตาม การทดสอบสมมติฐานในขั้นนี้ยังไม่สามารถระบุได้ว่าตัวแปรใดบ้างได้ส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม ในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวมได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.795 และเมื่อได้ปรับค่าให้เหมาะสมแล้ว สามารถอธิบายได้คิดเป็นร้อยละ 27.010

ตารางที่ 6.31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับพหุนารีเอท ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม

Source of Variation	DF	Sum of Squares	Mean Square	F
Regression	9	22.55318	2.50591	16.13079
Residual	359	55.77044	0.15535	

Multiple R = 0.53661 Standard Error = 0.39414

R Square = 0.28795 มีนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

Adjusted R Square = 0.27010

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้

Ho : ตัวแปรอิสระตัวที่ i ไม่มีผลต่อตัวแปรตาม ขณะควบคุมให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีค่าคงที่

Ha : ตัวแปรอิสระตัวที่ i มีผลต่อตัวแปรตาม ขณะควบคุมให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีค่าคงที่

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวข้างต้น คือ สถิติที (t-test) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับพหุนารีเอท ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเบื้องต้นของปัจจัยแต่ละตัวที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวมมาแสดงไว้ในตารางที่ 6.32

ตามตารางที่ 6.32 ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรอิสระที่มีสถิติ สูงกว่า $|1.96|$ มีจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5.084, 3.542, 2.853, -2.016 และ -4.215 ตามลำดับ จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ส่งผลให้ผู้วิจัยยอมรับ H_a เฉพาะในส่วนของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ดังกล่าวเท่านั้น จึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักเรียนพลตำรวจเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประชิดประชิดสังคม แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ และความห่างเหินทางสังคม ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Standardized Coefficient) เท่ากับ 0.234, -0.229, 0.166, 0.136 และ -0.102 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับอนุวาริ เอทของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม

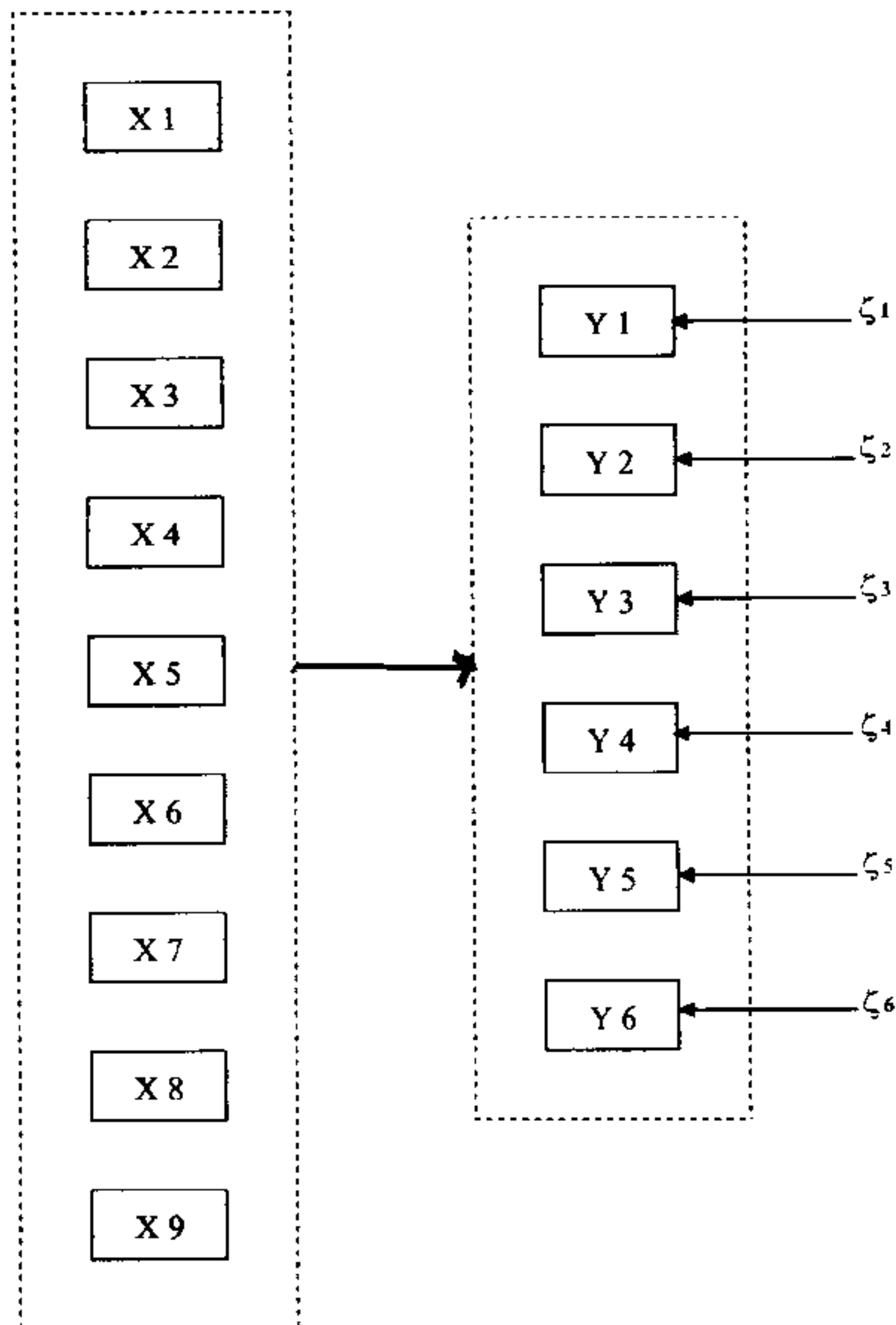
ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	สถิติ	ระดับนัยสำคัญ
1. อายุ	-0.087	0.045	-1.932	0.054
2. รายได้ของครอบครัว	0.015	0.045	0.345	0.730
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.234	0.046	5.084	0.000
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.049	0.048	1.022	0.307
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.166	0.047	3.542	0.001
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.086	0.045	1.889	0.060
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.136	0.048	2.853	0.005
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.102	0.050	-2.016	0.045
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.229	0.054	-4.215	0.000

* ได้แปลงค่าเพื่อให้มีการกระจายปกติ

การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีตัวแปรเอท

จากวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญประการหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีตัวแปรเอท เพื่อให้ทราบว่ามีความแปรปรวนต่าง ๆ ใดบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม พฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน หรืออีกนัยหนึ่งคือเพื่อให้ผู้ศึกษาทราบว่าในปัจจัย อายุ รายได้ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม นั้น มีตัวแปรอิสระเหล่านี้ตัวใดบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามทางด้านพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ 6 ด้าน คือ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ปฏิบัติทางจริยธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อสังคม ปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรม

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยลิสเรล (LISREL) ซึ่งเป็นทั้งเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลและโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทั่วไปเทคนิคทางสถิติขั้นสูงนี้ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ส่วนแบบจำลองโครงสร้าง (Structural Model) ส่วนแบบจำลองการวัด (Measurement Model) และส่วนแบบจำลองทั่วไป (General Model) ซึ่งพิจารณาทั้งสองส่วนแรกพร้อม ๆ กัน (Joreskog & Sorbom, 1985) สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีตัวแปรเอท นั้น ลิสเรลได้จัดไว้เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทหนึ่งของแบบจำลองโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทุกด้านในคราวเดียวกัน ซึ่งในการวิจัยนี้มีแบบจำลองโครงสร้างการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีตัวแปรเอท ดังแสดงในรูปที่ 6.1

รูปที่ 6.1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีตัวแปรแฝง ความแบบจำลองโครงสร้างของลิสเรล

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีลติวาริเอทตามแบบจำลองโครงสร้างของลิสเรล นั้น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ลิสเรลจะพิจารณาทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามทุกตัวในคราว เดียวกัน และทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แกมมา (Gamma) ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของตัวแปร อิสระต่อตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีลติวาริเอทของพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ส่วน ตามลักษณะของ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจแต่ละด้าน ดังนี้

การวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลติวาริเอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมิน ความถูกต้องของพฤติกรรม

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมีลติวาริเอทเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสามารถ อธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมนั้น ได้แก่ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประชดประชันสังคม และความ ห่างเหินทางสังคม และพบว่าในปัจจัยความประชดประชันสังคม สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ -0.231) และรองลงมาคือปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ค่า Gamma เท่ากับ 0.219) สุดท้ายคือปัจจัยความห่างเหินทางสังคม (ค่า Gamma เท่ากับ -0.152) นอกจากนี้ อิทธิพลที่ตัวแปรอิสระทั้ง 3 มีต่อตัวแปรตามมีลักษณะแตกต่างกัน โดยพบว่าตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลทางบวก ส่วนตัวแปรความประชดประชันสังคม และความห่างเหินทางสังคม มีอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตาม และตัวแปรทั้ง 3 นี้ สามารถ อธิบายตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.05 ทุกตัวแปร นอกจากนี้แล้ว ผลการวิเคราะห์ยังพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 นี้ สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ได้ร้อยละ 16.00 ($R^2 = 0.160$)

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบได้ความรัก การ สนับสนุน มีเหตุผลจากผู้ปกครอง เป็นผู้มีความคิดห่างเหินทางสังคม และประชดประชันทาง สังคมน้อย แต่เป็นผู้มองโลกในแง่ดีหรือมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีนั่นเอง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ความคิดในการพิจารณาตัดสินว่าสิ่งใด ถูกผิด ดีชั่ว ควรทำ ไม่ควรทำ ของพฤติกรรมตำรวจ ตามความคิดของนักเรียนพลตำรวจนี้ จะเป็นผลมาจากการ ได้รับการอบรมสั่งสอน ด้วยความรัก ความเข้าใจ มีเหตุผลจากผู้ปกครอง และมีความเป็น ผู้ที่มองโลกในแง่ดี ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ของตัวนักเรียนพลตำรวจเองเป็นสำคัญ

ตารางที่ 6.33 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมัลติวารี เอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติ
1. อายุ	-0.035	0.049	-0.726
2. รายได้ของครอบครัว	-0.045	0.049	-0.926
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.219	0.050	4.373
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	-0.029	0.052	-0.568
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	-0.019	0.051	-0.377
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.050	0.049	1.009
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.005	0.052	0.104
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.152	0.055	-2.779
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.231	0.059	-3.909

$$R^2 = 0.160$$

การวิเคราะห์ถดถอยระดับมัลติวารี เอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ
เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลซึ่งสามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเองนั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ โดยพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนี้ มีความสามารถในการอธิบายหรือพยากรณ์ตัวแปรตามนี้ได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ 0.196) และยังมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามในทางบวกอีกด้วย แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่สามารถอธิบายตัวแปรตามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.05 และด้วยผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ได้ร้อยละ 5.80 ($R^2 = 0.058$)

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าหากนักเรียนพลตำรวจนั้นมีความต้องการในการเลือกเข้าเป็นตำรวจด้วยความรู้สึกพอใจในอาชีพ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถเต็มที่ตามแบบฉบับของลูกผู้ชายแล้ว เขาจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับงานตำรวจได้เป็นอย่างดีว่า จะนำไปสู่ผลต่อตนเองอย่างไรในอนาคต

ตารางที่ 6.34 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมัลติวารีเอกของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติ
1. อายุ	-0.039	0.052	-0.756
2. รายได้ของครอบครัว	0.033	0.051	0.642
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.039	0.053	0.740
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	-0.009	0.055	-0.170
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.196	0.054	3.646
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.039	0.052	0.753
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.029	0.055	0.526
8. ความห่างเหินทางสังคม	0.019	0.058	0.324
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.057	0.063	-0.917

$$R^2 = 0.058$$

**การวิเคราะห์ถดถอยระดับมีผลควาเ้ อทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ
เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ**

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลสามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ได้แก่ ตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ และตัวแปรการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ และพบว่าในปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจนั้น สามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ 0.232) รองลงไปคือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ (ค่า Gamma เท่ากับ 0.174) และยังพบว่าปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ และปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ และสามารถอธิบายตัวแปรตามดังกล่าว ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.05 ทุกตัวแปร โดยรวมของผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยทั้ง 2 นี้ สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ได้ร้อยละ 10.80 ($R^2 = 0.108$)

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนพลตำรวจนครบาล ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ เลือกเข้ามาเป็นตำรวจด้วยความรู้สึกพอใจในอาชีพ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ อีกทั้งการที่บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น ได้รับการอบรมดูแลจากนายตำรวจฝ่ายปกครองโรงเรียนด้วยความรัก ความเอาใจใส่ มีเหตุมีผลในการอบรม ดูแล ตักเตือนด้วยปัจจัยทั้ง 2 นี้ จะทำให้บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ มีความสามารถในการประเมินพฤติกรรมในงานตำรวจต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น จะนำไปสู่ผลต่อราชการตำรวจโดยรวม ได้อย่างไรบ้าง

ตารางที่ 6.35 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลควาริ เอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อการตำรวจ

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติ
1. อายุ	-0.063	0.050	-1.248
2. รายได้ของครอบครัว	0.025	0.050	0.498
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.048	0.052	0.921
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.003	0.053	0.047
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.232	0.052	4.423
6. ความเป็นครูของผู้สอน	-0.021	0.051	-0.415
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.174	0.054	3.256
8. ความห่างเหินทางสังคม	0.037	0.056	1.647
9. ความประชิดประชิดสังคม	0.005	0.061	0.083

$$R^2 = 0.108$$

การวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลควาริ เอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิบัติการทาง
จริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ระดับมีลควาริ เอทเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรม
ตำรวจ ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลซึ่งสามารถอธิบายหรือพยากรณ์
พฤติกรรมจริยธรรมด้านนี้ ได้แก่ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การปกครองดูแล
นักเรียนพลตำรวจ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และพบว่าปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย สามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม
ได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ 0.204) รองลงไปคือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียน
พลตำรวจ (ค่า Gamma เท่ากับ 0.170) และอิทธิพลของของกลุ่มเพื่อน (ค่า Gamma
เท่ากับ 0.148) และยังพบว่าปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การปกครองดูแล
นักเรียนพลตำรวจ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมจริยธรรม
ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม และสามารถอธิบายตัวแปรตามดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติเหนือระดับ 0.05 ทุกตัวแปร โดยรวมผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยทั้ง 3
สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิบัติการทางจริยธรรม ได้ร้อยละ 16.50
($R^2 = 0.165$)

ผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม ของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล คือการที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้นเป็นผู้ที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น และการเอาใจใส่ สนับสนุน ให้เหตุผลจากผู้ปกครองในครอบครัว และเมื่อเข้าสู่สถานศึกษาของโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ เขาก็ได้รับความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ดูแล อย่างมีเหตุผลจากอาจารย์นายตำรวจปกครอง ประกอบกับการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนในการพิจารณาร่วมสร้างแนวความคิดในการเรียน การประกอบอาชีพการงาน และการครองตนในสังคม มาเป็นแบบอย่างร่วมกัน หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การยอมรับในพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านต่าง ๆ ของนักเรียนพลตำรวจนั้น จะเป็นผลมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนด้วยความรัก ความเข้าใจ และเหตุผล ทั้งจากครอบครัวโดยผู้ปกครอง และจากสถานศึกษา โดยเฉพาะจากอาจารย์นายตำรวจฝ่ายปกครอง และยังเป็นผลมาจากอิทธิพลที่กลุ่มเพื่อนมีต่อความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสังคม การงาน และการเรียนที่มีต่อบรรดานักเรียนพลตำรวจอีกด้วย

ตารางที่ 6.36 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลควารี เอกของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติ
1. อายุ	0.106	0.049	-2.176
2. รายได้ของครอบครัว	0.054	0.048	1.125
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.204	0.050	4.087
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.148	0.052	2.853
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.072	0.051	1.422
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.042	0.049	0.848
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.170	0.052	3.289
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.043	0.055	0.796
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.040	0.059	0.676

$$R^2 = 0.165$$

การวิเคราะห์องค์ประกอบระดับมัลติวารี เอทของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ

ด้านประสิทธิภาพการรับรู้

ผลการวิเคราะห์ระดับมัลติวารี เอทเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพการรับรู้ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลซึ่งสามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมด้านนี้ ได้แก่ ปัจจัยความประชิดประชิดสังคม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความเป็นครูของผู้สอน โดยพบว่าปัจจัยความประชิดประชิดสังคมสามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรมด้านประสิทธิภาพการรับรู้ได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ -0.329) รองลงมาคือปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ค่า Gamma เท่ากับ -.186) และปัจจัยความเป็นครูของผู้สอน (ค่า Gamma เท่ากับ 0.114) และยังพบว่าปัจจัยความประชิดประชิดสังคม มีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพการรับรู้ ส่วนปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และความเป็นครูของผู้สอน ในวัยเด็กมีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตามดังกล่าว นอกจากนี้แล้ว ยังพบว่าปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ .05 ทุกตัวแปร โดยรวมของผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพการรับรู้ได้ร้อยละ 21.10 ($R^2=.211$)

ผลการวิเคราะห์ข้างต้น และผลตามตารางที่ 6.37 สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านประสิทธิภาพการรับรู้ของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ก็คือ การที่เขาเป็นผู้ที่มีแนวความคิดประชิดประชิดทางสังคมน้อย แต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีและเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก แบบได้รับความรัก ความอบอุ่น การสนับสนุน มีเหตุผลจากผู้ปกครองและจากครูผู้สอนประกอบกัน หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การที่นักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ มีการรับรู้สภาพความเป็นไปและพฤติกรรมในสังคมข้าราชการตำรวจภายนอกทั่วไป อย่างไรนั้น เป็นผลมาจากลักษณะส่วนตัวของตัวนักเรียนพลตำรวจเอง ว่าเขาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และมองโลกอย่างไร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับที่ได้รับการอบรมสั่งสอนด้วยความรัก ความอบอุ่น ความมีเหตุผลจากผู้ปกครองและจากครูผู้สอนของเขา อีกด้วย

ตารางที่ 6.37 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลควาไรเอกของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
ด้านทัศนคติของพฤติกรรมจริยธรรมความรู้

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติ
1. อายุ	-0.004	0.047	-0.087
2. รายได้ของครอบครัว	-0.030	0.047	-0.636
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.186	0.049	3.842
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.017	0.050	0.347
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	-0.062	0.049	-1.258
6. ความเป็นครูของผู้สอน	0.114	0.048	2.392
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.059	0.050	1.171
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.075	0.053	-1.403
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.329	0.057	-5.751

$$R^2 = 0.211$$

**การวิเคราะห์ถดถอยระดับมีลควาไรเอกของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของ
พฤติกรรมจริยธรรม**

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้าน
ศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลซึ่งสามารถอธิบายหรือพยากรณ์
พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของพฤติกรรมนั้น ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการ
เป็นตำรวจ ปัจจัยความห่างเหินทางสังคม และปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
โดยพบว่าปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ สามารถอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมจริยธรรม
ตำรวจได้ดีที่สุด (ค่า Gamma เท่ากับ 0.206) รองลงมาคือปัจจัยความห่างเหินทางสังคม
(ค่า Gamma เท่ากับ -0.135) และปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ค่า Gamma
เท่ากับ 0.107) นอกจากนี้ยังพบว่าอิทธิพลที่ปัจจัยทั้ง 3 มีต่อตัวแปรตามนั้น มีลักษณะ
แตกต่างกัน โดยในปัจจัยแรงจูงใจในการเป็นตำรวจและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
มีอิทธิพลทางบวก ส่วนตัวแปรความห่างเหินทางสังคมมีอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตามและ
ตัวแปรทั้ง 3 นี้ สามารถอธิบายตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.05

ทุกตัวแปร นอกจากนี้แล้ว ผลการวิเคราะห์ยังพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 นี้ สามารถอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของพฤติกรรมได้ร้อยละ 15.10 ($R^2 = 0.151$)

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าปัจจัยที่สำคัญหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการเป็นตำรวจ เลือกเข้ามาเป็นตำรวจด้วยความรู้สึกพึงพอใจในลักษณะงาน เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่เขามีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ประกอบกับการที่ในวัยเด็กนักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น ได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยได้รับความรัก ความอบอุ่น สนับสนุน มีเหตุมีผลจากผู้ปกครอง มีความรู้สึกที่ดีต่อสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่มองโลกในแง่ร้าย ซึ่งด้วยปัจจัยหลักทั้ง 2 นี้ จะทำให้บรรดานักเรียนพลตำรวจมีโอกาสที่จะเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องของจริยธรรมตำรวจได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 6.38 ผลการวิเคราะห์ถดถอยระดับมัลติวารี เอกของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	สถิติที
1. อายุ	-0.071	0.049	-1.455
2. รายได้ของครอบครัว	-0.034	0.049	0.689
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	0.107	0.050	2.116
4. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	0.062	0.052	1.196
5. แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	0.206	0.051	4.030
6. ความเป็นครูของผู้สอน	-0.063	0.050	1.279
7. การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	0.058	0.052	1.110
8. ความห่างเหินทางสังคม	-0.135	0.055	-2.442
9. ความประชิดประชิดสังคม	-0.092	0.059	-1.547

, $R^2 = 0.151$

สรุปความ

จากผลการศึกษาที่ได้สรุปและประมวลผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าผลการศึกษาในแต่ละส่วนมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ภูมิลาเนา อาชีพบิดามารดา รายได้ครอบครัว คุณวุฒิทางการศึกษา ผลการศึกษา การนับถือศาสนา แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การปกครองดูแลนักเรียนผลตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน ความแปลกแยกทางสังคม และความประชดประชันสังคม และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ใน 6 ด้าน โดยพบว่าพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนผลตำรวจ ใน 4 ด้าน คือ การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ปฏิบัติทางจริยธรรม ความเชื่อในผลเสียต่อตนเองในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ และความเชื่อในผลเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อราชการตำรวจโดยรวม มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านปทัสถานตามการรับรู้ มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมที่ระดับปานกลางเท่านั้น (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00) และพฤติกรรมจริยธรรมสุดท้าย คือ ศักยภาพพฤติกรรม มีระดับสูงที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 9 ตัว กับตัวแปรตามต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลางลงไปถึงระดับต่ำ โดยพบว่ามีระดับความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า 0.50 ทั้งสิ้น และพบว่าในกลุ่มตัวแปรอิสระต่าง ๆ คือ ตัวแปรอายุ รายได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน และการปกครองดูแลนักเรียนผลตำรวจ มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงบวกทั้งสิ้น แต่ในตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว คือ ความห่างเหินทางสังคม และความประชดประชันสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปรตามด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม

การทดสอบสมมติฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับบุณิวารีเอท และการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวารีเอท ในการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับบุณิวารีเอท พบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม ได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.795 และเมื่อได้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม แล้วพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม มีจำนวน 5 ตัวแปร เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประชดประชันสังคม แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การปกครองดูแลฝึกเรียนพลตำรวจ และความห่างเหินสังคม ส่วนการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวารีเอท โดยการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทุกด้านในคราวเดียวกัน พบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัว มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรตามทั้ง 6 ตัว โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประชดประชันสังคม และความห่างเหินทางสังคม ในด้านความเชื่อที่เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ และการปกครองดูแลฝึกเรียนพลตำรวจ ในด้านปฏิบัติทางจริยธรรมตำรวจ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การปกครองดูแลฝึกเรียนพลตำรวจ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ในด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ คือ ความประชดประชันสังคม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และในด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรมนั้น คือ แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผล

ในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจนครบาล พร้อมทั้งเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ และจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแผน เพื่อพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นพลตำรวจในอนาคต่อไป จากผลการศึกษาครั้งนี้โดยรวมผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในระดับสูง และมีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ โดยผลการศึกษาที่ได้นำเสนอในบทที่ 6 สามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้คือ

การทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัด

ในการทดสอบความ เชื่อถือได้ของมาตรวัดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำนวน 13 ชุด ด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 0.20 ซึ่งผลการพิจารณาในมาตรวัดทั้ง 13 ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวพบว่า มาตรวัดทั้งหมดนั้นมีความน่าเชื่อถือได้ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยพบว่ามาตรวัดแต่ละชุดมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.20 และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงกว่า 0.60 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มมาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจทั้ง 6 กลุ่มนั้น มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงมาก คือสูงกว่า 0.9000 ทั้งสิ้น ส่วนมาตรวัดที่มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาต่ำสุดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ มาตรวัดความประพฤติประชน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเพียง 0.6961 เท่านั้น

และโดยสรุปแล้วพบว่า ความเชื่อถือได้เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา จะพบว่าในแต่ละมาตรวัดมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ดังต่อไปนี้

1) มาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	เท่ากับ 0.8662
2) มาตรวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	เท่ากับ 0.7874
3) มาตรวัดแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ	เท่ากับ 0.7153
4) มาตรวัดความเป็นครูของผู้สอน	เท่ากับ 0.7907
5) มาตรวัดการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ	เท่ากับ 0.8842

6)	มาตรวัดความห่างเหินทางสังคม	เท่ากับ 0.8210
7)	มาตรวัดความประชิดประชิดสังคม	เท่ากับ 0.6961
8)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม	เท่ากับ 0.9555
9)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง	เท่ากับ 0.9568
10)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ	เท่ากับ 0.9539
11)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม	เท่ากับ 0.9425
12)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้	เท่ากับ 0.9643
13)	มาตรวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม	เท่ากับ 0.9542

การทดสอบความมั่นคงของมาตรวัด

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยมาใช้ในการตรวจสอบความมั่นคงตรงตามโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ายังคงมีลักษณะตามกรอบแนวความคิดเดิมในการศึกษานี้อยู่ กล่าวคือ

1) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผล และปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้วยการให้อิสระแก่เด็กตามความเหมาะสม

2) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมโรงเรียน ปัจจุบัน และปัจจัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมภายนอก

3) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ พบว่าสามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับตนเอง และปัจจัยแรงจูงใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงานเพื่อสังคม

4) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องของความเป็นครูของผู้สอน สามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบในการสอน และปัจจัยบุคลิกภาพความเป็นครู

5) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ พบว่าสามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น และปัจจัยการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจด้วยการให้อิสระ และมีเหตุผลในการปกครองดูแล

6) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องความห่างเหินทางสังคม สามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความรู้สึกไร้ระเบียบ ปัจจัยความรู้สึกไร้อำนาจ และปัจจัยความรู้สึกโดดเดี่ยว

7) การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องความประชิดประชิดสังคม สามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่องาน ปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนแก่องค์กร และปัจจัยความรู้สึกในการอุทิศตนต่อสาธารณะ

8) การวิเคราะห์ปัจจัยในกลุ่มปัจจัยพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ประการ นั้น พบว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ได้มีความคล้ายคลึงกัน มีกลุ่มปัจจัยสำคัญ 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต และเป็นธรรม ปัจจัยความสำนึกในหน้าที่ และปัจจัยความระมัดระวังรอบคอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้น

1) อายุ นักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีอายุในระดับปานกลาง คือ ตั้งแต่ 23 ถึง 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.4 โดยนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 23.74 ปี

2) ภูมิลำเนา นักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.8 (โดยเฉพาะในจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 9.5) รองลงมาคือภูมิลำเนาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออก ตามลำดับ ส่วนภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครนั้น มีปริมาณปานกลางคิดเป็นร้อยละ 8.4 เท่านั้น

ส่วนผลการศึกษาที่ได้เกี่ยวกับภูมิลำเนาในเขตเมืองหรือชนบท ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ พบว่าร้อยละ 68.8 เป็นผู้ที่ภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล และเขตสุขาภิบาล ทั้งสิ้น

3) **อาชีพคาวมา** ผลการเก็บข้อมูลในนักเรียนพลตำรวจเกี่ยวกับอาชีพคาวมา พบว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพคาวมาที่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะมีอาชีพประกอบอาชีพการเกษตรสูงถึงร้อยละ 56.4 และมีมารดาประกอบอาชีพการเกษตรสูงถึงร้อยละ 61.0 ส่วนอาชีพรองลงไป ได้แก่ อาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว ส่วนอาชีพข้าราชการ รับจ้างทั่วไป ทหาร ตำรวจ พนักงาน ลูกจ้าง มีจำนวนน้อยลงตามลำดับ

4) **รายได้ของครอบครัว** นักเรียนพลตำรวจร้อยละ 90.8 มีรายได้ของครอบครัวปานกลางลงไป (ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

5) **คุณภาพทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ** นักเรียนพลตำรวจร้อยละ 82.6 มีคุณภาพทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับแล้วคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 17.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ ปริญญาตรี

6) **สถาบันและสาขาวิชาที่กำลังศึกษาต่อในปัจจุบัน** จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาสูงสุดที่นักเรียนพลตำรวจได้รับมาคือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้ว และผู้วิจัยยังพบข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า บรรดานักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นจำนวนถึงร้อยละ 45.5 กำลังศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยเปิดต่าง ๆ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 50 ยังไม่มีการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแต่อย่างใด ส่วนนักเรียนพลตำรวจที่เหลืออีกร้อยละ 4.5 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว

สาขาวิชา หรือคณะที่กลุ่มนักเรียนพลตำรวจสนใจศึกษาต่อมากที่สุด คือ คณะนิติศาสตร์ โดยเฉพาะในกลุ่มมหาวิทยาลัยเปิดทั้งหลาย คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองลงไปคือคณะรัฐศาสตร์

7) **ผลการเรียนของนักเรียนพลตำรวจในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** พบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ มีผลการเรียนในระดับปานกลางลงมา โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36 โดยเฉพาะอยู่ในระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.01 ถึง 3.00 มีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 52.6 ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 นั้น มีระดับรองลงมากคือร้อยละ 27.1 และสุดท้ายคือกลุ่มที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างสูง คือสูงกว่า 3.00 นั้น มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 6.8

8) การนับถือศาสนา ผลการศึกษาในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 72.1 เคยอุปสมบทมาก่อน ที่เหลืออีกร้อยละ 26.8 ยังไม่เคยอุปสมบทมาก่อนเลย และผลการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตของการอุปสมบทครั้งนี้ พบว่ากลุ่มผู้ที่ไม่เคยอุปสมบทมาก่อนเลย ก็ยังคงมีความคิดที่จะอุปสมบทอย่างแน่นอนเมื่อมีโอกาส รวมไปถึงผู้ที่เคยอุปสมบทมาแล้ว ก็ยังมีความคิดต้องการที่จะอุปสมบทอีกครั้งถ้ามีโอกาส ดังปรากฏว่ามีผู้ที่คาดว่าจะอุปสมบทอีกเมื่อมีโอกาสสูงถึงร้อยละ 73.7 และเพียงร้อยละ 2.2 ตอบว่าจะไม่บวชแน่นอน

9) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในวัยเด็กและเยาวชน ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าประมาณร้อยละ 85.9 เป็นผู้ที่มิได้มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูงถึงสูงมาก และมีนักเรียนพลตำรวจอีกร้อยละ 13.6 เท่านั้น ที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลางลงมาถึงระดับต่ำ และโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนพลตำรวจมีระดับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในวัยเด็กอยู่ในระดับสูง คือ มีระดับคะแนนเท่ากับ 3.977 (คะแนนสูงสุดเท่ากับ 5) ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีความรัก หรือผู้ปกครองให้ความรัก ความเอาใจใส่ และการให้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูในระดับที่เหมาะสม

ผลการศึกษาที่ได้ี้ี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันต์จณิก (2520) และกับแนวความคิดเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมของ พนิกา อุตกุล (2535) และ เลขา ปิยะธัญญะ (2537) ที่ได้ข้อสรุปคล้ายคลึงกันว่า หากเด็กและเยาวชนได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือการที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความเอาใจใส่ และการให้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูแล้ว เด็กและเยาวชนจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่ดีที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยพบว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในวัยเด็กในระดับที่สูงมาก จึงคาดได้ว่าน่าจะเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมที่ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือมีระดับพฤติกรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจทุกด้านในระดับสูงมากด้วยเช่นกัน

10) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน กลุ่มนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนตั้งแต่ระดับปานกลางถึงสูง เป็นจำนวนถึงร้อยละ 80.5 และพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อบรรดานักเรียนพลตำรวจ ในการศึกษาครั้งนี้มีระดับสูงเท่ากับ 3.561 โดยพบว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับสูงมาก มีจำนวนร้อยละ 11.6 ส่วนในกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลระดับต่ำลงไปนั้น มีจำนวนน้อยมาก เพียงร้อยละ 7.6 เท่านั้น

ในการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่าในแนวความคิดของนักจิตวิทยาของไทย อาทิ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2534) และพนิดา อุสกุล (2535) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนว่ามีความสำคัญต่อความคิด ค่านิยม และเกณฑ์ทางจริยธรรมของเยาวชน โดยเฉพาะอิทธิพลที่มีต่อแนวความคิดด้านการเรียน การเตรียมตัวประกอบอาชีพของนักเรียน และการครองตนในสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า อิทธิพลของเพื่อนที่มีต่อกลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลครั้งนี้ อยู่ในระดับสูงเป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มนักเรียนในการศึกษาค้างนี้ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35 ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากการที่นักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด สูงถึงร้อยละ 90 ซึ่งการเดินทางเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อการศึกษาต่อนี้ เป็นสาเหตุทำให้เกิดความห่างเหินในระหว่างกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ประกอบกับลักษณะการเข้าศึกษาในโรงเรียนตำรวจนครบาล ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการฝึกอบรมในลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ ก็ยังทำให้โอกาสที่นักเรียนพลตำรวจจะมีโอกาสพบปะกับกลุ่มเพื่อนดั้งเดิมยังมีโอกาสน้อยลงยิ่งขึ้น แม้ในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจด้วยกันเอง ด้วยลักษณะการเรียนการสอน และการฝึกที่เข้มงวด ประกอบกับระยะเวลาในการเรียนร่วมกันมีเวลาน้อยเพียง 8 เดือนเท่านั้น ทำให้โอกาสที่กลุ่มเพื่อนภายในโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของนักเรียนพลตำรวจจึงมีได้น้อย

11) แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ผลการศึกษาของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลครั้งนี้ มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.990 และพบว่าร้อยละ 78.3 มีระดับแรงจูงใจในการเป็นตำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจในระดับปานกลางถึงระดับต่ำมากนั้น มีจำนวนเพียงร้อยละ 20.6 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรรถพล เกิดดวง (2518) ในเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนตำรวจนครบาลของนักเรียนพลตำรวจ ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนตำรวจ ที่สำคัญที่สุดคือ จากลักษณะงานตำรวจซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในในการเป็นตำรวจ ส่วนแรงจูงใจภายนอกอื่น ๆ เช่น ผลตอบแทนในอาชีพ การเงิน ความจำเป็น และอิทธิพลจากบุคคลมีความสำคัญลดลงมาตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีวาระยะเวลาจะผ่านไปถึงกว่า 21 ปีก็ตาม แต่เหตุผลของการเลือกเข้าสู่อาชีพตำรวจนี้ ก็ยังคงเป็นไปตามลักษณะเหตุผลเดิม คือจากลักษณะของงานซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในในการเป็นตำรวจเป็นสำคัญ และนอกจากนี้พบว่าผลการวิจัยครั้งนี้ มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ บรูซ บุญผดุง (2522)

ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งได้พบว่าลำดับแรงจูงใจที่มีความสำคัญที่สุด คือ แรงจูงใจจากความจำเป็น รองลงไปที่มาจากลักษณะของงานและผลตอบแทนของอาชีพ ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าการที่นักเรียนพลตำรวจเลือกเข้าเป็นตำรวจ จากเหตุผลของปัจจัยแรงจูงใจภายใน ด้านลักษณะของงานมากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจ เหตุผลนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ อาจยึดถือค่านิยมในอาชีพตำรวจ รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาเป็นตำรวจ มากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจ

12) ความเป็นครูของผู้สอน ผลการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนพลตำรวจเกี่ยวกับความเป็นครูของผู้สอน พบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าครูอาจารย์ที่เข้าสอนนั้นมีความเป็นครูในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.581 และพบว่าร้อยละ 70.4 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ มีความเป็นครูในระดับสูงถึงสูงมาก และร้อยละ 29.0 มีความเห็นว่าคุณครูอาจารย์ของตนมีความเป็นครูในระดับปานกลางลงไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลเหล่านี้ มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ และมีกลุ่มนักเรียนพลตำรวจบางกลุ่มยังไม่พอใจในความเป็นครูของผู้สอนมากนัก ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนพลตำรวจ ดังที่ พันธ์ ทันนาคินทร์ (2526) และ พนิดา อุตกุล (2535) ได้นำเสนอถึงความสำคัญของครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนว่า ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในสถานศึกษา ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะครูที่มีบุคลิกภาพที่ดี ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและการสอนที่ดี มีคุณธรรม มีหลักในการสอนจริยธรรมได้อย่างชัดเจน เป็นขั้นตอนจะช่วยส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการพัฒนาจริยธรรมได้ตามที่สังคมปรารถนา

ในกรณีของผลการศึกษาความเป็นครูของผู้สอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนพลตำรวจครั้งนี้ ซึ่งพบว่านักเรียนพลตำรวจบางส่วนยังมีความคิดเห็นที่ไม่พอใจในความเป็นครูของผู้สอนมากนัก ก็เพราะปัญหาในการจัดหาบุคลากร ครูอาจารย์ ผู้ทำการสอนของโรงเรียนพลตำรวจ ซึ่งมักจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถสูงมาเป็นผู้สอน ท่านเหล่านั้นมักจะเข้าราชการประจำ ซึ่งต้องปลักเวลางานของท่านมาสอน จึงมักพบว่าการเลื่อนเวลาชั่วโมงการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้ตรงกับเวลาของผู้สอนเหล่านั้น กลุ่มนักเรียนจึงมักมีความรู้สึก ว่า ผู้สอนไม่ตรงเวลาหรือไม่รับผิดชอบในการสอนเท่าที่ควร ส่วนกรณีกลุ่มครู อาจารย์ ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคณาจารย์ของโรงเรียนตำรวจนครบาล และกลุ่มข้าราชการตำรวจอื่น ๆ นั้น ก็ดำเนินการสอนได้เป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถสูงเป็นที่น่าพอใจแก่บรรดานักเรียน และยังเป็นตัวแบบของการเป็น "ตำรวจที่ดี" ให้แก่นักเรียนอีกด้วย

13) การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ของการศึกษาค้นคว้า พบว่า อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.457 โดยนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้นคว้าร้อยละ 36.3 มีความเห็นว่าการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และยังพบว่าในกลุ่มนักเรียนพลตำรวจที่เห็นว่าอาจารย์ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ดูแลพวกเขาโดยให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความมีเหตุมีผลในระดับต่ำถึงต่ำมาก มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 33.8 ในขณะที่กลุ่มนักเรียนพลตำรวจเพียงร้อยละ 29.9 เห็นว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองดูแลพวกเขาเป็นอย่างดี ในระดับสูงและสูงมาก

สาเหตุที่ผลการศึกษาในด้านการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ มีลักษณะไม่เป็นที่พอใจของบรรดานักเรียนพลตำรวจมากนัก ก็เนื่องมาจากการกิจที่อาจารย์ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ต้องดูแลนักเรียนพลตำรวจอย่างใกล้ชิด เสมือนเป็นผู้ปกครองภายในโรงเรียนของนักเรียนพลตำรวจเหล่านี้ ดังปรากฏว่าอาจารย์ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง มีภารกิจประจำวันที่ต้องดูแลนักเรียนพลตำรวจ ในช่วงเวลาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ในตอนเช้า นักเรียนพลตำรวจจะถูกปลุกให้ตื่น ตรวจจำนวน ออกกำลังกาย อาบน้ำ แต่งตัว และได้รับการอบรมจากข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง จากนั้นให้นักเรียนเข้าแถว รับประทานอาหารเช้า และได้รับการอบรมอีกครั้งจากฝ่ายปกครอง

08.00 น. นักเรียนพลตำรวจทั้งหมดเคารพธงชาติ

08.15-15.00 น. นักเรียนพลตำรวจทั้งหมดเข้าเรียนในชั้นเรียน โดยคณาจารย์ทั้งจากภายในโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

หลังจาก 15.00 น. นักเรียนพลตำรวจแต่งชุดฝึกเพื่อฝึกวิชาทหาร ยุทธวิธี ตำรวจ ยิงปืน ต่อสู้ป้องกันตัว พลศึกษา (ในแต่ละวันจะฝึกอย่างใดอย่างหนึ่ง) ซึ่งการฝึกดังกล่าวนี้ จะอยู่ภายใต้การดูแลของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ไปจนถึงเวลาประมาณ 17.00 น.

18.00 น. นักเรียนพลตำรวจจะเข้าแถว เพื่อตรวจจำนวน เคารพธงชาติ และรับประทานอาหาร

19.00 น. นักเรียนพลตำรวจเข้าห้องฝึกฝนตนเอง ทำการบ้าน ทำเอกสาร รายงาน อ่านหนังสือ ซึ่งในเวลาตั้งแต่เข้าแถวเคารพธงชาติจนถึงช่วงฝึกฝนตนเองนี้ นักเรียนพลตำรวจจะอยู่ในความดูแลของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองโดยตลอด

21.00 น. นักเรียนพลตำรวจสวดมนต์ เข้านอน

การอบรมดูแลและการฝึกของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ต้องปฏิบัติ อย่างเข้มงวดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ปลุกฝังกฎระเบียบที่จำเป็นในการเป็นตำรวจให้แก่ นักเรียนพลตำรวจ ซึ่งต้องมีความเข้มข้นในการฝึกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเวลาที่ใช้ สำหรับหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนพลตำรวจภายในโรงเรียน จะใช้เวลาเพียง 8 เดือน เท่านั้น ดังนั้นกระบวนการศึกษาอบรมและการฝึกโดยข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง จึงต้อง เข้มงวดมากเพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมโดยแท้จริง รูปแบบการเสริมแรง จึงเป็นการเสริมแรงในทางลบ เช่น การห้าม การตักเตือน การตำหนิ เพื่อให้เกิดความ สำเร็จในการฝึกอบรมอย่างแท้จริงในเวลาอันสั้น ดังนั้น ความรู้สึกของนักเรียนพลตำรวจที่มี ต่อข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง จึงเป็นความรู้สึกในแง่ลบเสมอ ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริง แล้ว คณะข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ปฏิบัติดังกล่าวไปก็ด้วยความปรารถนาดี ต้องการ สร้างแบบอย่างของการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายที่ดี มีระเบียบวินัย เคร่งครัด การเสริมแรง ในทางลบจึงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกอบรมของนักเรียนพลตำรวจมากกว่า การ เสริมแรงในทางบวก ซึ่งปฏิบัติได้ยากเพราะจำนวนนักเรียนมีมากกว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจ ฝ่ายปกครองมากและเวลาในการฝึกอบรมมีน้อย การใช้หลักการลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกัน ทั่วไป และมักจะไม่อธิบายเหตุผลในการลงโทษ ทำให้กลุ่มนักเรียนมีความยึดถือ คับข้องใจ ไม่พอใจในการฝึกอบรมจากข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติ ดังกล่าว แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงปัญหานี้ก็คือ ด้วยการเสริมการอธิบายเหตุผลในการ ปฏิบัติการลงโทษให้แก่นักเรียนพลตำรวจให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้ทัศนคติ ของนักเรียนที่มีต่อระบบการฝึกอบรมดีขึ้น

14) ความห่างเหินทางสังคม ผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกห่างเหินทางสังคม ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.179 และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกห่างเหินทางสังคมในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.0 ส่วนระดับความรู้สึกห่างเหินทางสังคมของนักเรียนพลตำรวจ อยู่ในระดับสูงและสูงมาก คิด เป็นร้อยละ 31.9 และอยู่ในระดับต่ำและต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 22.1

15) ความประชดประชันสังคม ผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกประชดประชัน สังคมของนักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ในการศึกษานี้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.832 และพบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 40.1 มีระดับความประชด ประชันสังคมปานกลาง ส่วนกลุ่มที่มีความประชดประชันสังคมในระดับสูงและสูงมาก มีจำนวน ร้อยละ 40.1 เช่นกัน ในขณะที่กลุ่มที่มีระดับความประชดประชันสังคมในระดับต่ำและต่ำมาก มีจำนวนร้อยละ 16.8

16) พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ พบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีระดับค่าเฉลี่ยของการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก เป็นจำนวนถึงร้อยละ 76.5 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ทั้งหมด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.013 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) กลุ่มผู้ที่มีระดับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในระดับปานกลาง มีจำนวนร้อยละ 15.4 ส่วนในกลุ่มต่ำถึงต่ำมากนั้น มีจำนวนน้อยมาก เพียงร้อยละ 8.1 เท่านั้น

17) พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อตนเอง ในการครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจของโรงเรียนตำรวจนครบาลแห่งนี้ มีระดับค่าเฉลี่ยของความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อตนเองในระดับสูงถึงสูงมากเป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 78.6 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษานี้ทั้งหมด และมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.888 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) ส่วนนักเรียนพลตำรวจที่มีระดับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อตนเองในระดับปานกลางถึงต่ำมาก มีจำนวนน้อยไม่ถึงร้อยละ 25 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้

18) พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนพลตำรวจ มีระดับค่าเฉลี่ยของความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก โดยคิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 86.5 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.074 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) ส่วนนักเรียนพลตำรวจที่มีระดับความเชื่อในผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ ตั้งแต่ระดับปานกลางลงไปถึงต่ำมาก มีจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 13.6 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้

19) พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรม ผลการศึกษาเกี่ยวกับปฏิกิริยาทางจริยธรรม พบว่านักเรียนพลตำรวจในการศึกษาในการศึกษาค้างนี้ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก เป็นจำนวนถึงร้อยละ 81.6 ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาค้างนี้ทั้งหมด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.102 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) กลุ่มผู้ที่มีระดับปฏิกิริยาทางจริยธรรมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนในกลุ่มผู้ที่มีระดับปฏิกิริยาทางด้านนี้ต่ำถึงต่ำมากนั้น มีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้น

20) **พฤติกรรมจริยธรรมคำรวจด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้** ผลการศึกษาเกี่ยวกับปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้ พบว่านักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีระดับปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เป็นจำนวนร้อยละ 38.5 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 3.140 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) ส่วนนักเรียนพลตำรวจที่มีปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ในระดับสูงและสูงมาก มีจำนวนร้อยละ 34.7 ส่วนผู้ที่มีปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ อยู่ในระดับต่ำและต่ำมาก มีจำนวนร้อยละ 26.8

21) **พฤติกรรมจริยธรรมคำรวจด้านศึกษภาพพฤติกรรมจริยธรรม** ในพฤติกรรมจริยธรรมด้านศึกษภาพพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล คั้งนี้ ได้พบว่านักเรียนพลตำรวจมีระดับศึกษภาพพฤติกรรมจริยธรรมในระดับสูงถึงสูงมากนั้น มีจำนวนถึงร้อยละ 87.2 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 4.329 (ระดับคะแนนตั้งแต่ 1.00-5.00) ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีระดับศึกษภาพพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำและต่ำมาก นั้น มีจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 2.20 เท่านั้น

22) **พฤติกรรมจริยธรรมคำรวจโดยรวม** ผลการวิเคราะห์รวมในพฤติกรรมจริยธรรมคำรวจทุกด้าน ของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล พบว่านักเรียนพลตำรวจมีระดับพฤติกรรมจริยธรรมคำรวจในระดับสูงถึงสูงมาก มีจำนวนถึงร้อยละ 86.80 โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนอยู่ที่ 3.924 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นการตอบคำถามของการวิจัยในคั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่เด็กเรียนพลตำรวจที่ได้รับการศึกษาอบรมจากโรงเรียนตำรวจนครบาล มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมในระดับสูง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมในระดับปานกลางไปจนถึงระดับต่ำมาก

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้น

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรอิสระ 9 ตัว กับตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน และพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม นั้น พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลางลงไปถึงระดับต่ำ โดยพบว่ามีระดับความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า 0.50 ทั้งสิ้น และพบว่าในกลุ่มตัวแปรอิสระต่าง ๆ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ความเป็นครูของผู้สอน และการปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงบวกทั้งสิ้น แต่ในตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว คือ ความห่างเดินทางสังคม และความประชิดประชิดสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปรตามด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ปฏิสถานพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ และศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม

การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาใน 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนีวารีเอท และการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับมัลติวารีเอท ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับยูนีวารีเอท เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม คือ กลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 9 กับพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามดังกล่าว โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักเรียนพลตำรวจได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.795 และเมื่อได้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม แล้วพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความประชิดประชิดสังคม แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ และความห่างเดินทางสังคม ต่างก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ โดยมีสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.234, -0.229, 0.166, 0.136 และ -0.102 ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์ถดถอยระดับมัลติวารีเอท เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร กับกลุ่มตัวแปรตามของพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน นั้น พบว่ากลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน โดยสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับตัวแปรตามพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยได้รับความรัก การสนับสนุน ความมีเหตุผลจากผู้ปกครอง และเป็นผู้ที่มีแนวความคิดทางสังคม และประเทศประชนสังคมน้อย แต่เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี มีความวิตกกังวลในระดับที่เหมาะสม หรือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเอง คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ มีความรู้สึกพึงพอใจในอาชีพ เห็นว่าอาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่แล้ว เขาจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินพฤติกรรมเกี่ยวกับงานตำรวจต่าง ๆ ได้ว่า จะนำไปสู่ผลที่จะเกิดกับตนเองได้อย่างไรอีกด้วย

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อราชการตำรวจ คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจ ได้เลือกเข้ามาเป็นตำรวจด้วยความรู้สึกพอใจในอาชีพ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ อีกทั้งการที่บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น ได้รับการอบรมดูแลจากนายตำรวจฝ่ายปกครองในโรงเรียนด้วยความรัก ความเอาใจใส่ มีเหตุผลในการอบรม ดูแล ตักเตือน ด้วยปัจจัยทั้งสองนี้จะทำให้บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น มีความสามารถในการประเมินพฤติกรรมในงานตำรวจได้อย่างถูกต้อง

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านปฏิกิริยาทางจริยธรรมตำรวจ คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้นเป็นผู้ที่ได้รับการรัก ความอบอุ่น และการเอาใจใส่ สนับสนุนให้เหตุผลจากผู้ปกครองในครอบครัว และเมื่อเข้าสู่สถานศึกษาของโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ เขาได้รับความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่ดูแลอย่างมีเหตุผลจากอาจารย์นายตำรวจปกครอง ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ในการร่วมคิด ร่วมพิจารณา ร่วมสร้างแนวความคิดในการเรียนการประกอบอาชีพการงาน และการครองตนในสังคมมาเป็นแบบอย่างร่วมกัน

5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ คือการที่นักเรียนพลตำรวจเป็นผู้ที่มีแนวความคิดประเทศประชนสังคมน้อย แต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี เป็นผู้มองโลกในแง่ดี และยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยโดยได้รับความรัก ความอบอุ่น การสนับสนุน มีเหตุผลจากผู้ปกครองและครูผู้สอนเป็นส่วนประกอบสำคัญอีกด้วย

6) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาล ในด้านศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม คือ การที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจเลือกเข้ามาเป็นตำรวจด้วยความรู้สึกพึงพอใจในลักษณะงาน เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่เขามีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และประกอบกับการที่นักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น มีความรู้สึกที่ดีต่อสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่มองโลกในแง่ร้าย ในวัยเด็กได้รับความรักความอบอุ่น การสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นพื้นฐานที่ดีมาก่อน ซึ่งด้วยปัจจัยหลักทั้ง 3 ประการดังกล่าว จะทำให้บรรดานักเรียนพลตำรวจ มีโอกาสที่จะเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องของจริยธรรมตำรวจได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญยิ่งประการสุดท้ายของการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจนครบาลครั้งนี้ คือ การแสวงหาแนวทางหรือมาตรการเพื่อการพัฒนาจริยธรรมตำรวจของข้าราชการตำรวจชั้นพลตำรวจที่มีความเหมาะสม โดยข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการวิจัยต่อไปในอนาคต โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในการศึกษาค้างนี้ นำไปสู่ข้อเสนอแนะของการวิจัยใน 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ และข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ จากการศึกษาค้างนี้หลายประการ อาทิเช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ ความห่างเหินทางสังคม ความรู้สึกประชดประชันสังคม ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 6 ประการดังกล่าว พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ ในโรงเรียนตำรวจนครบาล

ดังนั้น จากผลการศึกษาพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจของ นักเรียนพลตำรวจที่ได้
ดังกล่าว จึงเป็นแนวทางสำคัญในการนำไปสู่กระบวนการพัฒนาจรรยาบรรณตำรวจ ของตำรวจ
ไทยในอนาคตได้ต่อไป ทั้งนี้จึงอาจพิจารณาแนวทางในการพัฒนาจรรยาบรรณตำรวจได้เป็นดังนี้

1) การคัดเลือกบุคคล ที่มีความพร้อมในการเป็นตำรวจที่ดีในอนาคต จากผล
การศึกษาที่ได้ ซึ่งพบว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจในการเป็นตำรวจในระดับสูง หรือเป็นผู้ที่เลือก
เข้าสู่อาชีพตำรวจด้วยความรู้สึกว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ มีประโยชน์แก่
ประชาชนและสังคมส่วนรวม จะเป็นผู้ที่มีแนวโน้มว่ามีพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจที่ดีต่อไปใน
อนาคต ดังนั้นในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจนั้น จึงควรให้ความสำคัญ
สำคัญกับกระบวนการคัดเลือกให้ได้บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในในอาชีพตำรวจสูง เช่น ผู้ที่มุ่งมั่น
เข้าเป็นตำรวจ เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน เสริมสร้างความสงบสุขให้แก่สังคม
และสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูล โดยมีได้คาดหวังที่จะเข้าเป็น
ตำรวจเพื่อความรู้ร่ำรวยมั่งคั่ง หรือมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเอง นอกจากนี้แล้วยังควร
ให้ความสำคัญกับกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม โดยการใช้แบบทดสอบ
บุคลิกภาพ เพื่อคัดผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ผิดปกติดังต่าง ๆ ทั้งทางด้านความประพฤติประชนสังคม และ
ความห่างเหินทางสังคมอย่างชัดเจน ออกไปเสียแต่เบื้องต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลที่มีแนวโน้ม
หรือโอกาสที่จะมีพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจในระดับสูงต่อไปในอนาคต

2) ในกระบวนการพัฒนาปลูกฝังอบรมบุคคล เพื่อให้เป็นตำรวจที่ดีในอนาคต ควร
ให้ความสำคัญกับการสรรหา ข้าราชการ และพัฒนาข้าราชการตำรวจในสังกัดโรงเรียน
พลตำรวจ ให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้
ความสามารถทั้งทางวิชาการและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนพลตำรวจ ตลอดจน
เป็นแบบอย่างที่ดีของข้าราชการตำรวจทั่วไป นอกจากนี้ ควรเน้นการปรับปรุงบทบาทและ
หน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครองในโรงเรียนพลตำรวจ ให้สอดคล้อง
เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งควรให้ความสำคัญ อุดมเอาใจใส่ในตัวนักเรียนพลตำรวจ
มีเหตุผล มีการควบคุม ลงโทษที่เหมาะสม และปลูกฝังอบรมให้นักเรียนพลตำรวจมีความคิด
และตระหนักในการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีในอนาคต ดังนั้น บุคคลที่เป็นข้าราชการตำรวจ
ฝ่ายปกครองที่มีคุณภาพ จึงมีความสำคัญต่อการปลูกฝังและพัฒนาจรรยาบรรณตำรวจในนักเรียน
พลตำรวจเป็นอย่างยิ่ง ข้าราชการตำรวจผู้มีความรับผิดชอบในการปกครองดูแล
นักเรียนพลตำรวจ จึงต้องได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีลักษณะของ
ความเป็นอาจารย์ตำรวจที่ดี เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนพลตำรวจได้

นอกจากนี้แล้ว ยังพบปัจจัยสำคัญในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีความสำคัญ
ต่อพฤติกรรมจรรยาบรรณตำรวจของนักเรียนพลตำรวจ กล่าวคือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ทั้งใน
และนอกโรงเรียนตำรวจนครบาล มีความสำคัญต่อนักเรียนพลตำรวจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นในด้านการเรียน การเตรียมตัวประกอบอาชีพ และการครองตน ประพฤติปฏิบัติตน
ในสังคม ดังนั้นหากครู อาจารย์ ข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ให้ความรู้ความเข้าใจ
แนะแนวทางที่ถูกต้องในการคบหาเพื่อนที่ดีซึ่งจะชักจูงกันไปในทางที่ถูกต้องแล้ว ก็จะเป็นการ
ส่งเสริม สนับสนุนให้บรรดานักเรียนพลตำรวจเหล่านั้น มีแนวความคิด และการพัฒนาตน
พัฒนาจิตใจไปสู่แนวความคิดที่ถูกต้องดีงาม อันจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดเป็นข้าราชการ
ตำรวจที่ดีในอนาคตได้

3) การรักษาคุณภาพให้เป็นตำรวจที่ดี ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาและรักษา
คุณภาพใน 2 ระดับ คือ ในระดับตัวตำรวจเอง และในระดับสังคมตำรวจโดยรวม

ในการรักษาระดับคุณภาพความเป็นตำรวจที่ดี โดยตัวตำรวจเองนั้น คือ การ
สนับสนุนให้มีการฝึกอบรม พัฒนา และรักษาคุณภาพตำรวจที่ดีไว้ ทั้งนี้เพราะจากผลการศึกษา
ที่ได้ พบว่าโดยรวมแล้วนักเรียนพลตำรวจนี้ มีระดับพฤติกรรมตำรวจระดับสูงถึงสูงมาก
แต่ทว่าในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน กลับพบว่าข้าราชการตำรวจมักถูกกล่าวหาว่าเป็น
กลุ่มข้าราชการที่มีแนวโน้มการกระทำความผิด การทุจริต ประพฤติมิชอบกันมาก และเป็น
กลุ่มข้าราชการที่มีระดับจริยธรรมในวิชาชีพค่อนข้างต่ำ ดังนั้น กระบวนการพัฒนาคุณภาพ
คุณธรรม จริยธรรมในตัวนักเรียนพลตำรวจจะยังคงอยู่ และแข็งแกร่งได้ แม้จะต้องออกไป
ปฏิบัติหน้าที่ในสังคมภายนอกก็ตาม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาและรักษา
คุณภาพ คุณธรรมของข้าราชการพลตำรวจด้วยการฝึกอบรม การฝึกการพัฒนาการปฏิบัติงาน
เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่หลังจากการจบการศึกษาแล้ว จึงเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง
(วรเชษฐ์ จันทรร, 2528; ไพโรจน์ ครอบงม, 2528; อมร รัชกาลี, 2527
กระจำน พินธุมนาน, 2527)

ในระดับสังคมตำรวจโดยรวม การรักษาคุณภาพจริยธรรมของตำรวจให้มี
ระดับที่ดีตลอดไปนั้น จะต้องพัฒนาระบบการบริหารงานตำรวจให้มีคุณภาพในทุกส่วน ทั้งใน
ด้านการปกครองบังคับบัญชา การควบคุมผลการปฏิบัติงานที่ การประเมินผลและวัดผลการ
ทำงาน การควบคุมทางวินัย การกระตุ้นจิตใจ ให้ถูกต้องและเป็นธรรม

ในประเด็นการรักษาคุณภาพ ให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีความรู้และคุณธรรม
นั้น ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนตำรวจนครบาลได้ดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมตำรวจให้แก่เด็กเรียน
ตำรวจได้อย่างดี เป็นที่น่าพอใจ โดยพบว่า เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมภายในโรงเรียนแล้ว
นักเรียนพลตำรวจมีพฤติกรรมจริยธรรมในระดับสูงในแทบทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้อง
พิจารณาในลำดับต่อไป และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือ การที่จะรักษาพฤติกรรม
จริยธรรมตำรวจของบรรดาพลตำรวจเหล่านั้นให้คงอยู่ในระดับสูงได้ต่อไป แม้เมื่อได้สำเร็จ
การศึกษาและได้รับการบรรจุแต่งตั้งในหน่วยงานต่าง ๆ แล้วก็ตาม นั่นคือสิ่งที่ต้องคำนึงถึง
และให้ความสำคัญกับกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่องนั่นเอง

ในปัจจุบันกรมตำรวจโดยกองบัญชาการศึกษา มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการตำรวจในทุกระดับ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการตำรวจระดับปฏิบัติการหรือชั้นประทวนและพลตำรวจ ดังนี้

(1) โรงเรียนตำรวจนครบาล และโรงเรียนตำรวจภูธร 1-9 ซึ่งทำหน้าที่ผลิตข้าราชการตำรวจระดับพลตำรวจ

(2) โรงเรียนนายสิบตำรวจ ตามวัตถุประสงค์เดิมโรงเรียนนายสิบตำรวจมีภารกิจคือ ควรที่จะทำหน้าที่ฝึกอบรมข้าราชการตำรวจชั้นประทวน แต่ที่ผ่านมา กรมตำรวจได้ใช้โรงเรียนนายสิบตำรวจเป็นสถานที่ฝึกอบรมบุคลากรและข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร การดำเนินการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากรมตำรวจยังมิได้ให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการตำรวจระดับปฏิบัติการหรือชั้นประทวนและพลตำรวจ อย่างจริงจัง

ดังนั้น เมื่อตามระบบการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการตำรวจของกรมตำรวจเอง ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ชั้นประทวนและพลตำรวจ กลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ที่เฝ้าหาความก้าวหน้า ก็ต้องพึ่งพาสถาบันการศึกษาภายนอก ดังปรากฏในผลการศึกษาค้างนี้ ซึ่งพบว่ากลุ่มนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลของการศึกษาค้างนี้ มีความสนใจชวนชวนศึกษาเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายนอกเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 45 โดยเฉพาะในสาขานิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเปิด คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การแข่งขันกันเฝ้าหาความรู้ดังกล่าวนี้ มิได้เป็นหลักประกันได้ว่าจะมีจริยธรรมตำรวจดีขึ้นแต่อย่างใด เพียงแต่จะมีคุณวุฒิสูงขึ้น เช่น ได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิต หรือรัฐศาสตรบัณฑิต เพื่อการแข่งขันเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรต่อไปในอนาคต เท่านั้น

กลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ที่มุ่งหวังความก้าวหน้าของตนเอง จึงต้องแข่งขันกันด้วยการเพิ่มพูนความรู้เพื่อปริญญาบัตรจากสถาบันการศึกษาภายนอก หน่วยงานของกรมตำรวจ ส่วนข้าราชการตำรวจที่มิได้มุ่งหวังความก้าวหน้า บางคนอาจไม่สนใจปฏิบัติหน้าที่ และยากต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรักงาน พฤติกรรมการปฏิบัติงานไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจในกลุ่มนี้จะไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมจริยธรรมตำรวจใด ๆ อีกเลย ดังนั้น แนวทางเพื่อการมุ่งเสริมการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ขณะที่กำลังรับราชการอยู่นั้น จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะตลอดเวลาของการรับราชการนับจากจบการศึกษาจากโรงเรียนพลตำรวจแล้ว กลุ่มข้าราชการตำรวจเหล่านี้จะมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการฝึกอบรม พัฒนา และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้มีคุณภาพเป็นบุคลากรตำรวจตามความต้องการของกรมตำรวจและสังคม

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาที่ได้ เกี่ยวกับระดับพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจของนักเรียนพลตำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรม จริยธรรมในด้านการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม ปฏิบัติทางจริยธรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับผลของพฤติกรรมต่อตนเองและราชการตำรวจ และศักยภาพของพฤติกรรมจริยธรรม ในระดับสูงถึงสูงมากทั้งสิ้น มีเพียงพฤติกรรมจริยธรรมในด้านปทัสถานพฤติกรรมจริยธรรม ตามการรับรู้ของนักเรียนพลตำรวจในการศึกษาคั้งนี้เท่านั้น ที่มีระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้สึก ความคิดเห็นและการรับรู้ของนักเรียนพลตำรวจที่มีต่อสังคมตำรวจทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ นั้น มีพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก ดังนั้น หากต้องการให้พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของ นักเรียนพลตำรวจที่กำลังจะออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นข้าราชการตำรวจสูงขึ้นแล้วสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะในระดับสถานีตำรวจต่าง ๆ ควรต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข ให้มีภาพพจน์ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยต่อไปในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเพิ่มเติม เพื่อสรรหาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจและสามารถพัฒนาการสร้างความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจโดยรวมและในแต่ละด้านได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแสวงหาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะมี ความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบ ต่อตนเอง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบต่อส่วนรวม เพราะจากผลการวิเคราะห์ ถดถอยพหุ ผู้วิจัยพบว่ามีเพียงตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นตำรวจเพียงตัวแปรเดียวเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบต่อตนเอง และมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในด้านนี้ ได้เพียงร้อยละ 5.80 เท่านั้น เช่นเดียวกับในปัจจุบันพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบต่อ ราชการตำรวจ มีเพียงตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นตำรวจและการปกครองดูแลนักเรียน พลตำรวจ เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับ ผลกระทบต่อราชการตำรวจ และมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมด้านนี้เพียง ร้อยละ 10.80 เท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงควรมีการทบทวนวรรณกรรม และแสวงหาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ให้ได้ มากยิ่งขึ้น

2. จากลักษณะของรูปแบบการวิจัยในการศึกษาค้างนี้ เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจติดตาม เพื่อให้เห็นถึงสภาพที่เป็นอยู่จริงว่า นักเรียน ผลสำรวจที่จะสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจนครบาล นั้น มีระดับพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจอยู่ในระดับใด แต่เพื่อประโยชน์ของการศึกษาในอนาคต เพื่อให้ผู้วิจัยต่อไปได้ทราบ ถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ นับตั้งแต่เริ่มเข้าสู่สถาบันการศึกษา จนกระทั่งจบการศึกษาอบรม การวิจัยในอนาคตควรที่จะมีการออกแบบการวิจัยเพื่อให้ ได้ผลการศึกษาที่มีความกว้างขวางครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของ พฤติกรรมจริยธรรมตำรวจมากขึ้น โดยการจัดรูปแบบการวิจัยแบบการศึกษาระยะยาว (Longitudinal Study) ในที่นี้จึงควรจะเป็นการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียน ผลสำรวจในโรงเรียนตำรวจนครบาลรุ่นใหม่ โดยจะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักเรียนผลสำรวจในกลุ่มที่ต้องการศึกษาหลายครั้ง (Cohort Study) เริ่มจากครั้งแรกจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเริ่มต้นการศึกษาในโรงเรียนผลสำรวจ ในครั้งที่สอง จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนสำเร็จการศึกษาอบรม หรือก่อนออกฝึกงานในสถานีตำรวจ ในครั้งที่สามจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อรับราชการครบ 1 ปี และครั้งสุดท้ายเป็นการ เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อรับราชการตำรวจครบ 2 ปี ผลการศึกษาที่ได้จะช่วยให้ผู้วิจัยสรุปได้ ถึงลักษณะของพัฒนาการในพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจว่าเป็นไปในรูปแบบใด ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมตำรวจในนักเรียน ผลสำรวจและข้าราชการตำรวจที่ออกปฏิบัติงานแล้วได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

3. ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะนักเรียนผลสำรวจใน โรงเรียนตำรวจนครบาล เท่านั้น ผลการศึกษาที่ได้จึงจำกัดอยู่เฉพาะระดับพฤติกรรม จริยธรรมตำรวจ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนผลสำรวจ เฉพาะในโรงเรียนตำรวจนครบาลเท่านั้น ในการศึกษาค้างต่อไป จึงควรได้มีการนำ เครื่องมือและรูปแบบการวิจัยพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจไปใช้ค้นหาระดับพฤติกรรมจริยธรรม ตำรวจในโรงเรียนตำรวจภูธรอีก 9 แห่งทั่วประเทศต่อไป เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าสนใจ ว่าระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนผลสำรวจในภูมิภาคนั้นมีลักษณะเป็นเช่นใด มีความแตกต่างจากโรงเรียนตำรวจนครบาลในครั้งนี้อย่างไร และในระดับภูมิภาค ด้วยกันเองมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรอีกด้วย พร้อมทั้งยังเป็นโอกาสที่จะทราบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนผลสำรวจในภูมิภาคต่างๆ นั้น มีลักษณะเป็นเช่นใด แตกต่างจากกันในแต่ละภูมิภาคหรือแตกต่างจากในกรุงเทพมหานคร หรือไม่ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการคัดเลือก การศึกษา อบรม และการฝึกอบรม ให้แก่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนของไทยโดยรวมในอนาคตได้ อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม ยิ่งขึ้นต่อไป

4. ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้างนี้ คือ การสร้างมาตรฐานวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ ซึ่งแม้ว่าในการศึกษานี้จะใช้เพื่อการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนพลตำรวจเท่านั้น แต่เนื่องจากรูปแบบของมาตรฐานวัดพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจในครั้งนี้นี้ มีพื้นฐานการสร้างมาตรฐานมาจากอุดมคติตำรวจ และข้อกำหนดบทลงโทษของข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทั่วไปสำหรับข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้น ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่ผู้วิจัยต่อไปควรมีการพิจารณาถึงการนำมาตรวัดที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้กับนักเรียนตำรวจกลุ่มต่าง ๆ ระดับปริญญาตรีภายในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ คือ ทั้งในกลุ่มนักเรียนนายร้อยตำรวจภาคปกติ และกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการศึกษาวิจัยเช่นเดียวกันนี้ คือให้ทราบทั้งสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจของนักเรียนตำรวจกลุ่มต่าง ๆ

ผนวก ข

รูปที่ใช้ประกอบการทดสอบฐานคติ

Histogram - Standardized Residual

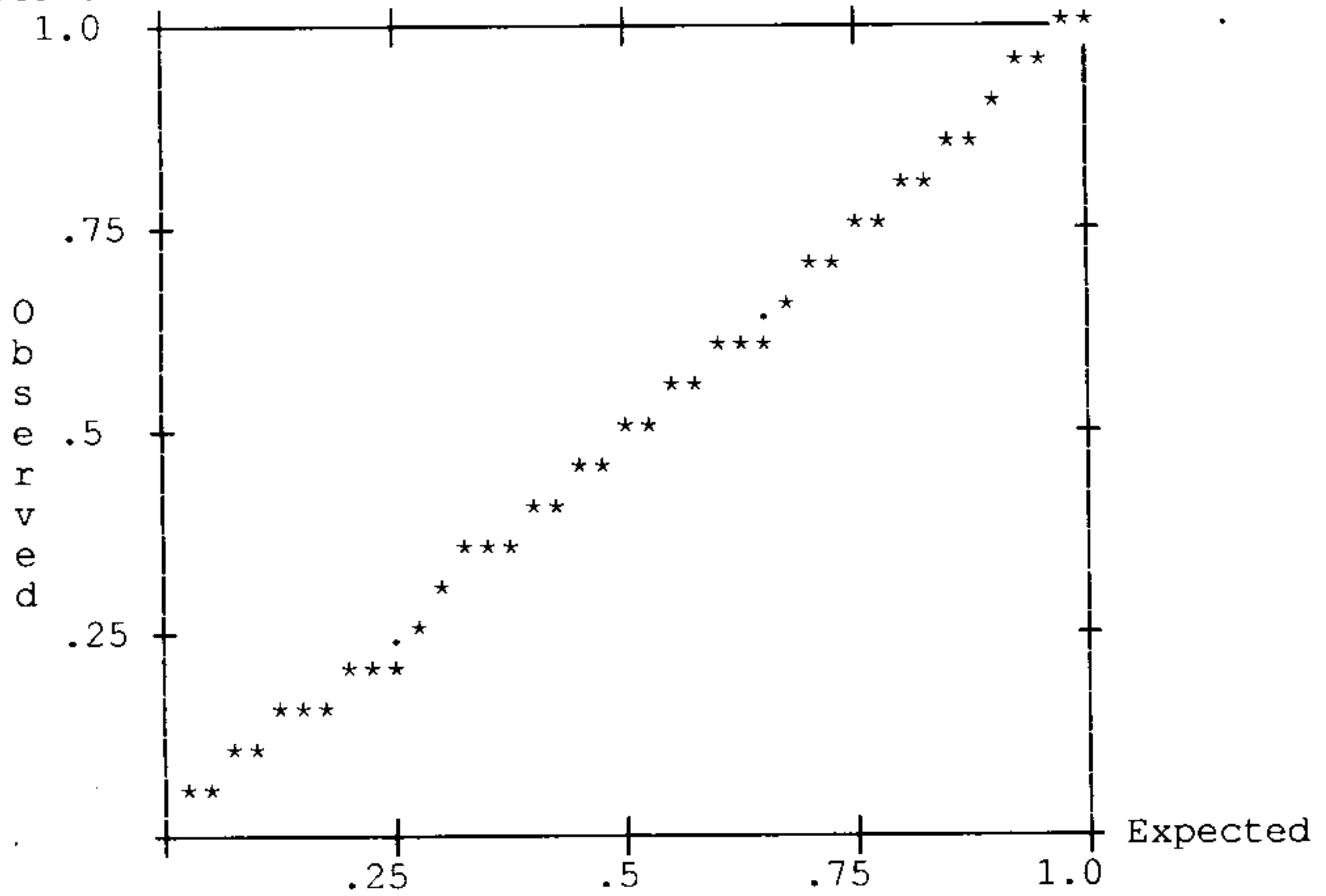
```

N Exp N      (* = 1 Cases,      . : = Normal Curve)
0   .28   Out
0   .57  3.00 .
0  1.44  2.67 .
1  3.29  2.33 * .
6  6.73  2.00 *****.
10 12.34  1.67 *****.
31 20.25  1.33 *****;*****
34 29.76  1.00 *****;*****
42 39.19   .67 *****;***
39 46.23   .33 *****
48 48.84   .00 *****.
44 46.23  -.33 *****.
44 39.19  -.67 *****;*****
23 29.76 -1.00 *****.
23 20.25 -1.33 *****;***
8  12.34 -1.67 *****.
10  6.73 -2.00 *****;***
2   3.29 -2.33 **.
3   1.44 -2.67 ;**
1   .57 -3.00 :
0   .28   Out

```

รูปที่ ข.1 การกระจายของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ตามกรอบโค้งการกระจายปกติ

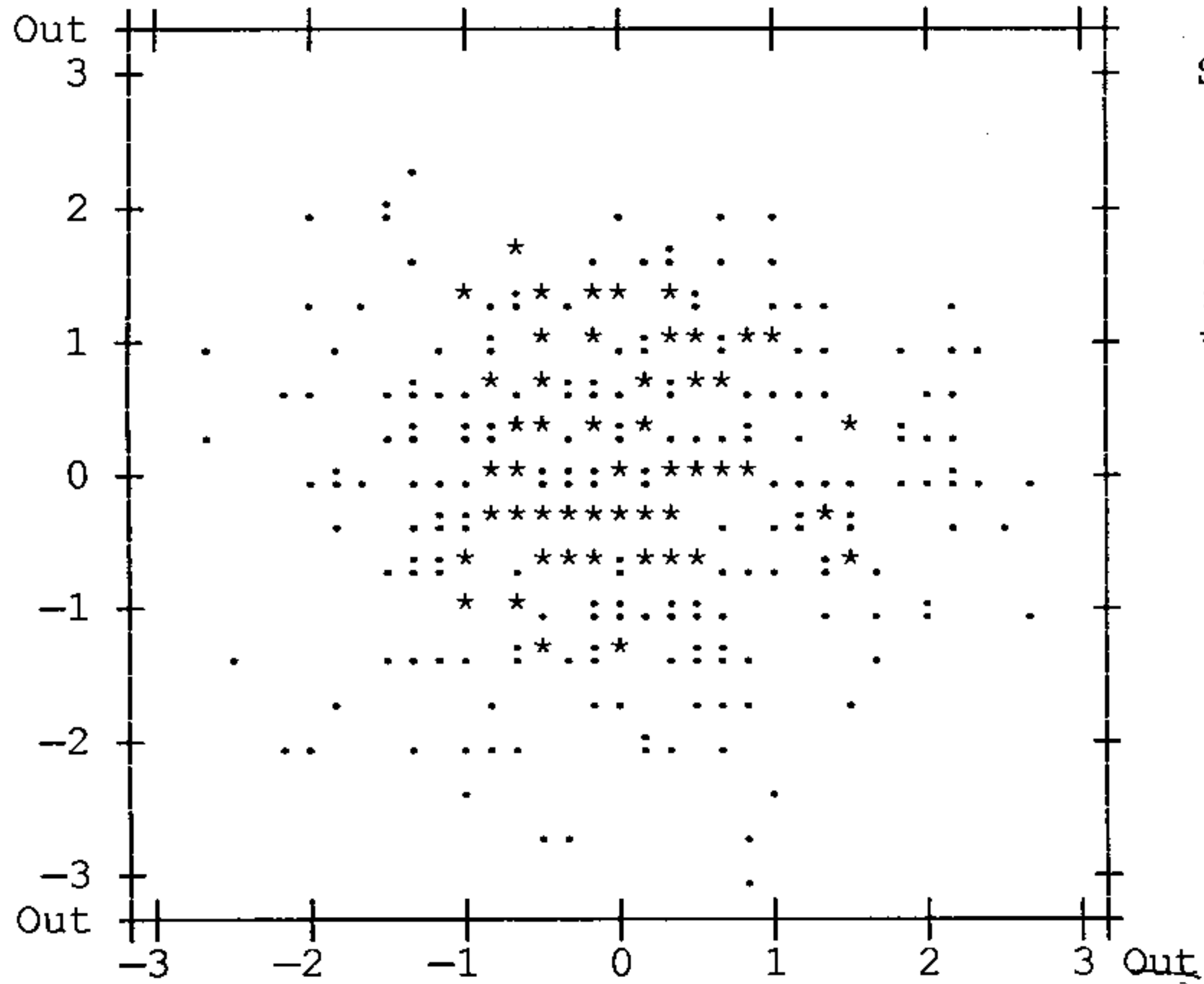
Normal Probability (P-P) Plot
Standardized Residual

รูปที่ ข.2 การกระจายของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ตามแนวเส้นความน่าจะเป็นปกติ

Standardized Scatterplot

Across - *PRED Down - *RESID

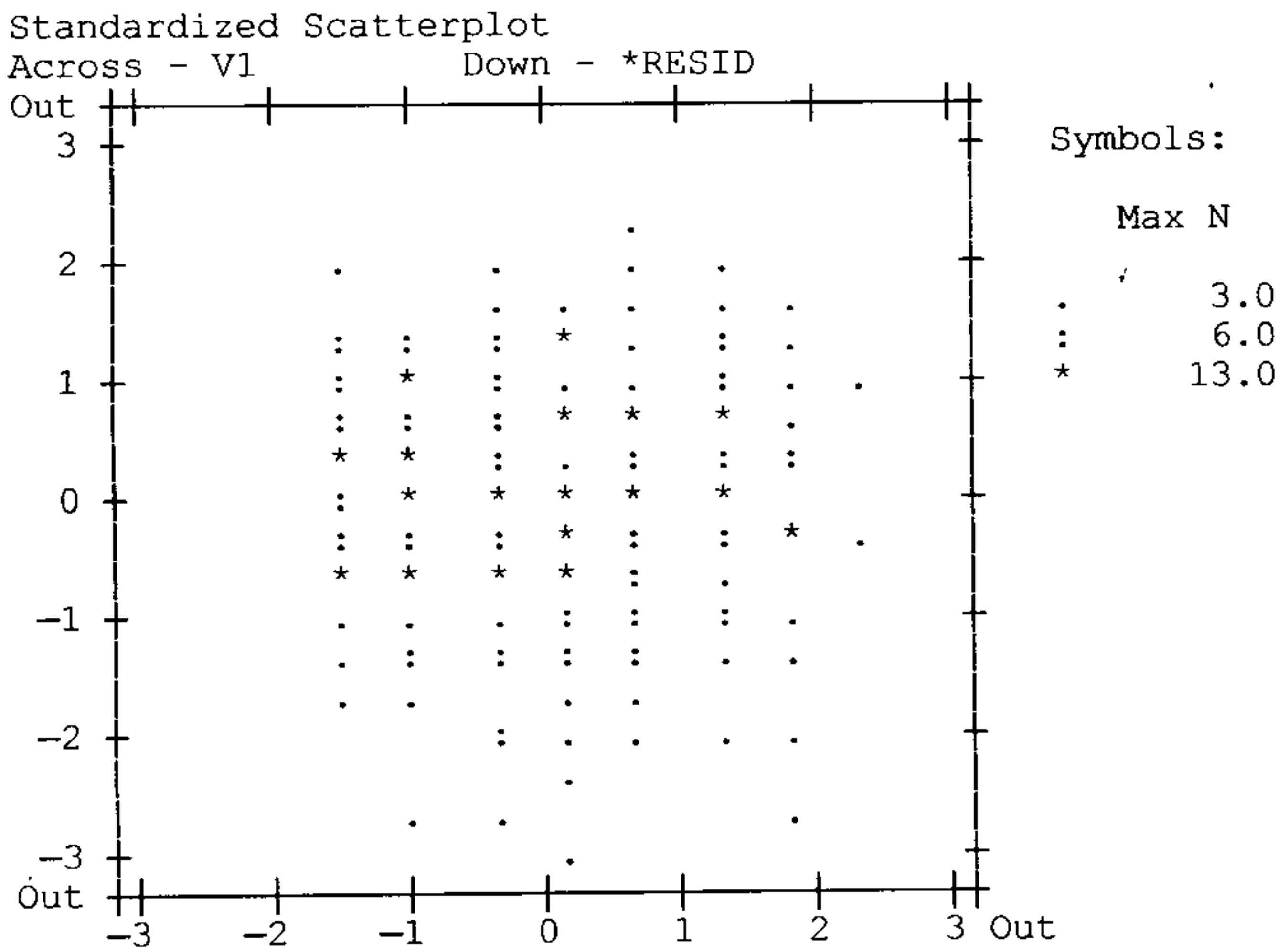

Symbols:

Max N

. 1.0
: 2.0
* 7.0

รูปที่ ข.3 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน
กับค่าพยากรณ์มาตรฐานของพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจโดยรวม

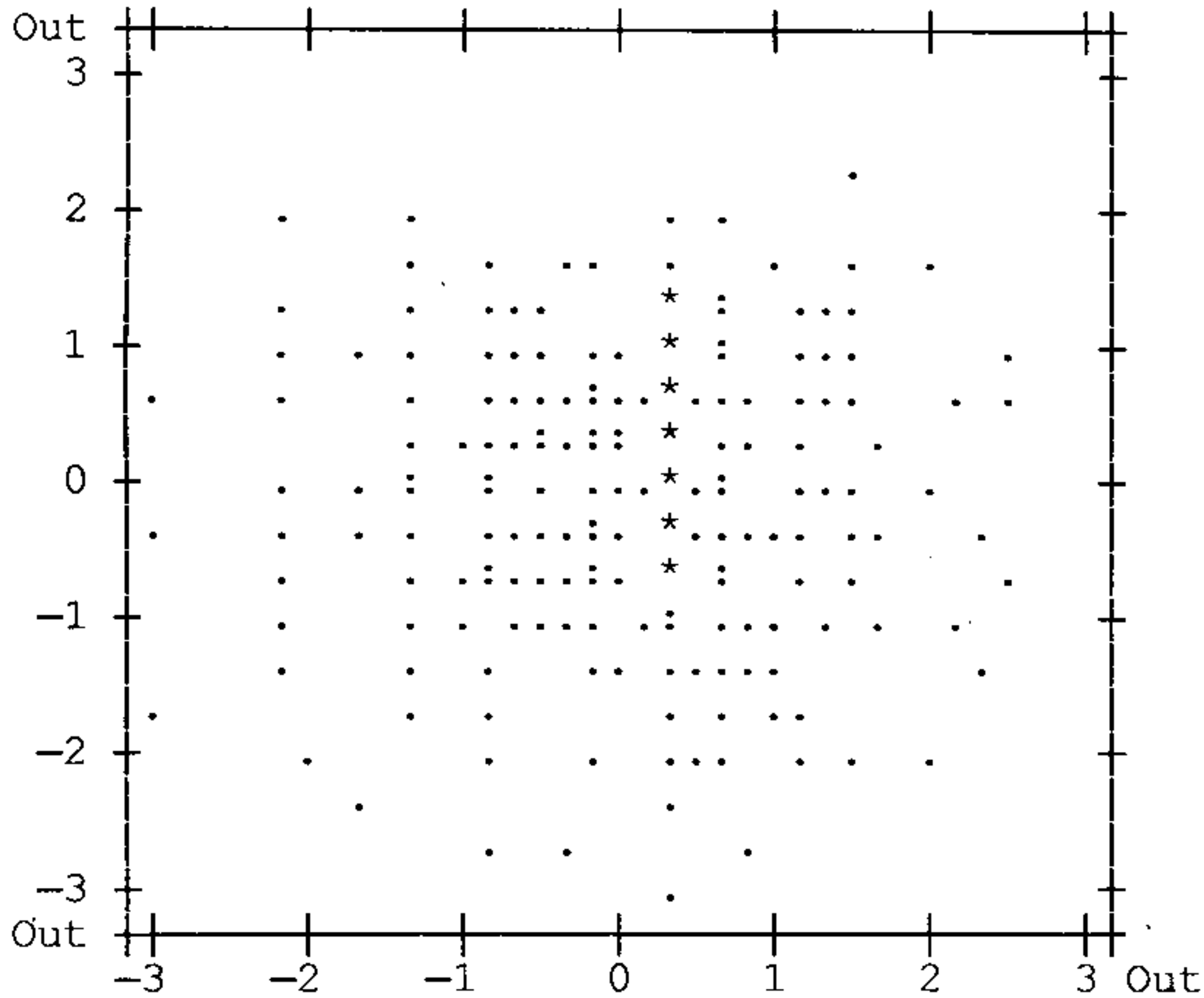

รูปที่ ข.4 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน
กับค่ามาตรฐานของความประิสรระ "อายุ"

Standardized Scatterplot

Across - LV5

Down - *RESID

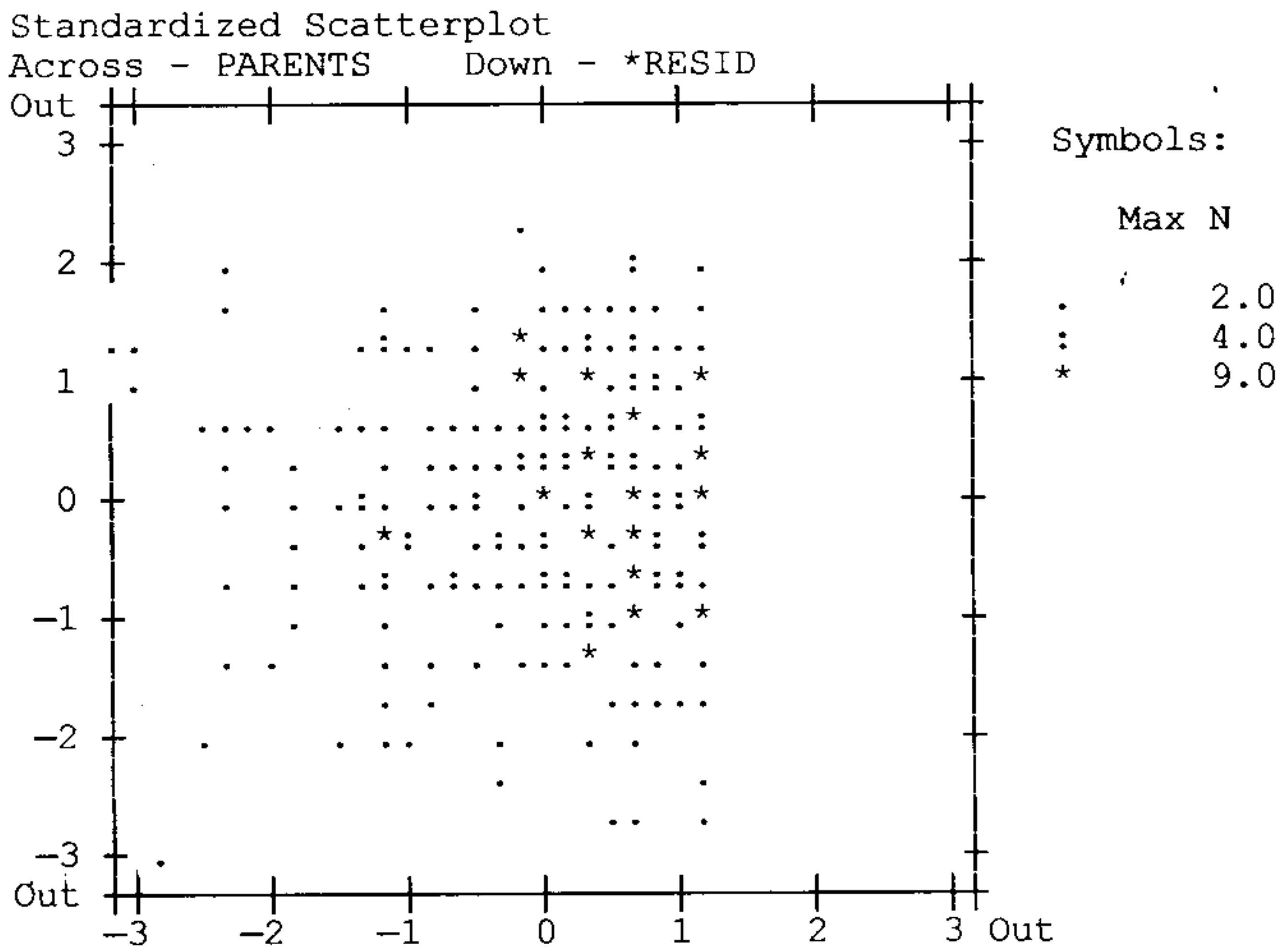

Symbols:

Max N

. 3.0
: 6.0
* 13.0

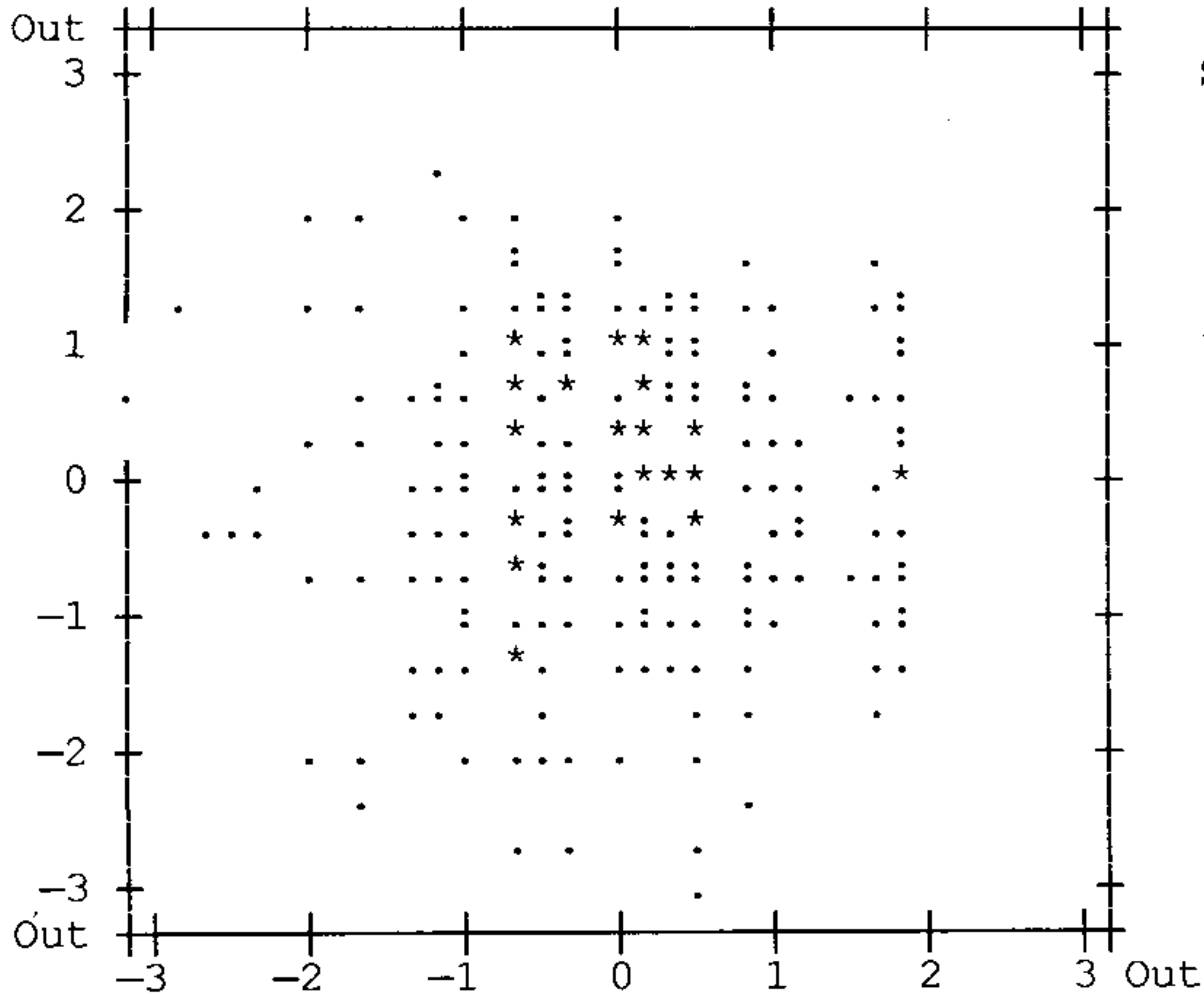
รูปที่ ข.5 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน
กับค่ามาตรฐานของความแปรปรวน "รายได้ของครอบครัว"

รูปที่ ข.6 การกระจายของจุดคิดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
ของตัวแปรอิสระ "การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย"

Standardized Scatterplot

Across - FRIENDS Down - *RESID

Symbols:

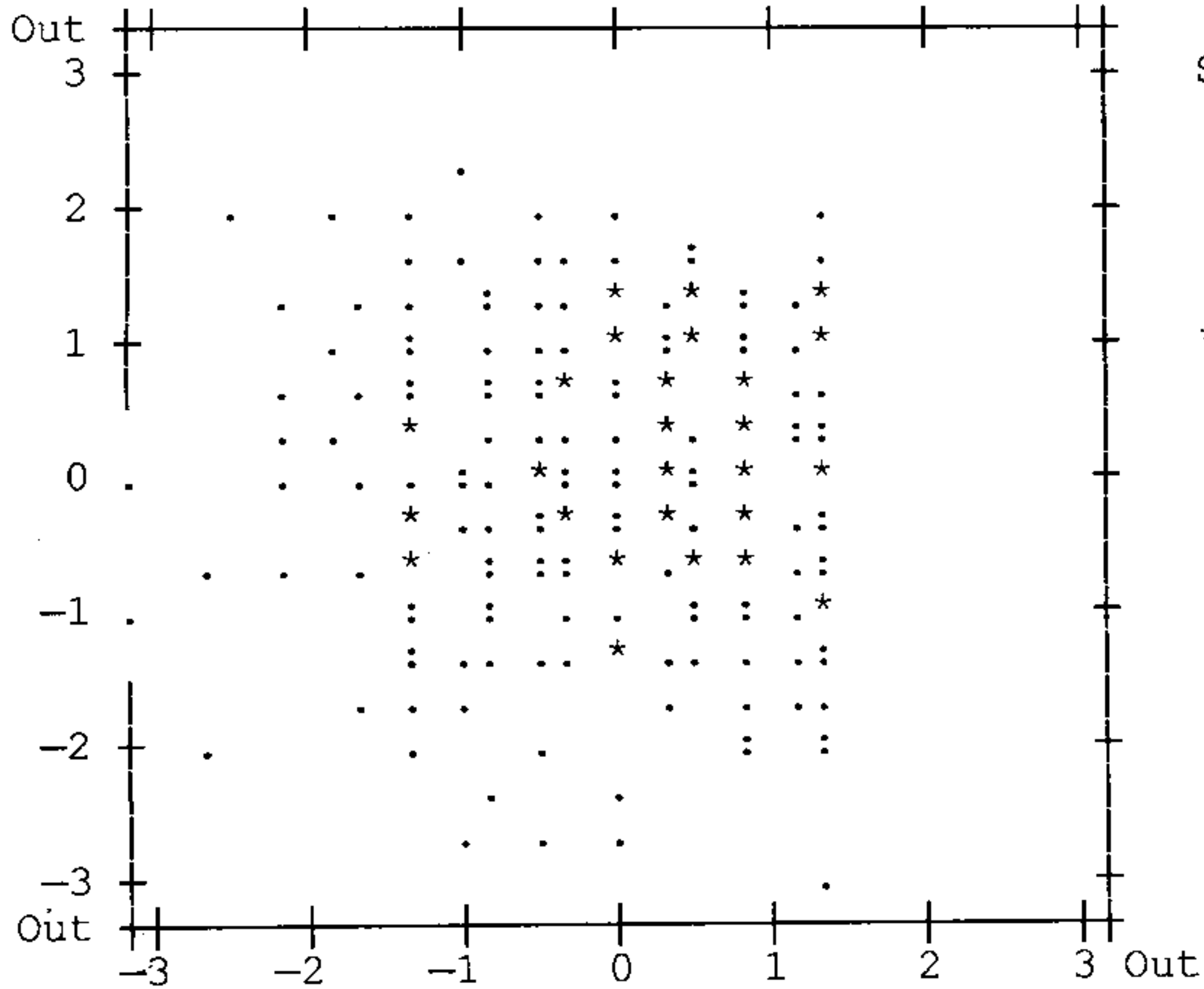
Max N

. 2.0
: 4.0
* 8.0

รูปที่ ข.7 การกระจายของจุดคิดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
ของความประิสรระ "อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน"

Standardized Scatterplot

Across - MOTIVE Down - *RESID

Symbols:

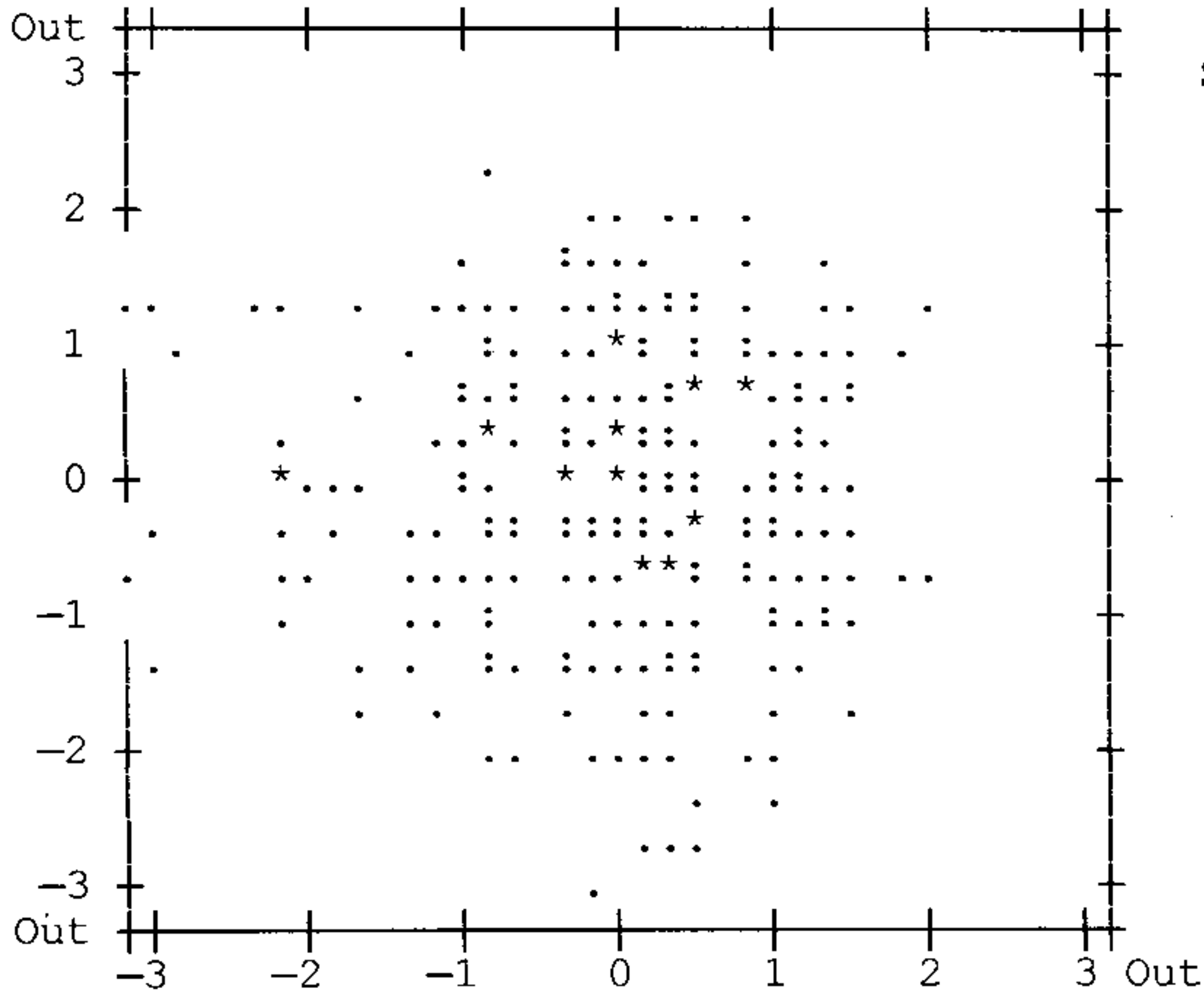
Max N

. 2.0
 : 4.0
 * 10.0

รูปที่ ข.8 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
 ของตัวแปรอิสระ "แรงจูงใจในการเป็นตำรวจ"

Standardized Scatterplot

Across - TEACHERS Down - *RESID

Symbols:

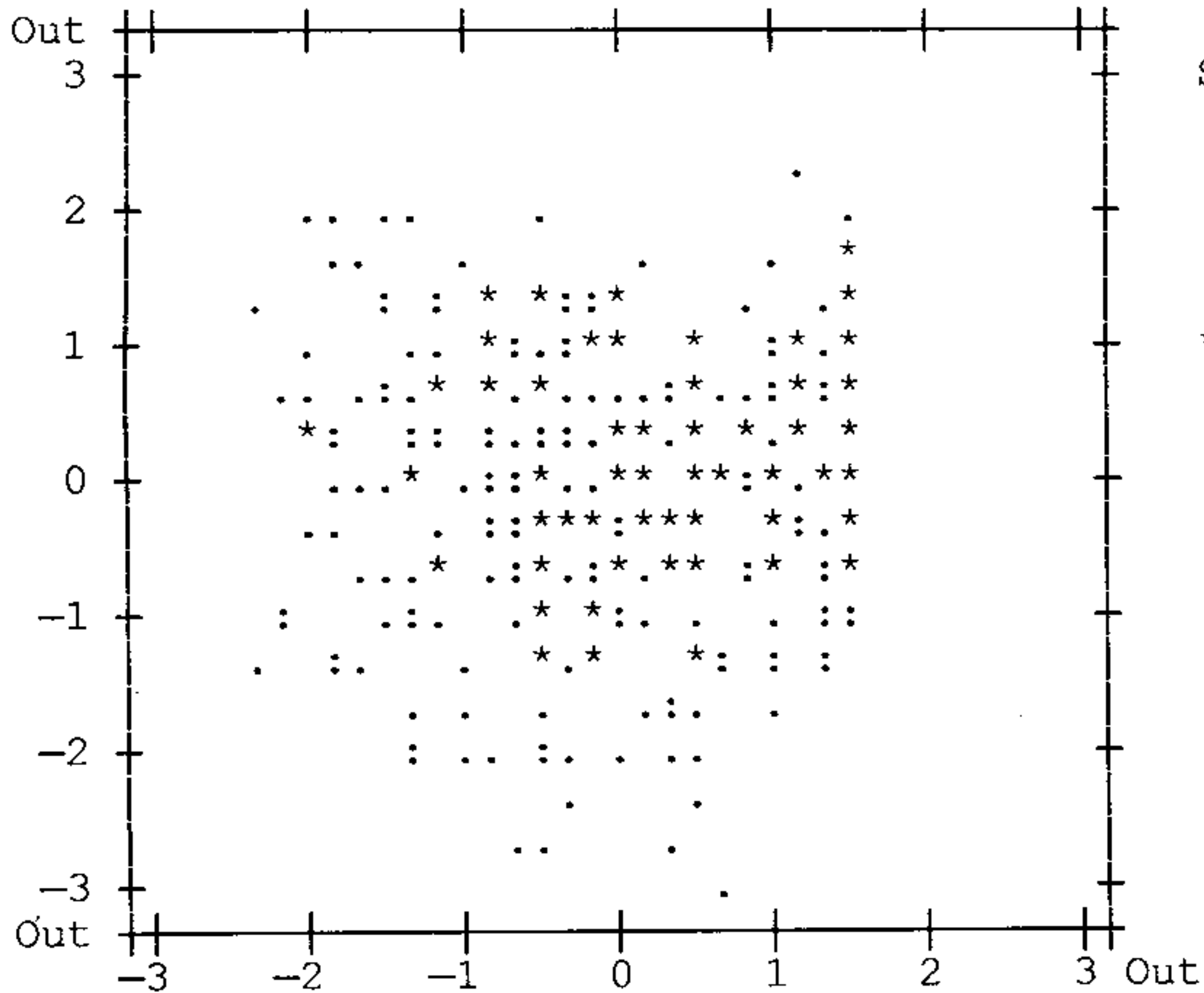
Max N

. 2.0
: 4.0
* 9.0

รูปที่ ข.9 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
ของความพึงพอใจ "ความเป็นครูของผู้สอน"

Standardized Scatterplot

Across - POLICE Down - *RESID

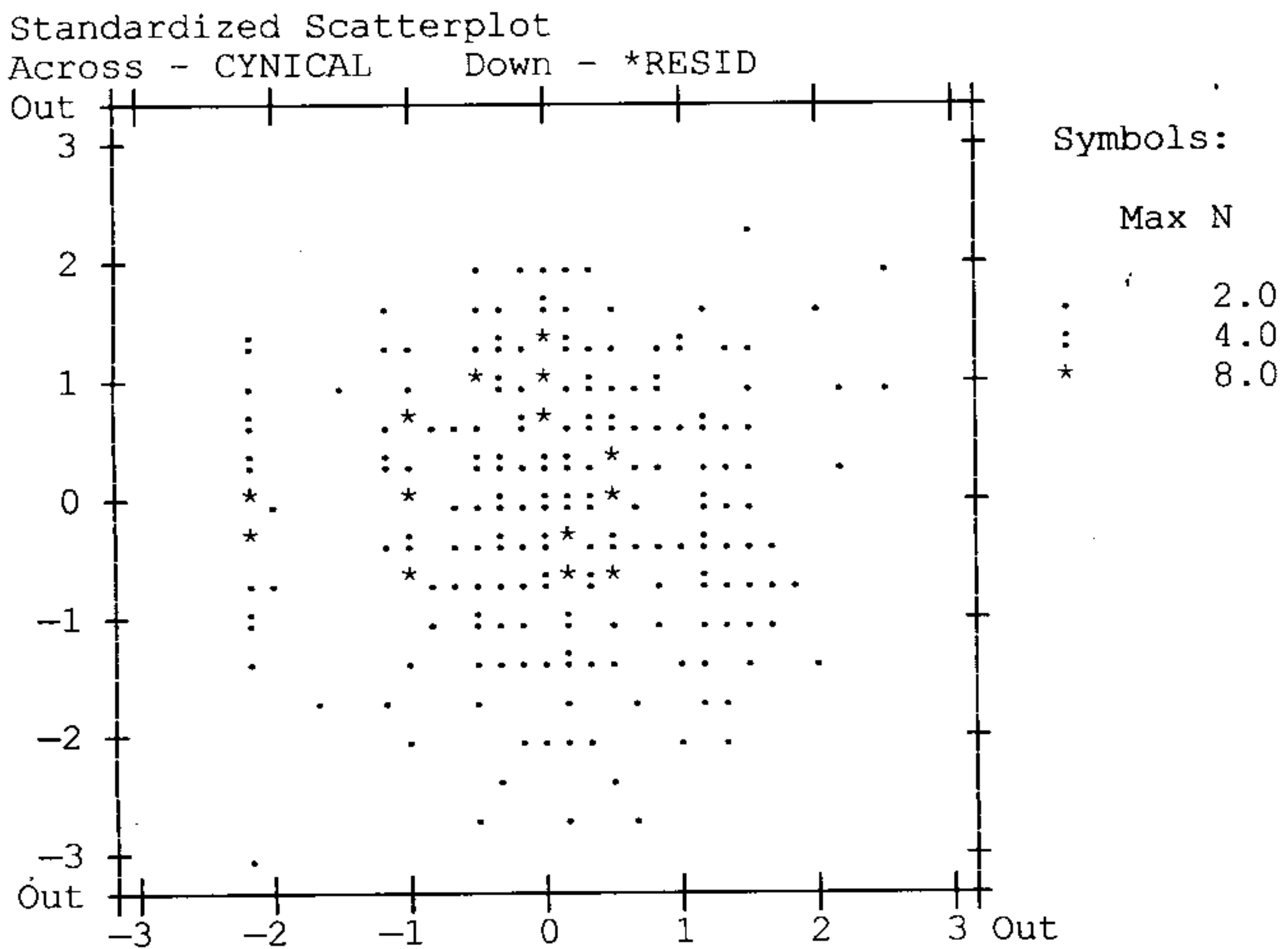

Symbols:

Max N

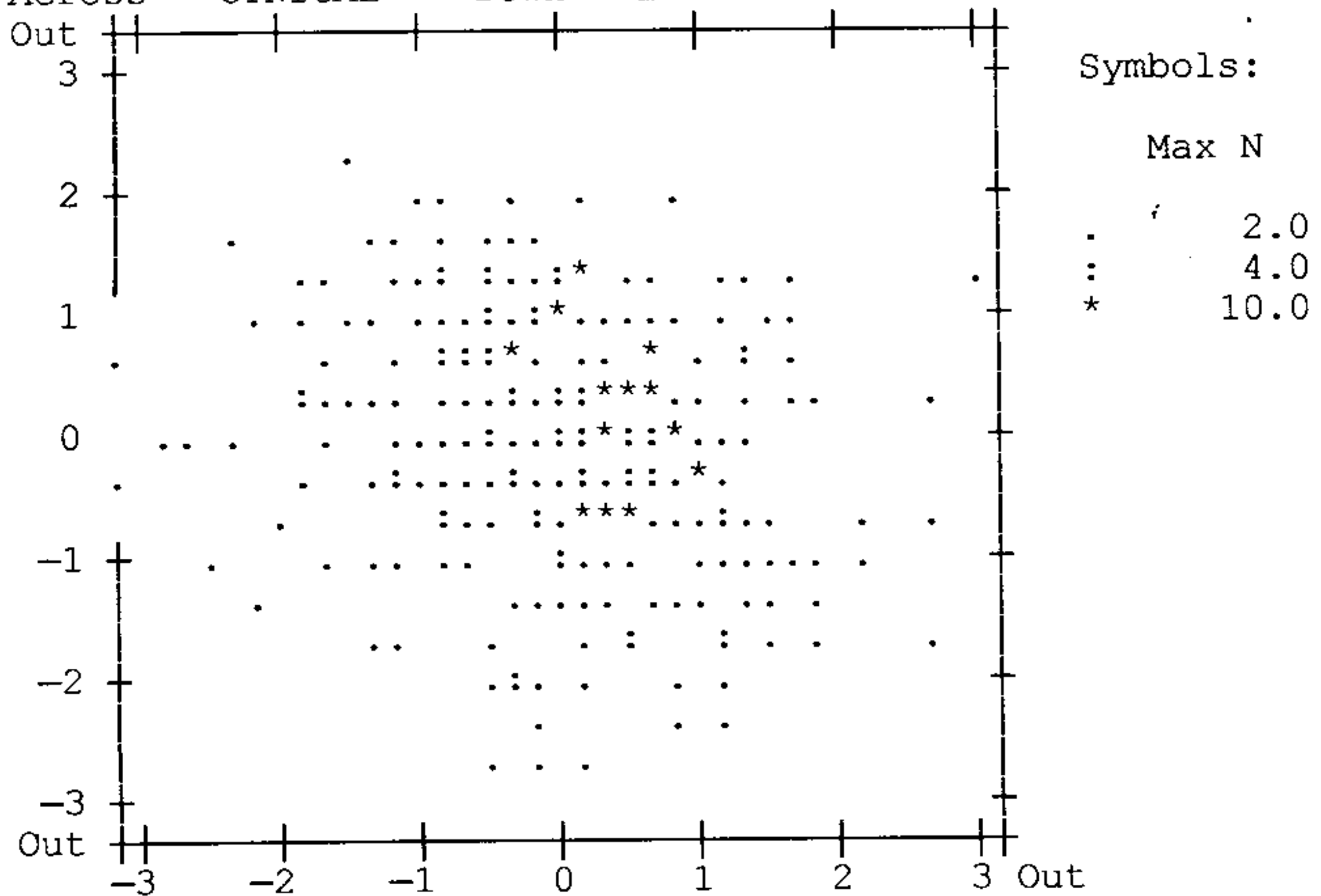
. 1.0
: 2.0
* 7.0

รูปที่ ข.10 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลื่อมมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
ของความประสิทธ์ "การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ"

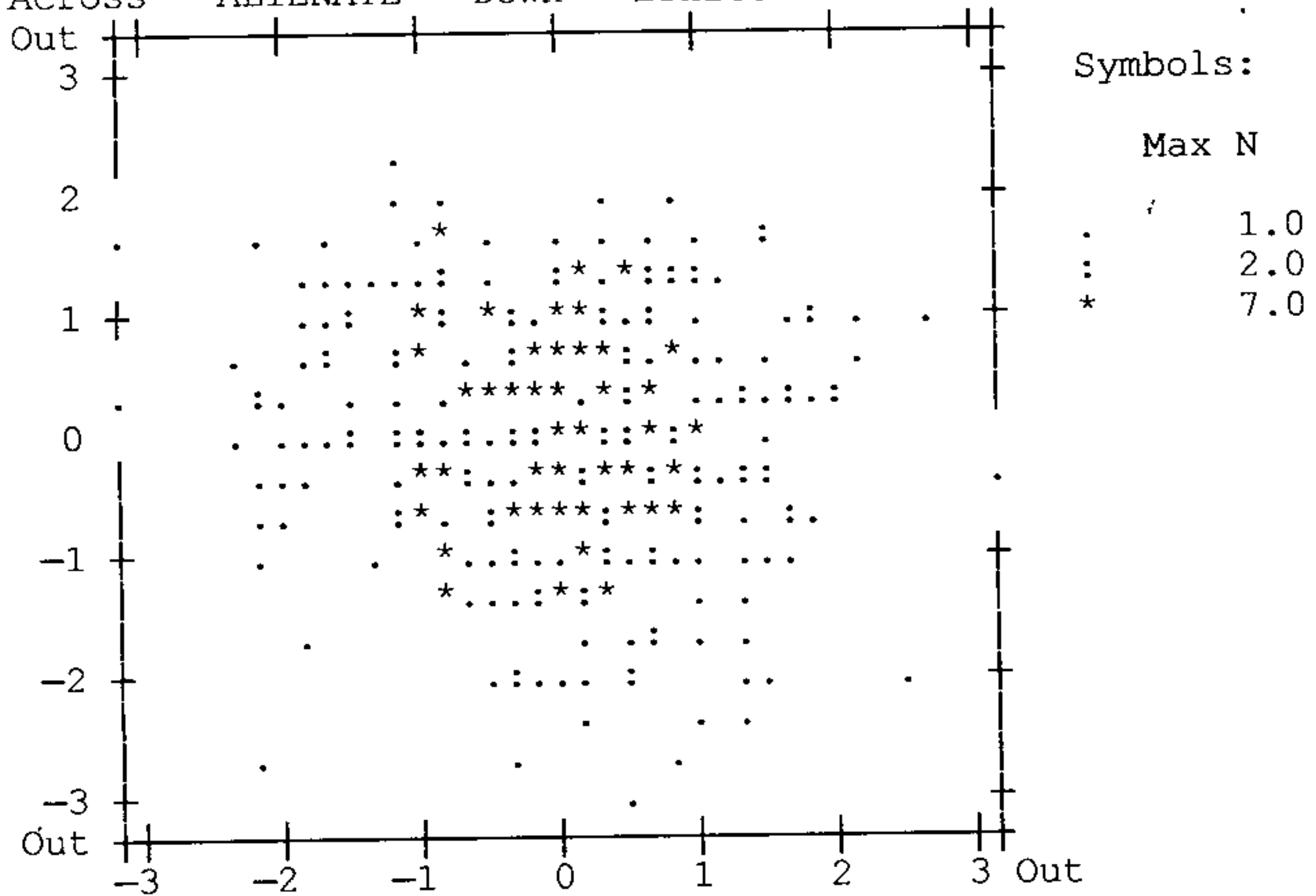
รูปที่ ข.12 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน กับค่ามาตรฐาน
ของความประิสรระ "ความประชิดประชิดสังคม"

Standardized Partial Regression Plot
Across - CYNICAL Down - ETHICS

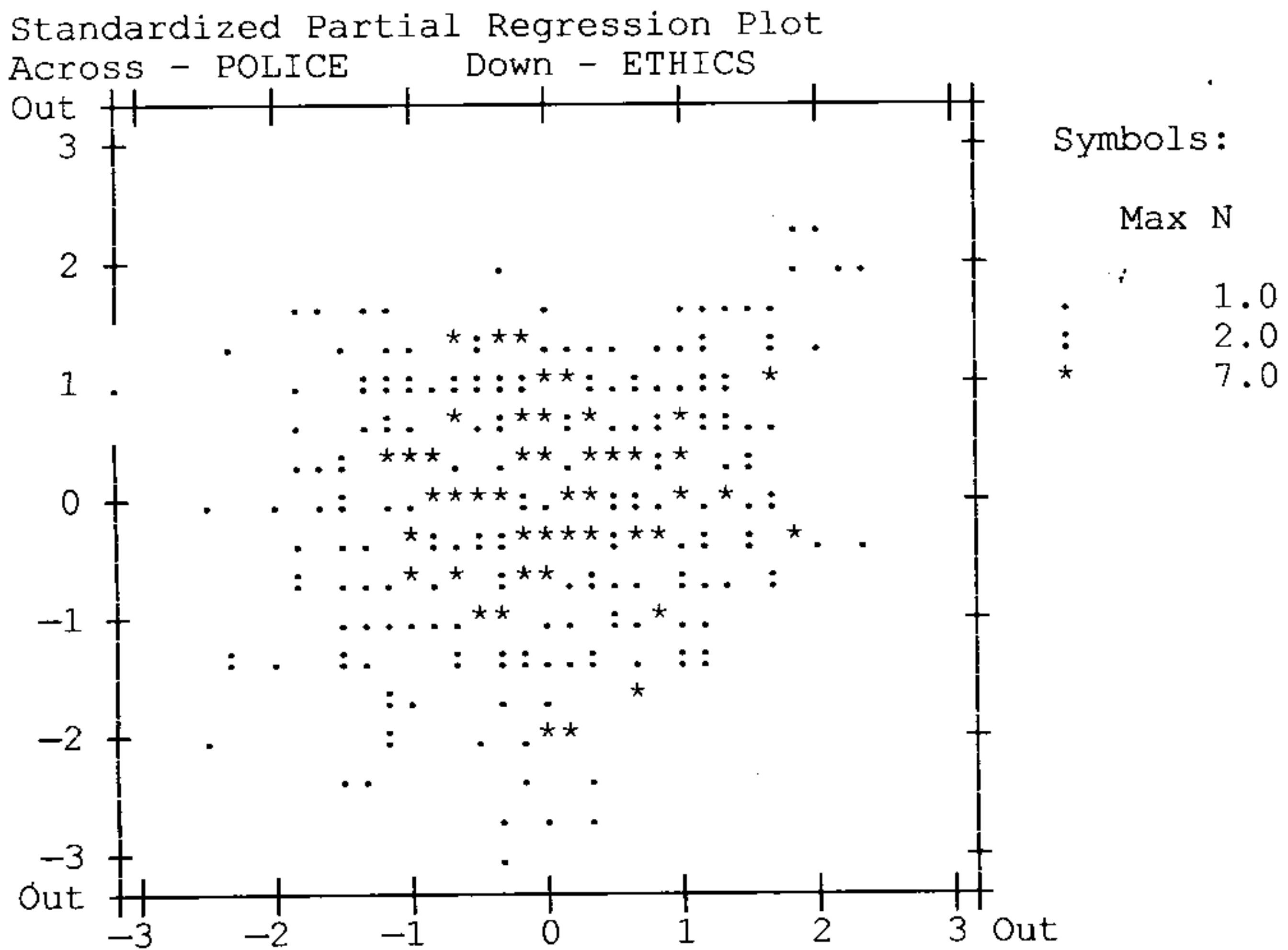

รูปที่ ข.13 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลื่อมมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "อายุ"

Standardized Partial Regression Plot
Across - ALIENATE Down - ETHICS

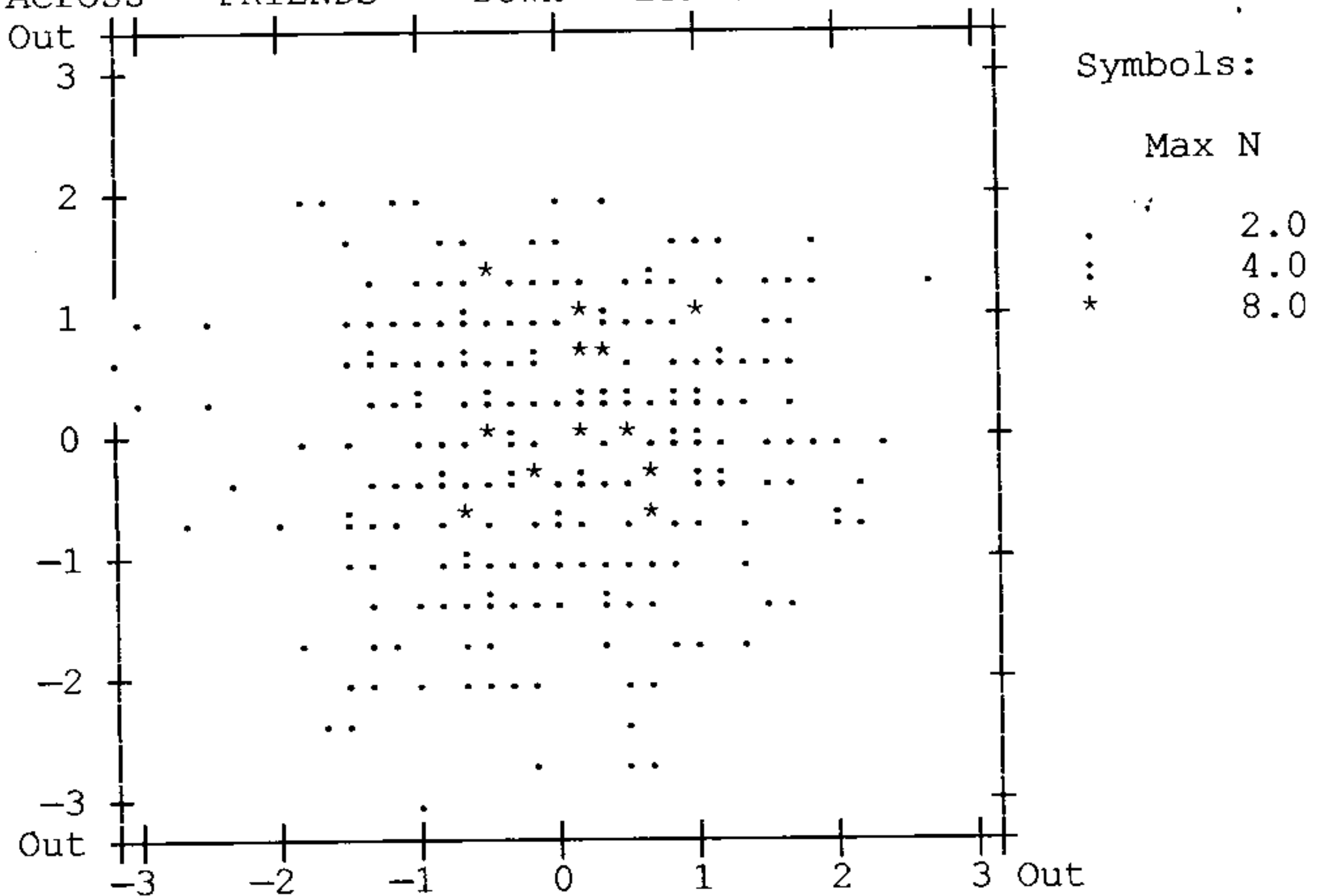

รูปที่ ข.14 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมสำรวจ
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "รายได้ของครอบครัว"

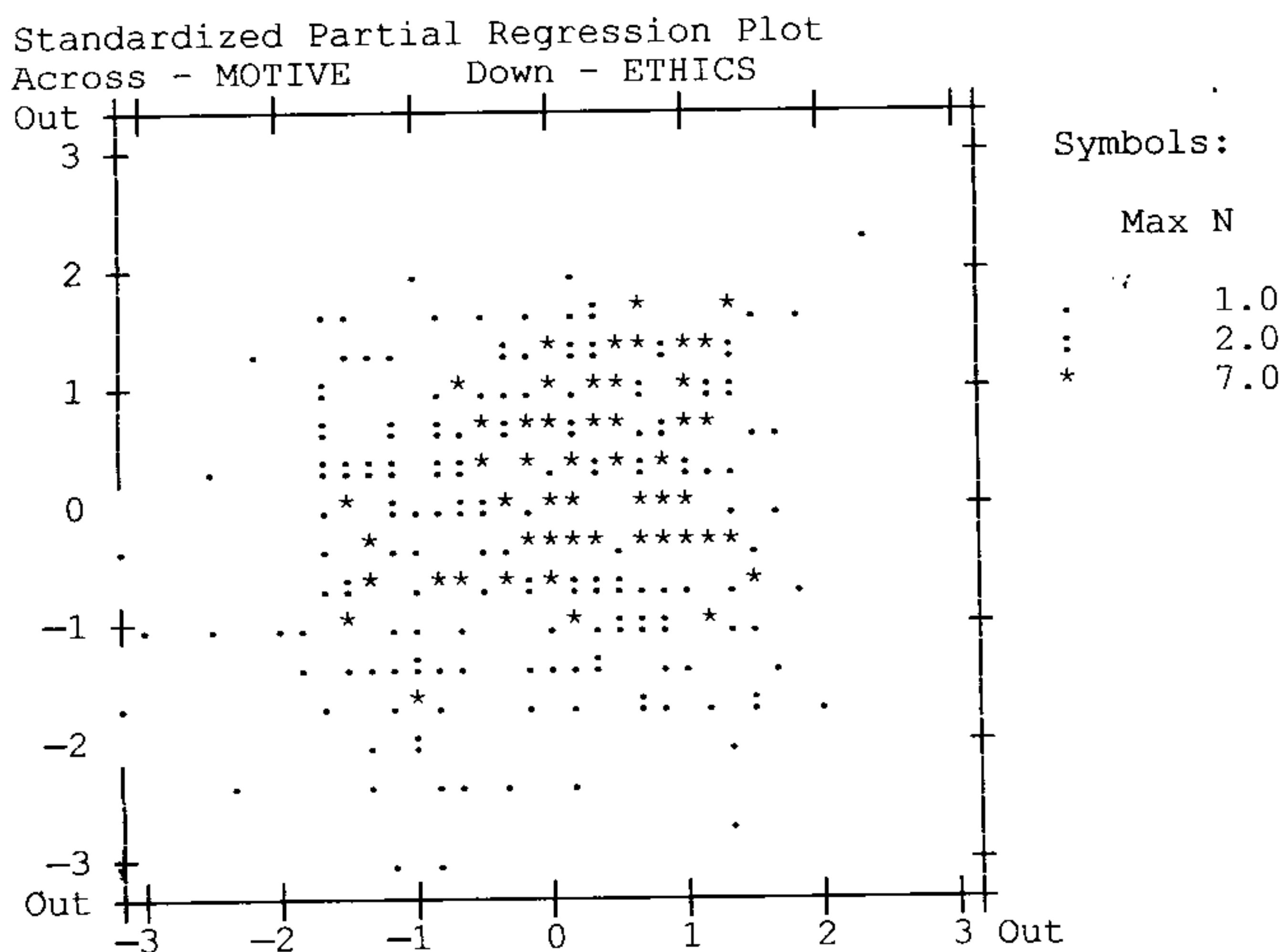

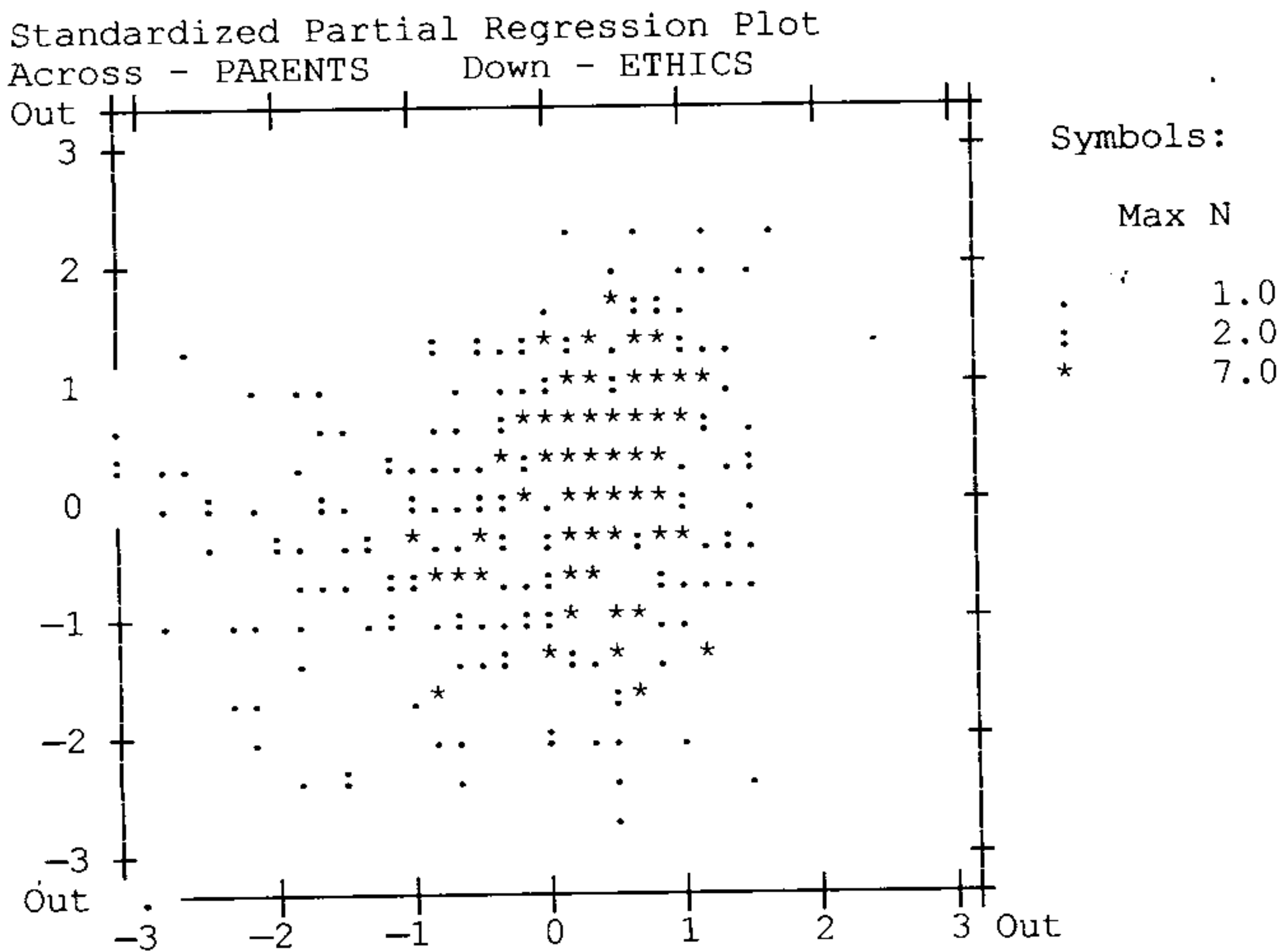
รูปที่ ข.15 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
โดยรวมและความพึงพอใจ "การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย"

Standardized Partial Regression Plot
Across - FRIENDS Down - ETHICS

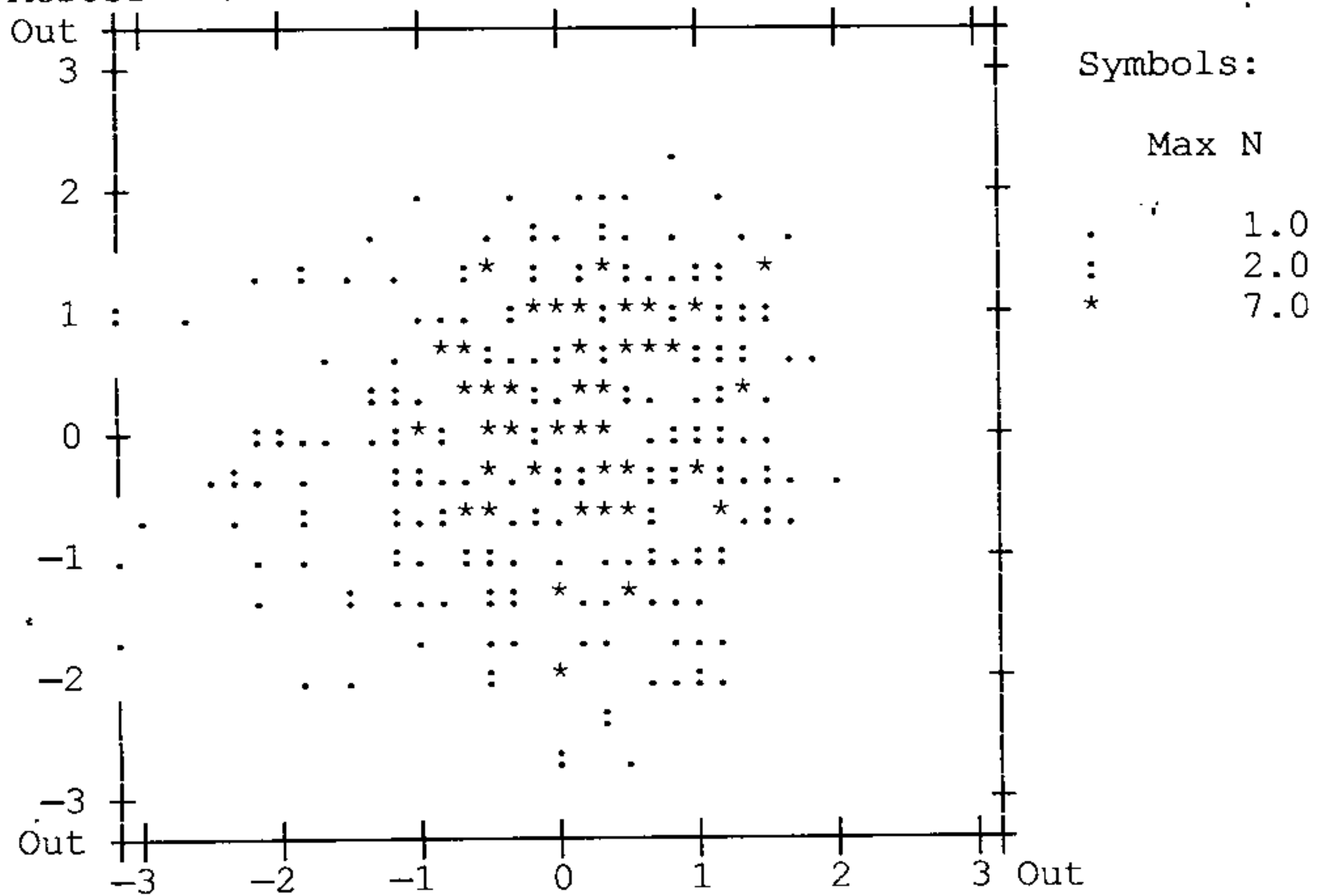
รูปที่ ข.16 การกระจายของจุดคิดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมค่ารวม
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน"

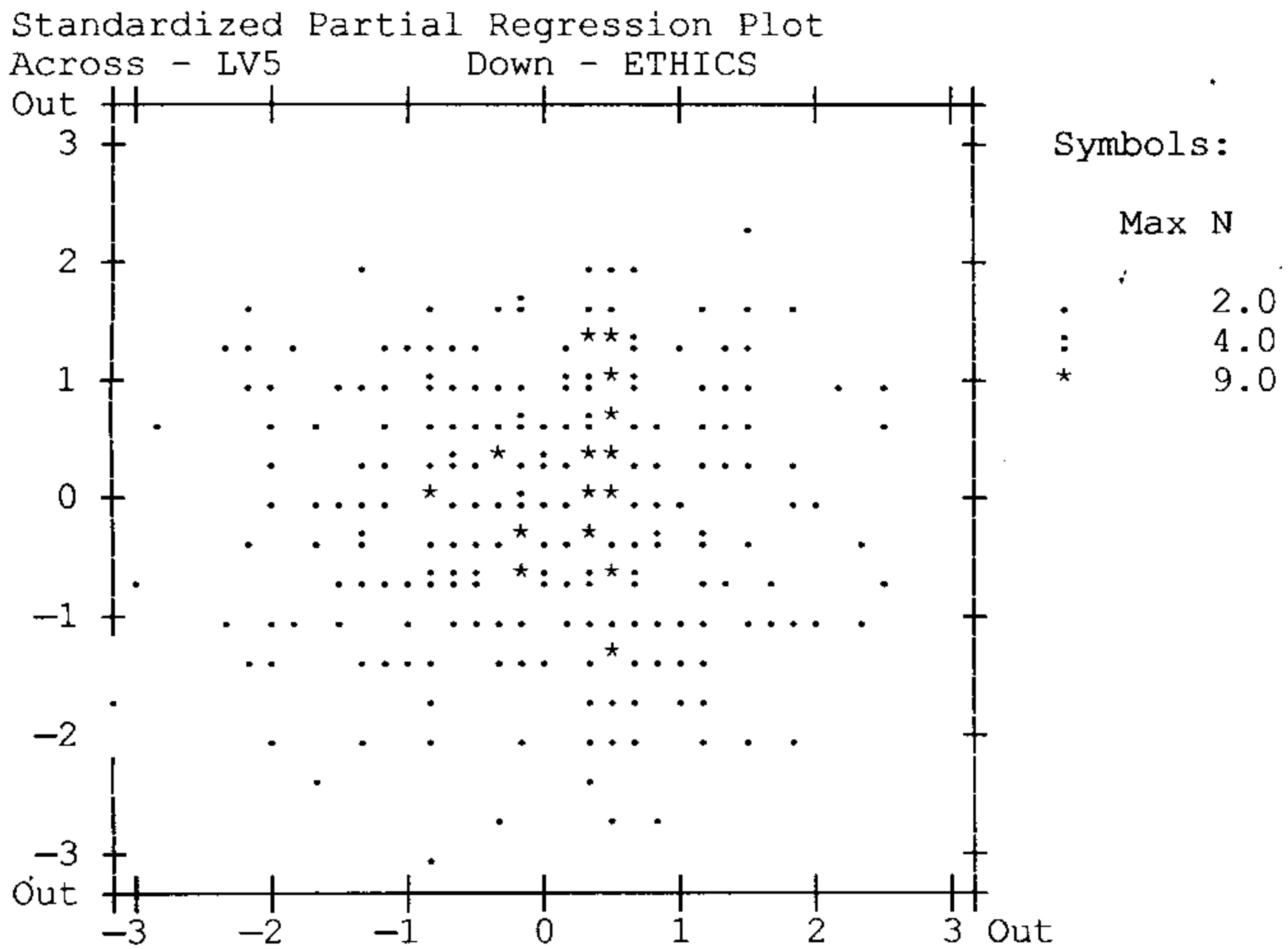

รูปที่ ข.18 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลื่อมมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมค่ารวม
โดยรวมและความปรีสุระ "ความเป็นครูของผู้สอน"

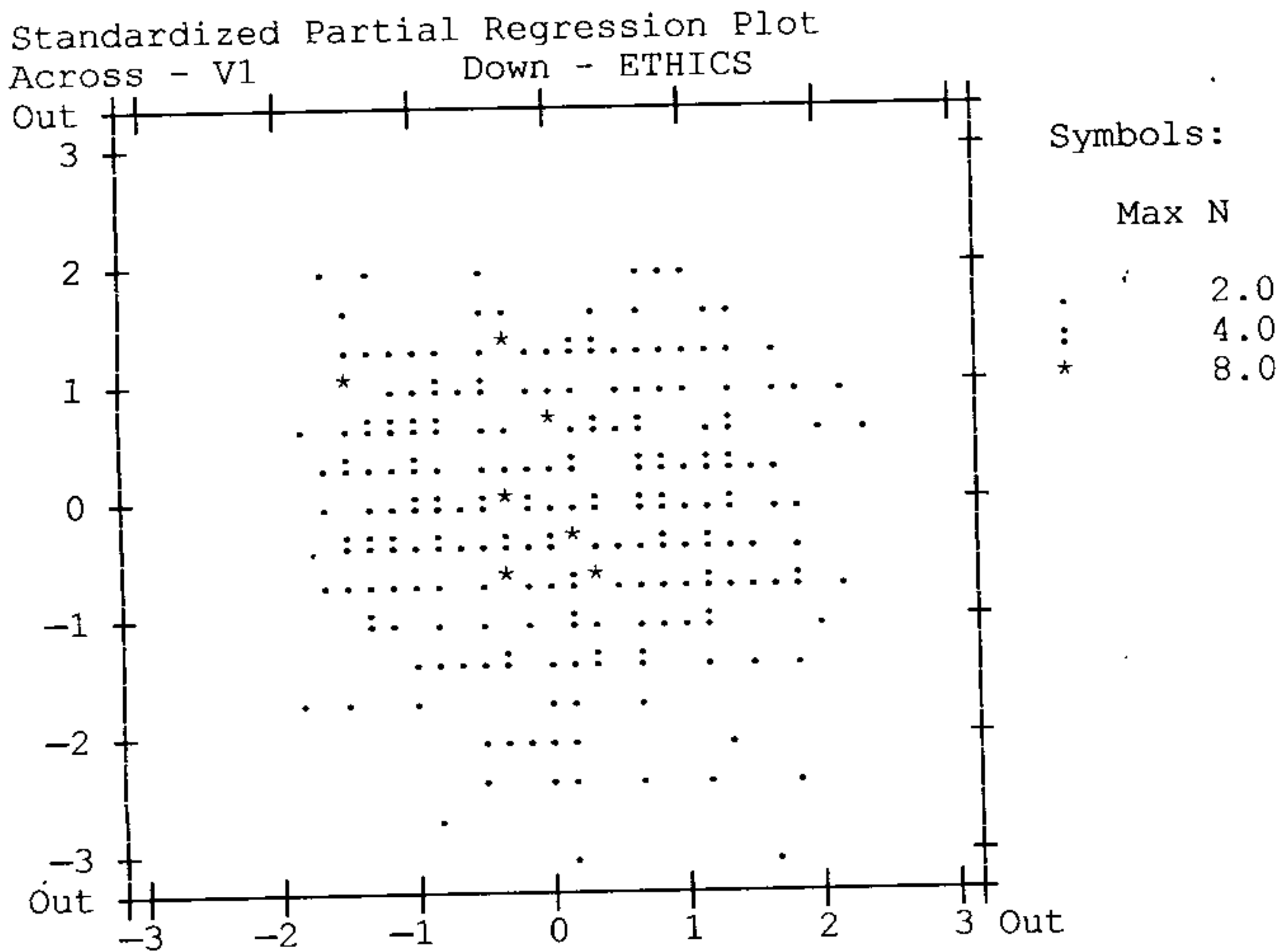
Standardized Partial Regression Plot
Across - TEACHERS Down - ETHICS

รูปที่ ข.19 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลื่อมมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมตำรวจ
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "การปกครองดูแลนักเรียนพลตำรวจ"

รูปที่ ข.20 การกระจายของจุดตัดระหว่างส่วนที่เหลือมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมสำรวจ
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "ความห่างเดินทางสังคม"

รูปที่ ข.21 การกระจายของจุดคิดระหว่างส่วนที่เหลื่อมมาตรฐาน ในการวิเคราะห์
ถดถอยพหุบางส่วนสำหรับพฤติกรรมจริยธรรมค่ารวม
โดยรวมและตัวแปรอิสระ "ความประชิดประชิดสังคม"

ผนวก ก

**แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม
ของนัก เรือนพลตำรวจ**

แบบสอบถาม
ฝึกเขียนพลคำรวจ ในโรงเรียนคำรวจนครบาล

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 14 ส่วน ด้วยกันคือ
ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่านและครอบครัว
ส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 8 เป็นการสอบถามความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับความคิดเห็น
ทั่วไปของท่านเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และสภาพสังคม
ปัจจุบัน
ส่วนที่ 9 ถึงส่วนที่ 14 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับพฤติกรรม
จริยธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน
2. วิธีการตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 1 โปรดเติมคำลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ
ที่กำหนด ให้ตรงกับความเป็นจริง
ส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 14 โปรดวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุด โดยระดับคำตอบต่าง ๆ จะมีความหมายดังนี้
หากท่านเลือกตอบ 1 หมายความว่า ท่านมีความเห็นด้วยกับข้อความนั้น
น้อยที่สุด
หากท่านเลือกตอบ 2 หมายความว่า ท่านมีความเห็นด้วยกับข้อความนั้น
น้อย
หากท่านเลือกตอบ 3 หมายความว่า ท่านมีความเห็นด้วยกับข้อความนั้น
ปานกลาง
หากท่านเลือกตอบ 4 หมายความว่า ท่านมีความเห็นด้วยกับข้อความนั้น
มาก
หากท่านเลือกตอบ 5 หมายความว่า ท่านมีความเห็นด้วยกับข้อความนั้น
มากที่สุด

แบบสอบถามนัก เรียนพลตำรวจ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของท่านและครอบครัว

โปรดเติมคำลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บที่กำหนด
ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี
2. ภูมิลำเนาของท่าน
() กรุงเทพมหานคร
() ต่างจังหวัด ในเขตเทศบาล หรือในเขตสุขาภิบาล
() ต่างจังหวัด นอกเขตเทศบาล หรือนอกเขตสุขาภิบาล
3. หากท่านมีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด โปรดระบุ ตำบล อำเภอ และจังหวัด นั้น ๆ
ด้วย ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
4. อาชีพบิดา
() เกษตรกร () รับจ้างทำงานทั่วไป
() ค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว () พนักงาน ลูกจ้าง บริษัทห้างร้าน
() ทหาร ตำรวจ () ข้าราชการทั่วไป
() พนักงานรัฐวิสาหกิจ () ไม่ได้ประกอบอาชีพ
() อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. อาชีพมารดา
() เกษตรกร () รับจ้างทำงานทั่วไป
() ค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว () พนักงาน ลูกจ้าง บริษัทห้างร้าน
() ทหาร ตำรวจ () ข้าราชการทั่วไป
() พนักงานรัฐวิสาหกิจ () ไม่ได้ประกอบอาชีพ
() อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้ครอบครัว ประมาณ.....บาทต่อเดือน
7. คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ
() มัธยมศึกษาตอนปลาย () ปวช.
() ปวส. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า () ปริญญาตรี
8. หากท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โปรดระบุ
8.1 สถานศึกษา.....
8.2 คณะหรือสาขาวิชา.....

9. คะแนนเฉลี่ยสะสมของท่านในชั้น ม.6 คือ.....
10. หากท่านนับถือศาสนาพุทธ โปรดตอบคำถามดังต่อไปนี้
- 10.1 เคยอุปสมบทเป็นพระหรือไม่
- () เคย () ไม่เคย
- 10.2 หากท่านยังไม่เคยอุปสมบท ในอนาคตจะอุปสมบทหรือไม่
- () จะอุปสมบท () จะไม่อุปสมบท

ส่วนที่ 2 : แรงจูงใจที่มีอิทธิพลทำให้ท่านตัดสินใจเข้าเป็นตำรวจ
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับอิทธิพลต่อการเป็นตำรวจ				
	น้อยที่สุด		มากที่สุด		
1. มีความรู้ วิชาดี มีเพื่อนฝูง และครูอาจารย์ แนะนำ	1	2	3	4	5
2. มีความจำเป็นบางประการ เช่น ไม่มีงานทำ สอบเข้าที่อื่นไม่ได้ หักเสี่ยงการเกณฑ์ทหาร ฯลฯ.....	1	2	3	4	5
3. ขณะเรียนมีเงินเดือนให้ ผู้ปกครองไม่ต้องส่งเสีย.....	1	2	3	4	5
4. จบแล้วมีงานทำแน่นอน และตำรวจเป็นอาชีพรับราชการ ที่มีอนาคตมั่นคง.....	1	2	3	4	5
5. เห็นว่าผู้ที่เข้าเป็นตำรวจนั้น มีรายได้สูงและสวัสดิการที่ดี...	1	2	3	4	5
6. เห็นว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายด้าน สมเป็นลูกผู้ชาย.....	1	2	3	4	5
7. เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม สร้างชื่อเสียงให้แก่ วงศ์ตระกูลได้.....	1	2	3	4	5
8. เห็นว่าเป็นอาชีพที่ช่วยคุ้มครองครอบครัวของตนเองให้ มีความสุขปลอดภัยได้	1	2	3	4	5
9. เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสแก้ไขปัญหาคriminal และ สร้างความสุขปลอดภัยให้แก่ประชาชนได้มากกว่าอาชีพอื่น	1	2	3	4	5
10. เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสรับใช้สังคมมากกว่าอาชีพอื่น..	1	2	3	4	5

จากข้อความทั้ง 10 ข้อดังกล่าวข้างต้น โปรดชี้แจงในการตัดสินใจเข้าเป็นตำรวจของท่านคือข้อ.

ส่วนที่ 3 : การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กและเยาวชน ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อท่าน
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับค่าตอบของท่าน				
	น้อยที่สุด				มากที่สุด
1. ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับท่าน มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
2. ผู้ปกครองมักให้ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
3. ผู้ปกครองสนใจทุกข์สุขของท่าน มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
4. ผู้ปกครองมีเวลาให้ท่านปรึกษาหารือ มากน้อยเพียงใด..	1	2	3	4	5
5. ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ท่านหายกลุ้มใจและคลายทุกข์ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
6. ผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของท่านในระดับ ที่เหมาะสม มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
7. ผู้ปกครองมักใช้เหตุผลที่จะยอมให้ท่านทำเรื่องส่วนตัว ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
8. ผู้ปกครองเชื่อว่าท่านดูแลรักษาตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกล สายตา มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
9. ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษเมื่อท่านทำผิด มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
10. ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลให้ทราบ เมื่อต้องการให้ท่าน ประพฤติปฏิบัติตนต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 4 : อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในปัจจุบันของท่าน ทั้งในและนอกโรงเรียนตำรวจนครบาล
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับค่าตอบของท่าน				
	น้อยที่สุด				มากที่สุด
1. ท่านรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ จากกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
2. ท่านรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบสัมมาชีพ จากกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
3. ท่านรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตน ที่เหมาะสมในสังคมจากกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
4. ท่านศึกษาเพิ่มพูนความรู้ของตนเองตามกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
5. ท่านวางแผนเตรียมการประกอบอาชีพสุจริต เพื่อเพิ่มพูน รายได้ตามกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
6. ท่านเต็มใจประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมในสังคมตามแบบ อย่างเดียวกันกับกลุ่มเพื่อนสนิท มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 5 : การปกครองดูแลของข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง ทั้งชั้นประทวนและสัญญาบัตร
ในโรงเรียนตำรวจนครบาล
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับค่าตอบของท่าน				
	น้อยที่สุด				มากที่สุด
1. ตำรวจฝ่ายปกครองแสดงความเป็นกันเองกับท่าน มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
2. ตำรวจฝ่ายปกครองให้ความสนใจทุกข์สุขของท่าน มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
3. ตำรวจฝ่ายปกครองมีส่วนทำให้ท่านภูมิใจในการเป็น ตำรวจ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
4. ตำรวจฝ่ายปกครองเปิดโอกาสให้ท่านปรึกษาหารือหรือ ขอคำแนะนำ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
5. ตำรวจฝ่ายปกครองช่วยให้ท่านหายกลุ่มใจหรือ คลายทุกข์ได้ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
6. ตำรวจฝ่ายปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของ ท่านในระดับที่เหมาะสม มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
7. ตำรวจฝ่ายปกครองมีกิริยาเหตุผลที่จะยอมให้ท่านทำใน เรื่องส่วนตัวต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
8. ตำรวจฝ่ายปกครองเชื่อว่าท่านดูแลตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกล สายตาของผู้บังคับบัญชา มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
9. ตำรวจฝ่ายปกครองอธิบายเหตุผลก่อนลงโทษ เมื่อท่าน ทำผิด มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
10. ตำรวจฝ่ายปกครองอธิบายเหตุผลด้วย เมื่อประสงค์จะให้ ท่านทำสิ่งต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 6 : ความเป็นครูของครูอาจารย์ผู้ทำการสอนหรือฝึกอบทางวิชาการ
ในโรงเรียนตำรวจนครบาล
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับค่าตอบของท่าน				
	น้อยที่สุด				มากที่สุด
1. ครูอาจารย์ของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในสิ่งที่สอนหรือฝึกอบบรม มากน้อยเพียงใด..	1	2	3	4	5
2. ครูอาจารย์ของท่าน ได้มีการวางแผนเตรียมการ ก่อนเข้าสอนหรือฝึกอบบรม มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
3. ครูอาจารย์ของท่านเข้าสอนหรือฝึกอบบรมตรงเวลา มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
4. ครูอาจารย์ของท่านสามารถถ่ายทอดหลักการและ ประสบการณ์ให้แก่ท่าน มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
5. ครูอาจารย์ของท่านให้โอกาสแก่นักเรียนในการเข้าพบ และปรึกษาข้อขัดข้องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
6. ครูอาจารย์ของท่านแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5
7. ครูอาจารย์ของท่านมีกิริยาวาจา ท่าทาง และอัธยาศัย เหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี มากน้อยเพียงใด.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 7 : ความรู้สึกของท่านต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน

จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สภาพสังคมในปัจจุบัน	ระดับค่าตอบของท่าน				
	ไม่ใช่เลย		ใช่ที่สุด		
1. ในสังคมปัจจุบัน ท่านถูกเอารัดเอาเปรียบ อย่างไม่เป็นธรรมเสมอ.....	1	2	3	4	5
2. การแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นเรื่องเกินความสามารถ ที่ท่านจะคิดหรือกระทำได้.....	1	2	3	4	5
3. ทุกวันนี้ ท่านมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจมากมาย จนแทบจะเป็นบ้า.....	1	2	3	4	5
4. การเข้าศึกษาต่อไม่ว่าสถาบันใดจะต้องมีเส้นสายทั้งนั้น..	1	2	3	4	5
5. ภาวะเศรษฐกิจขณะนี้รัดตัวจนคนทั่วไปต้องดิ้นรน เอาตัวรอด โดยไม่คำนึงถึงคนอื่น.....	1	2	3	4	5
6. ชีวิตคนเราในทุกวันนี้ ขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตเป็นสำคัญ.....	1	2	3	4	5
7. ท่านรู้สึกว่อนาคตของชาติช่างมืดมนจริง ๆ.....	1	2	3	4	5
8. สังคมไทยขณะนี้แม้แต่คนเอาตัวรอด.....	1	2	3	4	5
9. สังคมไทยตกอยู่ในสภาพไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวพอที่จะยึดถือ เป็นแนวทางได้.....	1	2	3	4	5
10. ท่านเคยคิดอยู่บ่อย ๆ ว่า เกิดมาทำไม.....	1	2	3	4	5
11. ความแน่นอนที่สุดในสังคมคือความไม่แน่นอน.....	1	2	3	4	5
12. บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวในโลก.....	1	2	3	4	5
13. ท่านไม่ค่อยได้พบเพื่อนฝูงเก่า ๆ บ่อยนัก.....	1	2	3	4	5
14. ทุกวันนี้เพื่อนที่ค้นหาได้ยากมาก.....	1	2	3	4	5
15. คนทั่วไปมักเฉยเมยต่อการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 8 : ความรู้สึกของท่านต่องานตำรวจในปัจจุบัน

จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

งานตำรวจในปัจจุบัน	ระดับค่าตอบของท่าน				
	ไม่ใช่เลย		ใช่ที่สุด		
1. คนทั่วไปมักเกลียดตำรวจ.....	1	2	3	4	5
2. กรมตำรวจเป็นหน่วยราชการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูง ในการปฏิบัติงาน.....	1	2	3	4	5
3. อุดมคติตำรวจเป็นสิ่งที่ตำรวจทุกคนยึดถือและปฏิบัติตาม โดยเคร่งครัด.....	1	2	3	4	5
4. ในอาชีพตำรวจนั้น เส้นสายสำคัญยิ่งกว่าความสามารถ ในการทำงาน.....	1	2	3	4	5
5. ตำรวจโดยทั่วไปมีจิตใจกระด้างและโหดเหี้ยม.....	1	2	3	4	5
6. ตำรวจชั้นผู้น้อยได้รับความเอาใจใส่อย่างดี จากผู้บังคับบัญชา.....	1	2	3	4	5
7. ตำรวจส่วนใหญ่ขณะนี้ สละแม้แต่เวลาส่วนตัว เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติประชาชน.....	1	2	3	4	5
8. ตำรวจส่วนใหญ่เลือกใช้อีกกฎหมาย กับเฉพาะคนที่ เกษตรกร คนรับจ้าง หรือผู้ใช้แรงงาน.....	1	2	3	4	5
9. ตำรวจส่วนใหญ่เลือกใช้อีกกฎหมาย กับเฉพาะคนยากจน หรือไร้พวกพ้อง.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 9 : หากข้าราชการตำรวจบางนายประพฤติปฏิบัติดังต่อไปนี้ ท่านเห็นว่า เป็นที่ถูกต้อง
มากที่สุดเพียงใด จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การประพฤติปฏิบัติ	ระดับความถูกต้องของพฤติกรรม				
	น้อยที่สุด		มากที่สุด		
1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง.....	1	2	3	4	5
2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม.....	1	2	3	4	5
3. ใต้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน....	1	2	3	4	5
4. ปลอบยี่ใต้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาตีสะ เทือนขวัญ....	1	2	3	4	5
5. กล่าวคำหยาบคายต่อใต้ประชาชนผู้ต้องหาเหยียดหยามตน...	1	2	3	4	5
6. ใต้เสี่ยงกับผู้บังคับบัญชาที่ตำหนิ จดจำตนต่อหน้าประชาชน.	1	2	3	4	5
7. วุ่นเกินข้อร้องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ใต้ทำงานที่สะดวกสบาย	1	2	3	4	5
8. ลาช้าต่อการออกไประ ังบเหตุกรณีรับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ	1	2	3	4	5
9. เทียวสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน.....	1	2	3	4	5
10. ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่า ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย.....	1	2	3	4	5
11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนเองอาศัย....	1	2	3	4	5
12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกาย พลเรือนและอยู่นอกเวลาทำงานของตน.....	1	2	3	4	5
13. ปกปิดการละ ังงหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด.	1	2	3	4	5
14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือใต้รับโทษน้อยลง...	1	2	3	4	5
15. ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น.	1	2	3	4	5
16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ.....	1	2	3	4	5
17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมา ใช้ปฏิบัติหน้าที่.....	1	2	3	4	5
18. ด่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้.....	1	2	3	4	5
19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว	1	2	3	4	5
20. เทียวข้องกับหญิงอื่นในทางสุสาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว	1	2	3	4	5
21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป.....	1	2	3	4	5
22. ปลอบยี่ใต้ภรรยาและบุตรทำงานหาเลี้ยงชีพตนเอง.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 10 : หากข้าราชการตำรวจบางนายประพฤติปฏิบัติคงต่อไปนี้ ท่านจะยอมรับได้มากน้อยเพียงใด จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การประพฤติปฏิบัติ	ระดับการยอมรับของท่าน				
	น้อยที่สุด				มากที่สุด
1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง.....	1	2	3	4	5
2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม.....	1	2	3	4	5
3. ให้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน....	1	2	3	4	5
4. ปลอมให้ประชาชนรู้มั่วว่ารายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ....	1	2	3	4	5
5. กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้หมิ่นเหยียดหยามตน...	1	2	3	4	5
6. โต้เถียงกับผู้บังคับบัญชาที่ตำหนิ คำตักเตือนหน้าประชาชน.	1	2	3	4	5
7. วุ่นเกินข้อร้องเรียนผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย	1	2	3	4	5
8. ล่าช้าต่อการออกไประงับเหตุการณ์รับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ	1	2	3	4	5
9. เทียบสถานีบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน.....	1	2	3	4	5
10. ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่าประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย.....	1	2	3	4	5
11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย....	1	2	3	4	5
12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกายพลเรือนและอยู่นอกเวลาทำงานของตน.....	1	2	3	4	5
13. ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด.	1	2	3	4	5
14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตนให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง...	1	2	3	4	5
15. ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น.	1	2	3	4	5
16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษาข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ.....	1	2	3	4	5
17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมาใช้ปฏิบัติหน้าที่.....	1	2	3	4	5
18. ดื่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้.....	1	2	3	4	5
19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว	1	2	3	4	5
20. เกียวกึ่งกับหญิงอื่นในทางสุสาว โดยที่ตนสมรภยาอยู่แล้ว	1	2	3	4	5
21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป.....	1	2	3	4	5
22. ปลอมให้ภรรยาและบุตรทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 11 : หากข้าราชการตำรวจบางนายประพฤติปฏิบัติดังต่อไปนี้ ท่านคิดว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดผลเสียต่อตัวตำรวจนั้น มากน้อยเพียงใด
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การประพฤติปฏิบัติ	ระดับผลเสียต่อตัวตำรวจนั้น				
	น้อยที่สุด		มากที่สุด		
1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกณตรงชั่วโมง.....	1	2	3	4	5
2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม.....	1	2	3	4	5
3. ใต้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน....	1	2	3	4	5
4. ปลอมใต้ประชาชนรุมทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ....	1	2	3	4	5
5. กล่าวคำหยาบตอบใต้ประชาชนผู้หมิ่นเหยียดหยามตน....	1	2	3	4	5
6. ใต้เสียงกับผู้บังคับบัญชาที่ตำหนิ ดูด่าคนต่อหน้าประชาชน.	1	2	3	4	5
7. วังเห็นขอร้องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ใต้ทำงานที่สะดวกสบาย	1	2	3	4	5
8. ล่าช้าต่อการออกไประงับเหตุการณ์รับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ	1	2	3	4	5
9. เทียบสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน.....	1	2	3	4	5
10. ขอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่า ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย.....	1	2	3	4	5
11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย....	1	2	3	4	5
12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกาย พลเรือนและอยู่นอกเวลาทำงานของตน.....	1	2	3	4	5
13. ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด.	1	2	3	4	5
14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง...	1	2	3	4	5
15. ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น.	1	2	3	4	5
16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ.....	1	2	3	4	5
17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมา ใช้ปฏิบัติหน้าที่.....	1	2	3	4	5
18. ดมสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้.....	1	2	3	4	5
19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว	1	2	3	4	5
20. เกี้ยวข้องกับหญิงในทางสุสว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว	1	2	3	4	5
21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป.....	1	2	3	4	5
22. ปลอมใต้ภรรยาและบุตรทำงานหาเลี้ยงชีพตนเอง.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 13 : ท่านคิดว่าในสังคมปัจจุบันนี้ ข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ จะประพฤติปฏิบัติดังต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การประพฤติปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติของตำรวจโรงพัก				
	น้อยที่สุด		มากที่สุด		
1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง.....	1	2	3	4	5
2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม.....	1	2	3	4	5
3. ใต้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน....	1	2	3	4	5
4. ปลอมใต้ประชาชนรู้มทำร้ายผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ....	1	2	3	4	5
5. กล่าวคำหยาบตอบใต้ประชาชนผู้อุทธรณ์เหยียดหยามตน...	1	2	3	4	5
6. ใต้เสี่ยงกับผู้บังคับบัญชาที่ตำหนิ คำตักเตือนใต้ประชาชน.	1	2	3	4	5
7. วังเต็นขอเรื่องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ใต้ทำงานที่สะดวกสบาย	1	2	3	4	5
8. ล่าช้าต่อการออกไประงับเหตุการณ์รับแจ้งว่าคนร้ายมีอาวุธ	1	2	3	4	5
9. เทียวสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน.....	1	2	3	4	5
10. ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่า ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย.....	1	2	3	4	5
11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนเองอาศัย....	1	2	3	4	5
12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกาย พลเรือนและอยู่นอกเวลาทำงานของตน.....	1	2	3	4	5
13. ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด.	1	2	3	4	5
14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ใต้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือใต้รับโทษน้อยลง...	1	2	3	4	5
15. ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น.	1	2	3	4	5
16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ.....	1	2	3	4	5
17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเอ็กมา ใช้ปฏิบัติหน้าที่.....	1	2	3	4	5
18. ต้มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้....	1	2	3	4	5
19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว	1	2	3	4	5
20. เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางชู้สาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว	1	2	3	4	5
21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจแก่ประชาชนทั่วไป.....	1	2	3	4	5
22. ปลอมใต้การรับและบุตรทำงานหาเลี้ยงชีพตนเอง.....	1	2	3	4	5

ส่วนที่ 14 : หากท่านสำเร็จการฝึกอบรมจากโรงเรียนตำรวจนครบาลแล้ว และได้รับการบรรจุแต่งตั้งประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ ท่านคิดว่ามีความเป็นไปได้ที่ท่านจำเป็นต้องยอมประพฤติปฏิบัติดังต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด
จงวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การประพฤติปฏิบัติ	ระดับความเป็นไปได้ที่ท่านต้องทำ				
	น้อยที่สุด		มากที่สุด		
1. มาปฏิบัติหน้าที่ช้ากว่ากำหนดไม่เกินครึ่งชั่วโมง.....	1	2	3	4	5
2. แอบพักผ่อนหลับนอนขณะปฏิบัติหน้าที่เวรยาม.....	1	2	3	4	5
3. ใต้ประชาชนผู้มาติดต่อราชการรอคอยเป็นเวลานาน....	1	2	3	4	5
4. ปลอมให้ประชาชนรู้มั่วว่าผู้ต้องหาคดีสะเทือนขวัญ....	1	2	3	4	5
5. กล่าวคำหยาบตอบโต้ประชาชนผู้หวั่นเหี้ยมดุดามตน...	1	2	3	4	5
6. ใต้เพียงกับผู้บังคับบัญชาที่กำหนด จดคำต่อนหน้าประชาชน.	1	2	3	4	5
7. วังเดินขอร้องผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้ทำงานที่สะดวกสบาย	1	2	3	4	5
8. ลาช้าต่อการออกไประงับเหตุการณ์รบแฉ่งว่าคนร้ายมีอาวุธ	1	2	3	4	5
9. เทียวสถานบริการในพื้นที่รับผิดชอบโดยไม่จ่ายเงิน.....	1	2	3	4	5
10. ยอมรับเงินช่วยเหลือจากผู้มีพฤติการณ์ต้องสงสัยว่า ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย.....	1	2	3	4	5
11. ไม่สนใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย....	1	2	3	4	5
12. ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะแต่งกาย พลเรือนและอยู่นอกเวลาทำงานของตน.....	1	2	3	4	5
13. ปกปิดการละทิ้งหน้าที่เวรยามของเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด.	1	2	3	4	5
14. ช่วยเหลือผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรที่เป็นญาติพี่น้องของตน ให้หลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดี หรือได้รับโทษน้อยลง...	1	2	3	4	5
15. ร้องขอความเป็นธรรม ข้ามชั้นผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น.	1	2	3	4	5
16. เข้าตรวจค้นบ้านของประชาชน โดยปราศจากการศึกษา ข้อกฎหมายอย่างรอบคอบ.....	1	2	3	4	5
17. ขาดการบำรุงรักษาอาวุธปืนของทางราชการที่ตนเบิกมา ใช้ปฏิบัติหน้าที่.....	1	2	3	4	5
18. ดมสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยังสามารถครองสติได้.....	1	2	3	4	5
19. นำเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมาเป็นของส่วนตัว	1	2	3	4	5
20. เกี่ยวข้องกับหญิงอื่นในทางชู้สาว โดยที่ตนมีภรรยาอยู่แล้ว	1	2	3	4	5
21. ไม่สนใจต่อการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจ แก่ประชาชนทั่วไป.....	1	2	3	4	5
22. ปลอมให้ภรรยาและบุตรทำงานหาเลี้ยงชีพกันเอง.....	1	2	3	4	5

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ก้อ สวัสดิพิพาณิชย์. "การอภิปรายจริยธรรมในสังคมไทย" ใน จริยธรรมในสังคมไทย
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522.

กานแก้ว พงษ์อุดม. "พัฒนาการทางด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ และการคิดหา
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในกรุงเทพฯ". วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2524.

โกศล มีคุณ. "การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการ
สวมบทบาทของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา". วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

โกเศศ ถังอินทร์ "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับการ
ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการวิจัยทางการศึกษา เอกสารประกอบ
การประชุมทางวิชาการ เรื่อง "การวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา". กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2524.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการวิจัยทางการศึกษา เอกสารประกอบ
การประชุมทางวิชาการ เรื่อง "การวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา". กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2522.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520.
กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต, 2520.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย
ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522.

จินดา อาจีนสมาจาร. "ปัญหาการสอนจริยธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมปีที่ 2 เขตการ
ศึกษา 2". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

เจียรนัย ทรงชัยกุล. "สังคมโรงเรียนกับเด็กเรียนวัยรุ่น" ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
พฤติกรรมวัยรุ่น. เล่มที่ 1 หน่วยที่ 5 กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.

ฉลอง มาปรีดา. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.

เฉลิม ศรีผดุง (บรรณาธิการ). การพัฒนานักบริหารความแนวทางสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2530.

ชม ภูมิภาค. "ข้าราชการกับการพัฒนาจริยธรรม" ใน บทความวิทยุกระจายเสียงของ
สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม กรุงเทพฯ:
เจริญวิทย์การพิมพ์, 2525.

ชนะ วงศ์ชะอุ่ม, พลตำรวจตรี. "ตำรวจกับปัญหาสังคม". (เอกสารโรเนียว), วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, 2507.

ชิตชัย วรรณสถิตย์, พลตำรวจตรี. "การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับปัญหาอาชญากรรม:
ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดชอบของกรมตำรวจ". เอกสารวิจัยส่วนบุคคล
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2532.

ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ. พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน! ศึกษาความแนวคิดวิทยา
สังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ. แนวคิดและพัฒนากาใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ชัยพร วิชชาวุธ และคณะ. พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน! ศึกษาความเนวจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. จริยธรรมของเขาวชนไทย. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

คำรง เฝ้าชัย, พลตำรวจตรี. "จุดป็นตำรวจไทย". เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยานิพนธ์ป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 19, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2519.

คณ ปรัชญาพฤทธิ. ขีาราชการระดับสูงของไทยและความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ทศพร มณีขำ. "การพัฒนาจริยธรรมด้านความสำนึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ทินพันธ์ นาคะตะ. การเมืองการบริหารไทย: ภาวะของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ธวัช วิชัยดิษฐ. แต่ความมีเหตุผล: ขีาราชการกับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.

ธวัชชัย อุภิมรณ. "ขีาราชการกับความอุปถุคของชาติ". วารสารขีาราชการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2522)

ธีรยุทธ หล่อเลิศรัตน์ (บรรณาธิการ). สถาบันพัฒนาขีาราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชน จำกัด, 2527.

ณีนนา คิษฐะ. "การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ในจังหวัดราชบุรี". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทอักษรศาสตรบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

บวร ประพฤติดี. การเมืองและระบบราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.

บุญชู แก้วส่อง. "การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบการศึกษาค้นคว้าต่างกัน". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทอักษรศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2522.

บุญยืน สุภาพ และคณะ. "ปัญหาและความต้องการของผู้สอนจริยธรรมของสถานศึกษาทุกระดับในจังหวัดชายแดนภาคใต้". (รายงานการวิจัย) กองการศึกษาและศาสนสัมพันธ์ ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้, 2524.

ประชา พรหมนอก, พลตำรวจโท. "ตำรวจกับงานชุมชนสัมพันธ์". เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2531.

ประธาน คงฤทธิศึกษากร. "จริยธรรมและความรับผิดชอบของข้าราชการ". วารสารข้าราชการ ปีที่ 29 ฉบับที่ 8 (สิงหาคม 2527).

ประวีณ ณ นคร. "คุณธรรมของข้าราชการ". ในการบริหารงานบุคคลภาครัฐ, กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.

ประสพโชค คินจศักดิ์, ร้อยตำรวจเอก. "การยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล". วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

ประเสริฐ เกษรมาลา, พันตำรวจเอก. "การบริหารงานบุคลากรโรงเรียนตำรวจ ในกองบัญชาการการศึกษา". วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ประเสริฐ รักไทยดี. "พฤติกรรมนักบริหาร". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ประเสริฐ เมฆมณี. คำรวจและกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2519.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. จริยธรรมกับบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงเรียนไทยวัฒนาพาณิช, 2536.

เปรม ติณสูลานนท์, พลเอก. "คำกล่าวปราศรัยในโอกาสเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
14 มีนาคม 2523". วารสารข้าราชการ ปีที่ 25 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2523)

ปรุง บุญผดุง, พันตำรวจตรี "แรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนโรงเรียนนายร้อยตำรวจ".
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
2525.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การบริหารงานตำรวจ. กรุงเทพฯ: เอกสารการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับที่ 36 คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2525.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. สามมิติของกรมตำรวจไทยในทศวรรษใหม่ กรุงเทพฯ: เอกสาร
การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับที่ 50 คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2528.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. คุณคดียุติธรรมตำรวจ หลักการและประสบการณ์. กรุงเทพฯ:
เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับที่ 66 คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และ สมชาติ สว่างเนตร. การวิเคราะห์เส้นโยงด้วยลิสเรลสถิติ
สำหรับนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการ
ส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2535.

พงษ์สันต์ คงศรีแก้ว. "กระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ที่สนใจของนายตำรวจสัญญาบัตร".
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

พนมไพร อารักษ์ตัน. "พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ตาม
คำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง". วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

พนัส หินนาสินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: พิมพ์การพิมพ์, 2526.

พนิดา อุตกุล. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเยาวชน" ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
จริยศึกษา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 6. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และคณะ. จริยธรรมชาวกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ:
รายงานการวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

พรณี สิมปีวัฒนา. "การใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรมระดับประถม
ปีที่ 6". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.

พระราชวรานัน. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและ เยาวชนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

พิพัฒน์ โกศลวัฒน์. "การพัฒนาข้าราชการเพื่อเป็นนักพัฒนา". วารสารข้าราชการ ปีที่ 30,
2528.

พิทยา บวรวัฒนา. "ระบบราชการ นางผีเสื้อสมุทร หรือนางเงือก". คมนับบริหารศาสตร์
ปีที่ 22, 2525.

เทัญทิพย์ เจริญชาศรี. "การสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค์จริยธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในย่านการค้าของกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.

เทัญศรี วายวานนท์. "จริยธรรมในการปฏิบัติราชการ". ใน การบริหารงานบุคคลแนวใหม่ ทองศรี กาญ ฌ อยุธยา (บรรณาธิการ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2532.

ไพจิตร เอื้อทวีกุล, "ทำไมข้าราชการไม่มีประสิทธิภาพ". วารสารข้าราชการ ปีที่ 24, 2522.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. "คุณลักษณะและพฤติกรรมของระบบราชการ". ใน เทศกาล ปีที่ 75 เล่มที่ 9 (กันยายน 2523)

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างที่ 1". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยหน่วยได้ดิน. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

มรกต ไสละบาท. "ภาพพจน์และความคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529

ยนต์ ชุมจิต. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2534.

ยุพาพร จุนเจือจาน. "พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- เลขา ปิยะธัญญะ. "การพัฒนาจริยธรรมเด็ก". เอกสารการสอบครูวิชาการพัฒนา
พฤติกรรมเด็ก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- ลำดวน ศรีมณี. "จริยธรรมตำรวจ" ใน เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาจริยธรรม.
นครปฐม: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2529.
- วรเดช จันทรศร. "ตำรวจกับการพัฒนาประเทศ: ปรัชญาพื้นฐาน". วารสารสมาคมนักวิจัย
มหาวิทยาลัยไทย, 2, 1 (มกราคม-มีนาคม 2534)
- วรพล พรหมบุตร. ภาพลักษณ์ตำรวจไทยปลายศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยมติชน
2537.
- วรเทพ สวัสดิ์ (บรรณาธิการ) สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ครอบรอบ 5 ปี. กรุงเทพฯ
เรืองแสงการพิมพ์, 2528.
- วินดี วัฒนาประสิทธิ์. "ปัญหาการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น". วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518.
- วิริยะ บุญประดิษฐ์. "การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนแบบธรรมดา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
ภาคศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
- วิวัฒน์ อัสวาณิช. "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์". วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- วิวัฒน์ มูลสถาน. "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีระเบียบวินัย
ในตนเอง". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528.
- วิทย์ วิศเวทย์. "จริยธรรมในสังคมไทยในทศวรรษที่ 60". ในจริยธรรมในสังคมไทย
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2524.

สมจิต ชิวปรีชา. "จรรยาบรรณและคุณธรรมในการพูด". ใน การพูด, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศรีสง่า, 2524.

สมเดช ศรีแสง. "การทดลองการสอนยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

สังคีต ศิริประเสริฐ. เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยข้อบกพร่องการพนัน. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สาธิต วิกสินเทียะ. "ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.

สิทธิศักดิ์ สุพรรณเกษิข, พลตำรวจตรี. สัมพันธคุณธรรมนิยมนำตำรวจ: อนุสรณ์ก่อนเกษียณ. นครราชสีมา: ตราเสือการพิมพ์, 2525.

สุภาพรรณ พวงจันทะเพชร. "เปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรม หน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมคำ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปทิศทางการพัฒนาประเทศในกรอบแผน 7 (2525-2539). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2533.

อมร รักษาสัตย์. การพัฒนาการบริหารกับแผนพัฒนาประเทศ. เอกสารโรเนียว, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

อมรินทร์ อัครวงษ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยา. นครปฐม:
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2537.

อรรถชัย เกิดมงคล. "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการ
ตำรวจ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจชั้นประทวนผู้ที่ได้รับการบรรจุ
แต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจสัญญาบัตร สายป้องกันปราบปราม." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

อรุณ วัชรธรรม. พฤติกรรมในระบบราชการ. กรุงเทพฯ: เอกสารการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตร์ อันดับ 63 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2532.

อาภา บัณฑิตย. "การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรม และศักยภาพ
พฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ
ในกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาพยาบาลศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

อุทัย เลาหวิเชียร. "การเสริมสร้างให้นางเงือก: แนวความคิดเกี่ยวกับความสมดุลและ
การไม่สมดุลของข้าราชการไทย ในการพัฒนาการเมือง". วารสารพัฒนบริหาร
ศาสตร์ ปีที่ 22, 2522.

อุทัย หิรัญโต. ข้าราชการไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2522.

อุทัย หิรัญโต. ข้าราชการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศิริสวัสดิ์, 2519.

อุทุมพร จามรมาน และคณะ. กิเลสจิตประชาชนกรุงเทพมหานครต้องงานตำรวจ. กรุงเทพฯ:
เอกสารศึกษาคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ภาษาอังกฤษ

Andress, B. G. Experimental Psychology. New York: John Wiley &
Son, 1970.

Barelson, B. and Steiner, G. A. **Human Behavior**. New York:
Harcourt Brac and World, 1964.

Brown, R. **Social Psychology**. New York: Free Press, 1965.

Guilford, J. S. and Gary, D. E. **Motivation and Modern Management**.
London: Harper and Row, 1970

Kohlberg, L. **Handbook of Socialization Theory and Research**.
Chicago: Rand McNally, 1969.

Piaget, J. **The Moral Judgement of the Child Behavior**. New York:
Free Press, 1969.

Piumsombun, P. **A Theory of Job Attitudes in Policing: It's
Empirical Test in Thailand**. (Doctoral Dissertation,
Florida State University), 1979.

Rest, J. **Manual for the Defining Issues Test: An Qbjective
Test of Moral Judgement Development Available from Author**.
New York: John Wiley & Son, 1976.

Rokeach, M. **Beliefs, Attitudes and Values**. San Francisco:
Jossey Bass, 1968.

Sanford, F. H. and Wrightman, L. S. **Psychology**.
Belmong: Books/Cole, 1970.

Tabachnick, B. G., and Fidell, L.S. **Using Multivariate Statistics**.
New York: Harper and Row, 1983.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางจิราภรณ์ เชนณรงค์ศักดิ์

วัน เดือน ปีเกิด 26 สิงหาคม 2507

ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น: โรงเรียนศรีวิกรณ์ กรุงเทพมหานคร

มัธยมศึกษาตอนปลาย : โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ปริญญาตรี - ครุศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527

ปริญญาโท : การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530

ประวัติการทำงาน

นักผังเมือง 4 งานวางแผนการใช้ที่ดินสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

กองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร (2531-2533)

光緒二十九年庚子歲次